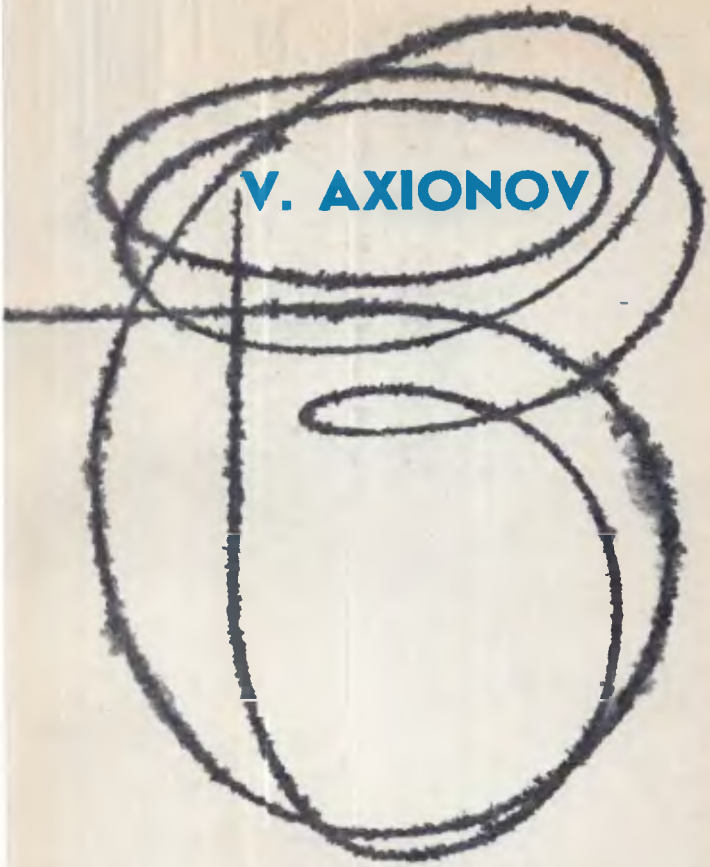

V. AXIONOV

LA JUMĂTATEA DRUMULUI SPRE LUNĂ

V. AXIONOV — LA JUMĂTATEA DRUMULUI SPRE LUNĂ

V. AXIONOV

LA JUMĂTATEA DRUMULUI SPRE LUNĂ

POVESTIRI

București — 1967

EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ

COPERTA DE VENIAMIN MICU

ВАСИЛИЙ АКСЕНОВ

din volumul

КАТАПУЛЬТА

şi din revistele

Новый мир №7/1962

Юность №12/1964

Москва şi Юность №6/1965

Uneori mă apucă disperarea. Uneori mi se face silă de drăguții mei de șoricei și de iepurași, ba chiar și de maimuțica Stela. În astfel de zile, mi-e și scîrbă să mă tot uit la ultrafiltrele astea, la termostatele astea ultramoderne.

Îmi vine să trîntesc cu pumnul în masă, să ies din laborator fluierînd: „*Volare, oho!*“, să dau buzna în birou la șeful, să-i arunc un: „*Good bye*, bondocelule!“, apoi să cobor la cadre, și aici să trîntesc cu pumnul în masă, să-mi iau cartea de muncă și să plec.

Undeva se face iahting și vînătoare subacvatică, se filmează, decolează avioane, se cîntă la saxofon. O mulțime de tineri de vîrsta mea se ocupă cu niște treburi grozave, pe cînd eu... Pe cînd eu robotesc fără sfîrșit la șoareci și la iepuri de casă și la maimuțica Stela, îi împung, pe unii îi omor, pentru viața altora tremur, fac secțiuni histologice și notez indicațiile aparatelor.

Iar Stiopka Cerkasov, eliminat pentru restanțe încă din anul patru, joacă în selecționata de fotbal, a cutreierat toată țara, a fost în Anglia și în Italia, și are niște țoale pe el de zici că-i un *dandy* londonez.

Mă rog, înțeleg foarte bine. Cum spune șeful la adunările cercetătorilor institutului: „Misiunea care ne revine este neasemuit de nobilă. Omenirea așteaptă, prieteni!“

Că omenirea așteaptă ceva de la șeful meu, asta e adevărat. Dar de la mine ce poate ea aștepta? Eu filtrez culturi și le titrez pe șoareci, și prezint rezultatele săptămînal. Și nici măcar șefului, ci unui locțiitor al acestuia. Mi s-a promis, ce-i drept, că peste o lună or să-mi dea o temă de disertație. Parcă nu știu eu ce fel de disertație o să fie aia?! „Observații asupra anumitor modificări pe care le suferă cutare și cutare substanță, în cutare și cutare condiții.“

O compilație conștiincioasă, o listă de lucrări consultate și descrierea unei nenorocite de experiențe. Oare toate străduniile mele vor izbuti să urnească măcar cu un singur micron carul științei? La fel de bine s-ar descurca cu treaba asta și Stiopka Cerkasov, așa cum și eu cred că m-aș achita onorabil în postul său de inter.

Se spune că epoca geniilor singuratice a apus. Ca să inventezi o navă cosmică nu e de ajuns să stai claustrat o sută de zile și de nopți, să-ți lași barbă și să te umpli de păduchi. La problema asta muncesc, în condiții normale și ocrotiți de sindicat, mii de oameni și, după cum se vede, obțin rezultate destul de bune. La fel ar fi cică și cu problema noastră. Numai că noi nu prea avem cu ce ne lăuda.

Nu știu, dar mie mi se pare că tot un geniu va urni carul din loc. Poate că geniul acesta trăiește undeva, modest, neluat în seamă, sau poate că încă nici nu s-a născut.

Sigur e că nu sînt eu geniul acela. Am eu figură de geniu? Ăla o să fie probabil o ființă de tip cranian, un fel de marțian, cu un cap cît o baniță, doldora de materie cenușie, și cu un trup pirpiriu. Nu ca mine. Eu sînt prea normal, ca să zic așa.

— Iura, la telefon! mă strigă cineva din coridor. Mă ridic în picioare și mă întind, de-mi trosnesc articulațiile scapulo-humerale. Îl văd prin geam pe Keșka, șoferul șefului, umblînd în jurul mașinii și stropind-o cu furtunul. Parc-ar fi un scamator chinez. Gol pînă-n brîu, cu trupul bronzat, jonglează cu jetul greu, sclipitor, care-mi apare ca o minune a naturii.

Îmi pare bine că m-au chemat la telefon. Oricum, nu mergea treaba. Asta mi se întîmplă cam întotdeauna cînd e frumos afară. Aud în receptor un glas de femeie care abia își ascunde tulburarea:

— Tu ești, Iuri?

Răspund uimit:

— Lena?

În mintea mea, Lena se asociază cu luminile serii, cu mulțimea elegantă din stațiile de metro, cu firmele de neon, cu anumite acorduri de jaz. Nu m-a chemat niciodată la ora asta. Și niciodată la ora asta nu m-am gîndit la ea.

— Iura, trebuie să te văd numaidecît.

Abia atunci observ că vorbim pe interior.

— Ce, ești la informații?

— Hai, coboară mai repede.

— O, femeie! Pierzanie a cărturarilor!

— Lasă fleacurile! Vino mai repede.

Normal era să adauge „tolomac titrat ce ești" sau ceva în genul ăsta, dar n-a mai spus nimic.

Cobor în fugă scara și o văd pe Lena. Strig:

— De unde vii, copilă încîntătoare?

E ultima încercare. Înțelesesem că s-a întîmplat ceva rău, dar aș fi vrut să nu fie adevărat. Nu pot să sufăr cînd viața lasă să se întrevadă un crîmpei din chipul ei cel tragic. Trăiești, rîzi, te mai iei în colți cu cîte unul, cînd deodată, poc! s-a întîmplat ceva.

— Ce-i cu tine, Lenka?

— Iura, am venit la tine ca la un medic.

— Nu sînt medic, sînt cercetător stagiar. Spune odată ce s-a întîmplat, că simt că-nnebunesc.

— Știi, alaltăieri, tata a venit acasă cu trei ore mai devreme ca de obicei...

— S-a îmbolnăvit?

— Și da, și nu...

— Cum adică?

— La ei, la uzină, a fost un control medical general, sau așa ceva. Le-au făcut și radioscopie și i-au găsit opacități la plămîni. Se bănuiește un T.B.C.

— Ei, asta-i!

— Știi, nu s-a plîns niciodată că-l doare ceva, că nu se simte bine... Nimic, niciodată... spune Lena și-o podidește plînsul.

— Haide, haide, șterge-ți ochișorii. E drept că tuberculoză sună cam sinistru. Să știi însă că azi boala asta se vindecă radical.

— Adevărat?

— Dacă-ți spun. Să dea Dumnezeu să aibă T.B.C.

— Dar ce altceva ar putea să fie?

— Eh... Așadar, se simte bine, nu?

— Iuri, ce-ar putea să fie în afară de tuberculoză?

— Eh, poți să știi?

— N-o fi cumva?

— Exclus! Îmi aprind o țigară și repet cu un glas metalic: Exclus.

Lena mă privește în adîncul ochilor, cum am văzut la cinema.

— Iura, am dreptul să te rog să mă ajuți?

— Bine, dar e absurd să-mi pui această întrebare?! Cine, dacă nu eu...

— Te rog, ajută-mă să-l internez pe tata la o clinică bună. Tu trebuie să ai relații.

— Să încerc. Stai puțin...

Chem Institutul de ftiziologie, unde-și face aspirantura un fost coleg de-al meu.

— A, tu ești, bătrîne, răspunde Boris. Ce faci, mă?

— Foarte bine. Ascultă, știi de ce te-am chemat?

— Știu, dar n-am nici un chior, rîde el.

— Doamne, oftez eu, să te tîmpești în halul ăsta după un singur an de aspirantură!

Îi explic totul. Boris e omul hotărîrilor prompte. Strigă să-l aduc rapid pe „moșulică" la secția lor de consultații unde azi îi primește pe bolnavi Metelițîn în persoană. Consultațiile trebuie să înceapă numaidecît.

— Așteaptă aici, Lena!

Fug sus la șef, îi spun despre ce este vorba — cu care prilej Lena devine verișoara mea — și-l rog să mă învoiască.

— Domnișoara care a fost aici la noi, la reuniunea de 1 Mai? întreabă pe neașteptate „bondocelul".

— Îhî, fac eu ca un prost.

— Verișoară! Las-că știm noi. Poveste cu barbă, dar tot tînără. Du-te, Iura. Ce-ar fi să-i scriu cîteva rînduri lui Metelițîn?

Cobor într-un suflet, o apuc pe Lena de mînă, traversăm în fugă holul și țîșnim pe poarta institutului. Soarele și vîntul mă lovesc drept în față, mă orbesc. Descopăr deodată că sînt grozav de fericit că am scăpat afară, la aer, că o țin de mînă pe Lena. Este pentru prima oară că sîntem împreună nu seara, ci ziua, că sîntem împreună în soare. De necrezut, dar adevărat. Și nu e rău de loc. Mi-aduc însă aminte de ce sîntem împreună și-mi temperez voioșia.

Încep să disting casele de pe strada pe care mergem cu pași repezi, văd la colț o grădiniță și-mi dau seama că într-acolo mă duce Lena. Pe banca de la intrare citește *Ogoniok* o frumusețe de bărbat în vîrstă. E bine zidit, vînjos, ras proaspăt. Ai fi zis că e un atlet îmbătrînit, un antrenor

de tenis, un ex-campion de patinaj din St. Petersburg, sau un fost pilot. Îl recunosc numaidecît. Am fost o dată la Lena pe cînd părinții ei erau plecați în vilegiatură și mi-a alunecat privirea pe o fotografie de familie atîrnată pe perete.

— Iura, fă cunoștință cu tatăl meu.

— V-am recunoscut imediat, spun eu.

Se mira.

— Iartă-mă, dar m-ai mai văzut undeva?

— Da, pe o fotografie.

Lena îmi dă un ghiont ușor în spate, dar eu nu mă las:

— În fotografia aceea mare de familie care atîrnă în sufragerie, dacă nu mă înșel.

— Da, în sufragerie, spune el cu ochii la Lena.

— Tăticule, Iura a promis să ne ajute. Luăm chiar acuma o mașină și mergem să te vadă profesorul Metelițin.

— Explică-i dumneata că toată panica asta e o prostie, spune tatăl Lenei. La ora actuală T.B.C.-ul este perfect vindecabil. Nu-i așa?

— Bineînțeles. Cîteva luni de tratament și totul e în ordine. I-am mai explicat.

Am impresia că Lena s-a mai liniștit puțin. Zîmbește. Îmi strecoară în șoaptă:

— Ești nebun! El nu știe nimic.

Bineînțeles despre vizita pe care i-am făcut-o.

În taxi, Lena începe iar să se frămînte. În schimb bătrînul, habar n-are. E de un calm...

Din fundul coridorului vine profesorul Metelițin. Moțul cărunt îi cade pe frunte și ține între degete o țigară aprinsă. A umbla printr-o instituție spitalicească cu o țigară în mînă e un fel de șic al profesorilor. Profesorul e un lungan uscățiv, ca și tatăl Lenei. Mă gîndesc că ar alcătui un cuplu bun pe un teren de tenis.

Profesorul e urmat de suita obișnuită. E acolo și Borka. Îi las pe Lena și pe tatăl ei pe o canapea și, salutînd din mers, mă apropii de Borka.

— De unde pescuiești tu fete ca asta, mă? se interesează el strecurînd o privire peste umărul meu. Ești de invidiat. În sfîrșit. Bătrînul are radiografii, analize? În regulă.

Îmi aduce un halat și intrăm într-un cabinet mare cît o sală. La o masă, lîngă negatoscop, tronează Metelițin.

În jurul lui sînt vreo douăzeci de medici. Se apropie unul cîte unul, citesc cu glas tare foile de observații, pun clișeele la negatoscop. Metelițîn fumează, dă din cap, privește radiografiile. Uneori aruncă un cuvînt-două: diagnosticul, alteori propune colegilor: „hai să reflectăm împreună".

Cînd ne vine rîndul, Boris îi vorbește profesorului despre tatăl Lenei, îi arată analizele și pune, una cîte una, radiografiile la negatoscop.

Meteliţîn tace și examinează foarte atent una dintre radiografii. Ne uităm și noi, cu toții, la pata rotundă, cît un pumn de copil, ce se desenează net pe pulmonul drept.

— E cumplită chestia asta, spune într-un tîrziu profesorul scoțîndu-și ochelarii. Are o față tare obosită.

— Considerați, Anton Petrovici, că e... întreabă Boris aruncînd o privire speriată spre mine.

— Cu siguranță, e cancer. Cancer bronșic central inoperabil.

Sînt zguduit. De fapt am bănuit-o din clipa în care mi-a spus Lena că au găsit ceva la taică-său, dar am rostit pe urmă pe un ton atît de categoric „exclus", încît cuvîntul acesta idiot a ajuns să mă convingă și pe mine. Mi-am spus că ideile astea sinistre sînt poate la mine o deformație profesională, ba chiar am rîs singur de mine, în sinea mea.

Profesorul ne ține acum o adevărată conferință despre diagnosticul radiologic al cancerului, despre felul cum este privită problema în America, spune că diagnosticul va putea fi socotit indubitabil numai după investigații suplimentare, că-l va lua pe bolnav la dînsul, în secția de diagnostic, și, da, bineînțeles, i se va face un tratament cu raze Roentgen. Vorbește cu un glas egal, obișnuit. Îi surprinsesem însă expresia adevărată, pe care și-o dăduse la iveală atunci cînd, o dată cu ochelarii, își lepădase și impasibila mască de arbitru. Am înțeles că a obosit, că îi vine greu să pronunțe verdictele.

— Să mergem la radiologie. Vreau să-l văd la aparat.

Rumoare, zgomot de scaune. Dau buzna primul pe coridor. Am impresia că aici s-a schimbat ceva. De vină sînt probabil fețele bolnavilor care mă privesc țintă.

Numai tatăl Lenei citește liniștit mai departe revista săptămînală ilustrată *Ogoniok*. Stă picior peste picior. Stofa

gri, fină, i se mulează pe genunchiul uscăţiv, pantoful negru, foarte elegant, se leagănă uşor.

Lena stă de vorbă cu o pacientă.

Ce ciudate sînt toate astea!

Mă apropii şi o aud pe Lena:

— Şi acum nu mai aveţi nimic?

— Absolut nimic.

— Profesorul vrea să vă examineze, spun eu.

Bătrînul dă Lenei revista şi se ridică.

Şi iarăşi vedem pata aceea groaznică, de data aceasta pe ecranul fluorescent. Acum ea se mişcă şi nu mai e chiar rotundă, ca pe radiografie. Cu mîinile îmbrăcate în mănuşi groase, de cauciuc, întinse îndărătul ecranului, profesorul îl întoarce pe tatăl Lenei cînd într-o parte, cînd în alta.

— Neo, spune el. Indiscutabil.

Se aprinde lumina. Profesorul se scoală, vine lîngă tatăl Lenei şi-i pune mîna pe umăr. Ce mult seamănă amîndoi. Înalţi şi uscăţivi cum sînt, ar alcătui un cuplu perfect de tenismeni.

— Ei, dragă, te iau în secţie la mine. În secţia de diagnostic.

— Cum, diagnosticul nu e clar? întreabă tatăl Lenei.

— Nu chiar de tot.

— Mulţumesc.

Profesorul pleacă urmat de întreaga suită. Rămînem numai noi trei — eu, Borka şi tatăl Lenei. Îl aşteptăm să se îmbrace.

— Aţi văzut? zic eu. Veţi fi îngrijit de marele Meteliţin.

— Lasă, spune cu un glas surd bătrînul. Crezi că nu ştiu ce-i aia neo? Neo înseamnă neoformaţiune, tumoare.

— Şi ce-i cu asta? fac eu. Există şi tumori benigne.

— Lasă, repetă bătrînul încheindu-şi nasturele de la guler şi strîngîndu-şi cravata. Un lucru vreau să te rog, Iura. Clarifică situaţia cu Lena. Aşa cum este acum, nu e bine. Mai bine de loc. Ne-am înţeles?

— Da, sigur, mă bîlbîi eu, şi mi-e ruşine că nu-i cunosc nici numele.

Iau de pe masă biletul lui Meteliţin şi ieşim pe coridor. Aici se plimbă Lena. E cu femeia aceea vindecată. Pare-se că s-a liniştit de tot. Întoarce spre noi o faţă zîmbitoare.

Cuprind dintr-o privire părul ei ciufulit cu meşteşug, buzele rujate artistic, pantofiorii cu toc cui, fusta largă, tot ce admiram' înainte, dar care acum îmi pare de o strigătoare deşertăciune.

Mă uit la fata asta care nu ştie încă nimic. Fată care descopăr că mi-e dragă.

— Mulţumesc, bătrîne, îi spun lui Boris.

Lena îşi ia bună ziua de la femeia aceea şi coborîm tustrei scările.

— Lenocika, Meteliţîn mă ia în secţia lui. Şi asta e ceva.

— Vai ce bine! se bucură Lena. Iurka, ai fost la înălţime.

„Totul e bine cînd se sfîrşeşte cu bine", şi-o fi spunînd Lena.

Scot o ţigară. Acum o să fumez în neştire.

— Dă-mi o ţigară, îmi şopteşte la ureche bătrînul.

Îi strecor tot pachetul.

Pe stradă, e ca şi înainte, soare şi vînt. La colţ se vinde îngheţată. Înghesuială la automatele cu apă gazoasă. Un autocamion mare, cu remorcă, transportă plăci de beton. Un miliţian cu bluză albăstrie traversează în fugă. Trece un grup de turişti cu rucsacuri peste măsură de umflate. Peste tot, tarabe pline cu căpşuni. Munţi de căpşuni rubinii. Bombiţe superbe cu codiţe verzi şi fructe strivite. Băltoace mici de zeamă roşie. Degetele negre ale vînzătoarelor. Reclama unui music-hall de vară. A trecut un tip cu o cămaşă, să cazi jos nu alta. Cling-cling, cineva a scăpat nişte mărunţiş. O pereche se sărută. Prin pereţii de sticlă ai unei cabine telefonice se vede o gură căscată într-un hohot de rîs.

— Mă duc la uzină. Trebuie să-l pun la curent pe Bunin cu o sumedenie de treburi. Tu du-te acasă şi spune-i mamei să-mi pregătească ce trebuie pentru spital.

— Bine, tăticule.

Tatăl îşi întinde obrazul şi Lena îl atinge cu al ei: să nu-l mînjească cu ruj. O fracţiune de secundă văd, unul lîngă altul, doi ochi, unul al bătrînului, celălalt al fetei, şi mă surprinde această pereche de ochi atît de diferiţi. Bătrînul îmi întinde mîna:

— Mi-a părut bine de cunoştinţă...

Tac ca un caraghios, cu ochii la mîinile noastre. Mi-a prins palma între degetele lui cu unghii late, gălbui.

Pleacă. Urmăresc fascinat silueta aceea elegantă pierzîndu-se treptat în mulțime. Pe capul lui nici un simptom de chelie.

Aud glasul Lenei:

— Ți-a plăcut.

— Foarte mult.

— Știi, Iurka, ce mi-a povestit femeia aceea cu care am stat de vorbă? E profesoară și cînd s-a îmbolnăvit de T.B.C. a trebuit să plece din învățămînt. Acum însă s-a făcut bine! E pe deplin vindecată și are voie să predea iar. Aștepta acolo nu știu ce adeverință. Strașnic, nu?

— Păi, nu ți-am spus? bîigui eu, fără nici un entuziasm.

— Ce-i cu tine, preaînvățate?

O iau de mînă:

— Lena! Am să mă gîndesc întotdeauna la tine. Chiar și atunci cînd am să mă gîndesc la altceva. Să știi, Lena. Oriunde și oricînd.

— Ce ai, frate?

O trag încetișor spre mine și în mijlocul mulțimii aceleia de vînzătoare, de turiști, de filfizoni, să vadă toți și să știe, o sărut.

M-au apucat dracii. O expediez pe Lena cu un taxi și o iau la picior spre stația de metro. Cobor valvîrtej scara rulantă, desfac cu forța ușile gata să se închidă, năvălesc în vagon, mă așed, apoi mă ridic și trec în celălalt capăt, mă uit peste umărul unui cetățean care stă cu nasul într-un ziar, apuc să prind titlul editorialului, omul întoarce pagina, citesc ceva despre fotbal, apoi cobor din vagon, urc în goană scara rulantă, ajung sus și cumpăr înghețată („Leningradskoe", pe care nu pot s-o sufăr), ajung în același ritm în piața unde se află institutul și abia cînd îmi răsare înaintea ochilor fațada lui impozantă, cu geamuri mari, trec la pas.

La poartă sînt urmărit de priviri mirate. Urc treptele, o iau de-a lungul culoarului și mirosul înțepător, ca de amoniac, al vivariului mă readuce la realitate.

Îmi îndrept cravata, îmi aranjez părul, arunc atent în coșul de gunoi grețosul ambalaj de hîrtie al înghețatei și intru în laborator. Anna Leonovna tocmai își scotea halatul:

— Ce-i zorul ăsta pe tine, Iura? Ziua de lucru s-a terminat.

Răspund:

— Vreau să mai stau puțin aici.

— O idee, ceva?

— Da, niște idei.

Mă apropii de fereastră. Strălucind de-ți ia ochii, din curte iese o mașină. Keșka trage la scară. Pe culoar se și aud pașii șefului — pași rari, de om bătrîn.

Iau din raft o revistă și mă cufund în lectura unui articol, în care șeful nostru polemizează cu un cercetător oncolog din străinătate.

O să stau aici pînă noaptea.

Trebuie să mă deprind. De acum înainte, o să zăbovesc deseori aici.

Trec zece minute, douăzeci. Încet, încet, încep să înțeleg articolul.

În românește de
Radu Albala și Eleonora Mircea.

Mark se opri în capul scării, aruncă o privire spre rîu şi-şi aprinse o ţigară. Bolnavii care şedeau pe treapta cea mai de jos întoarseră capul. Ca de obicei, Stepanov (puseu acut de poliartrită cronică) îşi îngustă ochii lui mici de urs şi remarcă maliţios:

— Aşa va să zică... Nouă ne ţineţi conferinţe despre efectele dăunătoare ale nicotinei, şi dumneavoastră...

— De, făcu Mark şi coborî. Trebuie controlat dacă Stepanov ia salicilatul. Şmecher al dracului.

— Acasă, Mark Nikolaevici? îl întrebă cu simpatie Petea Mariutin (diagnostic prezumtiv de hepatită infecţioasă).

— Acasă, repetă Mark, precum vezi.

— Atunci, la revedere.

— La revedere, tovarăşi, respectaţi regimul.

Bolnavii îşi ridicară a salut pălăriile de paie şi Mark porni alene pe podişca de scînduri care ducea spre debarcader.

„Ei, a mai trecut o zi, constată el. La Leningrad, cînd terminam lucrul, ziua abia începea. Veşnic mă grăbeam undeva cu ochii la ceas. Îmi găseam o sumedenie de treburi şi abia acum văd că toate astea erau nişte prostii. Te poţi rezuma perfect la muncă, lectură şi somn. Şi nu-i de loc insuportabil. Omul se obişnuieşte cu orice."

Soarele îi pîrjolea umerii. În faţa lui, pe podişcă, zăceau două oiţe jigărite. Coastele li se umflau şi li se dezumflau anevoie.

„La o parte, să treacă omul!" strigă el în gînd şi rîse uşurat. Avea fericitul obicei de a se vedea pe sine însuşi într-o postură comică.

„Încotro să-mi car hoitul? Hai să traversez. Am auzit că dincolo e frumos. O să mă tolănesc pe o pajiște și o să-l citesc pe Bagriţki."

Pe bac ţîrîia o armonică. Un marinar scurt, dar voinicuţ, fotografia niște fete.

— Jîmbici! Uite pașarica! Ştricat! striga el.

Fetele se prăpădeau de rîs. Dar cînd apăru Mark rîsului îi luară locul niște șușoteli și chicoteli înăbușite.

„Iar comentarii pe marginea pantalonilor mei", își spuse Mark și trecu lîngă șoferul Ignati Ilicev, pe care-l cunoștea (gastrită cronică). Discutară despre stomac, despre evenimentele din Liban. Bacul se legăna molcom. Păduros, înalt și stîncos la poale, „celalt mal" venea încet spre ei, suspendat într-o pîclă sticloasă.

— ...Mă uit la măicuţa, și ce să vezi, vai de capul și de zilele mele, i s-a făcut ţiţa tare, piatră s-a făcut, povestea cu glas plîngăreţ o leliţă necunoscută. Se vede treaba că a pișcat-o vreo spurcăciune, soro!...

— Jîmbici! Pașarica! răcnea marinarul.

Drumul prăfos, mărginit de garduri, suia pieptiș. Unde se sfîrșeau gardurile începea pădurea. Vînturelul jucăuș făcea să tremure pe iarbă pete de umbre și lumini, Mark coti în sus pe o potecă bătută prin pădure. Perdeaua catifelată de cetini era săgetată ici, colo de trunchiuri semețe de pini. Poteca începu deodată să urce și, după cîteva cotituri încîlcite, îl scoase la marginea unei prăpastii în fundul căreia mocnea, neagră, apa stătută a unui tău. Zbîrlit din trupul muntelui, deasupra prăpastiei sta suspendat un bloc de granit, cu marginea dreaptă, parcă tăiată dintr-o lovitură de cazma gigantică. Pe capătul acesta drept ședea o fată desculţă, cu picioarele atîrnînd în gol. Un fascicul de raze îndreptat parcă anume spre ea o smulgea semiîntunericului din jur. Capul îi era dat pe spate, pleoapele lăsate, și un surîs îi încremenise pe buze.

„Asta cine o mai fi?" se miră Mark. O luă tiptil pe curmătură. Cînd dădu la o parte o ramură și puse piciorul pe granit, fata sări ca arsă și scoase un ţipăt. Silueta ei subţire, într-o rochiţă scurtă, înflorată, părea desenată pe fundalul întunecos de cetină din cîteva trăsături viguroase de penel.

— Bună ziua, spuse Mark încetișor. O recunoscuse: era profesoara de geografie de la școala generală de șapte ani.

Cum o cheamă? Aha, Klavdia Petrovna. Şi-a adus într-o zi elevii la radiografie. Parcă a venit aici o dată cu el, să-şi ia postul în primire. Dar cum n-a observat pînă acum cît e de... Da, fără îndoială, e frumoasă. Părul ăsta despletit care-i cade pe piept, ochii — oho, ce ochi!

— Un ring de dans ideal, nu? spuse el, cuprinzînd într-un gest circular tăpşanul, neted ca în palmă. Chiar şi cu efecte de lumină.

Ea îl privea pieziş şi tăcea.

— Te-am speriat? Îmi pare rău. N-ai nimic împotrivă să stau puţin aici?

Se aşezară amîndoi pe marginea blocului. Mark băgă încetişor mîna în buzunar şi-şi scoase ţigările. Avea senzaţia că o singură mişcare bruscă ar speria-o, făcînd-o să-şi ia zborul ca o pasăre de pădure.

Profesoara îşi strîngea părul coc. Gesturile îi erau crispate, acele pe care le ţinea între dinţi tremurau.

„E o crimă", gîndi Mark, trăgînd cu coada ochiului la operaţia de îmblînzire a cascadei aurii.

— Ce frumos e azi! Cam rar pe aici o vreme ca asta.

— Azi e Samson, spuse fata.

— Poftim?

— Azi e Samson, iar mîine e Samsonoaia. După zilele astea două poporul prevede cam cum o să fie vara.

— Care va să zică, dacă zilele astea două se vor nimeri senine, o să fie aşa toată vara?

— Cu siguranţă.

— Cred. Înţelepciunea populară adunată strop cu strop de-a lungul veacurilor...

— Înţelepciune plus simţ poetic.

— Poetic?

— Da, da. De pildă, epitetele atît de colorate, de sugestive pe care le-a adăugat poporul fiecărui nume din calendarul bisericesc: Vasile-picuratul, Avdotia-şuvoita, Fedosia-înspicata, Akulina-bîzîndina...

— Asta ce vrea să zică?

— Ziua cînd apar tăunii: b-z-z.

— E bună! Totuşi, chestia cu Samson şi Samsonoaia ţine, după părerea mea, de domeniul prozaic şi al calculelor practice. Un fel de pronostic pentru perioada mai îndepărtată a secerişului, a treieratului.

— Nu chiar. Se spune că dacă în zilele astea îți surîde norocul...

— Ai să fii întotdeauna fericit! exclamă Mark căruia îi tresăltă inima de bucurie.

— În orice caz, pînă la anul, zîmbi amuzată fata.

Mark se uita la chipul ei bronzat, cu umerii obrajilor ușor ieșiți în afară, și lupta cu tentația de a-i pune mîna pe ceafă, sub mănunchiul de mătase moale strîns vîrtos, și de a o privi drept în lumina ochilor.

— Dacă nu mă înșel, dumneata ești de pe aici?

— Da. Aici m-am născut și aici am stat toată viața. Numai școala tehnică am făcut-o la Leningrad. Dar dumitale, Mark Nikolaevici, îți place ținutul?

Îl cam supără că i se adresează în felul acesta.

— Drept să spun, încă n-am văzut nimic. De un an de cînd sînt aici, abia azi am reușit să evadez din orășel. Muncă...

Fata îl prinse deodată de mînă:

— Să-ți arăt eu?

— Ce?

— Totul. Dar pentru asta trebuie să urcăm.

Se sculă dintr-o mișcare, își vîrî picioarele în sandalete, ridică jachetica și cartea.

— Tragem o fugă?

Începură să alerge pe poteca șerpuită, abruptă. Fata fugea foarte iute și, din cînd în cînd, își întorcea spre el fața împurpurată. Mark o urma în pas alergător sportiv, dînd ritmic din coate. Pe măsură ce urcau, pădurea se făcea mai rară și, în sfîrșit, ajunseră pe vîrful rotund ca o măciulie de baston. Aici nu mai erau copaci, ci numai iarbă înaltă și niște floricele nostime, galbene și pîntecoase, care se legănau pe lujerele lor subțiri.

Fata îi întinse cîteva flori pe care le rupsese din goană.

— Noi le zicem zurgălăi. Și acum, privește!

De pe creastă se vedea pînă departe de tot. Află abia acum că orășelul e înconjurat din toate părțile de apă. Fata îi dădea explicații, arătînd cu mîna cînd într-o direcție, cînd în alta.

— Iată rîul nostru. Dincolo e canalul. Vechi de tot. Calea asta spre Volga a săpat-o încă Petru cel Mare.

— Atîta lucru știu și eu.

— Iar asta e marea noastră. Te miri? Și de ce n-ar fi mare? Țărmurile nu se văd, e bîntuită de furtuni năprasnice. Mare în toată regula, ce mai...

Mark cunoștea lacul numai după hartă. Părea și acolo destul de întins, dar nu era totuși decît o mică pată de culoare albastră. Acum era uimit: o adevărată mare. Uite și șlepuri, la fel ca pe Baltica.

— Mark Nikolaevici, vezi colina aceea rotundă? Acolo, pe mal. E goală pe dinăuntru. Zău. În timpul ocupației finlandezii și-au făcut din ea o fortăreață. Iar după război am stat noi acolo. Orășelul arsese tot. Iar mai departe, își flutură ea mîna spre nord-vest, în taiga, sînt o puzderie de rîuri și lacuri mai mici. De aici nu se văd decît rîul Ghim și lacul Vui.

— De ce Vui? Vuiește?

— Da. Tot timpul se aude un zgomot ciudat. Știi, roza vînturilor e acolo neobișnuită, suflă din toate părțile. Lacul e mereu încrețit de valuri, mestecenii foșnesc, brazii vîjîie.

Mark nu mai asculta explicațiile. Se mulțumea să-i privească chipul, ochii, trupul pe care soarele ce scăpăta după coama pădurii îl învăluia într-o aură trandafirie. Ea îi surprinse privirea, se fîstîci și se așeză pe iarbă.

— Ce citești? întrebă el luînd cartea.

— A, nimic. Fleacuri.

I-o smulse din mînă.

— Mi-ai dezvăluit lumea dumitale exterioară, dar în cea interioară nu mă lași, glumi el cam greoi și zîmbi cu colțul gurii, dîndu-și seama de asta.

Fata îi aruncă o privire speriată, cu coada ochiului, și-și puse repede jacheta.

— Trebuie să coborîm, spuse ea ridicîndu-se. Jacheta aceea de lînă cehoslovacă o prefăcuse dintr-o dată într-o doamnă înțepată și ceremonioasă. Ce se întîmplase? O speriase cumva?

În pădure se făcuse întuneric. Mark vorbea încercînd să glumească, dar ea îi răspundea în monosilabe. Cînd ieșiră la drum, o luă de braț. Ea își retrase mîna cu o mișcare delicată, dar fermă. A mai încercat el s-o îmbuneze și așa, și în alt fel, degeaba. Înciudat, o lăsă să meargă înainte și-și aprinse o țigară. Privi în urma fetei. Dreaptă și subțire, se depărta în pas ritmic. Nu-ți venea să crezi că acum o jumă-

tate de oră prefăcuta asta era o fetişcană mlădie ca o nuielușă de salcie, cu ochi poznași și arzători, și că șezuse cu părul despletit în bătaia unui mănunchi de raze, lăsînd să-i plutească pe față umbra unui vis. Mark înțelese atunci de ce n-a observat-o pînă în ziua aceea, de ce n-a remarcat-o dintre toate celelalte: de vină era expresia asta a feței, aceeași la toate, o expresie „locală". Întîlnești pe stradă o fată din orășelul ăsta și imediat își strînge buzele și-și aținteşte în gol o privire voit indiferentă, hotărîtă să te vestească prin întreaga-i înfățișare: „Mută-ți gîndul, eu nu sînt dintr-alea". Ei bine, cu mine nu-ți mai merge. Acum te cunosc, o cunosc pe cea adevărată.

Din fericire, pe bac nu se vedea nimeni. Șoferii celor două camioane care staționau acolo dormeau în cabine. Fata se opri lîngă parapet, privind nepăsătoare în altă parte, de parcă nici nu s-ar fi cunoscut.

— Încetează odată, izbucni Mark, abia stăpînindu-se să nu strige. Te rog! Ce s-a întîmplat, în definitiv? Se poate, Klavdia Petrovna, într-o zi ca asta... De Samson! Dumneata îți dai seama? De ce te-ai schimbat așa?

Fata se întoarse și el constată cu suprindere că are un botic de copil rușinat.

— Mi-era teamă să nu te dai la mine. Știi, la Leningrad toți băieții...

Mare e grădina lui Dumnezeu! Mark se lăsă moale pe punte și rămase acolo cu trupul zguduit de un rîs mut, bătrînesc. Fata rîdea și ea, dar tare, de răsuna rîul de veselia ei.

— Sînt o proastă, nu?

— Ba ești dulce, bîigui Mark sufocat de rîs.

Peste cîteva clipe, stăteau alături rezemați de parapet și se uitau cum apune soarele. Mark recita din Bagrițki, spintecînd aerul cu mîna.

Iar zece minute mai tîrziu săriră pe mal și porniră pe stradă, ținîndu-se de mînă. În urma lor răsăreau de după garduri capete curioase. Mark recita mereu din Bagrițki, subliniind cu gesturi versul.

— Am ajuns, spuse ea. Stăm puțin?

Se așezară pe banca din fața porții, fără a-și despleti mîinile. Mark gesticula atît de energic cu mîna cealaltă,

că începu să gîfîie. După două ore, cînd lungul amurg nordic se stinse și începu o nouă noapte albă, Mark întrebă:

— Cum se anunță Samsonoaia?

— Judecînd după acest amurg, va fi splendidă.

— Așadar, ne întîlnim după lucru tot acolo, sau sus, cum vrei.

— Sus.

— Și zi așa... La Leningrad toți băieții...

— Nu, răspunse ea în șoaptă.

Își smulse mîna și fugi.

A doua zi dimineața, începu să se lățească bîrfa. Telegrafia fără fir funcționa din plin.

— Ai auzit de Klavka Gurianova? Vorbește cu lunganul ăla de doctor.

Între timp, lunganul de doctor iscodea cu neliniște cerul. Nu, totul e în ordine, nici urmă de nori. Doar o pîclă tremurătoare, cum a fost și în ajun. Mestecenii dormitează. Vitele stau culcate în iarbă, încremenite în nemișcare.

Mark trecu în mare viteză prin saloane, pansă un bolnav care fusese operat, făcu cele două blocaje cu novocaină programate pentru ziua aceea, apoi se duse în cabinet și începu să completeze la iuțeală registrul. Poate că izbutește să scape astăzi mai devreme. De cînd s-a trezit îi tot joacă înaintea ochilor imagini din ajun. Întoarce fila unei foi de observații și i se năzare o rochiță înflorată săltînd pe stînci. Își aprinde o țigară și în fumul ei deslușește, aproape de tot, privirea rîzătoare și parcă neajutorată a Klavei.

N-a izbutit să scape mai devreme: spre sfîrșitul zilei de lucru a fost adusă de la întreprinderea forestieră o femeie care trebuia operată de urgență.

Pentru Mark chirurgia era ceva sfînt. În sala de operație uita tot ce-a fost cu el pînă atunci și nici la ce o să fie nu se mai gîndea. Privea pe fereastră, așteptîndu-l pe Kulaghin și ascultînd horcăitul femeii care adormea sub narcoză. Perdelele nu erau încă trase și văzu două fetițe cu picioare subțiri care alergau pe podișcă stîrnind orătăniile.

„Trebuie să fie eleve de-ale Klavei, gîndi Mark. Peste cîțiva ani or să se facă la fel ca dînsa. Au să viseze și au să strîngă din buze cu un aer înțepat."

Cu mîinile ridicate, Kulaghin intră în sala de operație. Grav și solemn, părea marele magistru al unui ordin se-

cret. Întîia oară cînd l-a văzut așa, Mark era să pufnească în rîs. Pe urmă s-a obișnuit. În sala de operație, Luka Vasilievici se metamorfoza cu desăvîrșire. Nu-l mai cunoșteai pe burlacul costeliv trecut de patruzeci, de-ale cărui ciudățenii rîdea tot orășelul.

Operația a durat două ore. După intervenții atît de complicate, urma de obicei o lungă șuetă în cancelarie, și cei doi chirurgi se duceau apoi împreună la un film sau la bodegă unde ceva îi făcea să nu se despartă decît la o oră tîrzie. Acum însă, Mark dădu buzna afară pe ușa sălii de operație de îndată ce isprăvi, aruncă unei infirmiere halatul și porni într-un suflet spre rîu. Pînă la bac ar mai fi trebuit să alerge vreo douăzeci de minute, și-apoi, dracu-l știe cînd pleacă? Împinse în apă o barcă grea pe care o găsise acolo, vîrî rămele în furcheți, se opinti și vîsli smucit spre malul înalt de dincolo. Are să trebuiască s-o taie drept prin pădure.

După o jumătate de ceas, țîșnea dintre arbori, leoarcă de nădușeală. Ierburile de pe creastă unduiau ca pieptănate de o mînă nevăzută. Klava nicăieri. Din cîteva sărituri atinse punctul cel mai înalt și, în sfîrșit, o văzu. Ședea întinsă pe iarbă, la vreo zece pași de el. Trupul ei, pe care se mula o rochiță în tonuri vesele, brațele goale aduse deasupra capului, zîmbetul întipărit pe buze, toate respirau cea mai desăvîrșită seninătate.

— Klava!

Sări în picioare ca împinsă de un resort cu declanșare automată și, îngustîndu-și ochii fiindcă o supăra soarele, îi făcu semn cu mîna:

— Bună seara, Mark!

Păși rar, drept spre dînsa, uitîndu-se cum se pleacă sub sandalele lui florile cărora aici li se spune zurgălăi. Ea-l privea pe sub sprîncene și cu fiecare pas al lui fruntea i se pleca tot mai adînc.

Lujeri de un verde-pal se înălțau ca o pădure gingașă spre nemărginirea albastră. Nici nu bănuise cîtă viață clocotește la poalele acestui codru ierbos. Niște gîndăcei și alte gîngănii speriate se întorceau acum vînzolindu-se într-un iureș nebun la hotarul teritoriului devastat. Mark se răsturnă pe spate și Klava își culcă capul pe umărul lui. Părul ei încîlcit mirosea a iarbă mai tare ca iarba.

Mark scoase bricheta și-și aprinse o țigară. Trase o dată din ea, și-i strivi vîrful de pămînt: dîra de fum pe care o suflase spre cer îi stîrnise niște amintiri. Întotdeauna fuma după asta așa cum fumează diferiți tipi grozavi pe care-i vezi la cinema. Nu, ceea ce s-a întîmplat acum nu trebuie să aibă nici o asemănare cu nimic din ce a fost pînă acum cu altele. Să mai stea puțin așa. Încă cîteva zvîcniri ale inimii, încă cîteva suspine înăbușite...

— Klava, mica mea pasăre sălbatică...

Ea tresări și ridică fruntea, El înțelese că n-are nici un rost să se poarte cu ea cum umbli cu un ou moale: fetei îi jucau ochii în cap, vioi și drăcoși.

— Mark, tu crezi în semne? Știi... îl mîngîie ea pe obraz, știi că ești frumos...

— Eu? Frumos? Uite, pe asta n-am mai auzit-o pînă azi.

— Zău! Ehei, habar n-ai cîte fete oftează după tine. Dar tu te ții mîndru, nu te duci nicăieri. D-aia n-ai băgat de seamă.

— Cum adică, nu mă duc nicăieri?

— Pe la club, de exemplu.

— Da tu te duci?

— Am fost numai de cîteva ori.

— De ce?

— Pentru că... Pentru că nu veneai tu.

Mark se rezemă într-un cot. Ea îi înfruntă vitejește privirea.

— Știi, rosti Mark, ți-ar sta bine în picioare, într-o barcă, cu un ghionder în mînă. Ghionderul e o prăjină cu care mîni barca.

Ea rîse.

— Prefer un caiac. Am categoria a doua la ambarcația asta.

— Nu, nu. Trebuie să fie o barcă de pe timpuri, o lotcă...

Soarele scăpătă pe după copaci. Ca un val cu coama neregulat dințată, codrul negru părea tăiat din tablă. Era bătrînul codru rusesc din basmul cu Căluțul Cocoșat. Deasupra ardea asfințitul.

— Parcă a vărsat cineva un borcan cu permanganat, remarcă Mark.

— Uite, arătă Klava cu mîna, norișorul acela lunguieț seamănă cu Republica Chile.

Mark privi norișorul violet.

— Exact. Iar la mijloc, unde strălucește, e capitala, Montevideo.

— Nu Montevideo, ci Santiago. Ești slab la geografie.

Începură să coboare, cu spatele la asfințit. La răsărit, noaptea albă își și lăsase jaluzelele străvezii. În lumina asta puțină, venea pe canal o dragă, semnalizînd cu „eclipsa".

— Ți-ar plăcea să trăiești în Chile?

— Nu. Să mă duc în excursie mi-ar plăcea, dar să trăiesc acolo, nu.

— Dar la Moscova, la Leningrad, la Odesa?

— Vai, grozav mi-ar plăcea să călătoresc, toată lumea s-o văd. Sînt doar geograf.

— Nu, nu să călătorești, să trăiești, să trăiești într-un oraș imens. Să-l vezi noaptea, de sus, cum își scînteie luminile, să hoinărești pe străzi, să intri într-un local? Teatre, expoziții, meciuri! Spune, n-ai vrea să locuiești acolo împreună cu mine?

— Ce, Mark, ai de gînd să pleci? se întristă ea dintr-o dată.

— Nu știu, răspunse el cu ochii în pămînt. Acum, de cînd ai apărut tu, totul mă încîntă — și căsuțele, și oile de care te poticnești la fiecare pas. Ieri însă simțeam că nu mai pot. Ajunsesem la capătul răbdării. Nu mă pot deprinde cu viața asta liniștită, lîncedă. Cîți locuitori aveți? Cinci mii, șase? Din vedere îi cunosc deja pe toți și pe jumătate din ei îi știu și pe nume. Treizeci la sută din populația feminină a trecut și prin cabinetul meu, în *deshabillé*, ca să zic așa. Încă puțin și or să fie sută la sută — mă rog, examen profilactic. E insuportabil să trăiești într-o localitate atît de mică, să-i știi pe de rost toate beteșugurile. Doar nu sînt numai medic...

— Dar dacă o să prinzi drag... nu numai de mine, de tot-tot! De rîuri, de lacuri, de orășel, cu oamenii lui. Înțelegi ce-ți spun? Crezi că nu se poate să le îndrăgești?

— Le-am și îndrăgit, fiindcă toate astea ești tu.

La picioarele lor curgea rîul, învăpăiat de o lumină verzuie, și se grămădea, întunecoasă, așezarea. Klava mergea îngîndurată, rupînd mașinal în bucățele o nuieluță.

— Lîncedă! spuse ea. Să fi văzut ce-a fost aici în patruzeci și cinci. Nu mai rămăseseră decît hornurile. Acum,

totul a fost reconstruit, avem şcoală, spital. Pe chei s-au instalat macarale portuare. Clubul, ce-i drept, e ca vai de lume, dar s-a hotărît să se construiască unul nou, mare, cu o sală de sport. La anul intră în funcţiune substaţia — o să primim curent de la magistrala de înaltă tensiune. Atunci o să-şi ia lumea şi televizoare.

— Eu am colindat mult, murmură Mark. Uite aşa mi se perindau oraşele pe dinaintea ochilor. Prima dată, în timpul războiului. Ne-am refugiat din Kiev. Am ajuns în Extremul Orient. Apoi Frunze, Sverdlovsk, Nikolaev, Leningrad... Tata era medic militar. Din toate, la Leningrad mi-a rămas inima. Poate unde au fost anii mei de studenţie, ştiu eu?

Klava se opri şi i se ghemui la piept.

— Nu-i nimic, dragul meu. Ai să îndrăgeşti şi locurile astea. Ai să devii băştinaş, rîse ea. „Să trăieşti, Nikolaici, te vor saluta oamenii. Ce-ţi mai face băbuţa?“ Aşa-i?

— Mda... făcu Mark cu melancolie. Probabil că aşa va fi.

Scena imaginată de Klava el o plasa, nu ştia nici el de ce, într-un decor hibernal. Toată lumea e în şube şi pîslari, numai el cu cizmuliţe de fetru. Klava vine de la şcoală. E încotoşmănată şi nu seamănă de loc cu cea de acum. Şi el nu voia să vină iarna.

Găsiră pe mal barca răpită şi-o împinseră în apă.

— Facem o baie? propuse Klava.

— Fii serioasă. Apa e încă foarte rece.

— Cu atît mai bine, să mă răcoresc puţin, că prea mi-a luat inima foc. Întoarce-te!

Îşi lepădă rochia pe un pietroi şi intră, fără să şovăie, fugind în apă. Mark luă rochia — un ghemuleţ cald — îşi îngropă obrazul în ea şi-l cuprinse o duioşie nespusă, ameţitoare. „Băştinaş mă fac! Şi troglodit dacă e nevoie. «Să trăieşti, Nikolaici! Ce-ţi mai face băbuţa?»“

De data asta şi-au luat rămas bun destul de repede.

— Să nu mă conduci, spuse Klava, ne întîlnim mîine tot acolo.

O ultimă sărutare şi Mark porni voios spre casă, fluierînd un cîntec al negrilor şi bătînd tactul cu tocurile în pavajul de scînduri.

Închiriase o cameră într-o căsuță năzdrăvană de pe malul rîului. De cînd se ținea de capul lui președintele comitetului sindical al portului să se mute în blocul cel nou cu două etaje, unicul din orășel, unde i se rezervase un apartament de două camere! Mark mulțumea, amîna, răspundea cu o glumă. Atît el cît și vicleanul de președinte înțelegeau foarte bine că un asemenea apartament îți creează obligații. Și Mark nu voia să piardă acest sentiment de provizorat. Iată de ce se învîrtea ca un elefant în odăița lui de șase metri pătrați și-și ținea în valize cărțile, rufăria și chiar alimentele.

Întinse mîna și bîjbîi după ceva îndărătul ulucilor — zăvorul portiței avea și el un „clenci" — deschise și pătrunse în curte. Gazdele, un bătrîn slujbaș de la transporturile fluviale și disciplinata lui familie, beau ceai pe terasă.

Mark le ură prietenos bună seara. Avea chef azi să stea la taifas cu oamenii ăștia de treabă care-și transformaseră casa într-o amuzantă cutie cu secrete și spera că or să-l pofteaască la masă.

— Aveți o scrisoare, Mark Nikolaevici.

— O scrisoare? Interesant.

Intră în casă, se strecură pieziș prin spațiul îngust dintre perete și sobă, ajunse în camera lui. Iar s-a agățat cu umărul de cuiul acela! Se putea?! Mîine se duce să vadă apartamentul. Neapărat. De la cine o fi scrisoarea? Unde dracu e lampa, fir-ar ea să fie de lampă!

Se lăsă păgubaș și-și aprinse lanterna de buzunar, îndreptîndu-i raza spre masă. În cercul de lumină gălbuie, tulbure, apăru un plic mare cu antet: „Institutul de cercetări... Leningrad". Zîmbi ironic și mai scoase din valiză un pachet de țigări. Știa dinainte ce-i în plic: un „mai du-te dracului" camuflat în cîteva cuvinte politicoase care nu spun nimic. Citise mai acum o lună în *Medrabotnik* că institutul face angajări pe bază de concurs și și-a trimis și el actele, împreună cu o descriere a lucrărilor efectuate în cadrul societății științifice studențești. Cu viața asta de aici poate să-ți trăsnească și ceva mai rău prin cap. Adică dumnealui, Mark, un doctoraș de țară, să lucreze fix la institutul ăsta de renume mondial! Că nu sînt la Leningrad destui tineri capabili și care reușesc în toate? Iluzii, copilării!

Trase două fumuri și, cu țigara în gură, rupse brutal plicul: „...vă informăm că direcția și Consiliul științific al institutului au aprobat cererea dumneavoastră pentru postul de cercetător științific stagiar, secția de patologie experimentală."

Ei, pe dracu! Nu se poate, frate. Ba da, chiar așa scrie: „...au aprobat... pentru postul..." Doamne Dumnezeule!... Asta e o bombă! O bombă de fericire! Zi mare!

Luă iar scrisoarea și-i sorbi textul, buche cu buche. Avea și un post-scriptum: „Vă recomandăm să vă prezentați cît mai curînd posibil pentru formele de angajare".

Mark ieși pe terasă.

— Boris Egorovici, cînd e primul vapor spre Leningrad?

Îl priviră toți uluiți.

— „Șeksna" e la chei. Omul își scoase ceasul. Peste cincizeci de minute pleacă.

— Ei, drace! Și următorul?

— Tocmai răspoimîine.

Două zile, plus douăzeci de ore drumul. Și în vremea asta apare un șmecher cu pile... Parcă nu știm noi cum se fac chestiile astea. Nu degeaba scrie acolo: „vă recomandăm". Scrie pentru că s-ar putea să se revină. Altfel ar fi pus „vă rugăm". Cu „Șeksna", mîine seara e la Leningrad. Ia un taxi și-i mai prinde înainte de terminarea programului!

Se răsuci pe călcîie, dădu buzna în camera lui, scoase o valiză, aruncă înăuntru cîteva lucruri, își numără repede banii și-și puse haina. Gazdele îl întrebară ceva, dar el nu mai răspunse nimic, străbătu ca o vijelie grădina și fugi spre spital.

Kulaghin locuia într-un pavilion din curtea spitalului. Mark năvăli la dînsul chiar în clipa cînd, scîrbit de mizeria de burlac a camerei pe care o ocupa, doctorul smulgea cu un gest ce vădea o îndelungată obișnuință capsula de la o jumătate de votcă.

— Luka! răcni Mark din prag și zvîrli scrisoarea pe masă. Ia uite-te aici!

Kulaghin citi scrisoarea și-l privi cu mîhnire.

— Ți-ai luat și valiza?

— Da, mă grăbesc la debarcader. Plec cu „Șeksna". Lichidarea prin poștă. Ce dai din cap? Dacă-ai reușit la concurs, n-are voie nimeni să te oprească. Cunosc legea.

Kulaghin se ridică, trase un gît din sticlă și se propti în fața lui Mark, țintindu-l în ochi.

— Vrei?

— Numai repede.

Bău o jumătate de pahar, se șterse pe gură cu mîneca și spuse cu înfrigurare:

— Înțelegi, acolo se fac lucruri mari. Știință... O să-ți scriu. Rămîi cu bine!

Se îmbrățișară. Apoi Mark se repezi la ușă, o deschise larg, dintr-o smucitură, și rămase o clipă în prag, exact atîta cît să-i spună:

— Ascultă, Luka, faine operații am făcut noi aici. Faine de tot.

Kulaghin îl văzu pe geam fugind spre locuința șoferului. După cinci minute, Salvarea ieșea pe poartă.

„Peste un an n-o să mai știe nici cum mă cheamă", gîndi Kulaghin. Și se răsuci în călcîie, așa, ca să-și facă curaj.

„Șeksna" — o vilă plutitoare de un alb imaculat, cu trei caturi și geamuri late — avea o strălucire sărbătorească. Amenajată pentru excursii, motonava folosea cîteodată și la transportul de călători pe liniile întreprinderii de navigație pentru regiunile nordice.

Mark urcă la etajul de sus — nu mai erau locuri decît de-a întîia — o luă de-a lungul coridorului reflectîndu-se în cîteva oglinzi dintr-o dată, își găsi cabina, își aruncă valiza înăuntru și ieși pe punte. Mîine e la Leningrad. Debarcă, ia un taxi... Bulevardul Obuhovskaia oborona, Staro-Nevski... Piața Insurecției. De acolo pe bulevardul Nevski — Doamne, Nevski! parcă nici nu-ți vine să crezi — sau pe podul Liteinîi, pe Grenaderski... Ce instalații, ce aparate la institutul acela! Le-a văzut într-un jurnal de actualități. Tehnică electronică, izotopi... Parcă mai lucrează acolo unul din promoția lui. În sfîrșit iar o viață adevărată, un ritm adevărat. Oameni, oameni, chipuri multe, idei originale, conversație spirituală. Trebuie să-și facă un costum nou. Mai modern. Mravinski ridică bagheta și în sală se revarsă viguroasele acorduri ale simfoniei a cincea. Se și vede la galerie, ca pe vremea cînd era student. Ba să avem iertare, acum o să stea la parter. Orișicît, e cercetător științific. Stagiar. Ha-ha! Mă rog, azi stagiar, mîine... De fapt, costumul și toate celelalte sînt prostii. Va trebui să mun-

cească serios, să-şi pună creierii la contribuţie. La început o să fie mai greu. Pînă îţi însuşeşti tehnica de lucru, pînă te angrenezi, pînă una, alta... Cu buletinul nu va avea probabil nici o dificultate. Va trebui să închirieze o cameră undeva pe Petrogradskaia, pe bulevardul Şciors sau pe Karpovka. Spectacolele de estradă de la „Clubul cooperaţiei"... O dată pe săptămînă, ba nu, o dată pe lună...

Trecu la pupa şi aruncă o privire pe fereastra restaurantului. Sala era goală. Numai la bufet o chelneriţă tînără, fardată, făcea nişte socoteli. Intră.

— Se poate bea o votcă la dumneavoastră?

Ea îl privi surprinsă şi intrigată.

— În general, da.

— Dar în particular?

— În particular, e închis.

Un zîmbet senin îi flutură pe buze: se uita cu adevărată plăcere la ospătăriţa asta, la pieptănătura ei, la croiala rochiei.

— Eşti din Leningrad?

Chelneriţa făcu din cap că da, dar ţinu să precizeze imediat:

— Bufetul e închis. Nu servim nimic.

— Şi eu sînt leningrădean, spuse Mark zîmbind iar.

Chelneriţa îi răspunse cu un zîmbet destul de decoltat.

Jos, începură să duduie turbinele, şi vasul se clătină. Mark se întoarse pe punte. Nava se depărta repede de chei sub privirile placide ale matahalelor de hamali. Un viraj şi cheiul lunecă spre pupa. În transparenţa nopţii nordice, o pîrtie fosforescentă se aşternea pe apă. Ochiul roşu al unei geamanduri puncta albastrul dens al zării.

„Tii, drăcia dracului, cu zorul ăsta nici nu i-am mai spus Klavei." Gîndul acesta îl străpunse de parcă l-ar fi curentat, dar căută imediat să-l transpună în tonalitatea trăirilor curente: nu-i nici o nenorocire, o s-o înştiinţeze mîine. O să-i telegrafieze chiar din port. De altfel, are să afle oricum. Mîine o să vuiască tot tîrgul. Nu-i nimic, tot o să-i telegrafieze şi în aceeaşi zi o să-i trimită şi o scrisoare. O să-i scrie în fiecare zi, în fiecare săptămînă. N-o să se supere, că nu e o fetiţă proastă. Va veni la el şi vor sta împreună pe bulevardul Şciors sau pe Karpovka...

— O să avem vreme frumoasă la vară, rosti un glas de femeie.

Lîngă el stătea, rezemată de balustradă, ospătărița. Arăta obosită și nu chiar tînără.

— De unde știi? făcu cam tăios Mark.

— Sînt de aproape doi ani pe linia asta. Am ajuns să cunosc toate semnele locale. Ieri a fost Samson, și azi e Samsonoaia.

Mark strînse din fălci și se depărtă cu pași mari. Samson și Samsonoaia. Pronosticul norocului pe un an întreg. Mîine dimineață, cum o să deschidă ochii, Klava o să se uite la cer. Și pe cer n-are să fie nici un nor. O, cît aș vrea să fie mîine frumos!

Răscolind cu elicea mercurul rece al fluviului, motonava se angajă pe șenal.

În românește de
Radu Albala și Eleonora Mircea.

În mijlocul lacului, șalupa nimeri într-un resac. Barsukov ședea în cabină pe o cușetă de mușama și fixa scîrbit hubloul care ba țîșnea în sus spre cerul cenușiu, mohorît, ba se scufunda într-un vălmășag galben-verzui. Ușa se deschise și pe scară se ivi o pereche de tălpi groase. Semionov își strecură anevoie trupul în cabină, își dădu gluga pe spate, își șterse apa de pe obrajii rumeni și spuse cu voioșie:

— S-au dezlănțuit stihiile; să zici că-i ocean, nu alta! Cum merge, Maxim Sergheevici, vă simțiți mai bine?

Barsukov nu răspunse.

— Mi se pare că aveți puțină febră. Luați un norsulfazol, sau cel mai bine o votculiță cu piper. Și în cabină e rece. Iunie, fir-ar al dracului!

Mai întîi îl luase cu frig; acum se topea de căldură, îl înăbușea tusea și avea un junghi în partea stîngă. „Pneumonie", gîndi el și spuse:

— O să iau și una, și alta.

— Ne apropiem de un debarcader. N-ar fi mai bine să rămîneți acolo?

Barsukov se înfășură mai bine în mantaua lui de ploaie. Simțea că are patruzeci de grade pe puțin.

— Mă, Victore, eu am un dușman cumplit: pe *mister* Reumatism. Cu el trebuie să fii mereu în gardă. Cum nu ești atent, cum te atacă. Și atunci, vorba aceea, te-a văzut Dumnezeu.

— Mă duc să spun să vireze, murmură Semionov și sui treptele.

— Nu, nu, să nu vireze! strigă după el Barsukov.

„Ghinion cu ploaia aia care m-a prins ieri, după ce am inspectat șantierul naval. Nu-i nimic, n-o să crăp pînă la Leningrad. De acolo — în avion și la Moscova. Acasă îmi

trage Lenuşka o serie de peniciline şi iar e bun bătrînul cal să tragă la ham, ba să ia şi premii la curse."

O durere violentă, de parcă i-ar fi intrat un ac lung acolo, îi străpunse genunchiul drept smulgîndu-i un geamăt. Începe! Acum au să i se umfle articulaţiile, fiecare mişcare o să fie un chin. Se ridică, scoase capul prin tambuchi şi strigă:

— Victore! Ia-o spre chei.

— Aproape am şi acostat, Maxim Sergheici, răspunse Semionov din timonerie.

Prin pînza deasă a ploii se deslueau construcţiile albastre ale portului şi splendida motonavă „Onega", albă ca neaua. Aici, la adăpostul promontoriului stîncos care înainta destul de departe spre larg, valurile erau mai mici. Şalupa se apropie sprinten de debarcader.

Semionov dădu să-l ia la braţ, dar Barsukov se strîmbă enervat — termină! — şi, călcînd greu, o luă încet pe interval spre ieşire. De ambele părţi o grămadă de lume se înghesuia aşteptînd îmbarcarea. Precumpăneau femei cu copii mici, cu saci şi valize de lemn.

Barsukov deschise portiţa; personajul oficial, pus acolo să asigure ordinea, se dădu la o parte intimidat.

— Unde-i căpitanul? întrebă Barsukov.

— Îi dus în conced.

— Mă rog, atunci locţiitorul sau altcineva.

— Locţiitoru-i acilea. Mergeţi drept înainte, apoi faceţi la stînga.

— Condu-mă! porunci scurt Barsukov.

Ivan Sergheevici Sbignev, locţiitorul căpitanului portului, se îndeletnicea cu băutul ceaiului în biroul său, cînd se auzi o bătaie în uşă şi se pomeni faţă în faţă cu un bărbat masiv, cu o înfăţişare evident nelocală. Mantaua de ploaie din gabardină extrafină a vizitatorului cădea în valuri argintii. De cînd visa Sbignev o manta ca asta. Sub braţ noul-venit ţinea o mapă de piele săgetată de fermoare.

— Bună ziua, spuse străinul şi-i întinse o mînă mare. Numele meu e Barsukov.

Pe Sbignev îl luă deodată cu frig. „Hait! Ce-o fi căutînd la noi? Parcă era la..."

— Sbignev, îngăimă el zăpăcit. Vă rog să luaţi loc. Cu ce vă pot servi?

În cameră năvăli, fără să bată, Semionov.

— În regulă, Maxim Sergheevici! Spitalul salariaților din transporturile fluviale. Douăzeci și cinci de paturi. Cică doctorul e bun.

Barsukov se întoarse iar spre adjunct:

— Tovarășe... Sbignev, va trebui să zac la voi două-trei zile. Reumatismul meu își cam face de cap. Aveți legătură cu Moscova?

— Cu Moscova? Sbignev clipi mărunt.

— Vreau să spun legătură telefonică. Va trebui să vorbesc cam multișor cu Moscova.

— Se face, tovarășe Barsukov, aranjăm noi. Să știți că se aude destul de bine.

— Perfect. Dumneata, Victor, nu mai întîrzia! Îi spui lui Nesterenko că-l rog să amîne ședința colegiului pînă joi. Adică lasă, îl chem eu la telefon. La Leningrad dai dispozițiile necesare în privința șalupei. Du-te!

— Maxim Sergheevici, voiam să...

Barsukov se crispă la față: îl durea din ce în ce mai rău.

— Ai auzit ce-am spus? Dădu mîna cu Semionov, zîmbind forțat. Nu te supăra. Ești un băiat de ispravă și totul a mers foarte bine, numai tîmpenia asta îmi cam calcă pe nervi. Și acum, șterge-o, o să-mi poarte de grijă tovarășul Sbignev.

Sbignev sări în picioare și începu să se agite.

— Sigur, sigur, fiți liniștit! Un moment, să aranjez cu mașina.

Ieși din birou împreună cu Semionov. Maxim Sergheevici se uită pe geam după Semionov care străbătu cu pasul său energic debarcaderul și sări jos, pe puntea șalupei. Descoperi cu surprindere că plecarea lui Semionov îi trezește un sentiment ciudat: se simțea părăsit și neajutorat, ca un copil.

„G.A.Z."-ul portului se hurduca pe caldarîmul știrb. Străzile orășelului, mărginite de construcții joase din bîrne și perdeluite de o ploaie măruntă, așezată, nu arătau de loc vesel. Pe trotuarul de scînduri grăbeau siluete încovoiate. Dinspre lac veneau niște nori reci — o turmă de animale cărora le atîrnă grele bufturile. Barsukov cunoștea bine particularitățile acestui ținut nordic. Dacă nu ești deprins, pe o astfel de vreme îți vine să te spînzuri: priveliștea asta posomorîtă îți inspiră cele mai negre gînduri. Dar e destul să

vină un vîntuleț bun și să împrăștie norii ca natura să prindă viață, iar văzduhul să capete o strălucire cu totul aparte, pătrunzătoare. Lacul ca o mare, rîul care izvorăște din el, puzderia de lăculețe din păduri — toată cantitatea asta uriașă de apă reflectă soarele și răspîndește în jur o aură care-ți pătrunde întreaga ființă. Atunci și oamenii devin altfel.

Dar acum lui Barsukov nu-i ardea de vreme. Molcomită un timp, durerea reveni și mai ascuțită. Articulațiile îi ardeau, avea senzația că o labă enormă, grasă, îi scormonește în coșul pieptului, apucîndu-i din cînd în cînd și inima; zvîcnetul tîmplelor îl asurzea. Simțea că e pe punctul de a-și pierde cunoștința.

„G.A.Z."-ul ieși din orășel și porni în viteză pe malul rîului, care era încă de aici, de la izvor, un puternic curs de apă. Barsukov zări în mijlocul rîului silueta întunecată a unui șlep-motor și mica lui șalupă, gonind parcă în urmărire. Avea impresia că încă puțin și șalupa se va ciocni cu toată puterea de șlep. „Ce fac idioții ăia? Semionov... Bun băiat Semionov! Avem nevoie de astfel de oameni. O fi însurat? Lenuska mea tot domnișoară e... Lena, Lena! Aici e tăticu. Da, bătrînul tău. Eu mai întîrzii puțin, fetițo. Colegiul... Nesterenko... Tovarăși! M-au rugat să fiu scurt... Dar ce aveți cu toții? Pierim? Cum? Mor eu? Dăm peste șlep? Nu! Nu!"

Sbignev, care ședea pe bancheta dinapoi, era speriat de moarte: cu capul răsturnat pe spate, tovarășul Barsukov striga în gura mare vorbe fără șir.

— Kolka, dă-i bătaie. Să nu ne moară pe drum...

Șoferul debreiă și surîse amuzat:

— Rezistă... Are dumnealui febră mare. Încolo, e zdravăn ca un taur.

Spitalul se afla într-o pădurice de mesteceni, cam la un kilometru de orășel. Era o construcție lunguiață, fără etaj, gen baracă, avînd în peretele din față opt ferestre cu perdelițe de tifon. Avea personal puțin: o normă și jumătate corpul medical și cinci norme și jumătate cel sanitar. O normă și jumătate corp medical era Vera Ivanovna Goreaeva, acum un an simplu Verocika, absolventă a Institutului de medicină din Leningrad. Cînd îl aduseră pe Barsukov, Vera Ivanovna nu era în spital. La ora aceea, se cățăra

vitejește pe bordul șlepului numărul 4165: pe soția căpitanului o apucaseră durerile facerii. Peste o oră, cînd moștenitorul căpitanului își vesti cu un țipăt puternic intrarea în viață, ea ieși pe punte și trase adînc în piept aerul umed. Dinspre țărm, o barcă se apropia de șlep.

— Vera Ivanovna! strigă din barcă omul pe care doctorița îl recunoscu că e Volodka Nikanorov, vizitiul spitalului. Trăgea zdravăn la rame și striga, de parcă i-ar fi vestit cine știe ce bucurie: Vera Ivanovna! Vino repede! Ne-au adus un ditamai menistru!

— Ministru? Ce tot îndrugi?

— Zău. Un menistru sadea, de la Moscova! Sbignev a rupt telefonul...

La spital — mare agitație. Bolnavii care nu erau obligați să stea în pat se îmbulzeau pe culoar. Din camera de gardă se auzeau glasuri răstite: Sbignev se certa cu Klava, sora de serviciu. Țăcănind energic din tocuri, Vera Ivanovna se duse direct în salonul trei: numai acolo era un pat liber.

Barsukov se afla într-o stare de semiconștiență. Vedea ca prin ceață chipuri de femei, simțea pe corp atingerea unor degete răcoroase. Găsi totuși puterea să spună:

— Doctore, acum principalul e pneumonia. Cu ea începem.

— Stați liniștit, fiți calm, îi răspunse un glas plăcut și tînăr care semăna foarte mult cu al Lenei. Aveți dureri în regiunea inimii?

— Da, dureri mari.

— Parcă vă strînge, nu?

— Exact.

Vera Ivanovna se întoarse spre Klava:

— Începi imediat cu penicilină, cîte două sute de unități la patru ore, faci o injecție cu camfor și un centimetru cub de pantopon... Trebuie lichidat spasmul coronarian, adăugă ea.

Barsukov închise ochii. Da, e exact ce trebuie. Simpatică doctorița. Apariția acestui chip de fată cu zulufii castanii scăpați de sub bonetă adusese în încăperea aceea de spital ceva din tihna și căldura unui cămin. Să nu fi fost durerea, i-ar fi plăcut chiar să stea acolo, întins, în centrul

atenției generale, și simțind cum se mișcă în jurul lui aceste făpturi delicate și odihnitoare.

Vera Ivanovna a mai zăbovit mult pe lîngă „menistru". I-a ascultat cu stetoscopul respirația și zgomotele cardiace, i-a luat tensiunea. După injecția cu pantopon, Barsukov a adormit. Verei Ivanovna i-a plăcut capul lui mare, cu tîmplele argintii, chipul cu trăsături pronunțate, voluntare. Îți dădeai imediat seama că e cineva. Așa arată în ultimele filme directorii sau alți șefi care se rup temporar de mase și apoi își recunosc greșelile.

Uitase de Sbignev și se miră cînd îl văzu în camera de gardă. La intrarea doctoriței, se sculă în picioare.

— Cum e, Vera Ivanovna?

— Cred că totul o să meargă bine.

— Dacă aveți nevoie de ceva pentru tratament, se aranjează. Ce-ar fi să chemăm un medic din Leningrad, pentru un consult?

— Nu văd ce rost ar avea. Diagnosticul e sigur. N-ar strica să-l văd și la Roentgen, dar dacă nu ne dați curent...

— O să vă dăm, se face. Sau să invităm totuși un profesor? Știți, Vera Ivanovna, tovarășul Barsukov e... mare de tot!

— Știu, am auzit... Faceți cum credeți. Chemați-l...

Om bolnăvicios, Sbignev avea o considerație deosebită pentru medicină și slujitorii ei. Chiar și fetișcana asta cu care a avut destule ciocniri din pricina unor chestiuni administrative, într-un anumit sens, îi impunea. De aceea, în loc să-i poruncească, i-a vorbit pe un ton delicat, ba chiar rugător:

— Vera Ivanovna, tovarășul Barsukov trebuie înconjurat cu toată grija. E foarte important pentru întreprinderea noastră și cred că și pentru dumneata.

— La ce vă referiți, Ivan Sergheevici?

— Întîi și întîi trebuie să i se repartizeze o rezervă. Știu că sînteți supraaglomerată, dar...

— Și pe ceilalți bolnavi unde-i culc? Nu, asemenea lucru nu fac.

— Ați putea face la cîțiva formele de ieșire, că doar or fi și dintr-ăia care ar fi trebuit expediați mai de multișor. Aici glasul lui Sbignev deveni de-a dreptul lingușitor.

— Nu avem dintr-ăștia, i-o întoarse tăios Vera Ivanovna și, încercînd să-i ignoreze prezența, începu să completeze o foaie de observație.

— Și totuși insist în privința rezervei! ridică tonul Sbignev. Puneți să scoată trei paturi pe coridor — n-o să i se întîmple nimic lui alde moș Malofeev.

Vera Ivanovna aruncă condeiul. Obrajii îi ardeau, glasul îi prinse putere și-l șfichiui pe Sbignev ca o vergea flexibilă, de metal:

— Cum îndrăzniți? Să dați ordine la dumneavoastră la serviciu, unde puneți femei gravide să lucreze la încărcat. Aici, nu vă permit. Sînt medic! Clar? Pentru mine nu contează cine-i bolnavul, ministru, căpitan de șlep sau tăietor de lemne.

— Ei, asta-i bună, să-l pui pe tovarășul Barsukov pe același plan cu un tăietor de lemne!

— Și de ce nu? se aprinse și mai rău Vera Ivanovna. E doar vorba de tovarășul Barsukov. Cuvîntul „tovarăș" îl rostise apăsat.

Și glasul lui Sbignev căpătă o rezonanță metalică.

— Voi informa raionul de partid despre atitudinea dumitale. În loc să te conformezi dispozițiilor primite, faci demagogie.

Vera Ivanovna îl privi amuzată.

— Informați pe cine doriți, dar nu uitați de curent.

Sbignev își luă șapca și ieși, furios.

Spre seară, vîntul se înteți; bătea acum dinspre sud-vest, în rafale puternice, însă calde, înghesuind spre orizont norișorii cenușii, nordici, cu țîrîiala lor sîcîitoare. Cerul se înseninase, dar dinspre miazăzi se și apropia, suindu-și tot mai sus rotocoalele uriașe, un nor masiv, vinețiu. Trepidînd parcă de frenezie și de forță strunită, înghiți soarele și se găti cu un chenar portocaliu. Era cam agresiv norul acela și înainta pieptiș, cotropind toată bolta. Oamenii, animalele și plantele îi așteptau însă cu nerăbdare atacul pentru că era — în sfîrșit! — cel dintîi nor de vară. Cerul s-a întunecat, iar apa s-a făcut vînătă, ca și norul. Pe acoperișurile de ardezie căzură primele picături. Spintecat de un fulger, norul rînji cu o bucurie hulpavă. Un bubuit, și șiroaiele verticale și dese ale unei veritabile averse de vară se slobozir năprasnic. Se iscă un vacarm îngrozitor. Norul

rîdea în hohote, ploaia ropotea pe acoperișuri, spulberată de vîntul care se năpustea în rafale. Furtună!

În organismul lui Barsukov se petreceau, pare-se, fenomene asemănătoare. Se zvîrcolea în așternut, scrîșnea din dinți, striga cuvinte fără nici o noimă: organismul se lupta crîncen cu infecția. Era roșu ca focul și transpirat. Klava stătea în ușa salonului și-l privea. Îi luă pulsul de două ori, îi făcu o injecție cu camfor. Hotărî să n-o cheme pe Vera Ivanovna: știa că-i o furtună binefăcătoare.

Îl trezi o rază de soare. Își roti ochii spre fereastră. Era o dimineață însorită. Rîul, iarba umedă, mestecenii — totul vibra și strălucea. Pe tavan dănțuiau pete de lumină. Barsukov ridică capul. Îl simți, pînă la rădăcina părului, ușor și odihnit. Își privi trupul răstignit pe pat, îndoi un braț și văzu cu satisfacție că bicepsul umflă mîneca.

„Sînt totuși un tip zdravăn. M-am și făcut bine!"

Mai încercă să îndoaie și piciorul drept. „Eh, nu merge! Doare. Nu ca ieri, dar totuși. Dar las' că mîine o să fie totul în ordine."

Se uită în jur. Drăguț salonul: pereții ca neaua, sobă de teracotă, într-un colț — o strălucitoare lampă de raze infraroșii. Ehe! Abia acum observă Barsukov că fiecare gest al său e urmărit cu atenție de patru ochi albaștri. Întîlnindu-i privirea, una din cele două perechi fugi sub plapumă, dar cealaltă clipi mucalit. Stăpînul acesteia era un moșneag pleșuv cu o barbă falnică, albă. Își scoase de sub plapumă picioarele costelive, se așeză în capul oaselor, își legă bentițele de la izmene, se uită la soare, mijindu-și ochii, strănută și glăsui:

— Timp frumos cu bucurie! Bună dimineața!

Își vîrî țurloaiele în tîrlici și se înfățișă înaintea lui Barsukov în ținuta lui prea puțin cuviincioasă, căznindu-se să-și descurce de sub barbă crucea de lemn, de un lat de palmă.

— Ești raskolnic, taică? se interesă Barsukov.

— Raskolnic, încuviință moșul, fără codeală. Numai că am purces de acasă încă de flăcău, de cînd mi-a pus tata canon. Că, de, îmi cam plăcea să petrec.

— Ai băut și votcă?!

Bătrînul chicoti mărunt, scuturǎ din cap şi făcu un gest care voia să însemne „ce întrebare!".

— Încă de cînd n-aveam anii toţi.

— Da acum cîţi ani ai?

— Merg pe nouăzeci şi trei.

— Şi ai mai zăcut vreodată la spital?

— Da de unde! Şi acum m-a adus felcerul, cu anasîna, să-mi scoată pamblica. Cică răspîndesc epidemie.

Barsukov se înveseli. Îi plăcea bătrînul ăsta verde şi care părea bunăvoinţa personificată. Curînd se dădură jos din paturi şi ceilalţi vecini de salon: un vlăjgan cam ursuz şi un băieţaş de vreo doisprezece ani, stăpînul celeilalte perechi de ochi albaştri. Moş Malofeev trase la o parte perdeluţa.

— Iaca şi Vera Ivanovna a noastră. Fuga, fuguţa. Frumoasă fată, oftă el.

Barsukov se săltă într-un cot să vadă şi el. Îmbrăcată cu o rochie decoltată, foarte modernă şi cu o geantă de plajă bătătoare la ochi, Vera Ivanovna străbătea în fugă păduricea de mesteceni, sărind peste băltoace. Faţa ei îmbujorată, cu ochi strălucitori, era foarte tînără. Dulăul Stiopka, pripăşit la spital, i se repezi în întîmpinare, dînd din coadă cu o umilinţă de lingău. Vizitiul Volodka Nikanorîci îşi ridică cascheta.

Se simţea plină de voie bună. Îi spunea ceva că ziua ce începe va fi o zi neobişnuită, o zi care va aduce o schimbare în viaţa ei monotonă. Lucra cu multă dăruire de sine, căutînd să nu-şi aducă aminte de tot ce părăsise venind încoace. Îşi iubea munca mai presus de orice. De dimineaţă pînă-n noapte era tot pe drumuri: vizita la spital, consultaţiile la policlinică, terenul, contravizita... Bătrîni, copii, lehuze... Răceală, pneumonie, fracturi, dizenterie. Stetoscop, seringă, bisturiu... Asta era acum viaţa ei. Nu se socotea oropsită, trimitea acasă scrisori entuziaste. Serile însă, cînd vedea pe rîu luminile călătoare ale navei „Onega" — miracol scînteietor, cu geamuri de cristal şi glas profund, tulburător, de jaz — îi venea să strige:

— Opriţi! Luaţi-mă şi pe mine! Vreau şi eu acolo pe punte, să dansez în sunetele glasului acesta de bas, cu inflexiuni atît de duioase. Doar sînt tînără! Opriţi! Vin înot spre voi. Aşteptaţi-mă!

— Bună dimineața!

Vera Ivanovna se ivi în ușa salonului. Hălățelul alb îi venea strîns pe corp. Se apropie imediat de Barsukov.

— Ei, azi ne simțim mai bine? îl întrebă ea pe un ton profesional.

— Mulțumesc, mai bine, Vera Ivanovna, răspunse Barsukov, cu o licărire ironică în priviri: ei comedie, pe o fetiță la fel cu asta la Moscova el o strigă Lenka și îi e fiică, iar ăsteia trebuie să-i spuie „Vera Ivanovna", „tovarășă doctor".

Vera Ivanovna se așeză pe patul lui Barsukov, îi luă pulsul. Nu se prea simțea în largul ei: pînă atunci n-avusese de-a face cu astfel de bolnavi. Cu localnicii e altceva. Tăietorii ăștia de lemne, pescarii, tractoriștii n-au văzut clinici care ocupă un bloc întreg cu multe etaje, nici profesori cu bărbi cărunte, nici aparate complicate. Aveau încredere în ea, doctorița din Leningrad, iar stetoscopul, de care se cam temeau, li se părea înzestrat cu puteri magice.

— Doctore, sînt aproape vindecat, reluă Barsukov. Și aș avea o rugăminte. Tovarășul Sbignev — parcă așa îl cheamă, nu? — mi-a promis că pot avea legătura cu Moscova. V-aș ruga să-l sunați și să-i spuneți să mi se instaleze un telefon aici.

— Imposibil.

— De ce?

— În primul rînd, pentru că în momentul de față vă este interzis să vorbiți la telefon și, în general, trebuie să stați nemișcat. Încă nu știm dacă n-a fost un infarct. Mîine ne dă Sbignev o mașină și aducem un electrocardiograf de la spitalul raional. Atunci vom fi edificați. În al doilea rînd, aici mai sînt și alți bolnavi, trebuie să înțelegeți.

Barsukov se enervă. Infarct? E nebună! Asta ar însemna să zacă nemișcat patruzeci de zile. Nu putea suporta gîndul că nu-și va putea prezenta joia viitoare raportul la colegiul ministerului.

— Infarct?! De unde ați mai scos și năzbîtia asta? o repezi el pe doctoriță. Uite ce e... Cînd se întoarce „Onega"?

— De azi în trei zile.

— Bun. Scoateți-vă din cap povestea cu infarctul și tratați-mă urgent de reumatism. Începeți cu salicilat intravenos. E un tratament foarte bun. L-am făcut în patruzeci și doi în Ciukotka.

— Nu, n-o să vă facem intravenos. În patruzeci și doi și inima dumneavoastră era alta. De ce nu vreți să înțelegeți? Sînteți grav bolnav. Pneumonie, puseu acut de poliartrită cu simptome suspecte din partea inimii. Potrivit instrucțiunilor...

Barsukov se înfurie de-a binelea: multe mai știe asta despre inima lui! În orice caz, inima lui nu se teme de instrucțiuni. Undeva, în adîncurile conștiinței, își dădea el seama că toată purtarea lui e stupidă, copilărească și totuși strigă:

— Dar dumneavoastră de ce nu vreți să înțelegeți că, indiferent de orice, miercurea viitoare trebuie să fiu la Moscova? Pentru o chestiune extrem de importantă, o chestiune de stat!

Vera Ivanovna se făcu roșie ca focul, dar răspunse cu fermitate:

— Absolut imposibil. N-am voie să risc.

— Nu vrei să-ți iei răspunderea? Nu-i nimic, îți dau în scris! La vîrsta dumitale să ajungi atît de... Era să spună „lașă", dar s-a abținut.

„Dă-o dracului de treabă! Asta e! Te omori muncind, nu te cruți de loc, și tot de rutină te lovești, tot de nepăsare, de lașitate! Se închistează oamenii în profesiunea lor și le e frică să mai scoată nasul dincolo de cadrul cel bun și călduț aprobat de instrucțiuni. Ca mucoasa asta! Abia a învățat cît fac doi și cu doi, dar i-a și intrat în cap că trebuie să se teamă de hîrțoage."

— Insist! reluă el.

— N-aveți voie să vă enervați, făcu Vera Ivanovna, fără să se tulbure. Niura, scoate bolnavului cămașa.

Rămas în pielea goală, Barsukov închise ochii, clocotind de o furie neputincioasă. Și din nou simți atingerea degetelor reci care îi lunecau blînd de-a lungul corpului, și apăsarea delicată a stetoscopului între coaste.

După vizită, moș Malofeev veni să se așeze lîngă el.

— Ia ascultă, nu știu cum îți zice...

— Maxim Sergheevici.

— Uite ce este, Sergheici! Să nu mai faci pe grozavul cu Vera Ivanovna. Aici toată lumea îi vorbește frumos. Matale pari om de omenie, dar îți cam sare mușțarul. Așa că fă bine și mai strunește-ți firea: dînsa îți vrea binele.

— Dar înțelege, taică, e o chestiune de stat!

— Las-că se face ea și fără matale. Nu piere statul nostru fiindcă n-ai să fii dumneata acolo. Unde vrei să te duci cu picioarele astea? Iar Vera Ivanovna, urmă bătrînul arătînd din cap spre fereastră, uite! A și fugit la policlinică. O așteaptă acolo o droaie de copilași bolnavi. Plîng, țipă... Am auzit de la oameni că taică-său e mare știab la Leningrad — poate doar o țîrică mai mic ca matale. Așa că putea să rămînă acasă, să stea toată ziulica în vîrful patului. Dar ea — nu, a venit la noi, în pustietatea asta. Femeie dezinteresată.

— O idealizați! bufni Barsukov.

— Așa e, încuviință bucuros moșneagul.

Barsukov s-a frămîntat toată ziua. Știa că n-are nici un motiv de îngrijorare, că Semionov o să facă totul cum trebuie, că ședința colegiului se poate ține foarte bine și fără el — raportul îl scrisese încă la Petrozavodsk — că absența nu-i va știrbi cu nimic prestigiul, dar așa îi era firea, plămădită de-a lungul anilor treizeci: să se dăruiască în întregime muncii, să ducă singur la capăt fiecare acțiune, să „dea bătaie", fără să se sinchisească de beteșugurile lui sau ale celor din jur. Perspectiva unei inactivități de patruzeci de zile îl făcea să-și piardă cu totul echilibrul sufletesc.

Afară, ziua caldă, rustică, se scurgea alene. Dinspre rîu se auzeau glasurile femeilor care spălau rufe. Dulăul Stiopka alunga conștiincios vacile care atentau la grădinița spitalului. Cîte un fluturaș se rătăcea prin salon.

Vera Ivanovna s-a întors mai spre seară. Cînd s-a apropiat de Barsukov — uriaș, supărat și cufundat în mutenie — avea un aer cam încurcat. Deodată s-au aprins toate becurile: Sbignev s-a ținut de cuvînt.

A doua zi a sosit de la raion un doctoraș oacheș cu un aparat. I-au făcut electrocardiograma. Pe urmă, a venit Vera Ivanovna să-i spună că din fericire temerile ei nu s-au confirmat: nimic anormal în miocard.

— Știam! mormăi Barsukov și închise ochii.

Se bucura ca un copil și, după ce ieși Vera Ivanovna, începu chiar să îngîne o melodie voioasă.

Seara veni fuga o fată de la poștă cu o telegramă: „Îngrijorat sănătatea dvs. stop vineri sosește avion consultație profesorul Kazin stop primit raportul stop felicitări. Neste-

renko." Barsukov mîzgăli la iuteală răspunsul: „Nu e nevoie profesor stop stare ameliorată. Barsukov."

Ce frumoasă e viața cînd miocardul tău nu prezintă nimic anormal, cînd te poți suci și răsuci în așternut cît poftești. Uite, ca acum, te întorci pe burtă și privești pe fereastră rîul pe care trec șlepuri motorizate, lacul care se așterne în depărtare, mestecenii scăldați în lumina roșiatică a amurgului. Semionov o fi transmis, probabil, verbal toate completările necesare. La urma urmelor nu e chiar așa de rău să lenevești aici o săptămînă, să-ți mai dregi sănătatea și să-ți mai pui nervii la punct, că au cam început s-o ia razna. Urîtă chestie cu Vera Ivanovna: s-a răstit la ea, a fost mojic. Va trebui să-i ceară scuze. Cu toate că, în principiu, el are dreptate. Și-a ieșit din fire, mă rog, n-a știut să se stăpînească. Și ea... N-o fi nici ea atît de sfîntă. Dacă s-a îngropat aici, înseamnă că a avut vreun interes: stagiul la țară care o să-i prindă bine pentru aspirantură sau pentru altceva... Mai ales că-i frumoasă de pică. Las-că-i cunoaște el pe tinerii de azi. Calculați, practici și parcă prea judecă totul la rece. Le lipsește elanul, optica aceea largă, clocotul. Mai tineri sîntem noi, bătrînii. Uite, Nesterenko. Vulcan, nu alta. Pe cînd ăștia? Dacă și Lenka lui, care e o fată atît de bună...

Își aminti strîmbînd din nas a dezgust cum îl rugase Lena, cînd cu repartizarea absolvenților, „să apese pe toate butoanele" și el apăsase. Încercă să alunge această amintire, izbuti și se întoarse cu gîndul în trecut.

Să cîntăm cu toții în cor
Strîngînd arma în mînă,

fredonă el și tuși jenat.

Haide, trenule, dă-i zor
Spre comunism mînă,

îi ținu isonul un glăscior subțire. Întoarse capul și văzu că e un alt vecin de salon, băiețașul Tolea.

Au trecut zece zile. Barsukov s-a mai întremat, durerile articulare au cedat aproape complet. A început să facă și plimbări pînă la rîu și înapoi, rezemîndu-se în baston. Vera

Ivanovna îl vedea la Roentgen la fiecare două zile — urmărea cum se resorb în plămîni focarele infecțioase. Era mulțumită de felul în care da înapoi boala. Barsukov se odihnea în toată puterea cuvîntului, discuta ore în șir cu înțeleptul moș Malofeev care scăpase de „pamblică" și acum venea în fiecare seară „să vadă dacă s-a împiciorogit Sergheici"; cînta pe două voci cu Tolea, citea un voluminos roman din viața contemporană, *Zori de primăvară*, și se minuna: „Mă, da plicticos mai scrie, naiba să-l ia!" Din cînd în cînd îl vizita și Sbignev, se interesa dacă n-are nevoie de ceva, se scuza pentru lipsa de confort, lăsînd să se înțeleagă prin cîte o aluzie că numai încăpățînarea și răutatea doctoriței sînt de vină: ultima oară deschise o discuție diplomatică despre nevoile portului, care are trebuință de asta, și de asta, și de ailaltă...

Un singur lucru îl sîcîia: politețea rece a Verei Ivanovna, fața ei ca de piatră cînd îi adresa cuvîntul. Își făcuse pesemne despre el o anumită părere. O vedea cum se zbate toată ziua, ba cu una, ba cu alta, îi auzea mereu pe bolnavi povestind cît bine făcuse și îi era ciudă că nu-i găsește vreun cusur. Lenuška lui cel puțin e sinceră, asta e o fățarnică, o face pe zîna cea bună din partea locului. Ce prefăcută! În unele momente, îi spunea inima că e nedrept, că-i vinovat față de ea, dar nu era decît un sentiment vag, pe care judecata nu-l sprijinea și care mai rău îl întărîta. Căuta să nu se gîndească la ea, să n-o ia în seamă, dar în fiecare dimineață pîndea de la fereastră, cu un fior ciudat, scăpărarea între mesteceni a rochiței pestrițe și a poșetei de plajă. „Ce dracu m-a apucat? se mira el. Om bătrîn..." Se purta cu femeile simplu, cavalerește și era mîndru de asta. Bătrînii vînători de fuste îi inspirau aversiune și dezgust. Pe o femeie el sau o iubea din toată inima, așa cum a iubit-o pe răposata lui soție, sau îl lăsa indiferent. Acum însă nu reușea să-și lămurească sentimentele pentru Vera Ivanovna și asta îl descumpănea. „Nu cumva... Asta ar mai lipsi! E de o vîrstă cu Lenka! Prostii!"

La sfîrșitul săptămînii, vremea s-a stricat brusc. Dinspre miazănoapte se porni un vînt năprasnic care ciuruia văzduhul cu rafale scurte de ploaie, năpădea rîul cu cantități uriașe de apă și umplea inimile de melancolie. Ce plăcut e, într-o noapte ca asta, să fii culcat în pat, într-o cameră cal-

dă, bine luminată și să stai cu cineva la taifas. Barsukov era mulțumit: izbutise în sfîrșit să-i dezlege limba mutului ăluia de găligan. Pe vecinul ăsta de salon îl chema Veino Hemonen, era carelian, avea douăzeci și patru de ani și suferea de ulcer stomacal.

— Cînd ai apucat să te procopsești cu chilipirul ăsta? se miră Barsukov. Votca?

— Nu, că nu beau, răspunse Hemonen. Hrana e de vină. De trei ani aproape, de cînd trăiesc în pădure, numai conserve mănînc.

— Da ce faci în pădure?

— Usuc combustibil pentru Diesele. Se sperie copiii de mine, mă strigă Strîmbă-lemne, dar eu am terminat o școală de mecanizatori.

— Foarte frumos! Dar de ce te-ai apucat de treaba asta? Ori te pomenești că-ți place?

— Îmi place, pe dracu! M-a pus conducerea. Cineva trebuie să usuce combustibilul, să-i ajute pe tractoriști! Dacă se opresc tractoarele, cum mai ajung buștenii unde se leagă plutele? Și lemnul nostru, ați auzit, nu? se exportă în toată lumea! Și-i plătit cu aur!

Barsukov rămase de-a dreptul uluit: pădurarul ăsta raționează ca un om de stat!

Vîntul se întețea din ce în ce, făcînd să pîrîie clădirea veche a spitalului și să zăngăne geamurile. Deodată se stinse lumina.

— A rupt firele, rosti Hemonen.

Barsukov ridică jaluzeaua și se îngrozi. Pe un cer de catran goneau nebunește nori cenușii, sfîșiați. Luna plină se ivea cîte o clipită printre spărturi, învăluind totul într-o văpaie sinistră, fantomatică. Mestecenii se legănau amenințători, iar rîul... Rîul era ciudat de aproape. Umflat, cu spinarea arcuită, se unduia ca o uriașă reptilă solzoasă. Punctat cu pete jucăușe de lumină, reci și unsuroase, rîul părea că a pornit la asalt.

— Vine apa mare, mormăi cu îngrijorare Hemonen. Să nu ne înece.

Barsukov își luă bastonul și, lovindu-se pe întuneric de paturi, se duse în camera de gardă. O găsi pe sora Klava șezînd liniștită la masă și citind, la lumina lămpii cu petrol.

— Unde-i Vera Ivanovna? întrebă Barsukov.

— Acasă, azi are zi liberă.

— Fii atentă. Bolnavii gravi și nou-născuții trebuie evacuați imediat. Telefonează în port!

— De ce? Credeți că... Ei, Maxim Sergheevici, noi sîntem învățați cu o vreme ca asta. Ridică totuși receptorul, strigă de cîteva ori „alo, alo" și-l puse la loc în furcă. Tace... Nu răspunde centrala.

Klava mască lampa cu un ziar, ridică jaluzeaua și-i scăpă o exclamație de spaimă. Valurile dănțuiau acum între mesteceni la numai zece metri de spital. Își înhăță șalul și ieși în prag: apa înconjurase spitalul din toate părțile, vîntul vuia cu turbare și-i zvîrlea în obraz alice de stropi. Se întoarse înnebunită și îl apucă pe Barsukov de mînă.

— Doamne Dumnezeule, ce să fac, Maxim Sergheevici, ce să fac?

În momentele de primejdie — și au existat destule în viața lui — organismul lui Barsukov își mobiliza numaidecît toate resursele. Creierul funcționa cu precizia rece a unui mecanism, trupul căpăta suplețe. Îi plăceau asemenea momente, care alcătuiesc poate însăși esența vieții.

— Ascultă. Aprindeți toate lămpile pe care le aveți. Pe bolnavii care nu se pot deplasa și pe lăuze îi ducem în pod. Veino, adă o scară. Repede, că nu-i vreme de pierdut.

În pod se putea ajunge numai pe afară, proptind scara de cerdac. Barsukov deschise ușa. Luna dispăruse în nori și era întuneric beznă. Prin șuierul vîntului se auziră plescăituri: se întorcea Veino cu scara. „S-a dus dracului tot tratamentul!" Coborî treptele. Răceala apei care-i ajungea pînă la mijloc îi străpunse ca un cuțit toată jumătatea de jos a trupului.

— Hei, Veino, unde ești? buciumă Barsukov.

În vremea aceasta, pe apele urlătoare, revărsate pe o întindere de mai mulți kilometri și care potopiseră aproape întreaga așezare, gonea o șalupă. La prova, îmbrăcat cu o manta de cauciuc care flutura în vînt, stătea Ivan Sergheevici Sbignev. Se vede că în fiecare din noi dormitează pînă la un moment dat temerarul vîntură-mare care în copilărie lansa vapoare în bălțoace și meșterea plute din scînduri smulse dintr-un gard. În ceasul acela de primejdie, în sufletul sperios și proteic al lui Sbignev s-a trezit neînfricatul corăbier. Ar fi putut rămîne la comandă, lîngă timonier,

dar în loc de asta stătea aici, la prova, ud leoarcă și din cale afară de agitat.

Manevrînd între mesteceni, șalupa se apropia de spital. Marinarul tot încerca fundul cu o prăjină. Răcni deodată: „Stop!“ Pînă la spital mai erau vreo cincisprezece metri. Îndreptară reflectorul într-acolo și în fasciculul galben, tremurător, Sbignev îl văzu pe tovarășul Maxim Sergheevici Barsukov. Era pînă la brîu în apă și o purta în brațe pe pontatoarea Manka Kriukova.

— Ehei! chiui voinicește Sbignev și sări.

Înghiți apă, apoi se îndreptă — apa îi ajungea pînă-n gît — și porni spre spital, vîslind din mîini.

Într-o jumătate de oră toți bolnavii erau îmbarcați. Greu încărcată, șalupa se strecura încet și cu fereală prin crîngul de mesteceni. Barsukov îi strigă la ureche lui Sbignev:

— Unde-i Vera Ivanovna, ce-i cu ea?

— Dumneai șade la alde Kireev, în spatele școlii, răspunse în locul lui marinarul. Partea proastă e că n-au barcă. S-or fi cocoțat pe acoperiș, dacă nu s-au înecat.

Barsukov îl zgîlțîi cu o furie năprasnică:

— Îți arăt eu înecat! Mergem acolo!

Șalupa o luă spre orășel, cam pe unde fusese înainte drumul pavat cu piatră brută. Aprinseseră reflectorul. De jur împrejur, se așterneau ape zbuciumate. Deodată Barsukov văzu o mînă țîșnind în sus pe coama unui val și apoi, foarte clar, o față albă, schimonosită de un rictus, cu gura larg deschisă. Ca împins de o forță nevăzută, se aruncă în apă.

Cînd i-au scos, Vera Ivanovna îngăimă clănțănind din dinți:

— Au scăpat toți? Slavă Domnului! Eu am alergat, am alergat... Pe urmă n-am mai simțit pămîntul sub picioare și am luat-o înot... Am mers destul de binișor... Oricît, am categoria a treia la natație. Ajungeam și singură...

Șalupa intră în apa adîncă și se îndreptă, legănîndu-se greoi, spre luminile vaselor pe care le adunase în preajma orășelului semnalul „SOS“. Văzură încă un om singuratic săltat pe greabănul unui val. Era Volodka Nikanorîci, vizitiul de la spital. Ședea ca cioplit în piatră în bărcuța lui, de parcă și-ar fi adus aminte că se trage dintr-un neam viteaz de vînători și pescari care populau din veac aceste ținuturi

aspre. Îl strigară, dar Nikanorîci își flutură mîna a refuz și se opinti în vîsle: se ducea să-l salveze pe Vaska, un mînzoc bălțat la care, firește, nu se mai gîndise nimeni, în învălmășeala aceea.

Barsukov se uită la Vera Ivanovna, îi cercetă obrazul ud, ochii scînteietori și i se păru că a reușit s-o descifreze: nu e în fond decît o puștancă romanțioasă, care trăiește acum momentul visat o viață întreagă. Descoperirea asta îl înveseli și-i încălzi inima. O îmbrățișă pe după umeri, o strînse și o întrebă cu basul lui profund:

— Ai cam înghețat, fata tatii?

Spre dimineață, vîntul a stat și apa a început să scadă văzînd cu ochii. În văzduh atîrnau elicoptere, prin orășel goneau de colo, colo mașini militare-amfibii. Pagubele nu erau mari și nici victime omenești n-au fost: pe acolo are fiecare familie cîte o barcă sau chiar două.

...Barsukov urma să plece seara, cu șalupa care trebuia să vină după el din Leningrad. Mergea acum pe trotuarul de lemn, îndreptîndu-se spre policlinică pentru a-și lua rămas bun de la Vera Ivanovna. Orășelul își trăia viața lui obișnuită. Groaznica noapte fusese de mult uitată. Femeile mînau gîștele la păscut, dinspre rîu răsunau voioase strigătele copiilor, se auzea sirena bacului, care transporta oameni și vite.

Spitalul trebuia închis pentru reparații și instalară provizoriu douăzeci de paturi la școală. La policlinică, însă, se făcuse curățenie mare îndată după inundație și se zugrăvise; acum Vera Ivanovna stătea din nou în cabinetul ei. Nu e nici un bolnav: a început secerișul și n-au timp de bolit. Citește ziarul *Vecernii Leningrad*. În colțul paginii e tipărit cu petite: „Anunțăm că din cauza unor lucrări de reparații tramvaiul nr. 18 va circula pe următorul traseu...“ Tramvaiul 18! Ehe, de cîte ori a mers cu el! Îl vede ca aievea străbătînd cheiul Karpovka, cotind pe Petropavlovskaia... Pe acolo trecea ea cu Iurka și tot pe acolo s-au certat. Definitiv! Pentru totdeauna! El a plecat în Iakutia, ea a venit încoace... Și are douăzeci și patru de ani. Douăzeci și cinci peste șapte luni. Și Iurka nu scrie de loc...

Barsukov intră, își aruncă ochii pe ziar, dădu din cap a înțelegere și vorbi tulburat:

— Ascultă, fetițo! Diseară plec. Ce-ai spune să vii cu mine? Mă rog: tinerețe, romantism, vise, înțeleg foarte bine. Dar gata, ajunge. N-ai ce căuta aici. Am să te ajut să intri la o clinică din Leningrad, să faci știință, ca Lenka mea. Și asta e o activitate pasionantă.

Vera Ivanovna ridică din sprîncene.

— Ce tot spuneți, Maxim Sergheevici? Să plec? Să las totul?

După o clipă de tăcere, urmă privindu-l drept în ochi:

— Știți că înainte de venirea mea, oamenii ăștia au stat aici doi ani încheiați fără medic? Pe ăia care au fost „în trecere" — o lună-două și p-aici ți-e drumul — nu-i pun la socoteală. În acești doi ani i-a doftoricit un fel de felcer, care abia știe să citească. Spuneți și dumneavoastră, e admisibil ca în zilele noastre unii să fie tratați cu izotopi de cobalt, și alții cu clistir?! Oamenii ăștia care cu mîinile lor... De altfel o știți foarte bine. Vă doresc drum bun, Maxim Sergheevici.

Barkusov mergea cu pași mari pe uliță. Îi venea să-și tragă palme. Ce-l îndemnase oare la această provocare involuntară? Dorința de a o ajuta pe Vera? În nici un caz! Cunoștea dinainte răspunsul. Să știi că tocmai pentru a-l primi, pentru a primi acest răspuns a făcut-o, ca să se lămurească în sfîrșit pe deplin asupra ei. Nu e numai o fetiță romantică. Are parc-se convingerea fermă că trebuie să se supună datoriei. Ca și carelianul acela Veino. Ca și el însuși, Barkusov.

În românește de
Radu Albala și Eleonora Mircea

Înregistrările?! Face rost L. Sokolov. Gherka știe tot.

Ce obținem dacă încrucișăm un arici cu o șerpoaică? Răspuns: doi metri de sîrmă ghimpată.

O cheamă Ludmila Gordon. Oho!

Stilul modern „bibop" e legat de numele formidabilului Charlie Parker.

Tatiana, ești o vampă.
Și tu ești un bou!
Mare gîsculiță!

Luni avem ședință de comsomol. Dacă nu mă arde cu o mustrare, să-mi spui cuțu.

Sala de marmură. A0-00-04.

Gherka aduce pileala, fetele haleala, medicinistii muzica, iar eu sînt cu înțelegerea reciprocă.

Începe să mi se aplece.

Constable[1] și Turner[2] seamănă cu impresioniștii, deși au trăit cu mult înainte.

Englezii au pictori buni, condeie viguroase, dar compozitori? Nu cunosc nici unul. De aflat!

[1] *Constable John* (1776—1837), pictor și acuarelist englez.
[2] *Turner Joseph* (1775—1851), pictor și gravor englez.

Blok scria că pentru a înțelege lirica, trebuie să fii tu însuți „ceva de genul ăsta".

De telefonat lui Sokolov în privința înregistrărilor.

Kirill, o întindem în pauză?
?
La *Salariul groazei*?
!

Tolănit cu picioarele pe canapea, Mihail răsfoia un vechi carnețel pe care-l descoperise cu surprindere într-un sertar al mesei de scris. Se pare că în toți acești trei ani mama nu s-a atins de hîrtiile lui. Mihail zîmbea și-și mișca degetele de la picioarele desculțe. Frumoase timpuri. Erai vesel și cînd se strîngea toată gașca, și cînd erai singur cu o fată. Pînă și tristețea era pe atunci veselă. Uneori mergeai singur pe stradă, scîrbit, plictisit, sub un cer plin de nori. Dar era destul să te învăluie o pală de vînt parcă altfel ca celelalte sau să-ți vină în nări aroma frunzișului umed, ca să te simți îmboldit să te smulgi din loc și să alergi, să tot alergi. Și chiar așa și faci. Alergi ca un nebun (noroc că încă nu s-au aprins felinarele), dai buzna într-o cabină telefonică, scoți iute carnețelul ăsta și cînd ți se răspunde îți îngroși vocea și reciți versuri. Iar privirea ta străpunge siluetele negre ale Leningradului și simți deodată, înfiorat, apropierea mării. Acum parcă nu mai e nimic la fel. Vremea aceea a trecut. A trecut tinerețea dintîi. Acum trăim tinerețea cealaltă, matură, mă rog. Așadar, au trecut trei ani și iată-te șezînd din nou la vechea ta masă de scris și găsind în sertarele ei toate așa cum le-ai lăsat. Masa aceasta pare un monument al trecutului tău. Poate e cam devreme pentru monumente. Oricum însă, faptul că totul a rămas neatins e o surpriză plăcută. Cîtă delicatețe din partea mamei! Mihail lăsă din mînă carnețelul și-și roti ochii prin odaie. Oglinda, care atîrna în același loc ca înainte, îi reflecta tălpile goale și o valiză cu capacul ridicat: acum cîteva ore sosise cu avionul la Leningrad. A fost o cursă amețitoare. Și acum îi mai țiuie urechile de turuit și vuiet. Vertiginoasa tehnică a secolului douăzeci îl tîrîse printr-un întreg continent ca să-l zvîrle pe canapeaua asta bătrînă. Care

canapea își primi prietenoasă și placidă titularul — pe Mișa, „puiul mamii", pe Michael „tip bine", tricoul nr. 25 în echipa de baschet a facultății — de parcă abia s-ar fi despărțit în ajun. De fapt, ce poate ști despre acești trei ani vechitura asta prerevoluționară, jerpelită și decolorată? Toate astea trebuiau de mult aruncate și înlocuite cu mobilă modernă. Eh, vechi prieteni, martorii vieții noastre. Dragi și simpatice vestigii ale adolescenței!

Sună telefonul. Ce drăguț din partea mamei că l-a lăsat aici. Îi ceruse cîndva foarte stăruitor să-l mute din fostul cabinet al tatii în camera lui, fiindu-i absolut necesar pentru „consultații creatoare". Pe vremea cînd el și Kirill se apucaseră să scrie un scenariu de film. Era, într-adevăr, foarte comod: fără să se ridice de pe canapea, putea să stea la șuetă ore întregi cu Kirill, cu Liudka Gordon, cu tot orașul, cu oricine.

— Alo!

— Să trăiești, bătrîne! țipă strident în receptor glasul lui Kirill. Nu-i venea să-și creadă urechilor.

— Tu ești, bătrîne?

— Da cine vrei să fie, bătrîne?

— Nu zău, tu ești?

— Eu, bătrîne.

— Ei, drăcia dracului, serios, tu ești, bătrîne?!

— I-ascultă, bătrîne, nu cumva te-ai scrîntit după atîtea ore de zbor, întrebă grijuliu Kirill, cu glasul lui ciudat de copilăresc.

— Bine, mă, cum să nu mă mir, dacă ultima ta scrisoare a fost din Ural.

— Ultima mea scrisoare! rîse Kirill. Ți-am trimis-o acum un an și, bineînțeles, n-ai răspuns.

— Ba ți-am răspuns. După vreo trei luni. Am poposit o noapte la Ust-Mai și ți-am așternut o epistolă kilometrică, o capodoperă a genului.

— Operativ răspuns! L-am primit peste o jumătate de an aici, la Leningrad. Mi l-au trimis băieții din Ural.

— Și atunci, de ce dracu nu mi-ai răspuns, că era rîndul tău?

— Tocmai aveam de gînd, bătrîne.

Îi pufni rîsul pe amîndoi. Mihail își închipui lesne cum se cutremură de rîs, la celălalt capăt al firului, rotofeiul

său prieten, mare mîncău, cu capul veşnic plin de trăsnăi. În sfîrşit, Kirill reuşi să-şi tragă sufletul.

— Fii atent, bătrîne, Antonina Sergheevna mi-a spus ieri că te întorci la coteţ. Am aranjat totul.

— Ai şi aranjat! exclamă Mihail cu admiraţie.

— Pînă în cele mai mici amănunte. Adunarea la ora opt, la mine. Mă fac forte să strîng toată banda, în orice caz pe toţi care sînt la ora actuală în oraş. Te aşteaptă cîteva surprize.

— Spune acum.

Kirill şovăi o clipă.

— Las-că vezi tu singur. Aşadar, *sir*, la opt fix, fără nici un protocol: smoching, şi gata. Doar sîntem între noi. Îi tragem un tămbălău ca pe vremuri, ce zici?

Apoi sună Gleb Pomorin. Era la curent cu reuniunea.

— Mă îmbrac şi vin la tine, să mergem împreună, propuse Mihail.

— Perfect, te aştept. Dar să ştii că nu mai stau acolo.

— Dar unde?

— Mai ţii minte unde stătea Tatiana?

— Casa Tankăi? Cum să nu! Ce face? Stai la ea? Şi de cînd asta?! De doi ani? Cum? Un flăcău? Sînteţi daţi dracului, bătrînilor!

Puse receptorul în furcă şi începu să se încalţe. Încerca un sentiment ciudat, asemănător cu gelozia, cu toate că nu i-a făcut niciodată curte Taniei şi nici n-a încercat... Ba nu, a încercat o dată s-o îmbrăţişeze, la o serată, dar asta a fost numai aşa. I se părea atunci că toate fetele sînt moarte după el. A încasat o palmă. A fost foarte necăjit, ca după cinci minute să se sărute cu Liuda pe balcon. Iar Kirill trăgea în ei cu un pistol cu apă. Erau ca nebuni în seara aceea. Trebuie s-o găsească pe Liuda, dar asta ceva mai tîrziu.

Se îmbrăcă cu multă grijă (să nu-şi închipuie ăia că s-a sălbătăcit acolo, în Nord), schimbă cîteva cuvinte cu mama (n-ai grijă, mămico, mă întorc înainte de ridicarea podurilor. M-am mai cuminţit şi eu cu vîrsta. Foarte bine, invită mîine familionul şi mă las devorat), ieşi din casă, se uită cum pleacă din staţie ultimul taxi, trase adînc în piept aer leningrădean (ăsta da, e aer leningrădean!) şi porni pe bulevard.

„Mi-e drag acest oraș, își spuse el, și vreau să-l străbat pe jos."

Ceva însă îl stingherea în mers, dar nu-și dădea seama ce anume. Apoi înțelese: se dezobișnuise să aibă mîinile libere. A mers destul de mult pînă la canalul pe al cărui chei se înalța cunoscuta clădire cenușie. Îndreptîndu-se într-acolo asculta cu plăcere cum îi sună cunoscut în urechi bocănitul tocurilor pe bătrînele dale de piatră, cînd o văzu deodată pe Tania. Pășea maiestuos, împingînd un cărucior în care stătea în picioare și privea înainte, ca un căpitan de vas, Pomorin-junior. Ca și pe vremuri, Tania era îmbrăcată după ultimul jurnal. Mihail se opri. Tania trecu fără să-i dea nici o atenție.

— Salut, mamă, rosti el.

Tania tresări și întoarse capul.

— Mișka!

Și se repezi să-l sărute.

„Înainte nu te lăsa nici să te apropii", gîndi el sărutînd-o.

— Prezintă-mă lui Glebovici.

— Vanea, ăsta e nenea Mișa.

— Uu! făcu amenințător micuțul.

— Vrea să te sperie. Așa face cu toți la început.

Mihail îi întinse băiatului un pachețel de ciocolată.

— Ești nebun! sări Tania. N-are decît trei dinți. Și uitîndu-se la etichetă: O mănînc eu.

Se așezară pe o bancă de granit. Tot mîncînd ciocolata, vorbiră de una, de alta.

— Ei, ce mai faci?

— Cum să-ți spun? Ca toată lumea.

— Gleb ce face?

— Învață la fără frecvență. Mai are un an și termină. N-o să-l mai recunoști. Acum e... Nu mai e ca înainte. Abia am reușit să-l conving să se mute de la căminul muncitoresc. Vezi? Tu habar n-ai avut că stă la cămin. Numai cînd eu — și schiță în aer un desen imaginar — atunci a catadicsit să se mute la noi. Sîntem cam înghesuiți, poate de aia ne și certăm, încheie ea deodată absentă, privind în lături.

— Spune, Tanka, dar înainte, între tine și Gleb...

— Da. Îmi scria versuri.

— Păi, cine nu ți-a scris versuri? Uite, și eu, de pil'

— Tu îți băteai joc de mine. Chiar cînd îmi scriai versuri. N-ai simțit pentru mine nimic serios. Nu-i așa, Mișa? Nu, te rog, spune sincer.

— Firește că nu.

Dar iată că apăru și Gleb. Mai voinic, de nerecunoscut. Vreo două minute, Gleb și Mihail se bătură reciproc pe spinare scoțînd un fel de mugete. Apoi ieși mama Taniei, să-l ia pe Vanea în casă. Micuțul îi făcu lui Mihail „pa". Soții Pomorin pîndiră efectul cu coada ochiului. Mihail își compuse o mină extaziată: știa că se cuvine să-i admiri pe micuți.

— Pînă la urmă tot cravata asta ai pus-o! se adresă sarcastic Tania soțului ei.

— Da, pe-asta am pus-o, spuse apăsat Gleb și o privi drept în față.

Surpriza următoare, care-l dădu gata, fu Liudmila Gordon, îmbrăcată cu o bluză foarte largă, care însă nu mai putea ascunde nimic. Ea le deschise ușa locuinței lui Kirill și, cînd dădu ochii cu Mihail, se făcu roșie ca focul. Soții Pomorin intrară în casă, iar Liuda și Mihail mai zăboviră cîteva clipe în antreu privindu-se fără o vorbă, amîndoi aprinși la față. Apoi Mihail făcu un pas spre ea și o sărută pe obraz.

— M-am făcut tare urîtă, nu?

— Vorbești prostii. E tot ce poate fi mai sublim. Mărturisește mai bine pe cine trebuia să provoc la duel la timpul său?

— Pe el, arătă Liuda din cap spre interiorul apartamentului, de unde se auzea glăsciorul radios de tenor al lui Kirill.

„Aha, își spuse Mihail, va să zică n-a tras degeaba cu pistolul în noi."

Debordînd de energie, strălucind din cap (briantină) pînă-n picioare (pantofi de lac), Kirill năvăli în antreu ca un fulger sferic, se năpusti asupra lui Mihail și-l strivi într-o îmbrățișare prietenească. Îmbrățișarea asta strivi și ceva murdar care era cît p-aci să încolțească în Mihail.

— Ei, cum o găsești pe urîta asta? strigă el prezentînd-o pe Liuda cu un gest larg. Dar cînd o lăsară să treacă înainte și porniră în urma ei, Kirill își apăsă mîna pe umărul lui Mihail și-i șopti: Mă, bătrîne, mă.

Cînd intră în cameră și toate privirile se ațintiră spre el, Mihail avu impresia că-l năpădesc valurile unei simfonii, sau că s-a aruncat în puhoiul unei căderi de apă. Uite, ăștia sînt: colegii, prietenii, fetele. S-au căsătorit între ei, diavolii, și acum așteaptă copii. Și toți țin la el. De dragul lui s-au adunat aici. Țin-te bine, băiete, că acuși începi să dai apă la șoareci. Sînt pe puțin douăzeci de inși. Și de la ei, de la filologie, și de la arte, uite-l și pe Laszlo Kovacs. Ăsta ce-o fi căutînd aici? De la medicină e numai Saşka Zelionin. Uite și fetele, sau cum le spuneau ei „fete, și atît": Sima, Klara și... Pe asta cum dracu o cheamă? Ține minte numai că a cunoscut-o la Odesa, înota sub apă într-un costum pentru vînătoare subacvatică.

Se buluciră în jurul lui Mihail îndesîndu-se care mai de care să-l sărute. Îl pupau, îl pocneau, îl trăgeau de haină (tii, ce stofă! A venit Mișka Zlătarul!). Cineva îi vîrî în mînă un pahar. La un moment dat se pomeni sărutînd o fată pe care nici n-o cunoștea și asta îl dezmetici.

— Apropo, dînsa e soția mea, Inna, bîigui zăpăcit Saşka Zelionin.

— Zău? Cu atît mai bine! strigă Mihail și, dîndu-l la o parte cu cotul, o mai pupă o dată. Fu o explozie de urale și de răcnete de bucurie: erau încredințați acum că dragul lor Mișka a rămas neschimbat.

La început a fost la fel ca pe vremuri. Au dansat, au spart cîteva plăci. Kirill turna la bancuri, de ziceai că-și dă sufletul. Borka, tot ca întotdeauna, s-a cherchelit imediat, și înotătoarea din Odesa l-a scos pe balcon.

„M-am lămurit: sînt soț și soție", gîndi Mihail cam agasat, apoi își scoase haina, stătu în echilibru pe mîini cîteva secunde cu capul în jos, și încheie cu un salt în sens invers. Asta ca să demonstreze că e întocmai același pe care-l păstraseră în amintire și care le era atît de drag — tînăr, neînsurat, de capul lui... Dar după demonstrația asta se simți cam prost. O caută din ochi pe Inna a lui Saşa, care îi zîmbi, cum îi zîmbești unui copil.

Cînd s-au așezat la masă, s-a văzut limpede că serata „nu merge". Da, era o agapă veselă, zgomotoasă, se dansa, se bea, se cînta, se glumea pe întrecute, se spuneau bancuri noi, toată lumea era amețită, dar nu era ce-ar fi trebuit să

fie. În pauze, între exploziile de veselie generală, Mihail surprindea crîmpeie de conversație pe diferite teme.

Liuda: Unul de calitate nu găsești nicăieri. Nu, Mișa, nu te supăra, dar n-am voie nici un strop.

Tania: Dacă mai așteptai o jumătate de an, puteai să iei căruțul lui Vanka.

Zelionin: Acum lucrăm cu „cord-pulmonul".

Înotătoarea (încet): N-ai pic de obraz, nu știi să te porți. Să nu te prind. (Tare.) Klara, ce faceți, luați sau nu luați dormitorul acela finlandez?

Kirill: Cartea apare la începutul anului viitor. Mi-au promis un tiraj frumușel.

Numai Gleb pare stingher și ascultă cu gîndul aiurea explicațiile lui Sașa.

— Noroc, Gleb! îi strigă Mihail ridicînd paharul.

Gleb îi răspunse cu un zîmbet sfios și distrat — același zîmbet de altădată.

— Ne reciți ceva nou? se rugă Mihail.

Gleb scuturâ din cap atît de hotărît, încît înțelese că nu mai avea nici un rost să insiste. Poftim de mai pricepe ceva. Înainte, după trei pahărele, nu puteai să-l oprești...

— Cum a fost în Nord, Mișa? Greu? întrebă Sașka Zelionin.

„Uite cine mi-e drag, își spuse Mihail. El și toți medicii ăia."

— Tăcere! strigă Kirill. Mișka o să ne povestească cum e în Nord. Să nu omiți carnea de urs, banchizele, pepitele, banditii și alcoolul de nouăzeci de grade.

Îi răspunse un cor de exclamații.

— Să ne povestească despre carne.

„Țin-te bine, băiete", gîndi Mihail și rosti cu o voce cavernoasă:

— Carne. Dați-mi salam.

E tot Mișka de altădată, Mișka al nostru!

— Alcool. Turnați-mi coniac.

Da, el e, holteiul tînăr și ferice...

Petrecerea a eșuat. Asta a devenit și mai evident după ce s-au sculat de la masă, cînd s-au făcut o sumedenie de grupuri care discutau despre disertații, cărți, pictură, mobilă finlandeză, îngrijirea sugarilor și problema locuințelor. Cînd se apropia Mihail, întrerupeau conversația și spuneau:

— Michael, povesteşte-ne ceva despre carne.
— Despre aur.
— Despre banchize.
— Despre bandiţi.
— Despre alcool.

Şi rîdeau dinainte. La un moment dat, a început parcă să meargă mai bine. Kirill s-a aşezat la pian, s-a cîntat *Tumba-tumba*, *Chattanooga*, *Ni-s dinţii ascuţiţi*, *Globul albastru*, *E scandalos*.

— Hai, bătrîne, să stăm puţin de vorbă, îi spuse Kirill şi ieşiră pe balcon.

Profilată pe fundalul verde-pal al bolţii, silueta neagră a oraşului aducea a lanţ de munţi, cu ferestrele luminate ca nişte cătune. Chiar sub balconul pe care stăteau scrîşni strident un tramvai. Venea de pe insule şi era plin de tineret

„Te iubesc, tramvaiule, pentru că eşti unul dintre puţi nele rămase fără uşi pneumatice."

— Nu prea te simţi în largul tău, începu Kirill. Mi-a dat seama. Orice ai spune, te-ai rupt de toate aste Nu-i aşa?

„Tu, haraba bătrînă, duci cu tine dragostea mea. O duc de pe insulele de unde pornesc iole în larg, unde pe ma stau înşirate ca nişte ţigări de foi caiacele, unde foşneşt pădurea asfaltată, unde freamătă şi răcneşte stadionul. (cari cu tine prin tot oraşul printre clădiri întunecate — şi fie care clădire e un poem — o tîrăşti deasupra Nevei, mic ţanţoş şi încrezut, de parcă nu s-ar putea să cazi vreodată î apă, te strecori pe uliţi, ocolind centrul, tot mai depart în împărăţia zgomotoasă şi fumegîndă a periferiilor."

— E timpul să ne schimbăm, bătrîne. Adolescenţa, stu denţia sînt lucruri frumoase despre care e plăcut să-ţi aduci aminte. Dar nu uita că mergem pe douăzeci şi şapte...

„Eşti harnic, dar distrat. Uite, ai pierdut ceva, o jerbă de argint şi fosfor. Sau poate e salutul de adio pe care mi-l adresezi? Ştii, eşti atît de, atît de... îmi vine să plîng din pricina ta, o, hamal al dragostei mele, pentru că nu te-am văzut de trei ani, pentru că am băut un păhărel mai mult."

— ...da, da, bătrîne, ne-a venit şi nouă timpul. Sîntem la vîrsta cînd omul trebuie să fie prezent pe poziţiile active ale vieţii. La vîrsta cînd unitatea strînsă dintre prieteni capătă o şi mai mare importanţă.

— Așa-i, mormăi Mihail. Ce-i drept, e drept.

Tramvaiul dispăru după colț. Dinspre insule apăru un altul, dar nu mai era același lucru. În mintea lui Mihail se făcu lumină.

— Bravo, bătrîne, exclamă el, ai spus o vorbă mare! Ai reușit să formulezi exact ceea ce mă preocupă în ultima vreme.

Kirill surîse satisfăcut.

— Noi doi am știut întotdeauna să găsim un limbaj comun.

— Vîrsta, asta este, reluă Mihail. Știi, am impresia că mă apropii de un obstacol, ca la alergări. Dacă reușesc să-l sar, totul se va schimba, și eu voi deveni altul.

— Cum? Încă nu l-ai sărit? Ia gîndește-te bine.

— Nu știu. N-aș crede, făcu Mihail dus pe gînduri. Discuția asta îi făcea mare plăcere. Se prăpădea după astfel de discuții serioase și cam confuze.

Kirill îi petrecu mîna pe după umeri.

— Eu, frate, m-am întors cu un an mai devreme ca tine și pot zice că am reușit să mă afirm. Aștept să-mi apară un volumaș de schițe. Toată lumea mă cunoaște. Sper să fiu angajat în curînd la... (numi un ziar cunoscut). Prin urmare, ție o să-ți fie mai ușor. Nu-i nimic rău în asta. Legea prieteniei. Ehehe, mă Mișka, mă! se însufleți el, acum o să ne dăm și noi drumul. Băgăm și scenariul ăla. Ce zici, o să meargă?

— De ce să nu meargă, făcu Mihail cu jumătate gură.

Nu se vedea de loc apucîndu-se din nou de scenariul ăla.

Tot drumul pînă acasă — și era destul de departe — l-a făcut pe jos.

„De ce nu i-oi fi spus lui Kirill că am de gînd să mă întorc acolo? se întreba el. Am fost întotdeauna sinceri unul cu altul. Atunci? Probabil fiindcă a venit Liuda pe balcon. Eh, dacă i-aș fi scris măcar o singură dată în toți acești trei ani, poate că totul ar fi fost altfel. A, prostii, dacă ceva se întîmplă înseamnă că era normal să se întîmple. Gherka a ajuns tîlhar și stă la pușcărie, Gleb e fruntaș în producție, student la cursurile fără frecvență, și s-a însurat cu Tania... Saska Zelionin e chirurg, om de știință. Se putea altfel? Kirill e ziarist, nuvelist, optimist și soțul Liudei. Totul s-a

schimbat şi cînd spun asta nu mă gîndesc la funcţia sau ocupaţia fiecăruia. Iar eu? Cu mine ce s-a întîmplat? Am sărit sau nu obstacolul?"

Ajunse acasă, deschise uşa — avea cheia lui — se descălţă şi, furişîndu-se tiptil ca o pisică...

— Mişenka, ai răsturnat ceva? îi strigă mama.

...intră la el în odaie. Se trînti pe canapea. Lîngă canapea — valiza deschisă, aşa cum o lăsase. Pe birou, vechiul lui carneţel. Mihail băgă mîna în valiză şi pescui de acolo un blocnotes pe care-l umpluse din scoarţă în scoarţă, acolo, în Nord.

Colinele vulcanice se înşiră cît ţine zarea. Văzute din avion, par o uriaşă cireadă de cămile.

Nici o zi fără un rînd. Stendhal.

Topograful Ivanov, Petrov şi Sidorov de la preparare şi excavatoristul Burokobîlin şi-au luat angajamentul...

Însufleţit de un puternic avînt în muncă, colectivul minei aurifere „Zolotistîi"...

Numesc eroi nu pe cei înzestraţi cu o inteligenţă sau cu o forţă fizică deosebită, ci numai pe cei înzestraţi cu o inimă mare.

...Fără un caracter mare nu există personalitate mare, ci doar idoli ciopliţi pentru o gloată josnică. Romain Rolland.

Jenia, mai ţine mult şedinţa asta? Îmi vine să urlu.

Termină cu nevricalele. Mai bine ia cuvîntul şi trage-le un perdaf.

Şi de ce nu? O clipă numai. (Cealaltă jumătate a filei e ruptă.)

Cînd ţii regim ai voie să te îndrăgosteşti? Răspuns: da, dar numai de o femeie nesărată.

Preluînd nobila iniţiativă a lucrătorilor întreprinderii de pe Indighirka, colectivul minei „Burannîi"... Limbajul

ăsta mă scoate din sărite, dar cum scrii altfel despre acelaşi lucru, cum îţi masacrează materialul.

N-am ţinut şi nici nu voi ţine vreodată un jurnal. În orice caz această însemnare e prima şi ultima. De ce am simţit acum îndemnul de a pune mîna pe creion? Pentru că sînt în viaţă, de aia!! Bietul Igor nu va mai simţi niciodată această tentaţie. De fapt nici n-a simţit-o vreodată. Pe el nu-l tenta decît alcoolul şi „Maşka de la staţia de benzină", o frumuseţe locală. Mă întreb dacă s-a gîndit la ea în ultima clipă. Doamne Dumnezeule, n-o să uit niciodată. Şi cred că nici unul din cei ce vor scăpa de aici nu va putea uita. Ţin minte că odată, la Leningrad, n-aveam ce face, şi am aprins lumînări şi a trebuit fiecare să spună cum ar prefera el să se mute pe lumea cealaltă. Eu am ales „catastrofa aeriană" şi toată lumea mi-a dat dreptate: ce palpitant! Eram nişte proşti! Ce ştiam noi despre catastrofele aeriene? Dar eu am văzut una, am trăit-o şi totuşi mai sînt în viaţă. Ăsta zic şi eu noroc!

Şedeam în carlingă lîngă Igor. Pluteam parcă printr-un strat de vată. Băieţilor dinăuntru nu le păsa de ceaţă: auzeau motoarele duduind şi ştiau că Igor e la manşă. Stăteau tolăniţi pe nişte saci. Unii dormeau, alţii pălăvrăgeau. Nu ştiu dacă s-a întîmplat ceva cu aparatele de bord sau cu Igor, dar drept în botul avionului apăru o masă enormă cenuşie care încet şi sigur începu să se apropie de noi. M-a frapat gura lui Igor şi privirea lui dementă. Mă smuci spre el şi răcni: „Mişka, e de rău! Fugi în coadă!" Şi îmi dădu brînci din carlingă. Am venit de-a dura pe saci, primit cu înjurături. Avionul cabră şi ne pomenirăm cu toţii în coadă, claie peste grămadă. Nu vedeam decît un ochi holbat şi o gură căscată cu un dinte plombat. În ultima fracţiune de secundă, posesorul acestui dinte mi-a vărsat drept în faţă.

Igor a făcut tot ce-a putut, dar nu se mai putea face nimic. Acum, cînd din afurisita aceea de negură n-au mai rămas decît nişte smocuri de lînă agăţate pe cîte un vîrf de colnic, îmi dau seama unde nimerisem: mersesem printr-un fel de coridor care se termina într-o zănoagă. Cum de s-a putut întîmpla una ca asta? Dormi în pace, Igor prietene, mîna anchetatorului nu te poate ajunge.

Am fost proiectați pe o costișă, care încotro. Mi se pare că am scăpat numai cu un picior rupt. Spre dimineață s-au strîns tîrîș lîngă sfărîmăturile avionului opt inși, toți cu oasele zdrobite; împreună cu Kostea, i-am adus pe Sidorov și pe gruzin, nu mai știu cum îl chema. Ăsta mi se pare că a terminat-o. Ba nu, uite-l că mișcă. Nici acum nu știu cîți au murit atunci pe loc. L-am văzut numai pe Igor și pe radiofonist. Dar noi, ăștia care am scăpat, ce ne facem? Mîncarea e pe sponci, și foc nu mai avem cu ce face, aparatul de radioemisie nu-l găsim. Zacem grămadă într-o colibă înjghebată din rămășițele avionului. Azi e a patra zi. Ce scînteietor e soarele în pustietatea asta albă! Nu, eu nu blestem ținutul. Mi-e drag cu toate că... mi-a rupt oasele. Și nu se poate spune că mi-am pierdut vremea de pomană pe-aici, eu, reporterul Mișka, pe care-l știu toți șoferii de pe traseul Kolîmean. Am cunoscut oameni adevărați și am scris despre ei, într-un stil ca din topor, corespondențe ca din topor, dar am scris. Dacă scap de aici, tot despre ei am să scriu, dar nu ca înainte. Și dacă nu? Să scriu acum, pînă oi crăpa. Și atunci cînd la vară colina asta ne va acoperi cu merișori... Ia stați binișor, mă băieți, că încă nu ne-a sunat ceasul! Uite, vă trezesc pe toți și vă arăt — uite, colo, pe pîrîul înghețat, aleargă două sănii trase de cîini.

Kostea trage în aer.

Sînt oroci[1], îi recunosc după port...

În românește de
Radu Albala și Eleonora Mircea.

[1] *Oroci* — grup etnic din ținutul Habarovsk.

1

Nu l-am văzut niciodată pe Skacikov atît de elegant. Avea un costum cu o croială impecabilă și-i venea ca turnat. În schimb, eu aveam o înfățișare destul de bizară cu pantalonii mei boțiți, slinoși și cu cămașa kaki pe care nici eu nu știu de ce am cumpărat-o la consignație. Credeam că e ceva grozav, cînd colo nu era decît o biată cămașă kaki, cum găsești pe toate drumurile. Așadar, pantaloni murdari și cămașă kaki. În această ținută mă întorceam dintr-o expediție.

Drumul cu motonava pe acest liniștit fluviu nordic era pentru noi o desfătare. Ne făcea mare plăcere să ne plimbăm pe punte, de la prova la pupa, apoi pe celălalt bord, de la pupa la prova.

Un singur lucru îmi umbrea buna dispoziție: plutea în aer o cotonogeală clasa-ntîi. Mă fîțîiam încoace și încolo pe punte și îi măsuram pe călători, căutînd să ghicesc de la cine o să mîncăm bătaie. Să știi că de la aviatorii ăștia — doi cu epoleți galbeni (personal navigant) și un tehnician-locotenent. Da, cu siguranță că de la ei.

Am întors capul — aviatorii se depărtau bălăbănindu-și aparatele fotografice. Trăsei cu coada ochiului la Skacikov. Părea că habar n-are de toată chestia asta. Îmi vorbea cu cel mai desăvîrșit calm — sau mai precis vorbea de unul singur — despre proiectele lui în materie de creație.

El unul s-a săturat! Toate bisericuțele astea mie mi se par ceva extraordinar. Lui însă i-au ajuns pînă aici! Nu are temperamentul potrivit pentru munca științifică. Firea lui e mai curînd o fire de artist. Mă rog, arhitectura veche, frescele, vîrtelnițele, înțeleapta simplitate etcetera — toate astea îți dau mult la început. Dar nici să-și piardă toată viața cu cercetările. El simte nevoia să creeze. E doar artist

plastic și încă unul destul de bun. Ba ar putea spune chiar de prima mînă.

— O să-ți arăt la Leningrad desenele mele. Sînt excepționale, spuse el zîmbind.

Mi-era simpatic Skacikov. Îmi dădeam seama că se ia singur în zeflemea. Sînt oameni pentru care asta devine un fel de joc permanent. Aveam impresia că pentru Skacikov propria-i persoană nu e decît un obiect pentru observații. Că toate zîmbetele și strîmbăturile ironice îi sînt adresate lui însuși și că au echivalente verbale foarte precise: „Nu fi vulgar", „ești o figură", „termină cu văicăreala", „ia nu mai trage bărbi" și altele asemenea. Așa era Skacikov — calm și ironic. Intuiam în el un filozof. Mărturisesc că-l admiram într-un fel și speram să ajung și eu cîndva ca dînsul. Și mai mărturisesc că făceam mare caz de cămașa mea kaki. Skacikov era cu șase ani mai mare ca mine. Eu aveam douăzeci și patru, iar el treizeci.

Ne-am cunoscut în timpul expediției. Mă învăța să dau la știucă cu lanseta.

— Uite ce simplu e! Fii atent! Arunci vîrcolacul (un gest de avînt și o lansare magistrală), aștepți puțin și începi să înfășori.

Mă distra acest gen de vînătoare, îmi plăcea să pîndesc apariția argintie a vîrcolacului între unduitoarele lujere subacvatice și momentul cînd o știucă se repezea grăbită și greoaie spre momeală. Skacikov făcea o mișcare imperceptibilă și peștele se zbătea spînzurat în aer.

Mie nu-mi reușea. Eram convins că lansez și înfășor la fel de bine ca Skacikov, dar probabil că undeva greșeam. În general sînt cam neîndemînatic, un „strică-tot", cum mi se spunea cînd eram mic. Mă socoteam definitiv compromis în ochii lui Skacikov pentru că ne duceam în fiecare seară la știucă și în tot acest timp eu n-am prins măcar una. Lotcile noastre stăteau în stufăriș, pe dealul ce străjuia lacul negrea o biserică dură fără un cui, iar în golfulețul liniștit de la poalele dealului adăsta barca noastră cu motor. O ambarcațiune modernă, ca banchete capitonate, acolo lîngă străvechea biserică. Termosuri și focuri de tabără. Știuci și lansete. O bisericuță ca asta mă simțeam și eu în stare să clădesc, în schimb motorul bărcii era ceva ce mă depășea.

Skacikov își privi imaginea reflectată de pereții de sticlă ai restaurantului, își aranjă haina smucind-o de poale și zîmbi cu ironie. „Te-ai înțolit, mă", spunea zîmbetul lui.

Prin peretele de sticlă al restaurantului, semicircular la prova, unde ne aflam în momentul acela, am văzut-o pe Zina. Aranja mesele pentru dejun. I-am făcut cu ochiul. Surîse cu un aer încurcat și aruncă o privire furișă spre celălalt capăt al semicercului. Acolo stăteau și se uitau înăuntru aviatorii, tot grupul în păr. Ne-am continuat plimbarea, și la prova ne-am lovit de ei nas în nas.

— Dați peste oameni, făcu căpitanul, cel mai mare în grad.

— Scuzați, aruncă distrat Skacikov și ne văzurăm de drum.

M-am uitat acum la Zina de la celălalt capăt, dinspre tribord. Mergea cu o tavă printre măsuțe, privind dinadins drept înainte: nici spre noi, nici spre aviatori. Era brunetică, măruntă, iar trupul ei avea desenul precis al unei piese de șah lucrată la strung. Îmi închipuiam foarte bine tic-tacul tocurilor ei și clinchetul cristalin al cupelor goale de pe tavă. De fapt, asta e dînsa: țăcănit răspicat și clinchet lin.

„Da-nu, avem-n-avem, poftiți nota, mulțumesc, vă rog să luați mîna." Toate acestea fac parte din țăcănitul răspicat.

Cît despre clinchetul lin, e ceva ce nu se poate formula atît de limpede.

— Simpatică, făcu Skacikov. Însoară-te cu ea.

Vorbele lui erau atît de neașteptate, încît am tresărit.

— Ce-ți veni?

— De ce nu? Din astea ies cele mai bune soții.

— Care astea?

Skacikov mă privi în ochi și surîse cu colțul gurii.

— Din femeiuștile astea micuțe, cu vorba răspicată.

Am înțeles că a deslușit și el acea latură din firea Zinei care ținea de „țăcănitul răspicat". Dar o fi bănuind și clinchetul?

La pupa am dat iar de aviatori. Doi din ei stăteau îmbrățișați pe fundalul pavilionului „Societății de navigație fluvială Nord-Vest", în timp ce al treilea își potrivea distanța la aparatul de fotografiat. Ne-am oprit. Căpitanul lăsă jos aparatul și mormăi:

— Hai, treceți.

— Nu, nu, poftiți, răspunse Skacikov cu un zîmbet amabil.

Căpitanul apăsă pe declanșator și trecurăm și noi mai departe.

— Alo, domnu cu cămașa kaki! mă strigă cineva.

Era locotenentul-major de aviație. Îmi întinse aparatul zicînd:

— Ești atît de bun să ne iei în grup?

Am luat aparatul, poate mai repede decît s-ar fi cuvenit. Iată-i pe toți trei în vizor. Un prilej ca să-i examinez în voie.

Căpitanul părea de o vîrstă cu Skacikov. Figura lui încruntată spunea: „Ne mai ții mult? Treaba ta e doar să apeși pe declanșator, țac! și circulă!"

Locotenentul-major era cu vreo trei ani mai tînăr. Avea ceea ce se cheamă o față „deschisă". Își mijea ochii mici, cu căutătură șmecheră, foarte mulțumit pesemne că a reușit figura asta cu mine.

Tehnicianul-locotenent era probabil leat cu mine. Nu se gîndea decît cum o să iasă în poză și sta încremenit, cu ochii țintă la obiectiv.

— Atențiune! dădui comanda.

Aviatorii își îndreptau ținuta. Băieții aceștia de ispravă înțelegeau valoarea unei fotografii.

— Drepți! spuse încet Skacikov în spatele meu. Pieptu-nainte.

Cred că l-a auzit și căpitanul. I-am fotografiat și i-am înapoiat căpitanului aparatul. Pe urmă ne-am urmat drumul spre prova. Lîngă restaurant ne-am oprit, rezemați de parapet.

Cu bărbia sprijinită în pumn, Zina privea fluviul strălucind în bătaia soarelui, malurile păduroase, tăcute. O altă ospătăriță îi povestea repede-repede ceva și rîdea. Zina însă privea în zare, de parcă nici n-o auzea. Nu, n-aș putea spune că era visătoare, ci doar atît că privea fluviul, în loc să se uite la colega ei și la tacîmuri.

„Uite, acum răsună în ea clinchetul acela lin", gîndii eu și-l întrebai pe Skacikov:

— Dar tu, te-ai însura cu ea?

Skacikov privi la apă, apoi la Zina și în sfîrșit răspunse:

— Acum da, fără să stau pe gînduri. Atunci, însă, nu.

— Cînd atunci?

— Cînd m-am însurat cu soţia mea.

Cealaltă ospătăriţă îi şopti ceva la ureche — cu toate că erau numai ele două în sală, şi din toată visarea Zina izbucni în rîs. Un rîs strident, vulgar. Faptul că prin peretele de sticlă nu răzbătea nici un sunet făcea de-a dreptul dezgustătoare vederea gurii aceleia căscate, cu o punte şi o coroană pe maxilarul superior.

I-am aruncat lui Skacikov o privire descumpănită. Şi noi care vorbeam aşa şi pe dincolo... Cum scapi, frate, cu obrazul curat din încurcătura asta?

Skacikov se uită la ospătăriţă care hohotea înainte, începu să rîdă şi el şi se întoarse spre mine. Abia atunci am înţeles că era să iau o plasă de zile mari. Adică de ce „era", că şi înghiţisem găluşca, iar el, Skacikov, e din nou stăpîn pe situaţie. Iar îmi trăsese o cacialma. Mă întreb de cine a vrut să-şi bată joc: de mine, de el însuşi? Mai curînd de amîndoi, de tot şi de toate. Ce noroc că n-am apucat să-i vorbesc despre „clinchetul lin"...

2

Fluviul curgea în întîmpinarea noastră cu desăvîrşire neschimbat, aşa cum a curs şi acum trei sute de ani, dacă facem abstracţie de geamanduri. Limbi lungi de nisip, zăplazul pădurii, sălcii plîngătoare, ici, colo o izbă mohorîtă, o femeie cu cobiliţă pe un ponton, pînă cînd, la o cotitură, peisajul s-a schimbat brusc: un lac de acumulare, ecluze, o hidrocentrală şi, pe lîngă ea, un orăşel. Motonava acostă.

În mica piaţă din spatele debarcaderului se vindeau ridichi veştejite, castraveţi şi fructe. Cumpărarăm căpşuni în cornete din foi de caiet de caligrafie. Citirăm cîteva cuvinte scrise cu cerneală violetă: „Fazele de dezvoltare a capitalismului în Europa. 1) Lupta orăşenilor împotriva feudalilor".

Skacikov îşi desfăcu şi el cornetul şi chicoti:

— Cum s-ar zice, semnele noului.

După „lupta orăşenilor împotriva feudalilor" nu se mai putea descifra nimic: cerneala se întinsese şi se amestecase cu zeama sîngerie.

De pe un debarcader vechi aflat ceva mai încolo săreau în apă niște oameni. Cînd ne-am uitat — erau pasageri de pe vasul nostru. Chiar la margine stătea Zina într-un costum de baie roșu. Părea o statuetă.

— Hai și noi, spuse Skacikov.

Lîngă Zina tocmai se pregăteau să sară aviatorii. Erau musculoși și destul de bine făcuți, dar îi urîțeau niște chiloți lungi, albaștri. Eu unul nu m-aș fi arătat în ruptul capului în astfel de chiloți. Purtam un slip cum scrie la carte, iar despre Skacikov nu mai vorbesc.

Aviatorii săriră unul cîte unul, sau mai bine zis se lăsară să cadă în apă. Săreau cu picioarele în jos, stîngaci și caraghioși. Săreau „soldățel", cum se zice. Ieșiră la suprafață și începură să înoate, care cu zvîcnituri scurte, lipsite de orice stil, care de-a dreptul „cîinește", fornăind și rîzînd de plăcere.

— Săi, Zinocika, strigă căpitanul și se întoarseră toți cu ochii spre debarcader.

Zina făcea nazuri.

— Vai, mi-e frică! Cum e apa?

— Udă! strigă tehnicianul-locotenent.

Îndreptîndu-și umerii și jucîndu-și mușchii frumoși, Skacikov se îndreptă spre marginea debarcaderului și sări. Nu în jos, ci în sus, apoi se întinse în aer ca o coardă, se făcu ghem și destinzîndu-se iarăși, cînd fu la cîțiva centimetri de apă, se scufundă fără să țîșnească nici un strop.

— Frumos, făcu Zina încîntată. Se plecase înainte și urmărea cu ochi scînteietori mișcările lui Skacikov. Iar eu o observam pe ea. Era subțirică de tot, avea un piept — o nebunie, și niște mînuțe și picioruțe....

Skacikov făcea o demonstrație de stiluri: „bras", „craul", „fluture"...

— Cîți ani ai, Zina?

— Cîți am, toți sînt ai mei! pară ea din obișnuință, dar deodată se întoarse încet spre mine și întrebă: De ce?

— Știi ce ești? Țăcănit răspicat și clinchet lin.

— Ține-ți glumele pentru dumneata, mă repezi ea, din nou atentă la ce se petrece în apă, apoi se răsuci scurt și mă privi în lumina ochilor: Ce-i asta? Clinchet lin... Nu pricep.

Glasul îi suna timid și, în momentul acela, era toată numai sfiiciune, gingășie și tremurată înfiorare a unei frunze — lipicios de tînără.

— Ei, nu sari odată? strigă din apă Skacikov.

Tușii ușor ca să-mi dreg glasul și zisei:

— Deșteptător. Țăcănit răspicat: tic-tac, tic-tac și un clinchet lin: tr-r-r... un deșteptător cu soneria defectă.

Ea izbucni într-un rîs la fel de strident și de vulgar ca atunci.

— Mare șmecher! spuse ea și sări în apă, cum sar femeile la țară.

Am sărit și eu. Nu cu atîta grație ca Skacikov, dar totuși destul de sportiv.

3

La masă, Skacikov îmi declară cu un zîmbet vinovat că se consideră cel mai tîmpit fanfaron din lume și că s-a purtat ca un mucos. Ce i-a trebuit să le dovedească aviatorilor că sare mai bine ca ei, să facă o demonstrație de înot de înaltă clasă? Toată povestea asta e stupidă, dar...

— Dar cînd îmi pun slipul și sînt și bine bronzat, mă prefac instantaneu într-un puști de șaisprezece ani. Știi, simt cum zvîcnește fiecare mușchi, fiecare fibră în trupul meu zdravăn.

— Termină cu filozofia, m-am enervat eu. Ți-a reușit o săritură frumoasă, și atît. Aviatorii au uitat de mult de toate săriturile din lume. Uite-i cum înfulecă.

Gălăgioși acum, aviatorii se așternuseră serios pe mîncare și băutură: masa lor era ticsită cu sticle de bere și de votcă „Stolicinaia".

Cînd aduse Zina supa, noi tocmai goliserăm al doilea păhărel. După supă, am mai băut cîte unul.

— Știi că acum doi ani am avut o expoziție? mă întrebă fără nici o legătură Skacikov.

— N-am auzit.

Zîmbi cu amărăciune.

— N-ai auzit fiindcă n-a auzit nimeni. A fost ceva care n-a stîrnit nici un interes.

— De, făcui eu, privind pe fereastră.

La drept vorbind, îl cunoșteam prea puțin ca să știu dacă e talentat sau nu, așa că precizarea asta despre expoziția lui n-avea de ce să mă lase cu gura căscată.

— Stai să-ți spun toată povestea, se aprinse Skacikov. Nu-l văzusem niciodată așa. Peisaje, mama lor de peisaje. Mi-au expus peisajele, acuarelă și ulei. Mi-e silă de ele tot pe atîta pe cît țin la grafica mea, dar pe asta n-am prezentat-o. Pentru că expoziția a fost organizată sub auspiciile unui grangur de la academie, căruia desenele mele nu i-au fost pe plac. Pentru că dumnealui fiind peisagist, eu urmam să apar în ochii onoratului public ca un prea zelos discipol al venerabilului maestru. Pentru că erau niște peisăjuțe edulcorate, un fel de impresionism cumințel, nici prea-prea, nici foarte-foarte, iar grafica mea îi călca pe nervi. Pentru că în grafică eram eu însumi și asta nu-i convenea. Taurii nu trebuie întărîtați, zice el, socotindu-se probabil și pe sine printre aceștia. Mai luăm una? Zinocika, încă una, te rog. Aș fi putut să prezint și cîteva desene, să-l pun în fața faptului împlinit. Am fost chiar sfătuit s-o fac. Și prin comisie aveam cum să le trec. Dacă aș fi făcut-o, tu ai fi știut astăzi și ai fi ținut minte că acum doi ani eu am avut o expoziție. Dar n-am făcut-o. În sfîrșit, hai noroc! N-am vrut să risc, am hotărît să aștept vremuri mai bune. Să nu întărît taurii. Mi-am spus că nu merită să-mi periclitez prima mea expoziție. Apoi... Apoi am dat totul dracului, am intrat la institut și uite, cercetez arhitectura rusă veche. Mai luăm una?

— Una mică. Las-că-ți expui tu și grafica!

— Să trăiești! Poate o s-o expun, poate nu, cine știe. Și dacă am s-o expun, tot n-o să fie nici o brînză. Ce ți-e scris, în frunte ți-e pus. Este?

Întrebarea era adresată aviatorilor.

Aceștia terminaseră și felul doi și acum fumau, sorbind cîte un gît de votcă sau de bere. Locotenentul-major tocmai povestea ceva nostim și glasul lui Skacikov se pierdu în rîsul celorlalți. Omul meu își umplu paharul și se ridică.

— Mă duc să discut cu ei despre ale vieții valuri. Tu habar n-ai de nimic, nu ești în stare să-mi torni balsam pe răni. Ei însă știu tot și o să-mi toarne.

— Stai jos, Skacikov, lasă-i în pace pe aviatori.

Era prea tîrtiu. Se și îndrepta spre măsuța lor, înalt, tuns scurt, îmbrăcat într-un sacou gri, cu două șlițuri. Nu

știu ce le-a spus, aviatorii i-au făcut loc și el s-a așezat, punîndu-și mîna pe spătarul scaunului căpitanului. Te pomenești că o să înceapă să le vorbească despre grafica lui.

În momentul acela intră în funcțiune instalația de amplificare a vasului și din difuzoare răsună muzica din *Opera de trei parale*. Stam și mă gîndeam că pentru un visător sentimental ca mine viața e mai ușoară. La de-alde ăștia ca noi totul e vag. Oricît ai fi de cătrănit sau de nemulțumit de propria ta persoană, e destul să vezi o fată sau să înceapă să cînte radioul ca totul să-ți apară într-o altă lumină. Sîntem ca un aparat de radio cu antenă proastă, de casă: de atîtea zgomote și paraziți nu se înțelege nimic. Și? Merită să scoți antena afară, ba s-o mai faci și direcțională? Că tot nu știi încotro s-o îndrepți. Așa că mai bine așa, decît cu un psihic gen Skacikov, cu care, bănuiesc, viața devine insuportabilă.

— Fă-ne socoteala, Zina.

Scoase bonierul din buzunar și începu să scrie. Stătea foarte aproape — ființa asta grațioasă ca o piesă de șah, îmbrăcată cu fustă neagră și bluza de nailon — și făcea socoteala:

— Aveți două ciorbe, de două ori mușchi de vacă...

— Și totuși, cîți ani ai?

— Douăzeci, spuse ea încet. Sînt din Pavlovsk.

Zău dacă n-avea lacrimi în ochi. Cred că în clipa aceea prinseră clinchet într-însa toți clopoțeii cei gingași și toate halbele goale.

Îndrăznii, pe un ton cît mai delicat:

— Facem diseară o plimbare pe punte?

Făcu „da" din cap și se depărtă.

Un zgomot de scaune trîntite mă sili să-mi întorc privirea. Căpitanul și Skacikov săriseră amîndoi în picioare. Căpitanul îl luă pe Skacikov de piept:

— Ce-ai spus? răcni el. Drepți, pieptu-nainte, ai? Stînga-mprejur, ai? Așa vorbești despre noi, ai?

— Ușurel, ușurel, făcu Skacikov, eliberîndu-și reverul. Cunosc boxul și sambo.

Ceilalți doi țîșniră și ei de pe scaune. Locotenentul-major îl prinse de umăr, îl răsuci cu fața spre el și-l întrebă rizîndu-i în nas:

— Dar po po nu po?

Ceea ce înseamnă: dar o porție peste portret nu pofteşti?

Într-o clipă eram acolo. Mă băgai între Skacikov şi aviator.

— Nu vedeți că-i beat?

— Un mucos şi un rahat, asta eşti! nu se potolea căpitanul. Şi tu eşti un rahat, îmi zbieră el drept în față, măcar că vii din armată.

Făcui ochi mari:

— Din armată? Pe urmă m-am dumirit: cămaşa kaki era vinovată.

— Te poftesc să-ți măsori cuvintele, domnule căpitan, strecură printre dinți Skacikov.

— Hai pînă afară, spuse căpitanul şi aviatorii porniră spre uşa care dădea pe punte.

Gata, zic, încasăm o bătaie numărul unu. Tare n-aveam chef să-i urmez, dar ce puteam să fac? Aşa e legea între bărbați: dacă ți-a spus „hai pînă afară", te scoli şi te duci, s-a terminat!

Pe punte ne bulucirăm iar şi ne apucarăm de haine.

— Mă, tu ştii de cîte ori m-am catapultat eu? mă probozi căpitanul, apropiindu-şi de mine fața lui cu ochii reci şi înceţoşaţi. Şi Mişka? Şi Tolka? Tu ştii, mă, de cîte ori ne-am catapultat noi? Asta e la voi „stînga-mprejur"?

Sub picioarele noastre puntea se legăna mai tare ca în realitate. Mi-am luat inima în dinți, fie ce-o fi.

— Ei şi, parcă eu nu m-am catapultat?! strigai. De unde ştii dumneata că nu m-am catapultat?

Căpitanul nu părea prea convins.

— Fugi, mă...

Prinsei curaj şi urmai, zvîcnind din cap spre Skacikov:

— Şi el nu s-a catapultat!

— Care va să zică, sînteți aviatori?

— Flăcăul ăsta am ghicit imediat că s-a catapultat, spuse locotenentul-major, arătînd spre mine. Apoi, către Skacikov: Va să zică, şi tu?

Rîse uşurat. Pesemne că nici lui nu-i plăcea să se bată.

— Ba bine că nu, făcu Skacikov. Catapultarea este starea mea obişnuită.

— Aşa care va să zică, se înseninâ căpitanul. Bine că mi-ai spus, că-ți ardeam una!... Ei, hai să ne-mpăcăm.

Ne-am strîns mîinile şi ne-am despărţit. L-am dus pe Skacikov în cabină. Cum a intrat s-a prăbuşit pe cuşetă.

4

M-am întors pe punte. Aviatorii stăteau la pupa. Rupeau bucăţele dintr-o franzelă şi le aruncau pescărușilor. Aceştia veneau în picaj şi prindeau bucăţile din zbor. Am urcat pe puntea superioară unde e puntea de comandă şi m-am ghemuit lîngă tromba de aerisire. Evitam să privesc malurile. Deasupra mea se întindea, imens, cerul. Îi lipsea numai dîra albă pe care o lasă în urmă un avion cu reacţie. De cîte ori n-am văzut trenele acestea nesfîrşite, tîrîte de un punct abia perceptibil care scapără rar în soare. Aparatele militare zboară la o înălţime şi cu o viteză inimaginabilă. Pare de necrezut că sînt şi oameni în ele. Şi totuşi sînt. Flăcăi cu chiloţi lungi albaştri, oameni ultramoderni de origine ţărănească.

Se prăvălea peste mine tot vuietul şi şuieratul spaţiului sfîşiat. Omul a visat cîndva să devină asemenea păsărilor şi a devenit un aparat de zbor cu reacţie. Fiecare kilometru e o primejdie de moarte, un comprimat de primejdie, un kilometru e atît cît zici în gînd „mamă". Sublim e aparatul argintiu lansat în tării, sublim e omul care se află în el. Omul a luat în mîinile lui maşina şi i-a preluat curajul, căci ce altceva e catapultarea dacă nu o îngemănare între curajul omului şi al maşinii? Catapultarea pentru salvarea unui cadru preţios al flotei aeriene. Sau ca experienţă. Sau pur şi simplu ca exerciţiu de „punere la punct a tehnicii de catapultare". E acelaşi curaj ca al ajutajului care scuipă foc sau ca al suprafeţelor portante. Nici un minut de gîndire, nici o secundă pentru frică. Apasă unde trebuie să apeşi. O să vezi jos dacă ai cîştigat sau ai pierdut. Un curaj firesc ca respiraţia pentru că, acolo sus, a înceta să fii curajos echivalează cu a înceta să respiri.

Pe pămînt însă, reflectam eu, sînt altfel de legi. Stai, de pildă, în faţa unuia şi-ţi vine să-l scuipi în obraz. Eşti convins că individul a meritat-o pe deplin şi tremuri de dorinţă să-i expediezi un scuipat între ochi. E un risc, firește, dar în comparaţie cu catapultarea la mare altitudine e zero.

Eşti conştient de asta, dar ai posibilitatea de a alege: s-o faci sau nu. Ca la săriturile cu parașuta din turn. Dacă nu mai vrei să sari, ceri în ultimul moment să te dezlege şi, căutînd să nu atragi atenţia, cobori binişor scara. S-ar putea întîmpla nici să nu se bage de seamă, pentru că jos e înghesuială şi forfotă şi lumea cască ochii şi la alte distracţii.

Am învăţat la şcoală şi am terminat-o. Am urmat la institut şi l-am absolvit. Acum lucrez. Am citit cîte ceva. Am făcut sport. Am şi cîteva tablouri, acum îmi încerc puterile în literatură. Am prieteni inteligenţi, de la care ai ce învăţa, şi prietene cu care e plăcut să-ţi petreci timpul. De ce atunci această bruscă şi chinuitoare părere de rău că n-am atins niciodată înălţimi unde încetează să acţioneze legile terestre? Pulsul meu n-a depăşit niciodată o sută douăzeci de bătăi pe minut (nici după partidele de baschet) şi am avut întotdeauna o hemogramă perfectă. Nu mi-am pierdut niciodată cunoştinţa. Şi niciodată n-am fost proiectat de instalaţia de catapultare în atmosfera fierbinte, rarefiată.

Cînd am coborît de pe covertă ieşiseră primele stele şi staţia de amplificare începuse iar să emită, deschizîndu-şi şi de astă dată programul cu *Opera de trei parale*. Îndărătul pădurii îndepărtate, lumină ca-n vitrina unui magazin universal: acolo era lume. Puntea acoperită era slab luminată. Mi-am adus aminte de întîlnire şi am luat-o spre pupa, căutînd-o pe Zina. Cînd aproape să închei turul, am văzut-o. Era cu tehnicianul-locotenent. Stăteau rezemaţi de parapet şi priveau apa.

— De unde sînteţi de fel? o întrebă locotenentul.

— De unde sînt, nu mai sînt, replică Zina şi rîse răguşit.

— Eu-s din Cerepoveţ, spuse blînd locotenentul.

Am trecut mai departe şi mi-am continuat cu paşi mari plimbarea, din nou spre pupa. Luna se şi ridicase peste creştetele arborilor. Cînd am ajuns din nou în dreptul lor epoleţii argintii ai tunicii locotenentului erau pe umerii Zinei.

— Şi matale te-ai catapultat? întrebă Zina cu o curiozitate de puştancă. Ochiul ei drept străluci în semiîntuneric.

— Nu, răspunse trist locotenentul, eu sînt la partea tehnică. Trebuie să ştiţi însă că fără noi nici un avion nu poate zbura...

Motonava intra în lac, luna lua înălţime. Am zăbovit cîtva timp la pupa în compania lunii şi a pavilionului So-

cietății de navigație fluvială Nord-Vest. Apoi mi-am purtat din nou pașii spre prova.

— Eu sînt din Pavlovsk, murmură Zina, plecîndu-și capul. Nu vedea ce manevre descrie mîna stîngă a locotenentului. Mîna asta plana lîngă spinarea ei, neîndrăznind să aterizeze. Cînd, în sfîrșit, a aterizat, am plecat de-acolo.

Skacikov ședea pe cușetă și citea revista *Pioner*. Încă o trăsnaie de-a lui — să citească revista asta cu aerul cel mai serios din lume.

Era fără haină, dar cu cravata la gît. O cărare îi despărțea părul umed. Se vedea că a făcut un duș și s-a dezmeticit. M-am așezat pe cușeta de vizavi.

— Te-ai trezit?

Ridică fruntea. În ochii lui spelbi scăpăra o ironie diabolică. Spuse:

— E, nu-ți face griji pentru mine. Ce ți-e scris, în frunte ți-e pus. Asta e, și n-ai ce-i face.

— Mai du-te-ncolo, îi răspunsei scîrbit.

Dădu din cap.

— *Gutte Nacht.*

Și întoarse pagina.

În românește de
Radu Albala și Eleonora Mircea

1

Ce feste ne joacă aviația! Eu unul, după fiecare călătorie cu avionul, mă simt ispitit să-i săpunesc puțin pe autorii manualelor de geografie. Asta fiindcă între locul de unde am plecat și litoralul caucazian al Mării Negre nu există nici Podișul rusesc central, nici stepe și silvostepe, ci numai cîteva ore de zbor, atît. Plus două numere mototolite din *Ogoniok*, patru zîmbete ale tinerei stewardesse, o bomboană la decolare și încă una la aterizare. Ar fi timpul să mă obișnuiesc. E și stupid să mai filozofezi pe tema asta.

Cam aceste gînduri îmi treceau prin cap în seara aceea cînd stăteam pe chei la Gagra.

O fîșie lată, de un stacojiu mocnit, despica pieziș zarea amurgită. În întuneric marea părea calmă, de aceea era straniu să auzi valul spărgîndu-se cu un bubuit de beton, să-l vezi înălțîndu-se vreo zece metri deasupra cheiului și năruindu-se apoi cu un fîșîit zgomotos.

Nu era vînt. Doar prin aceste izbituri puternice, dar cam lenevoase, care măturau plajele, se făcea simțită aici furtuna care se dezlănțuise undeva departe, în larg.

Vilegiaturiștii discutau despre apă și fenomene atmosferice. Un gruzin între două vîrste explica pătimaș unei perechi în etate ce anume determină variațiile de temperatură ale apei în Marea Neagră.

— Bine, Goghi, dar ai uitat de curenți! spuse răsfățat vîrstnica doamnă pronunțînd cu plăcere numele interlocutorului.

— Curenți? se aprinse și mai rău gruzinul și începu să vorbească despre curenți, despre Marea Mediterană, despre Bosfor și Dardanele.

Amesteca mereu cuvintele rusești, pe care le pocea groaznic, cu graiul lui matern. Îți dădeai seama că stăpînește

perfect problema, dar enervarea îl împiedică să fie explicit.

— Cum, Goghi, făcu distrat doamna privind vag în lături, Marea Mediterană se varsă aici?

Soțul interveni cu autoritate:

— Nu, dragă! Aici se varsă apele Mării Roșii care pornesc dinspre Oceanul Mare sau Pacific. Asta e.

Răbdarea lui Goghi era pusă la grea încercare. Nu mai vorbea, ci aproape țipa despre Golfstream, despre diferiți curenți, și iar despre Marea Neagră. Era stăpîn pe materie, poate chiar expert, dar ajunsese la exasperare, și asta îl împiedica să se exprime limpede.

— Dinspre Oceanul Mare sau Pacific, repetă cu suficiență, de sub pălăria-i de velur, vilegiaturistul în etate.

Cu toate că era un pachet de nervi, gruzinul le ură politicos bună seara și se mistui în întuneric, iar perechea o porni agale, braț la braț, de-a lungul cheiului. Îmi făcea rău să-i văd atît de sudați. Un singur trup, un singur suflet pînă la sfîrșitul sfîrșitului și absolut același fel de a vedea lumea în care trăim.

Am pornit-o și eu la plimbare pe chei. Deasupra mea atîrnau luminile Gagrei. Aici căsuțele sînt cocoțate pe povîrnișurile munților, care însă acum erau una cu întunericul cerului, așa încît aveai impresia că luminează în noapte ferestrele de la etajele de sus ale unor zgîrie-nori. La marginea cheiului staționa un șir de microbuze pentru excursii. Din cabinele luminate, șoferii gruzini stăteau la taclale cu amicii lor care se învîrteau lîngă mașini. Pe la noi nu prea întîlnești asemenea figuri. Purtau niște șepci enorme, plate, și cuvîntau cu un aer important, de parcă ar fi pus la cale cine știe ce treabă.

În tunelul închipuit de palmieri pluteau punctele de foc ale țigărilor. Mergeam în întîmpinarea acestor luminițe, obligat să-mi amintesc la tot pasul că da, eu sînt acela care hoinărește la ora asta aici pe sub palmieri. Mai că nu-ți vine să crezi! Eu, lupul singuratic! De fapt, o bună parte din ființa mea mai era încă acolo de unde am plecat. Acolo unde chiar azi-dimineață mi-am luat micul dejun la un lacto-vegetarian, unde mi-am făcut pantofii la lustragiul care mă servește întotdeauna, și am cumpărat ziare. Acolo unde cu o oră înainte de decolare am intrat într-o cabină telefonică, am format un număr și, cînd am auzit în receptor o voce

adormită, am spus că plec, și, după o serie de întrebări nervoase și insistente, am spus în ce stațiune anume și chiar la ce vilă. Acolo de unde am plecat mirosea a gaze de eșapament ca în stația de microbuze și nu a parfumerie de lux ca pe aleea asta de palmieri.

— A căzut o stea, rosti o voce obosită de femeie.

Un glas de bărbat dădu prompt replica:

— Gîndește-te la ceva.

— Trebuie să te gîndești cînd o vezi căzînd. Acum e prea tîrziu, răspunse placid femeia.

— Nu-i nimic, gîndește-te *post factum*, o sfătui autoritar bărbatul.

Deslușii în față contururile greoaie ale pălăriei de velur. Raza unui reflector descrise un tur de orizont, delimitînd golful de restul mării. M-am dus să mă culc. În holul vilei mă aștepta o telegramă: „Sosesc trenul cutare, vagon cutare stop așteaptă gară stop curînd împreună". Expeditorul nu era greu de ghicit. Nica. Sau mai corect, Vera. De fapt o cheamă Veronica. Prietenii o strigă Nica și ei îi place. Numai eu mă încăpățînez să-i spun Vera — un motiv de rîcă în plus.

Toate se trag de acolo că acum cîțiva ani această Nica-Vera-Veronica și-a băgat în cap că eu aș fi apărut pe lume numai și numai pentru a deveni soțul dumneaei. Era pe vremea șlagărului *Numai de tine am nevoie*, *Johnny* după care căpiasem toți. Îl puneam de cîte cincisprezece ori pe seară, de ne năuceam. Veronica fredona încetișor în sunetele muzicii: „Numai de tine am nevoie, Ghenka". Credeam că glumește, și cînd colo — poftim!

Partea cea mai nostimă e că povestea asta durează de cîțiva ani. La atelier scot telefonul din priză, plec în deplasări lungi de săptămîni și luni de zile, mai am din cînd în cînd cîte o aventură, un flirt, o idilă chiar, ba mai mult: mi se întîmplă să o uit cu desăvîrșire pe Vera, pur și simplu să uit că există. Dar vine un ceas cînd izbutește în sfîrșit să mă prindă la telefon sau se prezintă în persoană, radioasă, înfloritoare, exaltată de ideea ei fixă că nu poate fără mine, și frumoasă, frumoasă...

Ea:

— Ți-a fost dor?

Eu:

— Mai întrebi?

— Dacă e așa, bună ziua, spune ea și vine aproape, aproape.

Și pun deoparte obiectul pe care îl țin în momentul acela în mînă — creion, casetă, o mapă cu materiale. Iar a doua zi dimineața, fără să-i las măcar un bilețel, mă refugiez în afara orașului, la vila unui amic care n-o folosește decît vara. Adio, și n-am cuvinte! Iată-mă din nou scăpat, teafăr.

— În orice caz, spune ea uneori cu cinism și amărăciune, scutindu-te de anumite griji, aduc un folos statului.

Se preface. Nu e genul ei.

Îmi cam dau seama că ar fi trebuit să isprăvesc de mult cu brambureala asta și s-o iau de nevastă. Și uneori simt așa... un gol... Un gol pe care știu că Vera îl poate umple într-o clipă. Și totuși, mi-e frică, fiindcă știu sigur că din clipa în care voi ieși de la starea civilă, viața mea se va schimba în mod radical și poate chiar catastrofal.

Da, noaptea cînd mă desprind de masa mea de lucru și văd prin geam casa aceea care stă de trei secole pe celălalt mal al rîului, mi-e destul de urît. Omenirea a progresat însă suficient pentru a permite cîte unui reprezentant al ei să nu-și înjghebeze o familie. În definitiv, ce dracu: scrisul, navele și alte treburi multe. Sau poate că gîndurile și sentimentele fiecăruia dintre noi, contopindu-se cu gîndurile și sentimentele generațiilor precedente, se transmit mai departe, ca genele?

Veronica asta nici gînd să îmbătrînească. Cînd i-a cășunat pe mine avea douăzeci de ani. Ei bine, de atunci nu s-a schimbat nici atîtica. Ea o fi crezînd că au trecut doar cîteva săptămîni, mai știi? E rumenă, gălăgioasă, are vorba răstită și și-o presară — vrednică odraslă a Institutului Tehnologic — cu un anumit soi de spirite. În fond însă e o sentimentală ce nu s-a pomenit. Ai zice că s-a născut undeva în Sud, și nicidecum în Nord, cum spune ea.

Dracu m-a pus să-i telefonez azi-dimineață înainte de plecare. Ai uitat, mă tîmpitule, că nu-i în stare să-ți poarte pică mai mult de o oră? În timp ce zburam încoace, și-a declanșat năpristan proverbiala ei energie și pariez că și-a făcut rost de bilet chiar la aceeași vilă.

M-am informat la poartă cînd sosește trenul, am urcat scara întunecoasă, am intrat în camera mea, m-am dezbrăcat și am adormit.

Trebuie să știți că am treizeci și unu de ani. Cu sportul, gata, s-a terminat, totuși caut să mă mențin: gimnastica de dimineață, abonament la bazin. E drept că atunci cînd mă cufund în cîte o treabă las naibii toate aceste măsuri igienice — că altfel cum să le spui? Și întrucît mai tot timpul nu-mi văd capul de treabă, numai de înot nu-mi arde. Scot telefonul din priză și nu mă mai ridic de la masa de lucru decît ca să cobor după țigări. Gazda îmi aduce masa și îmi face niște cafele care îmi dau bătăi de inimă. Așa trăiesc aproape toți colegii mei.

Înainte lucram la un birou de proiectări. Un perete era de sticlă și iarna, cînd răsărea devreme, luna privea înăuntru cum lucrează sute de băieți și fete aplecați deasupra planșetelor. Purtam toți cămăși ecosez. Cînd ieșeai să fumezi o țigară și te întorceai pe urmă în sală, puzderia asta de carouri îți juca înaintea ochilor. Nu vedeam nici o deosebire între acest birou și institut. Și aici ni se dădeau teme abstracte, un fel de teoreme despre care nu mai auzisem niciodată. Ca să înțelegi rostul acestei activități, trebuia să-ți pui serios creierii la contribuție, dar mulți dintre noi au pierdut repede această facultate. Aveam uneori impresia că întreaga omenire e închisă în niște săli mari, cu tavanul jos și un perete de sticlă. Și că luna tot iscodește să vadă cîte parale face fiecare dintre noi.

Mai tîrziu, imaginația îmi înfățișa omenirea perpelindu-se pînă în zori în chinurile creației, în cavourile cenușii ale atelierelor, tînjind la fereastră după dragostea unei femei — poate de o mie de ori mai trainică decît casa aceea de peste rîu — înecîndu-se mai spre dimineață de tuse și într-o bună zi — pac! focare la plămîni. Fără să-ți lași munca, urmezi un tratament (injecții în fesa dreaptă și un praf pe care îl iei cu lingura de supă) și cînd ți-e lumea mai dragă...

— Practic, sînteți acum un om sănătos. Dar cu psihicul cum stați? Știți, în organism totul se corelează. Ar trebui să vă schimbați felul de viață...

— Ce-i cu tine, Ghenka, te-ai apucat de perpetuum mobile? Ai în ochi o licărire care nu-mi place...

— Ar trebui să înțelegi singur, Ghennadi, că un organism are nevoie și de odihnă.

De trei ani n-am călătorit decît numai și numai în interes de serviciu, și acum iată-mă la Gagra. Dorm gol într-o cameră mare și Gagra foiește în mine ca o reptilă grasă cu mărunțaie fosforescente.

Cînd m-am trezit dimineață, am văzut, în locul ferestrei, unul din afișele acelea care te îndeamnă să depui bani la casa de economii: marea albastră, cîțiva chiparoși așezați simetric, în colțuri, o parte dintr-o superbă colonadă și un vîrf de palmier. Pe acest fundal m-am sculat din pat și am strigat cît mă ținea gura: „Pe libret am adunat și la mare am plecat!" Apoi mi-am adus aminte de telegramă și am început să mă îmbrac. M-am uitat în oglindă. Deocamdată, mutra mea nu se prea potrivește pentru un astfel de afiș, dar mai am tot timpul.

2

În gară, palmieri în hîrdaie. Din ferestrele deschise ale bucătăriei restaurantului vin efluvii de melancolie și de carne de oaie proaspăt tăiată. Pe peron, cu nasul vîrît în niște buchete de flori, se plimbă răzleți și aritmic cinci bărbați mai vîrstnici. Mi s-ar fi părut mai firesc să-i văd aliniați în flanc cîte unul și străbătînd peronul în pas de marș. Cu cinci minute înainte de sosirea trenului au mai apărut niște studenți moscoviți posaci și taciturni. Din tăștile lor răsăreau tuburi respiratoare și labe de cauciuc de la costumele pentru vînătoare subacvatică, și palete de badminton. Mă rog, băieți tot unul și unul. Pe urmă a venit într-o goană și o fată de a lor, dar ce fată — să cazi jos!... Dar iată și trenul.

Primul sări pe peron un vlăjgan blond. Își aruncă valiza pe asfalt, desfăcu larg brațele și răcni:

— O, palmierii din Gagra!

Deborda de fericire. A măsurat-o cu un ochi de cunoscător pe fata „aceea", și-a luat valiza și s-a depărtat cu pas suplu, nerăbdător să reediteze seria de cuceriri amețitoare din sezonul trecut.

Trenul încă nu se oprise de tot. Bărbații cu pălării de paie alergau în trap mărunt după vagoane, ținînd buchetele în

mîna întinsă, ca pe niște ștafete. Am făcut un salt în lături, am cumpărat un buchet și m-am luat și eu după bărbații aceia. Apucasem să zăresc la o fereastră chipul palid de emoție al Veronicăi. Cînd m-a văzut cu buchetul, a ridicat din sprîncene a mirare.

— Bună ziua, Nica, spusei îmbrățișînd-o. Știi...

3

Am dus-o grozav: mîncam fructe, înotam, ne prăjeam la soare, seara petreceam în mizeria aceea de local care se cheamă „Gagripș" unde țopăiam voioși în sunetele mai mult decît stranii ale unui jaz oriental și totul era ca și cum ar fi fost normal să fie așa. Sau ne distram cu spectacolul sălii unde domneau niște tipi blonzi de o rezistență titanică. Îi botezasem „gagheri" pe bărbați, pe femei „gagărițe", și puștimea „gagrișori" — mă rog, glumeam. Cînd făceam excursii în munți sau cînd hoinăream seara pe străzile Gagrei strecuram în conversație cuvinte orientale mai ușor de pronunțat: *madjari*[1], *ceacea*[2], *ciurcihela*[3]... Îi spuneam Veronicăi Nica și îi aduceam zilnic flori. Ea era fericită să mă vadă așa și se făcea din zi în zi mai frumoasă.

Îi plăcea grozav totul: miresmele condimentate din parcuri și fizionomiile melancolice ale barmanilor armeni, *ciurcihela* și brînza *sulguni* și, bineînțeles, munții, marea, soarele... Echipată cu labe de cauciuc, mască și tub respirator, înota departe de țărm și mă obliga să mă gîndesc la ea, scufundîndu-se și întîrziind să reapară la suprafață. Pe urmă ieșea din apă, se întindea pe plajă la vreo cinci metri de mine și mă săgeta din cînd în cînd cu cîte o privire scăpărătoare, care parcă voia să spună: „Mare prost mai ești, Ghenka! Unde găsești alta ca mine?"

Pe plajă nu stăteam de vorbă. A rămas stabilit că pe plajă eu lucrez: scriu, desenez, reflectez la proiecte noi. Și cînd ieșea din apă, Veronica mă găsea într-adevăr scriind în

[1] Vin tulburel.
[2] Rachiu de struguri.
[3] Alune înșirate pe o ață și muiate în sirop.

carnet: „Io-te că nu s-a înecat! N-am mai pomenit un cer atît de senin. O-ho-ho, a trecut un tren... Tu-ru-ru, spre miazănoapte. Mă, iar mi-e foame... A-iu-rea! Ia și tu o pară...“ și desenînd animale.

Și așa mîzgăleam zilnic cîteva file. Nu era chip să lucrez. Mă deranja totul: strălucirea, rîsetele, larma, și Nica însăși, cu toate că stătea cuminte culcată la locul ei și nu scotea o vorbă. Eram totuși foarte preocupat și ea respecta cu sfințenie aceste ceasuri consacrate „lucrului“. Înțelegea poate și dînsa că nu erau decît niște jalnice încercări de a-mi apăra dreptul la singurătate. Sau poate nici nu se gîndea la asta și era mulțumită să stea întinsă pe plajă la vreo cinci metri de mine și să-mi arunce priviri scăpărătoare. Se îndestula probabil cu restul timpului cînd eram mai aproape unul de altul: micul dejun, masa, siesta, serile și o parte din noapte, pe care o petreceam împreună.

Era fericită în toată puterea cuvîntului. Tot ce ne înconjura alcătuia parcă ambianța ei firească, unica posibilă, în care trăise și avea să trăiască din copilărie pînă la bătrînețe. Nu ți-o puteai închipui lucrînd într-un laborator, perforîndu-și fișa la ceasul de pontaj, instalat acum la toate instituțiile mari. Ai fi zis că niciodată nu s-a strîns, zgribulită de vîntul rece al Nordului, că niciodată n-a încremenit la poarta casei mele într-o umilitoare așteptare, că niciodată nu mi-a telefonat în faptul nopții. Că dimpotrivă a fost întotdeauna fericită în dragoste ca acum, cînd mîndră, într-o foarte îndrăzneață rochie de vară, pășește în întîmpinarea bărbatului iubit și credincios.

— Salut, gaghere.

— Salut, gagăriță.

— Nu mă săruți?

Întotdeauna întreba așa, fiindcă știa că am s-o sărut pe loc, că am să-i ofer o magnolie și că pe urmă vom porni amîndoi spre plajă, mai-mai sărind într-un picior.

O dată o aud că mă întreabă:

— De ce umbli tot cu cămașa asta? Că doar mai ai și altele?

Am tresărit. În ochii ei trecu un licăr de panică; părea însă hotărîtă să ia taurul de coarne.

— Cîte cămăși ai?

— Cinci.

— Şi totuşi, te-am văzut tot timpul cu aceeaşi cămaşă. Nu cumva îţi lipsesc nasturii la celelalte? Sigur că asta e. N-ai avut niciodată cămăşi cu toţi nasturii la locul lor!

— Aşa e, făcui eu, privind în lături, lipsesc nasturii.

— Hai, să ţi-i cos! hotărî ea pe un ton ce nu admitea replică.

Am urcat la mine, am tras valiza de sub pat, am pus-o peste pătură şi Nica s-a repezit — sau poate mi s-a părut — cu aviditate asupra conţinutului ei.

Am lăsat-o acolo şi am ieşit în balcon. Priveliştea era cum scrie la carte: soarele roşu scăpăta în marea albastră. Culorile erau bine definite: Sudul nu cunoaşte semitonuri. Pe o platformă aflată exact sub balcon, Nadiko, „culturala" noastră, organizase o acţiune.

— *Merişor*, un frumos dans al fructelor! anunţă ea purtîndu-şi sprinten pe platformă trupul plinuţ.

Printre dansatori era şi omul care în ziua sosirii mele polemiza pe chei cu Goghi în problema curenţilor. Aproape să nu-l recunosc. Era foarte bronzat, ceea ce îi mai ascundea din fleşcăiala obrajilor, iar în locul pălăriei de velur îşi pusese una din acelea de care poartă culegătorii de ceai. Dansa cu un aer firesc, împreună cu tot grupul acela numeros, stăpînit de o veselie la fel de firească. Făcea fel de fel de figuri caraghioase şi era foarte nostim şi simpatic. Cu siguranţă că în clipele acelea frumoase uitase cu desăvîrşire de conduita ce i-o impune postul pe care îl deţine şi situaţia lui în societate. Am văzut-o şi pe consoarta lui. Se plimba sub balconul meu cu încă două cucoane.

— Vai, dacă aţi şti cît sînt de impresionabilă! gungurea ea. E destul să aud cuvîntul „şarpe" că leşin.

Contemplam din balcon Gagra, această fîşie îngustă — nu cred să aibă mai mult de două sute de metri — de pămînt drept, înghesuită între munţii care se întunecau şi se posomorau văzînd cu ochii şi marea stacojie, încordată de aşteptare. Gagra cea strîmtă şi lunguiaţă (Dzveli Gagra, Gagripş şi Ahali Gagra) pulsa sfioasă şi insolentă totodată la picioarele mele. Felinarele se aprindeau, se luminau ferestrele mari, autobuzele începeau să circule cu farurile aprinse şi întreg litoralul răsuna de glasurile sonore ale „culturalilor".

— Foxtrot, un voios dans sportiv!

Sînt atît de siguri că marea n-o să se reverse, că munții n-o să înceapă deodată să scuipe foc? Cam aceste gînduri îmi umblau prin cap în clipa cînd simții pe umeri mîinile subțiri ale Nicăi. Suspină și rosti înfiorată:

— Doamne, cît de e frumos...

— Ce e frumos? mă interesai eu flegmatic.

— Totul, totul, murmură ea abia auzit.

— Aș, totul e artificial, i-o tăiai eu și Nica își retrase brusc mîinile.

— Ce e artificial?

— Palmierii, de pildă. Sînt artificiali.

— Spui tîmpenii, izbucni ea.

— Iarna, după ce pleacă toți vilegiaturiștii, palmierii sînt dați cu o vopsea specială, durabilă. Cum, nu știai? Ce copil naiv!

Nica rîse ușurată.

— Prostule!

— Fericiți cei ce cred! hîrîii eu. Totul e artificial. Și mirosurile acestea de parfumerie. Noaptea, copacii sînt stropiți cu o soluție chimică specială, care soluție o produce o fabrică din regiunea Celeabinsk. Ce duhoare, ce fumăraie e acolo! Totul e negru de funingine, fiindcă suavele miresme se fabrică din cărbune și păcură...

— Ajunge! se supără ea.

— Tot peisajul ăsta subtropical e un truc, un surogat!

— Și, mă rog, după tine ce e autentic?

— Ploaia și lapovița, clisa frămîntată sub picioare, cizmele cazone, mărfarele, poate și trenurile de călători. Avioanele: nu. Uite, masa mea de lucru e ceva autentic, ca și laboratorul tău. Roentgenul, am încheiat eu după o clipă de tăcere.

— Nu înțeleg, șopti ea descumpănită.

— Cum de nu înțelegi? Uite, cînd se construia clădirea asta, se căra mortar cu roaba și se ridicau panouri cu macaraua, asta era ceva autentic. Dar cînd se dansează aici „dansul fructelor *Merișorul*" e surogat.

— Ce tot îndrugi acolo! exclamă ea. Oamenii vin aici la odihnă. E normal, nu?

— Da, dar nu le-ar strica să mai cugete și la altceva pe această fîșie de pămînt neted, răspunsei eu, însă Nica urmă fără să țină seama de cuvintele mele:

— Doar contribui și tu prin munca ta ca oamenii să se poată odihni cît mai bine.

— Eu muncesc fiindcă îmi place să muncesc, răspunsei eu, așa, ca să fac pe interesantul.

— Nu ești decît un înfumurat și un snob! explodă Nica.

Am protestat, ea a încercat să-mi demonstreze nu știu ce, eu i-am răspuns și am mai stat mult acolo să ne certăm pentru o chestiune despre care, în fond, între noi doi nici nu putea să încapă discuție.

Întrebă în sfîrșit:

— Ce-ai azi, Ghenka?

— Am chef de un păhărel, atîta tot.

4

„Gagripș"-ul era ticsit. Abia am găsit două locuri libere la o masă unde stăteau doi tineri blonzi în sacouri cu revere înguste. Se plîngeau unul altuia că la Gagra „e cam prost cu cadrele, alea care există (o ocheadă către Veronica) au apucat să se combine, așa că altă soluție nu-i decît s-o întindă la Soci unde — zicea unul — e marfă berechet".

Dădurăm comanda. Aferată, ospătărița se fîțîi lîngă masa noastră, dar în cele din urmă ne aduse totuși ceva. Și deodată îl văzui strecurîndu-se printre mese pe Grohaciov. Avea veșnicul lui aer puțin blazat și un zîmbet vag îi flutura pe buze. Apariția acestui om aici era pentru mine o surpriză plăcută. Grohaciov e și el, ca și mine, un lup singuratic, lucrăm în același domeniu și ni se întîmplă adesea să plecăm împreună în deplasare.

— Alo, Groh! îl strigai eu făcîndu-i semne. Își făcu rost de un scaun și se așeză la masa noastră. Ne-a spus că și-a lăsat soția la Gudauta și acum, mîndru și solitar în „Moskviciul" său, gonea spre casă.

Am început să vorbim de-ale noastre. Discuția asta mergea foarte bine cu coniacul și curînd uitarăm de tot și de toate. Din cînd în cînd băgam de seamă așa, ca într-o strălucire, că Vera dansează ba cu unul din junii ăia bălăiori, ba cu celălalt. S-au mai dispus și ei, convinși probabil că acum o să le meargă mai bine. Băieții s-au dus pe urmă amîndoi la toaletă și după expediția asta Vera a

dansat numai cu unul dintre ei, celălalt întreprinzînd atacuri infructuoase în capătul opus al sălii.

Am ieşit toţi cinci pe şosea şi am început să vînăm taxiuri. Blondul cu pricina era în mînă: reuşi să prindă un „Moskvici" în care s-a urcat cu Veronica şi cu amicul lui. După cum bine ştiţi, „Moskviciul" nu ia decît trei pasageri. Priveam în direcţia unde se mistuiseră luminiţele roşii din spatele taxiului şi-l ascultam pe Groh, care îmi povestea despre un litigiu vechi de-al lui cu întreprinderea care-i executa proiectul. După ce mi-a vorbit vreo cincisprezece minute, s-a lovit cu palma peste frunte:

— Ia ascultă, de ce ai lăsat-o să plece cu golanii ăia? Maşina mea e la o sută de metri.

— Ce, n-o cunoşti pe Nica? N-ai grijă, că le-a făcut de mult vînt la amîndoi. Acum se pregăteşte de culcare.

Găsirăm locul unde îşi parcase maşina, ne urcarăm şi pornirăm.

— N-aţi trecut încă pe la starea civilă? se interesă Groh.

— Încă nu.

— Ce-o mai lungeşti? Crede-mă, nu e dracul chiar atît de negru.

— Ia spune, cîţi kilometri sînt de aici pînă la Gudauta?

Rîse. Trecurăm iar la teme profesionale. Ciudat! Nu-s nici cîţiva ani de cînd eram în stare să pălăvrăgim amîndoi ceasuri întregi despre tot ce vrei. Acum însă, indiferent de subiectul iniţial, discuţia luneca tot la chestiuni legate de munca noastră.

Groh m-a dus pînă la vilă. Cum am coborît din maşină, am văzut-o pe Nica. Şedea pe o bancă şi mă aştepta. Am întors capul. Maşina mai era încă aici.

— Groh, la ce oră pleci mîine?

— Pe la douăsprezece.

— Ţii maşina în faţa hotelului? Poate vin şi eu cu tine.

— Mă rog, făcu Groh şi demară.

M-am apropiat de Nica. Începu să-mi povestească rîzînd cum au început băieţii s-o „vrăjească" şi cum s-a amuzat pe socoteala lor. Pornirăm îmbrăţişaţi spre clădirea care albea în noapte la capătul unei alei de chiparoşi. Nu i-am spus că a doua zi plec din acest paradis unde dragostea noastră ar putea înflori şi deveni trainică, unde oameni în toată firea renunţă la pălăriile lor greoaie pentru pălării

albe ca ale culegătorilor de ceai. Şi că plec nu pentru că n-aş ţine la ea, ci poate pentru că Groh se întoarce acasă cu maşina şi pentru că, dacă eu voi mai rămîne în acest eden, el se va închide în vizuina lui cu o săptămînă întreagă mai devreme ca mine.

5

Dimineaţă mi-am făcut valiza, m-am furişat pe lîngă sala de mese fără să mă simtă nimeni, am lăsat la poartă cîteva rînduri pentru Nica şi am ieşit pe şosea. M-am dus cu autobuzul pînă în parc, unde ştiam un local în care se poate bea un şvarţ foarte tare, cu adevărat oriental. După chefirurile şi lactatele acidulate cu care te omoară la casa de odihnă, voiam în dimineaţa asta să-mi administrez o doză serioasă de cafea.

Localul era o grădină sub cerul liber sau mai precis sub coroana unui copac uriaş. Sorbeam cu voluptate licoarea neagră care îmi frigea gîtlejul şi îmi limpezea creierul toropit. Valiza era lîngă mine şi nimeni în toată lumea nu ştia unde mă aflu eu în momentul acela. La masa vecină mînca *cerbureki* — plăcinte cu carne de berbec — un bărbat cu o pălărie de culegător de ceai. Grăsimea i se prelingea pe bărbie. Savura fiecare îmbucătură însoţind-o cu cîte un gît de vin ca lacrima, în care se reflecta soarele. Poate că desfătarea care i se citea pe faţă era de aceeaşi natură cu a mea.

Deodată, puse furculiţa deoparte şi strigă:

— Cibisov! Vasili!

Zîmbind jenat şi legănîndu-se de pe un picior pe altul, se apropie de el un tînăr tuns boxer, îmbrăcat cu o cămaşă sport de culoare albăstrie şi pantaloni largi, cafenii.

— Salut marin, tovarăşe Uvarov!

— Ia loc. Ai venit de mult? îl întrebă repede Uvarov, scoţîndu-şi pălăria albă şi ascunzînd-o la spate.

— Aseară, cu avionul.

— Ei, ce mai e pe la noi? Au dat drumul la secţia trei?

— Nu încă.

— De ce?

— Cei cu tehnica securității muncii se leagă mereu de cîte ceva.

— Niște măgari! Mereu ne bagă bețe în roate.

Discutară despre treburile unui șantier. Uvarov vorbea răstit, indignat, Cibisov răspundea amănunțit, dar cu un aer de parcă și-ar fi cerut scuze.

— Încă un pahar curat, te rog! făcu supărat Uvarov.

Fata aduse paharul și Uvarov îl umplu cu *ținandali*.

— Bea, Vasili!

— Vă doresc odihnă plăcută! spuse Cibisov cu un zîmbet vag. Ridică paharul cu două degete și-l dădu pe gît.

— Cum te simți aici?

— Bine, dar totul îmi pare atît de neobișnuit!

Uvarov se sculă de la masă.

— Așa, care va să zică. Tu cînd trebuie să te prezinți la lucru?

— Păi, știți și dumneavoastră, Serghei Sergheici.

— Eu știu, tu să nu uiți cumva. Ei, ne mai vedem noi. Profită de dreptul la odihnă.

Cibisov rămase singur la masă, învîrtind în mîini paharul gol și contemplînd cu oarecare nedumerire peisajul marin ce scînteia în soare. Fața îi era roșie, arsă de vînt, gîtul și pumnii la fel, dar de la încheieturi în sus mîinile îi erau albe, iar tatuajul albastru de pe antebraț arăta ca niște vene sclerozate. Aș fi vrut să beau un pahar cu tînărul ăsta, să-l ajut să se simtă aici în largul său, să se aclimatizeze cît mai repede, pentru că unul ca el știe bine ce e surogat și ce nu, și mai știe că paradisul nu e un loc chiar atît de potrivit pentru om.

Mi-am luat valiza și am pornit pe aleea chenăruită cu flori albastre, neobișnuit de mari, și umbrită de frunzele unor copaci necunoscuți. Din partea opusă venea Nica. Nu m-am mirat. M-ar fi mirat să n-o întîlnesc. Aleea asta părea menită anume ca într-o zi să-mi iasă aici în cale, strălucindu-și dinții, ochii și părul, o fată mlădioasă cu numele de Veronica, Vera-Nica. M-a luat de mînă și am pornit împreună.

— Și zi așa, dragostea noastră e și ea un surogat?

— E o magnolie, răspunsei eu.

Pe șosea, ne ajunse din urmă Grohaciov. Încetini și mă întrebă:

— Deci nu vii?

Răspunsei:

— Mai am zece zile. În definitiv, am şi eu drept la concediu.

Groh ne surîse cu multă bunătate.

— Cu bine. Oricum ne revedem curînd.

În româneşte de
Radu Albala şi Eleonora Mircea

— Da, da, o astfel de teorie, sau mai bine zis ipoteză, există. Se presupune că sateliții lui Marte — Phobos și Deimos — sînt într-o oarecare măsură frînați de atmosfera acestei planete. De unde rezultă că sînt goi pe dinăuntru. Ori, după cum se știe, un astfel de corp ceresc poate fi creat numai... cum?

— Numai, numai... se bîlbîi ca o şcolăriţă una din cele două vecine de compartiment.

— Numai pe cale artificială.

— Doamne Dumnezeule! exclamă cealaltă doamnă, mai isteaţă la minte.

— Exact, pe cale artificială. Rezultă deci că aceşti sateliți sînt opera unor făpturi înzestrate cu raţiune.

Mă uitam la bărbatul care povestea lucruri atît de interesante și mă căzneam să-mi aduc aminte unde l-am mai văzut. Şedea în faţa mea, picior peste picior, legănîndu-şi cu o elegantă degajare piciorul de deasupra. Purta un costum albastru de o croială destul de modernă — dar nu ostentativă — cămaşă de un alb imaculat şi o cravată foarte potrivită. Totul îl arăta a fi ceea ce se cheamă un bărbat „bine" şi care are de gînd să se mai ţină „bine" încă multă vreme de acum înainte. De altfel, era şi normal la cei treizeci şi cinci de ani ai lui — mai mult nu părea să aibă. Obrajii uşor umflaţi îi dădeau un aer bonom şi simpatic. Pînă acum nimic care să mă facă să cred că l-aş mai fi întîlnit vreodată. Dar obiceiul lui de a-şi crispa într-un anume fel buzele şi unele intonaţii fugitive ale glasului îmi trezeau pe undeva nişte amintiri vagi, îndepărtate şi mă făceau să-l studiez cu luare-aminte.

— Recentele descoperiri din Sahara și Mesopotamia îndreptățesc presupunerea că, în vremuri de demult, pămîntul a fost vizitat de ființe venite din Cosmos.

— De marțieni! exclamară într-un glas doamnele, cu o înfricoșată mirare.

— Tot ce se poate. Nu este exclus așadar ca noi să ne tragem direct din marțieni, încheie el zîmbind și, lăsînd cucoanele foarte tulburate, se cufundă în ziarele lui.

Avea un teanc gros de ziare și reviste. Le parcurgea unul cîte unul, apoi le punea pe măsuță, sub cot.

Afară, se perindau în goană pini ruginii, lăstărișuri, pajiști înflorite. Străbăteam o pădure plină de tihnă; era cald și plăcut. Mă închipuiam hoinărind aievea prin această pădure, îmi croiam drum prin tufăriș și ferigi, simțeam pe față atingerea păienjenișului invizibil, și ieșeam apoi într-o poiență dospită la soare: veveriețele mă priveau din copaci, inspirîndu-mi gînduri blajine și fără complicații intelectuale.'

Nu știu de ce, dar toate astea erau într-un contrast izbitor cu ceea ce intuiam că mă leagă de călătorul pe care în momentul acela nu-l vedeam, pentru că'își ascunsese fața îndărătul unui jurnal.

— Îmi dați voie să mă uit și eu puțin, făcui eu trăgînd încetișor de unul din ziarele pe care le ținea sub cot.

Omul tresări și-mi aruncă de dinapoia ziarului o privire după care îl recunoscui imediat.

Lucrurile se petreceau în timpul războiului, într-un îndepărtat oraș de pe Volga, pe atunci suprapopulat și năpădit de o gheață murdară, gălbuie. Învățam la aceeași școală. El rămăsese repetent pentru a doua oară la rînd și în patruzeci și trei, cînd am trecut într-a patra, l-am ajuns din urmă. Am devenit colegi. Mă văd cum eram pe atunci — un prăpădit de puștan înotînd într-o pereche de cizmoaie cît toate zilele și îmbrăcat cu o pufoaică și niște pantaloni bleumarin ce-mi fuseseră repartizați din cadourile americane. Erau niște pantaloni bătoși, din piele de drac, care însă cu timpul s-au ros de atîta purtat. Şi cu toate că atunci cînd am ajuns într-a patra aveau pe tur două petice rotunde în formă de ochelari, continuam să fiu tare mîndru de pantalonii mei: în acei ani peticele nu erau o rușine. Mă mai mîndream și cu

stiloul nemțesc, trofeu pe care mi-l trimisese de pe front sora mea. Dar n-am prea apucat să mă bucur de acest stilou: mi l-a luat El. În general, îmi lua orice lucru pe care punea ochii. Și nu numai mie — lua de la toată clasa. Mi-am adus aminte și de cei doi prieteni ai Lui: Leoka, cocoșatul, și Kazak — un băiat slab, galben la față și cu privirea aprinsă. Seara îi vedeai pe cîteșitrei în față la cinematograful „Electro" vînzînd țigări răniților și unor matahale de femei cum n-am mai văzut niciodată. Eram prieten cu unul Abca Țiperson. Ne duceam des la cinema: ne strecuram prin magazia de cărbuni și ne instalam la balcon, lîngă cabina de proiecție. Ehei, Doamne, Doamne! George din Dinky-jazz, și Antoșa Rîbkin, și filmele cu prăpăditul de Hitler care veșnic cădea mesa și pe care, dacă îl pocneai o dată la mir, îl lăsai lat! Dar adevăratul Hitler nu era ca ăsta, noi o știam, și pitiți acolo în întuneric, lîngă cabină, ne gîndeam cam ce pedeapsă i s-ar potrivi. Să-l bage într-o cușcă și să-l plimbe prin toate orașele, iar oamenii să-l scuipe și să arunce în el cu mucuri de țigări. Nu, mai bine să-l cufunde în plumb topit. Sau ceva ca tortura aia orientală, fainâ de tot, care se cheamă „picătura chinezească".

La ieșire nu exista să nu dăm de ei. Țopăiau de pe un picior pe altul și strigau:

— la țigările, care dorește?

Abca și cu mine căutam să-i ocolim, ne furișam pe unde era mai puțină lumină, deși oricum ei nu ne băgau în seamă. Seara nu ne recunoșteau niciodată, de parcă n-am fi fost colegi de clasă, de parcă nu ne-ar fi jefuit în fiecare zi de „gustările școlare".

La școală ni se împărțeau în fiecare zi niște pîinițe lipicioase, din făină de secară extra. Le aducea sus, pe un platou mare, elevul de serviciu. Stam îngrămădiți pe ultimul palier și ne uitam cum din străfundurile reci ale școlii, din adîncurile pline de amărăciune se înalță încet spre noi acel miraculos platou.

— Interesant, nu? îi spusei eu arătîndu-i un pasaj care se referea la un anumit eveniment.

Aruncă o privire, surîse și începu să-mi vorbească cu lux de amănunte despre evenimentul cu pricina. Dădeam din cap și mă uitam pe fereastră: mi-era greu să mă uit în ochii

ăştia albaştri a căror privire mă întîmpina zilnic cînd plecam de la şcoală, de cum făceam colţul.

— Dă-ncoa! spunea El şi eu îi întindeam pîinişa pe care se vedeau încă adînciturile lăsate de degetele mele.

— Dă-ncoa! îl soma El pe următorul.

Alături operau Kazak şi Leoka.

Veneam acasă şi o aşteptam pe surioara mea mai mică. Apoi aşteptam împreună să se întoarcă mătuşa. Mătuşa aducea de la piaţă pîine şi cartofi. Uneori nu aducea nimic. Se zbătea pentru mine şi surioara mea cu o îndîrjire resemnată, devenită cu timpul obişnuinţă. În fiecare dimineaţă cînd mă pregăteam să plec la şcoală, o vedeam trecînd prin dreptul ferestrelor: scundă, lată în spate, cu nasul ca un cartof şi buzele subţiri, încleştate.

Într-o zi mi-a spus:

— Nina şi-aduce gustarea acasă, tu n-o aduci. Uite, şi Rustam o aduce, şi copiii de la el din curte, numai tu ţi-o mănînci singur.

Am ieşit în curte şi m-am aşezat pe patul rupt de fier care stătea lîngă terasă. Deasupra teilor, pe cerul cenuşiu ce se învăluia treptat în întuneric, se roteau ciorile. De cealaltă parte a gardului treceau cîteva fete îmbrăcate în uniformă. Cîntau: „Sfredelind cu ochii ceaţa, pe dragul ei îl urmărea, şi la a ei fereastră luminiţa tot ardea". Cu ce s-or fi hrănind ciorile? Cu insecte, rîme, aer? Ferice de ele. Sau poate că există şi la ciori una care le ia totul ca să se îndoape singură. Morişca de vînt de pe acoperiş scîrţîia strident. Deasupra oraşului zburau, la mică înălţime, avioane în picaj. Ce-o să se aleagă de mine?

Mătuşa a spălat toată noaptea. De după paravan se auzea apa curgînd, plescăind, gîlgîind. Se căscau bulboane negre, vuiau cascade. Îmbrăcat cu nişte chiloţi vărgaţi, caraghioşi, Hitler se îneca în clăbuci de săpun, sub apăsarea mîinilor noduroase ale mătuşii.

A doua zi — mare eveniment: pîinişele erau unse cu un strat subţire de untură *„lard"* şi presărate cu praf de ouă. Am rupt o foaie din caiet, am învelit în ea pîinişa şi am pus-o în ghiozdan. Clocotind de curajul hotărîrii pe care o luasem, am făcut colţul. L-am apucat de nasturi şi L-am lovit. Abca Ţiperson a făcut la fel şi alţi cîţiva

băieți ne-au urmat exemplul. Peste cîteva clipe zăceam în zăpadă, Kazak ședea călare pe mine, iar Leoka îmi băga în gură propria-mi gustare:

— Na, viteazule, mușcă și tu!

— Asta e în esență toată povestea, încheie El. O știu de la un prieten apropiat care a avut o oarecare contingență cu chestiunea asta. Ziarele consemnează faptele în sine și ca atare e normal să vă scape uneori substratul.

— Firește, admisei eu și îi mulțumii: Mersi.

Cucoanele ciripeau de zor. Se tratau una pe alta cu vișine și spuneau că ce, astea-s vișine? Să vezi în Sud vișine! La un moment dat, au avut surpriza să constate că amîndouă sînt de fel din Lvov și, vai, nu mai spune! au stat aproape pe aceeași stradă și, nemaipomenit! au învățat chiar la aceeași școală. A început să plouă cu coincidențe și pînă la urmă cele două cucoane s-au contopit în capul meu într-un singur tot.

A doua zi, după ultima oră, mi-am strîns caietele în ghiozdan și m-am uitat înapoi, spre „galerie". Kazak, Leoka și El ședeau tustrei în aceeași bancă și mă priveau rînjind. Mă ghiciseră pesemne după chip că și de astă dată am de gînd să lupt pentru pîinița mea. S-au sculat și au ieșit. Eu am mai zăbovit în bancă, așteptînd să se golească clasa: nu voiam ca Abca și alți băieți să fie din nou atrași din cauza mea într-o încăierare care nu putea folosi la nimic. După ce au plecat toți, mi-am verificat praștia, apoi am mutat din ghiozdan în buzunar o provizie de proiectile de cositor. Dacă îi văd pîndind după colț, trag de trei ori, îl nimeresc pe fiecare drept în bot, iar apoi, așa cum face Antoșa Rîbkin, cu o mișcare precisă și fulgerătoare, îl prind pe unul din ei de picior — pe Leoka sau pe Kazak, dar mai bine pe El — și-L trîntesc pe spate. Pe urmă, ce-o fi o fi. N-au decît să mă omoare, eu așa am să fac în fiecare zi.

Coboram încetișor scara pipăind în buzunar micuțele proiectile de cositor. Deodată mi-a sărit cineva în circă și în fața mea a răsărit El. M-a apucat de obraji cu degetele rășchirate și a strîns tare. Alte mîini nevăzute m-au apucat de picioare. Se auzea un chicotit batjocoritor. Cît

ai bate din palme, mi-au scos cizmele și tot ce aveam înfășurat pe picioare, apoi au atîrnat de-a lungul balustradei cîrpele astea împuțite și au început să coboare spre ieșire.

— Na-ți cizmele, viteazule, strigă el, și încălțările mele zburară în tavan răsucindu-se într-un fel comic. Banda a plecat făcînd mare haz. Pîinița au uitat să mi-o ia.

— Îmi permiteți să vă invit la masă?

El lăsă ziarul și zîmbi:

— Mi-ați luat-o înainte. Totuși, vă rog să vă considerați invitatul meu.

— Nu-nu, protestai eu foarte agitat. Pua-ntîi, cum se zice la școală. Mă înțelegeți, nu?

— Desigur, răspunse El, privindu-mă atent drept în ochi.

Mi-au dat lacrimile. Îmi strîngeam cîrpele alea croite și tighelite cu atîta grijă de mătușa mea și plîngeam. Mă simțeam eu însumi ca o cîrpă și aveam impresia că n-o să-mi mai revin niciodată, sau că vor trebui să treacă ani și ani ca să uit chicotitul acela batjocoritor și degetele încleștate pe obrazul meu. A sunat de ieșire. Se auzi un tropăit crescînd și elevii din clasele mari, vociferînd și chiuind, se rostogoliră ca o avalanșă pe scări.

Am ieșit pe poartă, am trecut strada, m-am strecurat printre gratiile unui grilaj și iată-mă într-un parc bătrîn, părăginit. Am pornit încetișor pe aleea în fundul căreia dispărea vijelioasa ceată a elevilor din clasele mari: voiam să mă uit și eu cum joacă fotbal.

Lîngă biblioteca de vară, cu lemnăria înjumătățită din pricina lipsei lemnelor de foc, școala noastră bătătorise un teren. Acum goneau pe el, încoace și încolo, elevii din cursul superior, împărțiți în două echipe. Fiecare atac, indiferent din ce parte, era vertiginos, zdrobitor și sălbatic și se solda cu victime și urlete victorioase. Ședeam la marginea terenului și mă lua cînd cu cald, cînd cu frig. Deasupra capului meu scăpărau picioare lungi, puternice, pîslari, cizme. Parcă anume ca să-mi dovedească cît sînt ei de puternici, elevii din clasele mari luptau pentru balon cu tot mai multă îndîrjire, cu tot mai multă furie. Cînd mingea nimerea departe, în parc, mă repezeam să le-o aduc, înotînd pînă-n brîu în nămeți.

Nici nu știu dacă a fost o victorie sau o înfrîngere. Uneori cei trei — Kazak, Leoka și El — mă opreau și îmi luau pîinița, fără ca eu să mă mai împotrivesc de loc, alteori, nu-mi explic de ce, mă lăsau în pace. Atunci aduceam gustarea acasă și seara aveam la ceai felioare de pîine cleioasă din făină de secară extra.

Porneam unul după celălalt pe culoar. Treceam din vagon în vagon. Deschideam ușa și-L lăsam să treacă primul, iar cînd se întîmpla să fie El în față, deschidea la rîndul lui ușa și mă lăsa pe mine înainte. Am avut noroc: ușa vagonului restaurant am deschis-o eu.

Au aflat de undeva că mama lui Abca Țiperson lucrează la un spital.

— Ascultă, mă, Tîrîș-Grăpiș, că așa-i ziceau, fă rost de la mă-ta de niște glucoză.

Un timp Abca a făcut pe surdul, dar după ce i-au ciopîrțit servieta le-a adus cîteva fiole. Le-a plăcut glucoza: era dulce și hrănitoare. De atunci i-au schimbat lui Abca porecla în Glucoză.

— Mă, Glucoză, ia fă-te-ncoa!

Nu știu ce l-a scos din sărite pe Abca: faptul că-l puneau să fure, sau porecla asta rușinoasă care se lipise de el. În tot cazul, l-am văzut într-o zi bătîndu-se cu ei. I-am sărit în ajutor și rezultatul a fost că ne-au cotonogit pe amîndoi. În toată clasa nu era nimeni să se poată măsura cu dînșii: erau doar mai mari cu trei ani.

Nu-i vorbă, am fi putut să ne unim și „să le dăm marfă în toată cartela", dar codul școlar glăsuia că n-ai voie te bați decît unul contra unul și pînă cînd unul din versari începe să sîngereze. Logica noastră de puști uza să admită că se poate să bați pe unul mai slab ca ne sau ca trei inși să bată pe unul singur, sau ca toată asa să-i bată pe ei trei. În realitate ei se luptau pentru încare, nesocotind codul. Și mai era ceva: ei nu apărau, ci luau. Și erau mai mari ca noi.

„Cum de nu mă recunoaște?"

Vagonul-restaurant era curat, elegant și gol. Fețele de masă scrobite erau de un alb strălucitor. O singură masă,

părăsită pesemne cu cîteva minute înainte, păstra urmele unui ospăţ îmbelşugat.

Eu comandam. Nu mă uitam la preţ. Coniac? Desigur! „Superior", vă rog. Doar nu era să fac pe scîrţanul într-o situaţie ca asta. Dimpotrivă, ţineam să mă arăt cît mai darnic. Păcat că în privinţa mîncării a trebuit să mă limitez la obişnuitul meniu al vagoanelor-restaurant: ciorbă, frigărui de berbec şi compot de prune.

Flecăream cu El simplu, prietenește, despre vreme şi anotimpuri şi-I priveam mîinile. De sub cureluşa ceasului i se zburleau peri scurţi, roşcovani. Pe urmă am ridicat ochii şi mi-am adus aminte de un alt amănunt interesant.

Inima o avea nu în stînga, ci în partea dreaptă. Aveam să aflu mai tîrziu că fenomenul se numeşte dextrocardie şi că este extrem de rar — există numai cîteva cazuri în toată lumea.

În primele zile ale anului şcolar, cînd nu recurseseră încă la confiscarea forţată a surplusurilor alimentare, El paria cu noi pe această chestie. Paria pe mîncare.

— Punem pariu că inima mea nu e acolo unde credeţi? spunea El, descheindu-se mîndru la cămaşă. Cînd nu mai rămăsese nici unul care să nu cunoască această anomalie a Lui, trecu la violenţă şi şantaj.

— Pui pariu? întreba El, aşezîndu-se lîngă tine şi răsucindu-ţi braţul. Pui sau nu pui? Şi se descheia la cămaşă.

Tic-tic, tic-tic, îi bătea egal şi paşnic inima în partea dreaptă a pieptului.

Luciul gros al ciorbei era înfiorat de legănarea cadenţată a trenului. Stropi chihlimbarii de grăsime se îngrămădeau tresăltînd în jurul felioarelor rotunde de crenvurşti care pluteau la suprafaţă, iar adîncurile acestei mixturi tăinuiau tot ce vrei şi ce nu vrei: bucăţele de şuncă, castraveţi, carne de pasăre...

— Delicioasă pîinea asta! spusei eu la un moment dat. Ţineţi minte pîinea din timpul războiului?

— Da, răspunse El, nu era prea grozavă.

Am făcut un efort şi L-am privit drept în ochi.

— Dar de gustările pe care le primeam la şcoală vă mai amintiţi?

— Da, răspunse El fără să şovăie şi după tonul Lui mi-am dat seama că şi acum e un tip tare.

— Nişte pîinişe cleioase din făină de secară extra.

— Da, da, făcu El amuzat. Ce mai pîinişe...

Îmi tremurau picioarele. Nu, acum nu pot. Nu, nu... Lasă mai întîi să termine de mîncat. Îmi face plăcere să-L văd cum mănîncă. Să se sature. Pe urmă îi voi plăti.

— Untură „lard" şi praf de ouă, aşa-i? urmai eu degajat şi zîmbitor.

— Al doilea front, da? îmi ţinu El isonul.

— Dar şi mai mult ne plăcea pe atunci turta de floarea-soarelui.

— A, asta era o adevărată trufanda! rîse El.

Masa continua sub această fluturare de zîmbete radioase.

Francezii fac aşa: îşi toarnă coniac, scuipă în el şi pleosc! deşartă paharul în mutra unor astfel de indivizi. Colaboraţionişti sau ce-or mai fi fiind.

— Bem?

— În sănătatea dumneavoastră, închină El.

S-au adus frigăruile. Mestecînd carnea suculentă, bine friptă, i-am spus:

— Firește, nu e chiar ca la „Aragvi", totuşi...

— Nu-i de loc rău, încuviinţă El dînd din cap şi parcă atent la acţiunea diferitelor sucuri din organismul său. Sosul nu e chiar *tkemali*, dar mă rog...

Atunci mă cuprinse o furie nebună. Aha, domnul e un rafinat! Eşti un rafinat dumneata! Cunoşti la mîncare, la vinuri, desigur şi la femei... Dar aş vrea să ştiu, stiloul meu îl mai ai în buzunar?

M-am stăpînit însă şi am continuat conversaţia în ritmul şi pe tonul dinainte stabilit.

— E colosal cum s-a complicat în decursul istoriei noţiunea de „hrană". Cîte discuţii în jurul ei, cîte nuanţe a căpătat.

— Da, da, se grăbi El să încuviinţeze. Şi cînd te gîndeşti că e o noţiune din cele mai simple.

— Într-adevăr. Hra-nă. Simplu ca bună ziua. Lucrul cel mai elementar, dar şi cel mai important pentru om.

— Aici exageraţi un pic, surîse El.

— Vorbesc serios. Principalul în viață e mîncarea și femeile, îmi continuai eu naiva mea mistificație.

— Pentru mine există lucruri mai importante, răspunse El grav.

— Anume?

— Munca mea, de pildă.

— Mă rog, dar e, ca să zic așa, un strat suprapus mai tîrziu, și mai departe de esența omenească.

— Nu, nu m-ați înțeles.

Începu să-mi expună pe larg punctul lui de vedere. Era clar că nu m-a recunoscut și că nici nu mă va recunoaște vreodată. De altfel, nu ar fi recunoscut pe nimeni din foștii colegi de clasă, afară de Leoka și de Kazak. Și am înțeles și de ce: în ochii Lui noi nu eram personalități distincte, ci o gloată cu care avea din cînd în cînd de-a face. Atît, și nimic mai mult.

— Nici n-am pretenția să vă înțeleg! izbucnii eu grosolan, spre propria-mi surprindere. În fond, ce însemnătate poate avea mîncarea pentru un urmaș direct al marțienilor!

Își înghiți restul frazei și mă fixă printre pleoapele îngustate. Sub pielea obrajilor ușor buhăiți i se vedeau maxilarele zvîcnind.

— Domol, făcu El aproape în șoaptă. Vreți să-mi stricați pofta de mîncare? N-o să reușiți. E limpede?

Am tăcut din gură și mi-am văzut mai departe de frigărui. Paharul cu coniac era pregătit, așa că puteam să scuip oricînd în el. Las-să mănînce tot, că fac eu plata!

La masa de alături ședea un tip cu o cămașă ieftină, în carouri, dar cu ceas de aur la mînă. Cu nasul în paharul cu bere bolborosea ceva de unul singur. Era criță. Brusc, ridică fruntea și strigă către noi:

— Alo! Fii atent! Marea Neagră, se aude? Sevastopol! Aia e... Vedeta-torpilor...

Îi recăzu bărbia în piept și nu se mai auzi decît un mormăit înăbușit.

— Ospătar! chemă tovarășul meu. Nu l-ați putea lua pe dumnealui de aici? Nu spre mine arăta, ci spre bețivul de la masa de alături. Cam întrece măsura.

— Lăsați-l în pace, răspunse ospătarul. Vă deranjează cu ceva?

— Marea Neagră... mormăia omul. Vedeta-torpilor... Fără exagerare...

— Vă socotiți într-adevăr coborîtor din marțieni? întrebai.

— Și de ce nu? N-ar fi ceva imposibil, răspunse El nu fără o oarecare candoare.

— Marțienii trebuie să fie băieți de ispravă. La ei totul e normal, ca la oameni: mîini, picioare, inima e de partea stîngă... Or la dumneavoastră...

— Vă rog! mă opri El. Vă mai spun o dată: degeaba încercați să-mi stricați pofta de mîncare. La urma urmei, n-aveam nevoie de invitația dumneavoastră.

Am schimbat tema, conflictul fu aplanat în cîteva minute și masa continuă cu glume și zîmbete radioase. Toată admirația! Are niște nervi de oțel. Spusei:

— Da oficiali mai sîntem: dumneavoastră în sus, dumneavoastră în jos, și nici nu ne-am prezentat.

Mi-am declinat numele și m-am ridicat pe jumătate, cu mîna întinsă. El mi-a imitat gestul și mi-a spus cum îl cheamă.

Pe celălalt îl chema altfel. Nu era El. Era altcineva.

Ni s-a adus desertul.

În românește de
Radu Albala și Eleonora Mircea.

Un bărbat înalt, cu bluzon pestriț, stătea în dogoarea soarelui și se uita la cer. Departe, dincolo de hotelul Ucraina, se aduna o pîclă deasă, vînătă.

„La Fili trebuie să toarne cu găleata", gîndi el.

Ce noroi o fi fiind la Fili! Oamenii aleargă pe pămîntul răscolit de buldozere, se adăpostesc în construcțiile provizorii ale șantierelor, sub pomi, sub streșinile chioșcurilor. Trenurile electrice care sosesc de acolo în gara Bielorusia strălucesc de ude, iar cele uscate, care pornesc spre Fili, nimeresc sub ploaie și gonesc prin ea mai departe — la Javoronki, Golițîno, Zvenigorod, unde șiroiesc prin rîpi pîraie, miroase a cetină umedă și albesc biserici pe clinele dealurilor. I-ar plăcea să fie și el acolo, s-o înfășoare pe Olia în haină și, cu ea în brațe, să alerge prin ploaie pînă la gară.

„Numai de n-ar ajunge la Lujniki."

Lui îi plăcea să joace pe ploaie, cînd mingea udă vine spre tine ca un bolid. Ehei, atunci nu mai e de glumă. Nu mai cauți să jonglezi cu balonul, ci joci în pase scurte, precise. Auzi în jurul tău răsuflarea băieților, greoi și uzi leoarcă. E o muncă anevoioasă și înfrigurată, ca pe o navă cînd se dă alarma... Dar cînd stai în tribună, preferi soarele de care te poți apăra cu un coif meșterit dintr-o foaie de ziar.

Întoarse capul și strigă:

— Olga!

La umbra unui bloc înalt, o fetiță de vreo șase ani juca șodron. Auzindu-se chemată, veni fuga la tatăl ei și-l apucă de mînă. Era o fetiță cuminte. Intrară sub umbrarul de pînză al unui bufet de vară, denumit chiar așa: „Vara". Bărbatul mai privi o dată norul.

„S-ar putea să ocolească stadionul."

— A, dî, u, cî, e, rî, e, a...

Fetița slovenea un anunț.

Sub umbrar zăduful era și mai nesuferit. Pe fețele aprinse ale mușteriilor așezați în partea dinspre stradă străluceau în soare broboane de sudoare. Cînd îi vedeai cum mănîncă ciorba fierbinte, iar ospătarul le mai aduce și niște frigărui din carne de berbec sfîrîind încă, te apuca groaza.

— Și, continua fetița, i, apoi încă un cî... Adună, tăticule!

Bărbatul privi anunțul: „Aducerea și consumarea băuturilor spirtoase strict interzisă".

— Ce scrie acolo?

— Prostii.

— Cum prostii, dacă-i scris cu litere de tipar? se îndoi fetița.

— Se întîmplă.

Se îndreptă spre colțul din fund, unde prietenii lui ședeau la umbră și beau bere rece. Fetița păși alături. Avea părul ca fuiorul, bluziță „marinar", fustișoară plisată, lucrată îngrijit, funde de kapron la vîrful codițelor și șosete albe. Era curățică, îmbrăcată de duminică, un copil model, întocmai ca cel zugrăvit în reclama de pe pereții microbuzelor: „Și un copil vă poate spune: conservele sînt foarte bune". Nu trebuia s-o tragi de mînă, nu căsca gura în jur, ci își urma cuminte tatăl.

Tatăl ei, ex-fotbalist, a fost într-un timp idolul întregului cartier. Cînd se întorcea primăvara de la antrenament, pe cele trei străzi pe care trecea, băieții îl așteptau în poartă să-i dea bună seara, iar fetele îl urmăreau tulburate cu privirea. Pînă și cei mai convinși „antimicrobiști" îl salutau cu respect, iar locotenent-colonelul în retragere Kolomeițev, care nu concepea viața fără fotbal, îl oprea și-i spunea:

— Am auzit că ai mai crescut. Dă-i înainte!

Iar el trecea cu șepcuța lui din „bucle" cenușiu pe cap, în haină de ploaie albastră, cum purta toată echipa lor — rezerva reprezentativei — cu mersul legănat, agale, al jucătorului de fotbal, care nu se datorește decît oboselii (numai „bulevardierii" îl deprind anume), și zîmbea prietenos tuturora. Îi vibra trupul de tinerețe și de oboseală sportivă.

Asta era încă înainte de a se fi născut Olga și fetița n-avea de unde să știe toate acestea. Pentru el, însă, cei șase ani au trecut ca șase zile. La nașterea Olgăi, el nu mai era un sportiv care „crește", dar de jucat, juca încă. Vara fotbal, iarna hochei. Apoi a trecut pe banca rezervelor, mai tîrziu în tribună, dar, oricît: vara fotbal, iarna hochei... Șase sezoane de vară și șase de iarnă...

„Și? E rău? Iar între sezoane, toamna și primăvara — antrenamentele... Altceva ce mai ai?... Asta-i bună! O soție... Soție? Vrei să spui că ai o femeie la pat... Nu, am spus că am o soție. Familie, pricepi? Soție și fiică... Oho, chiar și o fiică. Ți-ai adus aminte și de fiică.... Fotbal, hochei, hochei, fotbal. Spune, nu te-ai plictisit?... Să mă plictisesc de sport?! Știi că ai haz... Și apoi, mai am și munca mea de la uzină... Nici de ea nu ți s-a urît? Stop, intrarea persoanelor străine de uzină strict interzisă... Mă rog. Așadar, uzină și fotbal, și după aceea soția și fiica... Și? Familia mea nu duce lipsă de nimic — cîștig un miar jumate pe lună, bașca primele... Și mai sînt și rațională-zator. Asta, așa, ca chestie. Și am și o mulțime de prieteni. Iată-i: Petka Strukov și Ildar, Vladik, Jenecika, Igor, Zeamka, Petka II. Au pus două mese cap la cap. Pesemne au venit demult, că uite ce de-a clești de rac pe podea, iar pe mese se întind adevărate băltoace. Toată «banda» e în păr. Și toți de un leat. Cîți ani avem? Ia să vedem, sîntem născuți în douăzeci și nouă, așadar, treizeci și doi de ani."

Fetița era ținta privirilor curioase ale prietenilor.

— E pușțoaica ta, Serioga? întrebă Petka II.

— Îhî.

Se așează pe scaunul oferit și luă fetița pe un genunchi. Ea nu ședea comod, dar nu se plîngea.

— Stai cuminte, Olius, am să-ți dau bomboane.

Băieții i-au pus dinainte o halbă și o farfurioară cu raci, iar el comandă pentru fetiță limonadă și două sute grame de bomboane, marca „Ia-o dacă poți". Prietenii erau numai ochi și urechi: nu-l văzuseră niciodată cu copilul.

— Să vezi poveste, Alka are o conferință, găsi el de cuviință să explice lui Petka Strukov.

— Duminică? se miră Igor.

— Păi, ajutoarele astea ale morții nu pot trăi fără conferințe, glumi Serghei și adăugă cu un aer aproape vinovat: Iar soacră-mea a plecat în provincie, în vizită, așa că...

Arătă din ochi căpșorul fetiței, pieptănat îngrijit, cu cărare dreaptă la mijloc.

— Bea berea cît e rece, îl îmbie Ildar.

Serghei ridică halba, își învălui prietenii într-o privire și plecă fruntea ca să ascundă duioșia ce-i încălzea ochii. Ținea mult la „banda" lui și la fiecare în parte, și știa că și ei țin la el. Și chiar într-un chip deosebit. Poate pentru că, dintre ei toți, el a fost pe vremuri acela care „promitea" cel mai mult. Într-adevăr, creștea văzînd cu ochii și, în cîteva rînduri, a ținut locul jucătorilor din reprezentativă. Avea calități fizice bune, șut puternic și se „orienta" perfect pe terenul de joc, așa că era firesc faptul că a luat de nevastă pe cea mai frumoasă dintre fetele lor.

Serghei se întîlnea cu băieții cît putea de des. Numai în mijlocul lor parcă redevenea cel de acum șase ani. În general, erau un grup foarte unit și nu admiteau nici un intrus între ei. Ca și cum ar fi făcut un tainic legămînt, aduceau în cercul lor intim gesturile și obiceiurile din prima tinerețe și tîrau împreună, spre un viitor necunoscut, acea perioadă de timp trecută de mult... Înaintașii și apărătorii se însurau, erau trecuți în rezervă, deveneau la rîndul lor suporteri, tați, iar copiii, soțiile, și viața lor de toate zilele rămînea undeva în afara perimetrului invizibil al vieții populației masculine din Moscova, înăuntrul căruia ei aleargă, să nu întîrzie, de la stația metroului pînă la stadion, de parcă ar porni la atac, tribunele freamănă și toată lumea este îmbătată de un imens și primăvăratec sentiment de solidaritate. Se întrebau nedumeriți cum de s-au transformat fetițele de ieri (fostele lor suportere și partenere de dans) în niște femei atît de cicălitoare. Acum, jucau în echipe de secție și la o halbă de bere își aduceau aminte de timpurile cînd făceau parte din reprezentativele uzinelor, cînd cutare sau cutare dintre ei a fost solicitat să dubleze pe un maestru al fotbalului, cînd Serioja avea toate șansele să fie promovat în echipa divizionară, de n-ar fi fost Alka. Hotărît, numai pisăloagele astea sînt de vină, fie că le cheamă Alka, Ninka ori Tamarka...

— Nu-i rupe capul, tăticule, se rugă fetița.

Serghei tresări și o privi drept în ochii ei albaștri, atenți și severi, ochii Alkăi. Lăsă jos mîna în care ținea un rac mare, roșu. Acum opt ani, această privire atentă și severă a ochilor albaștri a știut să-l pună la punct: „Ia mîna, și să te întorci cînd te trezești din beție!“ N-are nimeni ochi ca ai ei. Iar că flecărește cu băieții spunînd că s-a săturat de „babă“... sau poate chiar s-a săturat, căci se întîmplă să-ți lunece ochii după vreo fetișcană născută-n patruzeci, înotătoare sau gimnastă, să faci cunoștință cu ea. Da, se întîmplă. Dar ochii ăștia...

— Și să nu-i rupi picioarele.

— De ce? bîigui buimăcit, întocmai ca atunci.

— Pentru că-i aproape ca unul viu.

Puse racul pe masă.

— Și ce vrei să fac cu el?

— Dă-mi-l mie.

Olia luă racul și-l înveli în batistă.

În jur bufneau rîsetele băieților.

— Ian te uită la aia mică! Mă, Serghei, e grozavă puștanca!

— Îți plac racii, Olenka? întrebă Zeamka, care nu avea copii.

— Da, răspunse fetița. Ei știu să meargă de-a-ndăratelea.

— Ho-ho-ho, izbucniră și mesele vecine. Ia te uită, deșteaptă foc!

— Gura! ridică tonul Petka Strukov și mesele vecine amuțiră.

Ildar scoase din buzunar tabela clasamentului și o întinse pe masă. Toate capetele se aplecară deasupra ei. Începură să discute despre echipă, despre una anume care după socoteala lor trebuia să cîștige campionatul, dar, nu se știe de ce, se tîra totuși undeva pe la mijlocul clasamentului. Țineau cu echipa asta nu cu fanatismul orb al unor suporteri profani care-și aleg favoritul după niște considerente numai de ei știute. Nu, echipa cu care țineau era o echipă cu E mare, 11-ul care, după părerea lor, corespundea cel mai mult cu formula ideală a unei „echipe de fotbal“. În tribune ei nu tropăiau, nu fluierau, și cînd se rata o lovitură nu zbierau: „Mai încet cu băuturica!“, pentru că știau cum se întîmplă pe teren. Știau că pînă și un portar de mare

clasă poate să încaseze copilărește un gol: balonul e rotund, iar echipa nu-i mașină, ci e alcătuită din unsprezece oameni diferiți.

Din albul incandescent al străzii se desprindea un bărbat cu un sacou de culoare deschisă și cravată închisă: Viaceslav Sorokin. Fu primit cu o bucurie zgomotoasă:

— Noroc, Slava!

— Bine ai venit, Slava!

— Cum ți-a mers la Leningrad, Slava?

— E un oraș-muzeu, răspunse laconic Sorokin, dînd mîna cu fiecare, fără să omită nici pe fetița lui Serghei.

— Bună ziua, Olius!

— Bună ziua, nenea Viacea!

„De unde îl cunoaște? se miră Serghei. Și-i mai spune și Viacea?!"

Cineva împinse spre Sorokin o halbă plină. Tot sorbind din ea, începu să le povestească despre Leningrad, unde fusese în cadrul unei delegații pentru schimb de experiență la o întreprindere din aceeași ramură.

— Are niște ansambluri arhitectonice de o frumusețe uimitoare: opere de Rastrelli, Rossi, Kazakov, Kvarenghi... înșira el pe nerăsuflate.

„A apucat să ciupească și de acolo o fărîmă de cultură", constată Serghei.

Fusese și el la Leningrad. Mai demult, ca jucător de rezervă. Dar pe atunci trebuia să respecte cu strictețe regimul de viață al jucătorilor de fotbal, așa că n-a apucat să prindă mare lucru.

— ... coloane în stil doric, conic, gotic, californic..., îi dădea înainte Sorokin.

— N-am spus nimic... îl întrerupse Serghei spre hazul tuturor.

Sorokin se supără, dar nu lăsă să se vadă. Din cîteva bobîrnace, aruncă pe asfalt rămășițele pămîntești ale racilor și se trase mai aproape de tabela clasamentului. Scoase o țigară, o aprinse de la a lui Jenecika și spuse că, după părerea lui, echipa va pierde întîlnirea din ziua aceea.

— O să cîștige, replică Serghei.

— Ba nu, Serioja, îl contrazise cu blîndețe Sorokin, privindu-l în lumina ochilor. Nu are cum. Jocul de fotbal își are teoria, legile, socotelile lui.

— Habar n-ai de fotbal, Viacea, surîse cu răceală Serghei.

— Eu n-am habar? sări Sorokin. Am citit literatură.

— Literatură! Ați auzit, fraților? Citește literatură! Ca să vedeți cine-i Viacea al nostru!

Cu un efort, Sorokin reuși să se stăpînească. Își netezi cu mîna părul rar, moale și-i zîmbi lui Serghei cu un fel de compătimire.

„Detest să mi se spună Viacea, citeai în zîmbetul acela, dar așa îmi spui numai tu, Serghei, și degeaba te ostenești, pentru că băieții tot Slava o să-mi zică, sau Slavik, ca pe vremuri. E adevărat, Serghei, că ai fost rezerva maeștrilor, dar acum nu mai joci. E adevărat că te-ai însurat cu cea mai frumoasă dintre fetele noastre, dar..."

Serghei își ținu și el firea.

„Cuminte, băiatule, sîntem doar între prieteni."

Ridică fruntea. Umbrarul de pînză fremăta, de parcă cineva voluminos s-ar fi cățărat deasupra și s-ar fi rostogolit încolo și încoace. Localul era ticsit. Individul posomorît de la masa vecină, cu o șapcă în opt clini pe cap, puse apăsat halba pe masă, dădu șapca pe ceafă și spuse fără să se adreseze nimănui:

— Sînt din provincie. Dar aici la Moscova am o muiere. O gagică. Scurt pe doi ! S-a înțeles? Gata!

Trînti cu pumnul în masă, trase cozorocul peste ochi și amuți, probabil pentru multă vreme.

Serghei își șterse fruntea — nu mai puteai respira de căldură! Sorokin se plecă peste masă și-i șopti:

— Ar fi bine să duci fetița afară, să se joace în grădiniță.

— Nu-i treaba ta, i-o reteză tot în șoaptă Serghei.

Sorokin se rezemă comod de speteaza scaunului și zîmbi iar, de parcă i-ar fi fost milă de Serghei. Apoi se ridică și-și potrivi haina.

— Nu vă supărați, băieți, dar trebuie să plec.

— Vii la stadion? întrebă Petka.

— Îmi pare rău, dar am de învățat.

— Duminică? se miră iar Igor.

— Ce să-i faci, examenele bat la ușă.

— În ce an ești acum, Slavka? se interesă Jenecika.

— În anul III. Ei, noroc întregului colectiv. Î-- salută cu palmele împreunate. Olius, ține asta! și-i întinse zîmbind o ciocolată.

— Așteaptă, îl opri Zeamka, plecăm și noi. E prea cald aici.

Ieșiră grămadă în strada încinsă. Sub tălpi, asfaltul era elastic ca un covoraș de masă plastică. Norul întunecos nu se clintise de după clădirea înaltă a hotelului.

— Te duci la stadion? îl întrebă împăciuitor Sorokin pe Serghei.

— Gîndești cumva că o să las să-mi scape un meci ca ăsta?

— Nu gîndesc nimic, răspunse obosit Sorokin.

— Dacă nu gîndești, mai bine taci.

Sorokin traversă în fugă și se urcă într-un autobuz, iar ceilalți porniră fără grabă pe partea umbrită a străzii, continuîndu-și conversația pe un ton coborît și făcînd glume. În alte dăți, erau mai gălăgioși. Zeamka spunea anecdote, Ildar cînta la ghitară. Acum însă era între ei o fetiță mică și nu prea știau cum trebuie să se poarte.

— Încotro? întrebă Serghei.

— Zic s-o luăm lipa-lipa spre stadion, fu de părere Igor. Înainte de meci pe terenul mic e o întîlnire de baschet din cadrul semifinalelor feminine...

— Tăticule, vrei să vii o clipă? se auzi glasul Oliei.

Serghei se opri, surprins că fetița vorbește ca un om mare. Băieții o luară înainte.

— Am crezut că mergem în parc, spuse fetița.

— Nu, ne ducem la stadion. Și acolo e un fel de parc. Știi, copaci, chioșcuri...

— Și căluței?

— Asta nu, în schimb...

— Vreau în parc.

El încercă să-i răspundă liniștit:

— N-ai dreptate, Olga.

— Nu vreau să mergem cu nenea ăștia, se încăpățînă fetița.

— N-ai dreptate, repetă el prostește.

— Mămica mi-a promis că o să ne dăm în căluței.

— Dacă ți-a promis, n-are decît să te plimbe ea! se enervă pînă la urmă Serghei și întoarse capul.

Băieții așteptau la colțul străzii.

Fețișoara Oliei se schimonosi de plîns.

— Nu-i vina ei că are conferință.

— Mă băieți, strigă Serghei, duceți-vă fără mine. Vin cînd începe meciul!

Apoi o smuci pe Olia de mînă.

— Hai mai repede.

„Conferințe, conferințe... Veșnicele conferințe. Frumoasă duminică! Dar ce te faci dacă ajunge Alka candidat în științe? Atunci să te ții! Da, că și acum mult îi pasă de tine!"

Mergea repede și fetița abia izbutea să se țină după el. În mîna dreaptă ținea racul înfășurat în batistă. Mustățile racului se zbîrleau din pumnul fetiței ca antenele unui mic aparat de radio. Alerga voioasă, citind cu glas tare diferite litere:

— Tî, e, nu știu ce, tî, i... Tăticule!

— Textile! strecura printre dinți Serghei. Carne! Galanterie!

„O candidată în științe și un ex-fotbalist ratat de care își aduc aminte doar cei mai bătrîni dintre obișnuiții tribunelor. Vreo sută de inși dintr-o sută de mii. Parcă a fost unul cu numele ăsta... Dar s-a răsuflat repede... Și cine-i de vină dacă n-a devenit un al doilea Netto, că ea atunci n-a plecat în Siria, și că el... Candidată în științe, respectată de toată lumea, femeie-savant, frumoasă... Ehe, frumoaso! Nu mai ai ce vorbi de mine. Doar noaptea găsim un limbaj comun. Ziua n-are decît să discute cu altul, cu Viacea, de pildă. O să-i îndruge despre Kvarenghi și despre alții, despre tot felul de coloane. I le înșiră ca pe apă. Tu, băiatule, mergi pe patruzeci. Iar începi?!... Ei da, îți cheltuiești acum al patrulea deceniu de viață. Dar de ce? Slăbește-mă! S-a terminat cu sportul, se termină și cu dragostea... Puah! Dragoste! Oricînd vreau, găsesc un boboc de fetiță, anul nașterii patruzeci, vreo înotătoare... Nu despre asta e vorba... Termină! Auzi? Termină odată!"

În parc s-au învîrtit alături de doi căluți rotați de lemn, vopsiți în gri și în albastru. Serghei o ținea să nu cadă. Fetița pusese racul între urechile calului și rîdea cu hohote.

— Și racul se plimbă! striga ea, dînd capul pe spate.

Serghei zîmbea strîmb. Deodată îl văzu pe tehnologul-șef de la uzină. Făcea coadă la călușei, ținînd un băiețel de

mînă. Îl salută pe Serghei ridicîndu-şi pălăria. Faptul că în momentul acela se simţi asemănător cu tehnologul-şef, un om obez, şters, îl duru pe Serghei.

— E fetiţa dumitale? strigă tehnologul.

„*Plină-i, plin-a mea lădiţă, stambă, pînză şi batic...*"

— E băiatul dumitale? strigă la rîndul lui Serghei cînd ajunseră iar în dreptul tehnologului.

„*Hai, te-ndură, porumbiţă, de-al meu umăr...*"

Tehnologul dădu din cap de cîteva ori.

„*... de voinic!*"[1]

— Da, da, e băiatul meu!

„Altă placă n-au găsit pentru căluşei?! Tehnologul pare un tip simpatic."

Plimbarea cu căluşeii îi făcu Oliei o impresie colosală.

— Tăticule, o să-i povestim mamei cum s-a plimbat racul?

— Ascultă, Olga, de unde-l cunoşti pe nenea Viacea? se pomeni întrebînd Serghei.

— Mămica şi cu mine îl întîlnim deseori cînd ne ducem la serviciu. E un nenea tare vesel.

„Aha, care va să zică, e şi vesel, ricană Serghei. Viacea şi vesel! Iar se ţine de fente. Ăsta îşi găseşte beleaua cu mine."

O lăsă pe Olga pe o bancă, intră într-o cabină telefonică şi formă numărul institutului unde se ţinea conferinţa aceea preasavantă. Dacă s-a terminat, o duce pe Olia acasă, i-o dă în primire Alkăi şi o şterge la stadion, iar după meci o să-şi petreacă toată seara cu băieţii.

În receptor se tînguiau sunetele prelungi de apel. În sfîrşit se auzi un glas de om bătrîn.

— Alo!

— Spuneţi, vă rog, s-a terminat faimoasa conferinţă?

— Ce conferinţă? molfăi receptorul. Azi e duminică...

— Acolo e institutul? strigă Serghei.

— Ei, da, institutul...

Ieşi din cabină. Aerul tremura ca şi cum s-ar fi dizolvat de căldură. Pe alee, venea un bărbat corpolent cu o cămaşă fantezi de mătase. Era lac de năduşeală şi alunga cu gesturi

[1] Din poezia *Marchitanii* de N. A. Nekrasov. În româneşte de Miron Radu Paraschivescu.

lenește roiul de muște care îl escorta. Muștele roiau în juru-i neobosite, atrase de ceva numai de ele știut.

„Așa-a-a", gîndi Serghei. Simți deodată că i se taie picioarele de frică, o frică neașteptată, ca o lovitură primită în spate. Dădu să alerge spre poartă, dar își aduse aminte de Olga. Fetița ședea la umbră pe bancă și „plimba" racul, îngînînd o strofă dintr-o cunoscută poezie pentru copii:

„Racul, știe fiecare, e viteaz nevoie mare; Dar cînd lupta e în toi, el se trage înapoi!"

„Capabilă! Seamănă cu maică-sa."

O prinse de mînă și o tîrî după el. Fetița ciripea într-una:

— Vai, tăticule, dacă ai ști cît e de deștept. S-a făcut aproape ca unul viu.

Serghei se opri, îi smulse racul din mînă, îl rupse în două și-l zvîrli în tufiș.

— Racii nu-s pentru joacă. Ei se mănîncă. Aperitiv cu bere.

Fetița izbucni într-un plîns amarnic și refuză să meargă mai departe. O luă în brațe și începu să alerge.

Țîșni pe poarta parcului și găsi imediat un taxi. În tăcerea dogoritoare, din care pierise parcă și ultimul pic de aer, văzu undeva, jos de tot, rîul Moscova strălucind ca o fîșie lată de staniol. Apoi apăru un rîu de asfalt — șoseaua de centură Sadovoe, pe care va goni ca vîntul, nerăbdător să afle nenorocirea. Ținea fetița în brațe. Ei îi trecu plînsul și acum zîmbea, îmbătată de viteza cu care mergeau. Afișele, firmele, pancartele, reclamele îi zvîrleau în față o puzderie de litere. Toate literele pe care le învățase și alte mii și mii — roșii, albastre, verzi — ca roiurile de stele ale cerului care ar fi zburat s-o întîmpine.

— Pî, fî, o, rî, fî, lî, rî, f, u, i, fî... Adună, tăticule!

„Pforflrfuif, înregistră automat Serghei. Ce aiureală! De ce atîtea fiuri? Foame, ferocitate, fierbere, femei, felină, frică, făptură, fură... Adună, tăticule! Pas de adună în viteza asta."

— Vezi că a început să-ți bată diferențialul, spuse el șoferului. Se uită la aparatul de taxat și-i dădu treizeci de copeici mai mult.

Intră ca o vijelie, urcă scara cîte trei trepte o dată, deschise ușa și năvăli în casă. Pustiu. Curat. Zăpușeală. Își roti ochii prin cameră și-și aprinse o țigară. Apartamentul său,

din două camere, i se părea străin, atît de străin, că nu l-ar mira să apară din camera de alături un om cu totul necunoscut. Scuturâ din cap ca să alunge această impresie stranie...

„Poate e o neînțelegere, o încurcătură?" își spuse el și, ușurat la acest gînd, deschise televizorul, să vadă dacă a început meciul.

Se auzi un zumzet înăbușit, apoi un anumit fel de rumoare din tribune, după care deduse că în momentul acela echipele fac încălzirea.

„S-ar putea să fie la Tamarka sau la Galina."

În timp ce cobora scara, își repeta într-una că nu poate să fie decît la Tamarka sau la Galina și că n-are nici un rost să telefoneze. Intră totuși în prima cabină. Nu era nici la Tamarka și nici la Galina. Ieși din cabină. Soarele îi dogorea umerii. În plină arșiță, Olga juca șodron.

El se apropie și-l luă de mînă.

— Și acum, unde mergem, tăticule?

— Unde vrei tu. Oriunde.

Porniră agale pe trotuarul însorit, dar apoi își dădu seama și traversă.

— De ce-ai rupt racul? îl mustră Olia.

— Vrei înghețată?

— Dar tu?

— Eu, da.

Scurtară pe niște străzi mai mici și ieșiră în Arbat, drept la bufet.

În local era răcoare și penumbră. Deasupra măsuțelor, pe toată lungimea peretelui, se întindea o oglindă. Serghei se vedea în oglindă cum înaintează în sală, încins la față și cu un început de chelie ce-i desena două golfuri adînci la marginea frunții. Olga nu ajungea să se vadă în oglindă — trebuia să mai crească.

— Dumitale ți-ajunge, tovarășe, îi aruncă ospătărița, trecînd pe lîngă măsuța lor.

— Vrem niște înghețată! strigă el în urma ei.

Apropriindu-se, ospătărița constată că bărbatul nu era beat și că înfierbîntarea obrazului și privirea lui rătăcită se datorau cine știe ce altor motive.

Olia mînca înghețată bălăbănindu-și picioarele. Serghei mînca și el fără să-i simtă gustul, ci numai răceala în gură.

Alături şedea o pereche. Tînărul, cu o claie de păr cît o căciulă, căuta să convingă de ceva pe fata care îl privea cu ochi mari, rotunzi.

— Vrei să-ţi ia tăticul o broască-ţestoasă?

Olia tresări şi întinse gîtul să audă mai bine.

— Ce fel de broască? întrebă ea neîncrezătoare.

— O broască-ţestoasă obişnuită. Vie. E un magazin prin apropiere. O să-ţi alegem una, clasa întîi.

— Să mergem acum, vrei?

Se ridicară şi porniră spre ieşire. La garderobă un radio mergea în surdină. Se auzea vocea crainicului şi vuietul înăbuşit al mulţimii. Serghei dădu să treacă, dar nu-l răbdă inima şi-l întrebă pe garderobier care-i rezultatul.

Se termina prima repriză şi scorul era defavorabil echipei sale preferate.

Pe strada Arbat era puţină lume şi nici maşini nu prea se vedeau. Într-o zi aşa de frumoasă, toţi se duc la iarbă verde. Tocmai trecea strada un băieţandru neobişnuit de înalt, elev, după cum îl arăta tunica cenuşie, pe care o purta descheiată. Era subţirel, îngust în umeri, frumos şi zîmbitor. Promitea să devină un atlet, un „stîlp" al selecţionatei de baschet. Serghei îl urmări îndelung cu privirea. Îi făcea plăcere să se uite după această prăjină ambulantă, după acest cap frumos, tuns după ultima modă, care părea că pluteşte deasupra tuturor.

La magazin, Olia nu ştia unde să se uite mai întîi. Erau tot felul de păsări — porumbei, papagali verzi, scatii, canari... Erau acvarii cu peştişori atît de mici, că păreau pulbere de argint. Şi, în sfîrşit, iată şi grota, cu geamuri de sticlă, care adăposteşte broaştele-ţestoase. O grotă de ghips cu o suprafaţa buretoasă, vopsită în gri. Pe fundul aşternut cu iarbă, o mulţime de broscuţe-ţestoase. Lipite una de alta şi nemişcate, păreau o bucată de caldarîm cu bolovani proeminenţi. Într-o tăcere desăvîrşită îşi aşteptau soarta. Sau poate erau încremenite de groază, fără încredere în protecţia acelor platoşe ale lor. N-aveau cum să ştie că nu vor fi mîncate, nu vor ajunge „aperitiv cu bere", ci încetul cu încetul le vor lua din magazin nişte copii voioşi şi va începe pentru ele o existenţă destul de suportabilă, deşi solitară. În sfîrşit, o broască îşi scoase capul de sub carapace, se căţără pe o vecină şi porni la drum peste spinările suratelor,

Nu cunoștea nici ea probabil ținta și rostul acestei escapade, dar mergea mereu înainte, cîștigîndu-și astfel simpatia Oliei.

Tăticul i-a făcut pe plac. Broasca fu scoasă din grotă și instalată într-o cutie de carton cu găurele, plină cu iarbă.

— Ce mănîncă? o întrebă tăticul pe vînzătoare.

— Iarbă.

— Dar iarna?

— Fîn.

— Va să zică, va trebui să mergem la cosit, glumi tăticul.

— Poftim?

— Zic, va trebui să mergem la cosit.

Vînzătoarea se consideră jignită și le întoarse spatele. Cînd ieșiră în stradă, tocmai începuse repriza a doua.Aproape de la toate ferestrele vuiau aparatele de radio: se transmitea meciul. Olia ducea cutiuța cu broasca-țestoasă și se uita mereu prin găurele înăuntru. Acolo era întuneric și se auzea un foșnet slab.

— O să fie mult timp vie? întrebă Olia.

— Cică trăiesc trei sute de ani.

— Dar a noastră cîți ani are, tăticule?

Serghei se uită în cutiuță.

— A, e încă tînără. Vreo optzeci. Un copil.

Urletele izbucnite dintr-o fereastră vesteau că echipa a reușit să egaleze.

— Iar noi cît trăim?

— Care noi?

— Noi, oamenii...

— Mai puțin. Șaptezeci, sau o sută.

„Trebuie să fie o luptă dîrză acolo!" Crainicul-reporter zbiera de parcă îl tăiau într-o sută de bucăți.

— Și după aia? stărui Olia.

Serghei se uită lung la ea. Olia avea ochi albaștri și-l privea iscoditor, ca Alka. Își luă țigări de la un debit și într-un tîrziu răspunse:

— După aia, piți gaia.

Olia făcu mare haz.

— După aia, piți gaia! Și acum unde mergem, tăticule?

— Hai la Colinele Lenin.

— Hai!

Soarele apunea în spatele universității și pe alocuri mai săgetau razele sale. Serghei ridică fetița și o așeză pe parapet.

— Vai, ce frumos! exclamă Olia.

Jos, pe rîu, trecea un vaporaș pentru curse de plăcere. Umbra colinelor împărțea rîul în două. O jumătate mai scăpăra încă în soare. Pe celălalt mal, se zărea cupa uriașă a Marilor Arene Sportive. Terenul de joc nu se vedea, ci numai rîndurile de sus ale tribunei de est, pline pînă la refuz. Se auzea glasul crainicului, dar nu se deslușeau cuvintele. Dincolo era parcul, aleile și mai departe, întinsă cît zarea, Moscova își scînteia în soare nenumăratele ferestre. Acolo era locuința lui — treizeci și cinci de metri pătrați; acolo se găseau la fiece colț de stradă cabine telefonice și în fiecare cabină puteai afla că te pîndește o primejdie, în fiecare cabină s-ar putea să-ți zvîcnească iar inima și să ți se moaie genunchii, sau, mai știi, să-ți afli liniștea. Acolo, la Moscova, cei treizeci și doi de ani ai săi hoinăresc pe străzi, se strigă și nu se regăsesc. Acolo, la Moscova, sînt o mulțime de femei frumoase, sute de mii de femei frumoase. Acolo, institute savante fac fel de fel de cercetări, acolo oamenii înaintează în grad. Acolo e liniștea lui lîngă strung, uzina lui. Acolo-i liniștea, dar și frămîntările lui, dragostea lui primăvărateacă, care acum s-a sfîrșit. E tinerețea lui, tinerețea elevului de altădată, un lungan voios, care a trecut prin sălile de antrenament, pe stadioane, prin băncile școlii, prin bodegi, și ringurile de dans. Și gangurile întunecoase, sărutările, muzica din parc... Acolo e și tot ce i se va mai întîmpla de acum înainte. Iar după aia? Piți gaia...

Serghei ținea fetița de mînă și-i simțea bătăile pulsului. O privi cu coada ochiului — năsucul în vînt, buzele întredeschise, între care străluceau mărgelele dinților — și parcă se petrecu în el o schimbare, parcă i se luă o greutate de pe inimă. Se gîndi că fetița lui va crește, va împlini opt ani, paisprezece, apoi șaisprezece, optsprezece, douăzeci, va pleca și se va întoarce din tabăra de pionieri, că o va învăța să înoate, iar ea va deveni o domnișoară elegantă, în pas cu moda, că se va săruta și ea în gangul blocului cu vreun mutunache dintre aceia, iar el, tatăl, îi va trage o săpuneală, și, odată și odată, vor pleca undeva împreună, poate la mare...

Olia desena în aer niște litere.

— Ghici, tăticule, ce am scris?

El îi urmărea degețelul care se mișca deasupra stadionului, deasupra întregului oraș.

— Nu știu, se dădu el bătut. Nu pot înțelege.

— Hai, tăticule! Fii atent! Și-i scrise în palmă: O-l-i-a, t-a-t-a...

Deasupra stadionului izbucni un vuiet cumplit, ca o explozie. Serghei înțelese că echipa a înscris un gol.

În românește de
Ștefana Velisar-Teodoreanu și Eleonora Mircea.

— Doriți o cafea?
— Mda.
— Turcească?
— Cum?
— O cafea turcească, rosti triumfător chelnerița și porni agale spre ușă, de parcă ar fi plutit...

„Fleacuri, o femeie ca oricare alta", căută să se convingă Kirpicenko, privind-o din urmă.

„Fleacuri, repetă el, strîmbîndu-se din cauza durerii de cap, mi-au rămas numai 50 de minute. Dintr-o clipă într-alta, trebuie să se anunțe urcarea în avion și atunci voi spune adio acestui oraș. Ce oraș mai e și ăsta! Un tîrg de nimic! Nu-i ca Moscova. Poate că altora le-o fi plăcînd, dar mie nu. Dă-l naibii! Poate cu alt prilej să-mi placă mai mult."

Aseară se băuse zdravăn. Nu chiar așa ca să te faci criță, totuși mult. La fel ieri, alaltăieri și răsalaltăieri. Și numai din cauza ticălosului ăstuia de Banin și a scumpei sale surioare. Ce și-au mai bătut joc de banii lui munciți din greu!

Kirpicenko îl întîlnise pe Banin cu trei zile în urmă pe aerodromul din Iujnîi. Habar n-avea că le coincid concediile. De altfel pînă atunci puțin îi păsase de Banin. La întreprinderea forestieră unde lucrase, toată lumea făcea caz de Banin, tot timpul auzeai strigîndu-se: „Banin, Banin! Luați exemplu de la Banin!" Dar Valeri Kirpicenko nu-i acordase o atenție prea mare. Desigur că-l știa și după nume, și după figură pe electricianul Banin, dar dacă ai fi stat să te gîndești, acesta nu se deosebea prin nimic de ceilalți muncitori, deși, cu prilejul diferitelor sărbători, se făcea mult zgomot în jurul lui.

„Uite cine mi-e Banin! Ce să zic, halal Banin!" La întreprinderea forestieră erau tineri care nu munceau mai prost

decît Banin, ba poate că-l și întreceau din toate punctele de vedere. Dar cu șefii așa e: cînd pun ochii pe un om încep să joace hora numai în jurul lui. Iar în ce-i privește pe cei în cauză sînt mai curînd de compătimit decît de invidiat. La Baiuklî mai fusese un flăcău, Sinițin, lucra și el ca și Kirpicenko la transportul motorizat. Le căzuse cu tronc corespondenților de ziare și ce mai vîlvă stîrniseră în jurul lui! La început flăcăul strînsese tăieturi din diferite ziare, dar pînă la urmă, nemaiputînd rezista, o ștersese la Oha. Banin însă nu se plîngea, suporta. Umbla întotdeauna curățel îmbrăcat, ordonat, cu pasul grăbit, nici nu-l vedeai, nici nu-i auzeai glasul. În primăvara trecută veniseră la combinatul de pește două sute de muncitoare sezoniere — două sute de mirese de pe continent. Toți flăcăii se îmbulziră să le facă vizite, se îngrămădiră în camion, cu strigăte și îmbrînciturі... Numai Banin ședea într-un colț, tăcut, fără să scoată o vorbă, nimeni nu-i auzea glasul.

„Ce să zic, halal Banin!..“

Cînd se întîlniră pe aerodromul de la Iujnîi, Banin se repezi la Kirpicenko, de parcă erau prieteni de cînd lumea. Gîfîind de bucurie, striga cît îl ținea gura că e nespus de fericit să-l vadă, că la Habarovsk are o surioară, iar aceasta niște prietene, fete minunate! Se apucă să-i descrie totul cu de-amănuntul, încît Kirpicenko simți că i se întunecă înaintea ochilor. În tot timpul iernii, de cînd plecaseră miresele de la combinatul de pește, Valeri nu văzuse decît două femei, mai bine spus doi crocodili bătrîni: normatoarea și bucătăreasa.

„Ehe-he-hei, Banin, Banin...“

Cît durase drumul cu avionul Banin strigase mereu aviatorilor:

— Haide, piloți, mai dați-i cărbuni...

Nici nu-l puteai recunoaște, ce spirit satiric devenise...

„Ție trebuia să-ți dau vreo cîteva, măi Banin...“

Casa în care locuia surioara lui Banin abia-și mai scotea acoperișul din nămeți. Strada gîrbovită fusese pesemne curățată cu mașini speciale, dar grămezile de zăpadă rămaseseră neridicate, așa că acopereau, pînă-n vîrf, căsuțele tupilate, care în spatele acestui zid păreau ascunse în niște tranșee. În aerul înghețat, scîrțîind parcă de ger, se înălțau fumul albăstrui, antenele strîmbe și hulubăriile. Părea o

uliță de țară și-ți venea greu să crezi că sus, pe bulevardul de pe deal, circula troleibuzul.

Încă la aeroport, cînd văzu șirul lung de taxiuri cu ochiul lor de lumină verzuie și peretele de sticlă al restaurantului acoperit cu flori de gheață, prin care se întrevedea, scăldat în lumini, jazul așezat ca la paradă — Kirpicenko simți cum îl cuprinde amețeala. Cînd intrară în magazinul alimentar de pe strada principală nebunia puse cu desăvîrșire stăpînire pe el. Rîzînd cu hohote, scotea unul după altul biletele verzui de 50 de ruble, își băga în buzunare sticlele, își încărca brațele cu cutii de conserve. Banin, și mai vesel, rîzînd mai abitir decît Kirpicenko, prindea ca din zbor conservele și brînzeturile. După unele tratative cu responsabilul raionului obținu chiar mai multe bucăți întregi de salam. Banin și Kirpicenko coborîră din taxi în fața căsuței, încărcați cu tot felul de bunătăți și sticle de coniac ceceno-inguș. Pe scurt nu descinseră în casa suricarei cu mîinile goale.

Kirpicenko intră în odaie cu căciula lui mițoasă — înalt de atingea tavanul — trînti cumpărăturile pe patul acoperit cu o cuvertură albă de pichet, se îndreptă din umeri și aruncîndu-și privirea în oglindă se văzu slab, cu obrazul cărămiziu, cu ochi răi.

Lariska, sora lui Banin, o femeiușcă dolofană, de meserie soră medicală, îi descheie într-o clipă paltonul, repetînd într-una:

— Prietenii fratelui meu sînt și ai mei!

Apoi își puse repede haina, șoșonii și dispăru nu se știe unde.

În timp ce Banin opera cu cuțitul și cu tirbușonul, Kirpicenko examina odaia.

Aspectul camerei era civilizat: un dulap cu oglindă, o comodă, un aparat de radio cu picup. Deasupra comodei era agățat un portret al lui Voroșilov, de dinainte de război, fără epoleți, cu stelușele de mareșal în petlițe, iar alături o diplomă înrămată: „Pentru succese în pregătirea politică și militară, eminentului trăgător al V.O.H.R.[1]-ului".

[1] V.O.H.R. *(Voiska vnutrennei ohranî Respubliki)* — trupele de apărare a Republicii în interior.

— E a tatei, explică Banin.

— A fost membru în V.O.H.R.?

— A fost, dar nu mai e, oftă Banin. S-a prăpădit.

Dar tristețea lui Banin nu dură mult. Se apucă să pună una după alta plăci la picup. Discurile erau din cele cunoscute: *Rio-Rita*, *Pescărușul Mării Negre* și apoi unul franțuzesc, în care trei bărbați cîntau pe voci diferite, atît de grozav, de-ai fi zis că au colindat lumea întreagă și au văzut ceea ce alții nu vor apuca niciodată să vadă.

Între timp Lariska se întoarse urmată de o prietenă pe care o chema Tonia.

Lariska se apucă să facă ordine pe masă, alergă de cîteva ori la bucătărie și înapoi, aduse niște castraveciori și bureți murați, iar Tonia se așeză în colțul camerei și rămase acolo încremenită, cu mîinile împreunate pe genunchi. Neștiind cum se vor desfășura lucrurile pînă la urmă, Kirpicenko prefera să n-o privească pe Tonia; de altfel ori de cîte ori îi arunca vreo ocheadă, simțea că vede negru înaintea ochilor.

— Inimile ni-s înghețate, picioarele degerate, nu e oare cazul să-i tragem o dușcă? strigă Banin cu o veselie nervoasă. *Ladies* și *gentlemen*-i, vă rog să poftiți la masă.

Kirpicenko fuma niște țigări lungi, marca „40 de ani ai Ucrainei Sovietice", fuma și scotea pe nas inele de fum, pe care Lariska, rîzînd, voia să și le anine pe degetul mic. În camera scundă era o căldură înăbușitoare. Kirpicenko își simțea picioarele umede în pîslari și-și zicea că din pîslarii lui uzi trebuie să iasă aburi. Banin dansa într-una cu Tonia, care nu scosese pînă atunci nici un cuvînt. Banin îi șoptea mereu la ureche, iar ea zîmbea, strîmbîndu-și gura pe care o ținea strîns închisă. Era o fată voinică, bine făcută, purta o bluză de nylon străvezie peste un combinezon roz. În ochii lui Kirpicenko pluteau pete portocalii, care acopereau pereții, portretul lui Vorošilov, bibelourile de pe comodă, inelele de fum păreau că dansează, iar degetul Larisei desena niște semne de neînțeles.

Banin și Tonia dispărură în camera de alături. Yalele zvîcniră încetișor în urma lor.

— Ha-ha-ha, rîse Larisa, de ce n-ai dansat, Valeri? Trebuia să dansezi!

Discul încetă să mai zbîrnîie. Se aşternu tăcerea. Larisa îl privea, mijindu-şi ochii căprui şi puţin saşii. Din camera învecinată se auzeau nişte exclamaţii înăbuşite.

— Dumneata, Valeri, eşti tare la trataţie, dar slab la distracţie, rîse pe înfundate Lariska şi Kirpicenko îşi dădu seama, dintr-o dată, că fata avea vreo treizeci de ani şi văzuse multe la viaţa ei.

Lariska se apropie de el şi-i şopti:

— Hai să dansăm!

— Am pîslari în picioare, răspunse el.

— N-are a face, haidem.

Valeri se ridică. Fata puse din nou placa cu cei trei flăcăi francezi, care cîntau pe voci diferite, şi în camera îmbîcsită de miros de tomate şi de coniac ceceno-ingus răsunară deodată glasurile cîntăreţilor povestind pe unde colindaseră şi ce minuni văzuseră, minuni pe care alţii n-au să le cunoască niciodată.

— Nu vreau placa asta! rosti răguşit Kirpicenko.

— De ce nu? strigă Lariska. E o placă grozavă! Modernă!

Fata se învîrtea prin cameră, fusta i se învolbura în jurul picioarelor. Kirpicenko scoase discul şi puse *Rio-Rita*. Apoi se apropie de Lariska şi o apucă de umeri.

Aşa se întîmplă întotdeauna. Cînd pe întuneric mîinile femeii lunecă pe gîtul tău, mîngîindu-l, ai impresia, oricine ar fi alături de tine, că însăşi luna te îmbrăţişează, şi în loc să-i dai peste mînă, ori de cîte ori o simţi mîngîindu-te pe gît, ţi se pare... Doamne, cîte nu ţi se par!... Iar luna între timp stăpîneşte înaltul cerului şi, privită prin geamul îngheţat, pare un gălbenuş de ou strivit. Niciodată n-a fost ceea ce-ţi închipui tu şi nu te mai amăgi că are să fie vreodată. Ai 29 de ani şi totuşi cînd mîini de femeie îţi mîngîie gîtul ţi se pare că toată viaţa ta — şi rea şi bună, şi pătimaşă şi singuratecă — toată viaţa ta, oricum e ea, îţi pare că...

— Cîţi ani ai? îl întrebă femeia.

— Sînt născut în 1932.

— Eşti şofer?

— Aha...

— Cîştigi bine?

Valeri aprinse chibritul şi-i zări chipul rotund cu ochi căprui şi puţin saşii.

— Ce te interesează?

Cînd se trezi dimineața îl văzu pe Banin umblînd prin odaie în papuci de casă și lenjerie călduroasă chinezească, din import. Storcea în pahar zeamă de castraveți și arunca în farfurie resturile strivite. Tonia ședea în același colț, tot atît de tăcută și de dichisită ca și în seara precedentă. După ce luară micul dejun Tonia și Lariska plecară la slujbă.

— Ce zici, Valeri, ne-am distrat în lege? rîse Banin și vocea lui sună a lingușire. Ei, și acum, hai la cinema.

Văzură unul după altul trei filme, după care intrară din nou în alimentară și, ca și în seara trecută, Kirpicenko tocă banii: scotea fără să se uite hîrtiile roșietice și arunca în brațele lui Banin cutii de conserve și tot felul de brînzeturi.

Așa o duseră trei zile și trei nopți, iar azi-dimineață, după ce fetele plecară, Banin îl luă la sigur:

— Ei, Valeri, iată-ne și rude.

Kirpicenko fu cît p-aci să se înece cu zeama de castraveți.

— Cum adică?

— Cum, necum, uite așa! strigă dintr-o dată Banin. Te-ai culcat cu soră-mea sau nu? Ia spune repede cînd faci nunta, că de nu, te reclam la conducere! Asta-i atitudine imorală, m-ai înțeles?

Kirpicenko se întinse peste masă, cît era ea de lungă, și-i trase o palmă. Banin se rostogoli pînă-n colțul odăii, dar sări îndată în picioare și apucă un scaun.

— Ticălosule! îi strigă Kirpicenko, mîrîind furios și împingîndu-l într-un colț. Crezi că cineva se însoară cu una ca ea?

— Ticălos ești tu! țipă ascuțit Banin și aruncă cu scaunul în el.

De astă dată Kirpicenko îi arătă ce poate. Iar cînd Banin o șterse afară în stradă, înșfăcîndu-și cojocul, Kirpicenko, înfuriat peste măsură, de-i clănțăneau dinții în gură de mînie, indignare și nesfîrșită tristețe, apucă geamantanul, își aruncă la întîmplare în el boarfele pe care le avea, își puse paltonul și cojocul, apoi scoase din buzunar o fotografie (cea mai frumoasă pe care o avea, cu cravată și cămașă sport) și scrise în fugă: „Larisei, ca amintire dragă și de neuitat...", lăsă poza pe pernă, în odaia fetei, și ieși din casă. În curte Banin, înjurînd și scuipînd, dezlega un cîine furios... Kirpicenko dădu un picior cîinelui și trînti poarta...

— Ei, v-a făcut bine cafeaua? întrebă chelnerița.

— Merge! Are efect, oftă Kirpicenko și-i mîngîie mîna.

— Mai domol! zîmbi fata.

În această clipă crainicul anunță urcarea în avion.

Îndreptîndu-se spre terenul de decolare cu pași mari și apăsați, Kirpicenko își simțea sufletul ușor. Mai departe, mai departe, tot mai departe! Nu face să-ți irosești concediul obținut o dată la cîțiva ani într-o cocioabă strîmtă, înfulecînd bureți și cașcaval. Sînt tineri care-și petrec tot concediul în cocioabe dintr-astea, dar el nu e prost ca ei. Are să se ducă la Moscova, are să-și cumpere de la G.U.M.[1] trei rînduri de haine și o pereche de pantofi cehoslovaci și are s-o pornească mai departe spre Marea Neagră. „Pescărușule, pescăruș al Mării Negre, visul meu" — unde va mînca *cebureki* și se va plimba pe plajă.

Avea impresia că în această clipă se privea ca un străin, dinafară, și se vedea pășind, înalt, vînjos, cu palton și cojoc, cu căciulă de blană și pîslari. O femeie cu care avusese o mică aventură, acum doi ani, vara, îi spusese că seamănă cu un șef de trib indian. Femeia în cauză fusese, pasămite, responsabila unei expediții geologice. O chema Anna Petrovna, era o femeie cumsecade, pare-se conferențiar la universitate. Îi scrise și scrisori la care el răspundea: „Vă salut, multstimată Anna Petrovna, vă scrie cunoștința dumneavoastră Valeri Kirpicenko..." și alte povești în același stil.

La intrarea pe aerodrom se strînsese un grup mare de călători. Nu departe Kirpicenko o zări pe Lariska, sărind cînd pe un picior, cînd pe altul, cu șoșonii pe care i-i știa. Pe fața ei albă-vînătă, buzele de un roșu-aprins păreau și mai roșii, iar broșa prinsă de gulerul paltonului — o căprioară alergînd — părea atît de stupidă!

— De ce-ai venit? o întrebă Kirpicenko.

— Ia... să te conduc... rosti cu greu Lariska.

— Știi ce, lasă-te de fleacuri, îi răspunse el, însoțindu-și cuvintele cu un gest energic, de parcă ar fi tăiat ceva. M-ați jefuit timp de trei zile, tu și fratele tău — bine, fie! — dar n-are rost să faci pe îndrăgostita...

Lariska începu să plîngă. Valeri se sperie.

[1] Magazinul Universal de Stat.

— Ce-i cu tine, ce-ți veni...?

— Te-am jefuit... bolborosea Lariska... cum poți să spui că te-am jefuit... Bine, bine, știu eu ce crezi tu despre mine... sînt așa, e adevărat... dar ce, n-am voie să te iubesc, n-am voie?

— Isprăvește!

— Ba nu isprăvesc, am să te iubesc, am să... și glasul Lariskăi răsună ca un țipăt. Valea, tu nu ești ca toți ceilalți... adăugă ea, apropiindu-se.

— Sînt la fel cu ceilalți, doar poate... și buzele lui Kirpicenko schițară pe-ndelete un zîmbet.

Lariska întoarse capul și începu să plîngă și mai abitir, tremurînd din tot corpul, de-ți făcea milă.

— Ei, lasă, ce-ți veni... rosti Kirpicenko neștiind ce să facă și o mîngîie pe umăr.

Între timp grupul de călători porni spre terenul de decolare. Kirpicenko îl urmă, fără să se întoarcă, spunîndu-și în sinea lui că-i e milă de Lariska, că acum nu mai e o străină pentru el, adăugînd apoi că, de fapt, fiecare femeie încetează să mai fie o străină, așa-i firea lui tîmpită, dar că pînă la urmă le uită pe toate și viața își reia cursul ei normal! Cursul ei normal, și basta!

Kirpicenko păși alături de ceilalți pasageri, privind avionul care-l aștepta... avionul uriaș, strălucind în soare, și amintirile dispăreau în zbor... se acopereau de uitare și aceste trei zile scîrboase și urmele degetelor mîngîindu-i gîtul. Nu, cu de-alde astea nu-l prinzi. Așa e el făcut! Nu-l prinzi și nu-l poți face să-și schimbe viața. I se întîmplase să aibă de-a face și cu femei de calitate, cu femei minunate. Conferențiara, de pildă, fusese o femeie atît de bună! Toate se îndrăgosteau de el și Valeri își dădea seama că aceasta se datora nu tupeului, ci unei alte cauze. Poate pentru că era tăcut, poate pentru că fiecare dintre ele voise să dea un sens existenței lui, căci simțeau că el rătăcește prin viață ca un orb, cu mîinile întinse înainte. Dar de fiecare dată își spusese la fel: nu mă puteți prinde cu aceste fleacuri, nu mă puteți schimba, a fost și s-a terminat! Și viața își relua cursul normal. Cursul normal!

Avionul uriaș părea înfricoșător. Era mare și greoi ca un crucișător. Kirpicenko nu mai avusese ocazia să zboare cu asemenea avioane, și acum, privindu-l, simțea cum i se

taie răsuflarea de admirație. Mai ales că tehnica era pasiunea lui. Urcă scărița înălțată sus de tot. O stewardessă, îmbrăcată în taior bleumarin, cu caschetă pe cap îi examină biletul și-i arătă locul. Locul lui era chiar în primul salon, dar îl găsi ocupat de un individ cu ochelari, purtînd o șapcă în formă de corăbioară.

— Ia, hai, cară-te de aici, îi spuse pașnic Kirpicenko, arătîndu-i biletul.

— N-ați putea schimba locul cu mine? îl întrebă individul cu ochelari. Mie îmi vine rău cînd stau la coada avionului.

— Ți-am mai spus o dată, cară-te, strigă Kirpicenko.

— Ați putea fi mai politicos, se supără ochelaristul, dar nu se știe de ce nu se ridică.

Kirpicenko îi smulse șapca din cap și i-o aruncă spre coada avionului în direcția locului ce-i revenea în mod legal. Cu alte cuvinte îi arătă drumul, ca și cînd i-ar fi spus: „cară-te într-acolo, ocupă-ți locul în conformitate cu biletul cumpărat".

— Cetățene, de ce te porți necuviincios? îl întrebă stewardessa.

— Dă-mi pace, răspunse Kirpicenko.

Individul cu ochelari, uluit la culme, porni să-și caute șapca, iar Kirpicenko își ocupă locul.

Își scoase cojocul, îl așeză jos lîngă picioare, și-și luă în primire, ca să zicem așa, spațiul legal.

Pasagerii intrau unul după altul, părea că șirul nu se mai termină. În avion se cînta muzică ușoară. Stewardessele alergau pe intervale, cu un aer preocupat, toate îmbrăcate la fel, în taioare bleumarin, aveau picioarele zvelte și pantofi eleganți cu tocuri înalte și subțiri. Kirpicenko citea ziarul: despre dezarmare și Berlin, despre pregătirile în vederea campionatului din Chile, despre sistemele de reținere a zăpezii.

În dreptul ferestrei se așeză o bătrînică înfofolită într-un șal, petrecut cruciș peste piept, iar locul de alături de Kirpicenko fu ocupat de un marinar tinerel și rumen în obraji. Marinarul glumea într-una:

— Ei, băbuță, ți-ai făcut testamentul? Apoi striga stewardessei: „Fetițo, unde se predau testamentele?"

Avea noroc Kirpicenko: tot d-ăștia cu satiră și umor!

În cele din urmă ușa fu închisă; se aprinse o inscripție roșie: „Nu fumați, legați-vă cu curele“ și alături de ea alta în engleză, poate același text, poate altul. Poate că în engleză scria exact invers: „Rugăm fumați. Puteți să nu vă legați cu curele“. Kirpicenko nu știa boabă englezește.

Un glas de femeie rosti la radio:

— Atențiune, atențiune! Comandantul navei urează pasagerilor bun sosit pe bordul avionului sovietic Tu-114. Avionul nostru gigant execută raidul Habarovsk-Moscova. Zborul se va desfășura la o înălțime de 9 000 metri cu o viteză de 700 km pe oră și va dura 8 ore și 30 de minute. Vă mulțumim pentru atenție. Apoi în engleză: „Kurli șurli, lops-drops. *Thank you*“.

— Ia te uită! spuse mulțumit Kirpicenko, făcîndu-i marinarului semn cu ochiul. Grozav spirit de organizare!

— Da ce-ți închipui! răspunse marinarul tinerel, cu aerul că avionul i-ar aparține și el ar fi cel care organizase totul, și anunțul în două limbi, și confortul, și toate celelalte.

Avionul străbătu pista de decolare. Bătrîna ședea cu un aer foarte concentrat. Prin fereastră se vedeau dispărînd ultimele clădiri de pe aerodrom.

— Îmi dați voie să vă iau paltonul? întrebă stewardessa.

Era aceeași fată care-l pusese la respect pe Kirpicenko. O privi și rămase încremenit. Fata zîmbea. Chipul ei zîmbitor se aplecase asupra lui și părul ei castaniu-închis, nu negru, ci castaniu-închis, probabil moale, pufos, bogat, pieptănat cu multă grijă, părul ei care semăna cu blana, cu ursonul, cu nylonul, cu toate comorile din lume îi atinse obrazul. Peste blana de oaie a cojocului trecură degetele ei! Doamne, pe lume nu mai există alte degete ca acestea! Ba da, vor mai fi fiind prin reviste și deci numai acolo, dar nu se întîmplă ca toate acestea să se întîlnească laolaltă — și degetele, și zîmbetul, și vocea celei mai minunate femei din lume! Nu, așa ceva nu poate fi...

— Ai văzut, mi-a luat cojocul, spuse Kirpicenko, zîmbind prostește către marinar. Celălalt, făcîndu-i cu ochiul, răspunse plin de mîndrie:

— Ce zici de un cadru ca acesta? E bine!

Fata se întoarse pentru a lua scurta bătrînei, haina de piele a marinarului și paltonul lui Kirpicenko. Le luă pe

toate dintr-o dată la subțioară, le lipi de corpul ei de zeiță și apoi se adresă călătorilor:

— Tovarăși, legați-vă cu curele.

Motoarele prinseră a urla. Băbuța, mai mult moartă, își făcea pe furiș cîte o cruce. Marinarul cel tinerel îi urma cu sîrguință pilda, uitîndu-se cu coada ochiului să vadă dacă nu cumva Kirpicenko rîde. Dar Kirpicenko își sucea în fel și chip gîtul, uitîndu-se după fată, privind-o cum cară paltoane și șube. Apoi fata apăru cu o tavă și servi pe toată lumea cu bomboane, sau poate că de fapt nu erau bomboane, ci pietre prețioase, aur sau pilule pentru inimă. După ce avionul se ridică sus de tot, fata aduse apă, sirop și apă minerală, apă din aceea care picură din cascadele cele mai înalte și mai cristaline. Apoi se făcu nevăzută.

— Joci preferans? întrebă marinarul. Ce-ar fi să organizăm o partidă?

Inscripția cu litere de foc dispăru, și Kirpicenko înțelese că poate fuma. Se ridică și porni spre partea din față a avionului, spre colțișorul de după paravan, de unde năvăleau nori de fum.

— Vă informăm asupra zborului, răsună o voce în difuzor. Avionul zboară la o înălțime de 9 000 metri cu o viteză de 750 km pe oră. Temperatura aerului afară, minus 58 de grade. Vă mulțumim pentru atenție!

Dedesubtul lor, undeva foarte departe, plutea o țară încremenită, fără viață. Kirpicenko simți cum îl trece un fior cînd se gîndi că în spațiul înghețat de deasupra pămîntului, aspru și pustiu, plutește această țigară metalică, plină de căldură omenească, de politețe, de rotocoale de fum, de vorbe și rîsete înăbușite, de glume piperate, de apă minerală, că el stă și fumează, iar undeva în partea din spate a avionului, sau poate la mijlocul lui, se plimbă o femeie ca din basme, cum nu există aievea, de care îl desparte o distanță ca de la pămînt la lună.

Începu să se gîndească la propria-i viață, să-și aducă aminte din trecut. Nicicînd nu-l mai năpădiseră amintirile. Arareori avusese prilejul să povestească vreo întîmplare din viața lui. Iar acum își zise: „E a patra oară că traversez țara și pentru prima dată pe banii mei! Ei, comedie!"

În toate celelalte cazuri călătorise pe banii statului. În 1938, cînd Valeri fusese mic de tot, colhozul lor, din

regiunea Stavropol, manifestase pe neașteptate și în unanimitate dorința de a se muta în Extremul Orient, în ținutul Primorie. Drumul fusese lung. Cîte ceva din această călătorie îi rămăsese în minte: mîncau iaurt și ciorbă de varză acră, mama spăla rufele într-un colț al vagonului și le întindea afară, la geam. Rufele fluturau ca niște steaguri, și după ce înghețau din cauza gerului aspru, începeau să zbîrnîie în vînt. El ședea în vagon și cînta: „Avioanele călătoresc, piloții șed și spre pămînt privesc..."

Mama îi murise în timpul războiului, iar tatăl căzuse în 1945, moarte de erou, în Kurile.

Valeri fusese luat la orfelinat, isprăvise școala elementară, apoi cea de ucenici și lucrase în mină. „Dădea țării cărbune mărunt, dar mult". În 1950 fusese luat în armată, și pornise iar într-o călătorie de-a curmezișul țării, pînă în regiunea Balticei. În armată învață o nouă meserie, cea de șofer, și după demobilizare plecă cu un prieten la Novorosiisk. După un an fu arestat. Un ticălos furase piesele de rezervă din garaj, dar autoritățile nu stătură să cerceteze prea mult și-l închiseră pe el, ca fiind „gestionar cu materialele". Fu condamnat la trei ani și trimis la Sahalin. După un an și jumătate, eliberat și reabilitat. De atunci lucrează la întreprinderea forestieră. Munca îi place, de plătit se plătește bine.

Ce făcuse în acești ani? Trăsese remorcile, băuse rachiu, se dusese la cinema, vara mersese la seratele dansante de la combinatul de pește. Locuia la cămin. Totdeauna locuise prin cămine, cazărmi sau barăci. Mereu paturi, paturi, simple și suprapuse, lavițe... Prieteni adevărați nu avusese, doar așa, cunoștințe... Flăcăii se cam temeau de el, căci nu prea știa de glumă. Nu stătea prea mult pe gînduri pînă să-i ardă cuiva un pumn în falcă.

Era însă fruntaș în muncă, deoarece iubea cu pasiune tehnica. Își amintea ca de niște prieteni buni de mașinile pe care avusese prilejul să lucreze: în armată un „Ivan-Willis", apoi un „G.A.Z.", un „Tatra" și „Diesel"-ul de acum... Cînd se afla în oraș, la Iujno-Sahalinsk, la Poronaisk sau la Korsakov avea obiceiul să se oprească la vreun colț de stradă, să privească îndelung ferestrele noilor case, cu perdele moderne și lampadare... Atunci neliniștea îi năpădea sufletul... Nu stătuse niciodată să-și socotească anii și numai de curînd

înțelesese că peste cîteva luni va împlini 30 de ani. Las-că nu-i nimic! La Moscova are să-și cumpere trei rînduri de haine, o pălărie verde și apoi are să plece în vilegiatură spre sud. În buzunar are bani destui, un sac de bani. Ce bine are s-o ducă în sud. Și totul e cît se poate de firesc. Firesc, și basta!

Se ridică și porni s-o caute pe stewardessă. Oare unde-o fi dispărut? Poftim, ia te uită, pasagerii mor de sete, iar ea stă și flecărește englezește cu un capitalist!

Flecărea, făcea ochii mici, zîmbea cu toată gura, se vede că-i făcea plăcere să sporovăiască englezește. Capitalistul, un lungan uscățiv, cu părul cărunt, tuns scurt, dar tînăr la chip, stătea alături de ea. Avea haina descheiată; de curea era prins un lănțișor fin de aur care cobora spre buzunarul pantalonului. Vorbea tare. Cuvintele păreau că se lovesc de dinți, răsunînd ca un tunet. Ehe, știm noi ce înseamnă flecăreli dintr-astea!

El: Draga mea, haidem la San Francisco să bem whisky acolo.

Ea: Vă permiteți prea mult.

El: La Singapore, printre banane și lămîi... m-ați înțeles?

Ea: Într-adevăr? Printre bananele care se pleacă în bătaia vîntului?

El: Ne vom urca la etajul 102, acolo unde jazul trăncăne un *boogie-woogie*.

Kirpicenko se apropie și-l împinse pe capitalist cu umărul. Acesta îl privi cam mirat și-i spuse: „*I am sorry*"[1], ceea ce desigur însemna: „Bagă de seamă, flăcăule, nu te întrece cu gluma..."

— Fii calm! îi răspunse Kirpicenko. Pace și prietenie!

La politică se pricepea.

Capitalistul îi spuse ceva fetei, pe deasupra capului, probabil: „Alege, ori eu ori el, ori San Francisco ori Baiuklî".

Iar ea replică zîmbind: „Pe acest tovarăș îl cunosc, vă rog să mă lăsați în pace, sînt om sovietic".

— Ce s-a întîmplat, tovarășe? i se adresă fata lui Kirpicenko.

— Asta... ca să zic așa, mi s-a cam uscat gîtlejul. N-aș putea să iau ceva lichid?

[1] Scuzați (engl.).

— Poftim, spuse stewardessa și o porni înainte ca o căprioară.

Lui Kirpicenko i se părea că vede un film, că visează și-și zise că de fapt îi dusese dorul în timp ce fumase, acolo, în coada avionului.

Fata porni înainte, iar el urmă această apariție minunată. Ajunse la un fel de bufet sau poate că acolo era casa ei, o casă unde nu mai locuia nimeni altul, luminată de soarele ce străjuia pașnic înălțimile, pătrunzînd prin gemulețele avionului ce păreau a fi ferestrele de la etajul nouă al unei case noi. Îi turnă dintr-o sticlă apă gazoasă într-o ceșcuță de cristal, și cînd ridică ceșcuța apa aceasta începu să joace în razele soarelui. Uitîndu-se la fată, Valeri își zise că ar dori ca ea să fie mama copiilor lui, dar nici prin gînd nu-i trecu că ar îndrăzni să facă cu ea ceea ce se face pentru a avea copii. Toate acestea se petreceau cu el pentru prima oară; simți cum îl copleșește pe neașteptate și pentru întîia dată sentimentul de fericire.

— Cum vă zice? o întrebă cu aceeași senzație de teamă, dar și de ușurare, pe care o avea după ce trecea cu mașina de o prăpastie.

— Tatiana Viktorovna, fu răspunsul. Tania.

— Iar pe mine, care va să zică, Kirpicenko Valeri, spuse el întinzîndu-i mîna.

Zîmbind îi întinse și ea degetele.

— Sînteți un tovarăș cam nedisciplinat!

— Se mai întîmplă, ce-i drept, spuse el cu multă căință în glas.

Cîteva clipe se priviră în tăcere. Tania de-abia se stăpînea să nu rîdă. Fata căuta să se țină și Valeri îi urmase exemplul, dar dintr-o dată nu mai putu și zîmbi, așa cum probabil nu o mai făcuse niciodată în viață.

În aceeași clipă însă cineva o chemă, și Tania coborî în fugă scara ce ducea în partea de jos a avionului.

Kirpicenko se întoarse și-și văzu în oglindă chipul luminat de zîmbet. „Ce mutră ai, măi Valerka, își zise. Groaznică! Parcă ai fi un derbedeu. Dar fetița pare să nu se teamă de tine. Pariez că nu se teme nici un pic de tine."

Trecînd pe interval îl văzu pe ochelaristul care încercase să pună mîna pe locul ce i se cuvenea în mod legal lui Kir-

picenko. Ochelaristul era întins în fotoliu, cu ochii închiși. Avea un chip frumos, parcă cioplit în marmoră.

— Ascultă, prietene, îi spuse Kirpicenko, scuturîndu-l de umăr, dacă vrei poți să ocupi locul meu!

Celălalt deschise ochii și zîmbi ușor.

— Vă mulțumesc, mă simt bine...

Poate că ochelaristul mai zburase cu avioane de acest fel și preferase primul salon ca să vadă prin deschizătura ușii ce fac aviatorii, cum se scarpină, cum fumează, rîd, citesc ziare și din cînd în cînd se uită și la aparate.

Între timp Tania începu să servească masa. Îi aduse și lui Valeri o tavă, aruncîndu-i o privire prietenoasă, ca unei vechi cunoștințe.

— Unde locuiești, Tania? o întrebă el. „Tania, Ta-nia, T-a-n-i-a...“

— La Moscova, răspunse ea și plecă.

Kirpicenko înfuleca de zor. I se păru că friptura lui e mai groasă decît a altora, mărul mai mare și feliile de pîine mai multe. Apoi Tania servi ceaiul.

— Sînteți, așadar, din Moscova? întrebă din nou.

— Da, da, răspunse ea grăbită și dispăru.

— Degeaba te ostenești, concetățene, îl luă peste picior marinarul cel tinerel. Cine știe ce june spilcuit o așteaptă la Moscova.

— Las-că știm noi, răspunse Kirpicenko, cu sentimentul calm și profund al fericirii sale.

Dar, Doamne, nici zborurile acestea, oricît ar fi ele de lungi,nu durează o veșnicie, și avionul are însușirea să mai și coboare de sus, din înălțimi. Încetează obligațiile de serviciu, și se restituie paltonul, degetele fine îți aduc cojocul, iar ochii stewardessei au și pornit spre alte meleaguri, farmecul se destramă treptat, cum se năruie o uzină de carton și totul devine banal ca o pagină de gazetă.

„«Aeroflot» vă asigură o călătorie plăcută.“

Ce minunate sînt toate acestea, și manichiura, și pantofiorii, și pieptănăturile! Nu, nu nimic nu se destramă, nimic nu devine banal, deși avionul aleargă pe pămînt...

Ia te uită ce zarvă a început! Boneta albastră a stewardessei se zărește undeva în depărtare...

— Nu împiedica circulația, cetățene...

— Hai, tovarășe...

— Asta-i Moscova, mă băieți?

— Da, grozavă-i Moscova...

— Haideți, oameni buni, ce tot stați...

Fără să înțeleagă prea bine ce se petrece cu el, Kirpicenko ieși din avion împreună cu marinarul, coborî scărița și urcă apoi în autobuz. Autobuzul porni spre clădirea aeroportului, și în cîteva clipe avionul gigantic Tu-114, fortăreața zburătoare a nădejdilor lui nedesluşite, dispăru din fața ochilor.

Taxiul gonea pe șoseaua largă. Se circula pe două rînduri. Autocamioanele, furgonetele se înghesuiau mai spre marginea drumului, pe cînd autoturismele zburau cu toată viteza, depășindu-le mereu, de parcă celelalte ar fi stat locului. Cînd se isprăvi pădurea, Kirpicenko și marinarul văzură în fața lor cartierul de locuințe din sud-est; casele trandafirii îi priveau cu mii de ferestre.

Marinarul începu să se foiască și-i puse lui Valeri mîna pe umăr:

— Asta zic și eu capitală!

— Ascultă-mă, avionul nostru face acum cursa de întoarcere? îl întrebă drept răspuns Kirpicenko.

— Bineînțeles. Mîine pleacă înapoi.

— Cu același echipaj?

Marinarul cel tinerel șuieră cu ironie:

— Las-o baltă! Mare lucru, o fetișcană fîșneață! La Moscova găsești u milioanele. Nu te mai oftica.

— Am întrebat doar așa, răspunse fără convingere Kirpicenko.

— Unde să vă duc, măi băieți? întrebă șoferul.

— La GUM, strigă din răsputeri Kirpicenko și uită pe dată și de avion și de tot.

Taxiul gonea pe străzile Moscovei.

La GUM, Valeri își cumpără dintr-o suflare trei rînduri de haine — bleumarin, gri și maro. Rămase îmbrăcat cu cele maro, iar costumul vechi, cusut cu patru ani în urmă, îl făcu pachet și-l lăsă în cabina de probă. Marinarul cumpără gabardină pentru mantaua pe care intenționa să și-o coasă la Odesa. Băură apoi la Gastronom o sticluță de șampanie, după care se duseră să viziteze Kremlinul. Masa o luară la restaurantul „Național" unde mîncară tot felul de bunătăți cu denumiri ciudate și băură un vin strașnic. În restau-

rant erau multe fete ce semănau cu Tania, poate că și Tania era pe acolo, poate că stătuse chiar la masa lor, îi turnase narzan[1] sau dăduse o fugă la bucătărie să vadă cum i se face biftecul. În orice caz capitalistul se afla și el acolo. Kirpicenko îi făcuse semn cu mîna, drept care celălalt se ridicase în picioare și-l salutase înclinînd capul. Ieșiră apoi să se plimbe și mai băură cîte o sticlă de șampanie. Tania desfășura o activitate furtunoasă pe strada Gorki. Sărea din troleibuze, intra în prăvălii, se plimba pe celălalt trotuar, întovărășită de tineri sclifosiți sau, ici colo, zîmbea chiar din vitrine. Kirpicenko și marinarul, braț la braț, strîns lipiți unul de celălalt, se plimbau pe strada Gorki cu zîmbetul pe buze. Marinarul îngîna:

— Ma-da-gascar, țara mea...

Era ora la care amurgul se lasă tot mai dens, dar felinarele nu strălucesc încă. La capătul străzii, la capătul pămîntului stăruia primăvara în flăcări. Acolo era tărîmul nădejdilor împlinite. Cei doi se mirau de ce fetele, văzîndu-i, se dădeau la o parte speriate.

Mai tîrziu toate prăvăliile și localurile se închiseseră sau erau cozi și nu mai era chip să intri nicăieri. Cei doi se gîndiră că ar trebui să și înnopteze pe undeva, drept care luară un taxi și plecară la Vnukovo. Închiriară o cameră cu două paturi la hotelul aeroportului. Numai în clipa cînd văzu cearșafurile albe, înțelese Kirpicenko cît era de obosit. Își scoase costumul cel nou, de parcă l-ar fi smuls de pe corp, și se trînti în pat.

După o oră îl trezi marinarul. În timp ce se rădea cu aparatul mecanic „Sputnik", alerga prin cameră și striga, cotcodăcea, se încurca în propriile-i cuvinte:

— Sculare-ea, Valera! Am făcut cunoștință cu niște fete... Doamne, Doamne... scoală-te, hai să mergem în vizită! Locuiesc chiar aici, în hotel... Este o chestie sigură, frățioare, poți să nu te temi de vreo capcană... Eu, în probleme d-astea, am un fler grozav... Hai, scoală, sus! Ma-da-gascar...

— Ce tot cotcodăcești, de parcă ai fi făcut un ou?! îi spuse Kirpicenko, luînd o țigară de pe măsuța de noapte și aprinzînd-o.

[1] Varietate de apă minerală.

— Vii sau nu? îl întrebă marinarul cu mîna pe clanța ușii.

— Stinge lumina! îl rugă Kirpicenko.

Lumina se stinse și pe perete apăru de îndată dreptunghiul ferestrei luminat de lună, întretăiat de umbra ramei și a ramurilor golașe, legănîndu-se în bătaia vîntului.

Era liniște, undeva în depărtare cînta un picup. De după perete se auzi o voce: „Cine are un șase?" Apoi răsună o lovitură în masă. Un avion ateriză cu zgomot. Kirpicenko fuma și-și închipuia că lîngă el se afla ea, că totul s-a petrecut, și acum degetele ei îi mîngîie gîtul. Nu, nu i se părea numai, era într-adevăr așa! Toate lucrurile de neînțeles care te înfioară în copilărie, tinerețea, dealurile scăldate în focul amurgului, marea întunecată, zăpada moale, topită, oboseala de după muncă, sîmbetele și diminețile de duminică — toate acestea le simțea contopindu-se cu ea, întrupate în ea.

„Ehe, ce comedie", își zise el în gînd și se simți din nou cuprins de sentimentul acela calm și profund de fericire. Era fericit că i-a fost dat să treacă prin toate acestea. De un singur lucru se temea: peste o sută de ani îi va uita chipul și glasul.

În odaie se strecură tiptil marinarul. Se dezbrăcă, se culcă, luă pachetul de țigări de pe noptieră, aprinse una din ele și fredonă trist:

— Ma-da-gascar, țara mea, și aici înflorește primăvara... Ei, fir-ar al naibii! spuse el înfuriat. Ce viață! Toată ziua, bună ziua, călător...

— De cînd ești pe vas? îl întrebă Kirpicenko.

— Din 1957, răspunse marinarul și fredonă din nou:

„Madagascar, țara mea,
Și aici înflorește primăvara,
Și noi sîntem oameni
Și noi iubim
Deși pielea ni-i neagră,
Sîngele ni-i roșu..."

— Ia scrie-mi cuvintele, se rugă Kirpicenko.

Aprinseră lumina și marinarul îi dictă lui Valeri cuvintele acestui cîntec minunat. Lui Kirpicenko îi plăceau grozav asemenea cîntece.

A doua zi își vizară biletele: Kirpicenko pleca la Adler, marinarul la Odesa. Luară dejunul împreună, apoi Kirpicenko cumpără de la stand un volum de nuvele ale lui Cehov și un număr din revista *Ogoniok*.

— Ascultă, spuse marinarul, pe cuvîntul meu, prietena fetei pe care am cunoscut-o e tare de treabă. Ce-ar fi să facem cu toții o plimbare prin Moscova?

Kirpicenko se cufundă într-un fotoliu și deschise cartea.

— Nu, du-te tu cu ea, eu rămîn aici să mă pun la curent cu problemele de politică.

Marinarul îi răspunse, semnalizînd: „Am înțeles, îți doresc succes, pornesc în raid".

Pînă seara tîrziu Kirpicenko se tot plimbă pe aeroport, dar pe Tania n-o mai văzu. Dimineața îl conduse la avionul de Odesa pe marinar, mai băură împreună o sticlă de șampanie, apoi o însoți pe fetișcana cu care acesta se plimbase pînă la hotel. Reîntors la aerodrom cumpără la casă un bilet pentru avionul gigant Tu-114, care mergea în cursă Moscova-Habarovsk.

În avion nu se schimbase nimic: se făceau înștiințările în două limbi, era confort, doar Tania lipsea. Era cu totul alt echipaj. Și de astă dată stewardessele erau fete tinere, frumoase, semănau cu Tania, dar erau urmașele ei: Tania fusese cea dintîi, după ea se născuse acest neam de fete.

Dimineața Kirpicenko ateriză la Habarovsk, iar peste o oră decolă din nou în direcția Moscova, cu un alt avion. Dar nici de astă dată n-o întîlni pe Tania.

Zburară de nenumărate ori cu avioanele Tu-114 la înălțimea de 9 000 de metri, cu viteza de 750 km pe oră. Afară temperatura aerului cobora pînă la minus 50—60 de grade Celsius. Aparatele funcționau normal.

Ajunsese să cunoască din vedere toate stewardessele care lucrau pe această linie aeriană și chiar pe unii dintre piloți. Începuse să-i fie teamă că și ei vor sfîrși prin a-i reține figura.

Îi era teamă să nu-l ia drept spion.

Își schimba hainele. Un raid îl făcea în costum albastru, altul în maro, al treilea în haine gri.

Își descususe buzunarul secret de la indispensabili, și-și mutase banii în buzunarul hainei. Banii i se împuținau mereu.

Iar Tania nu mai apărea.

Soarele strălucea puternic din înălțimi, răsărind și apunînd peste deșertul de nori albi, ca zăpada. Strălucea și luna, care părea atît de apropiată! Și, într-adevăr, nici nu era prea departe...

La un moment dat Kirpicenko pierduse noțiunea timpului și a spațiului și nu-și mai potrivea nici ceasul. Habarovsk-ul era pentru el o suburbie a Moscovei, iar Moscova un cartier nou al Habarovsk-ului.

Citea mult. Niciodată în viața lui nu citise atît de mult. Niciodată în viața lui nu meditase atît de mult.

Niciodată în viață nu plînsese.

Niciodată în viață nu se odihnise mai bine.

La Moscova era o primăvară timpurie. Picături din cascadele cristaline ale înălțimilor i se prelinseră pe ceafă, după gulerul hainei. Își cumpără un fular cenușiu cu carouri negre.

Îi pregătise Taniei un cadou pe care voia să i-l ofere, dacă ar fi revăzut-o — o cutie cu parfum „1 Mai" și un cupon pentru rochie.

L-am cunoscut în clădirea aeroportului din Habarovsk. Ședea într-un fotoliu, picior peste picior, și citea o carte de Staniukovici[1]. De mînerul fotoliului atîrna o plasă plină de portocale. Pe coperta cărții zbura o corabie cu pînzele umflate.

— Nu cumva sînteți marinar? mă întrebă el, după ce-mi examină haina de piele.

— Nu.

Îi privii atent chipul care te frapa, dar totodată te și înfricoșa. El mai citi cîteva rînduri și apoi mă întrebă:

— Nu vă pare rău că nu sînteți marinar?

— Desigur, îi răspunsei.

— Și mie, zîmbi el din colțul gurii. Am un prieten marinar. Uite, mi-a trimis o radiogramă de pe mare...

Și-mi întinse radiograma.

— Interesant, îi răspunsei.

Iar el mă întrebă, tutuindu-mă brusc:

— În ce an ești născut?

— În 1932.

[1] *Staniukovici Konstantin Mihailovici* (1843—1903), scriitor rus, care s-a inspirat în lucrările sale din viața marinarilor.

Se lumină la chip.

— Ascultă, sîntem născuți în același an!

Concidența era într-adevăr fenomenală, drept care ne strînserăm mîinile.

— Stai la Moscova, așa-i? mă întrebă.

— Ai ghicit. La Moscova.

— Ai locuință? Așa-i? Nevastă, copil? Așa-i? Și alte basme și povești?

— Ai ghicit. Întocmai.

— Hai să mergem să luăm dejunul împreună! Ce zici?

Dar tocmai cînd ne hotărîsem să pornim spre restaurant, crainicul anunță plecarea avionului meu. Călătoream spre Petropavlovsk. Am făcut schimb de adrese, apoi am pornit spre avion. Pe cînd străbăteam aerodromul, zgribulit de vînt, un gînd îmi stăruia în mine: „Ciudat flăcău!"

Între timp Valeri se uită la ceas, își luă plasa și ieși din clădirea aeroportului. Luă un taxi și plecă în oraș. Cu greu găsiră — și el și șoferul — străduța aceea gîrbovită, ca o ulicioară de țară, căci Valeri îi uitase numele. Căsuțele de pe strada aceea semănau toate între ele și în fiecare curte lătrau niște dulăi înfricoșători. Valeri rămase o clipă descumpănit. În cele din urmă își aminti totuși de căsuța aceea. Ieși din mașină, agăță plasa cu portocale de o grilă a gardului, o acoperi cu un ziar, pentru ca vecinii sau trecătorii să nu-i șterpelească comoara, și plecă mai departe cu taxiul.

— Dă-i drumul, șefule, mai repede! Să nu întîrziem la avion.

— Unde pleci? întrebă șoferul.

— La Moscova, în capitală!

Pe Tania o întîlni peste două zile pe aerodromul din Habarovsk, cînd se pregătea să se întoarcă înapoi, acasă, la Sahalin, cînd banii i se terminaseră și în buzunar îi mai rămăseseră doar cîteva hîrtiuțe roșii. Tania purta o haină albă de blană, încinsă la mijloc cu o curelușă. Rîdea și mînca bomboane pe care le scotea dintr-o pungă, tratînd și alte fete, care rîdeau și ele. Simțind că-l părăsesc puterile, Kirpicenko se lăsă pe geamantan. O privea pe Tania cum scoate bomboanele din pungă, le desface învelitoarea, vedea că și celelalte fete fac același lucru și nu pricepea de ce stau toate locului, rîd și nu pleacă nicăieri. Apoi își dădu seama că a venit primăvara, că e o noapte caldă, că luna de pe cer,

veghind peste aerodrom, seamănă cu o portocală, că nu e frig, că poţi să stai să priveşti luminile, să rîzi şi pentru o clipă să cazi pe gînduri cu bomboana în gură...

— Ce-i cu tine, Kirpicenko? îl întrebă, bătîndu-l pe umăr Manevici, o cunoştinţă din Sahalin, care se întorcea şi el din concediu. Haidem! N-ai auzit că pasagerii sînt rugaţi să se urce în avion?

— Manevici, nu ştii cumva cîţi kilometri sînt pînă la lună? îl întrebă Kirpicenko.

— Se vede că ai băut prea mult cît ai fost în concediu, răspunse supărat Manevici, întorcîndu-i spatele.

Dar Kirpicenko îl apucă de poala hainei:

— Manevici, repetă el rugător, aruncînd priviri Taniei, tu eşti un tînăr specialist, tu trebuie să ştii...

— Vreo trei sute de mii, cam aşa ceva, îi răspunse Manevici.

„Nu e prea departe, se gîndi Kirpicenko, un fleac."

Privind-o pe Tania îşi închipuia cum are să-şi aducă aminte de ea în timp ce se va îndrepta cu maşina spre defileu, iar în defileu o va uita, căci acolo nu-ţi arde de aşa ceva, pentru ca mai apoi, la sfîrşitul coborîşului, să-şi reamintească din nou de ea şi să n-o mai uite toată seara şi toată noaptea, iar dimineaţa să se trezească cu gîndul tot la ea.

Apoi se ridică de pe geamantan.

În româneşte de
Tatiana Nicolescu

1

De obicei, Gheorghi dormea pe plajă, sub tendă. Imediat după ce se termina dansul își conducea acasă partenera, apoi venea pe plajă, controla lacătele la bărcile lui, trăgea sub tendă, la întîmplare, una din cușetele alea pentru odihnă în aer liber, se culca și se cufunda cu voluptate într-un fel de toropeală.

În cele cîteva clipe premergătoare somnului îi stăruia în urechi un amalgam întreg de zgomote: plescăitul apei, rîsete, țăcănitul mingilor de ping-pong, hîrîitul tranzistorilor de buzunar, glasurile crainicilor din Ankara și Salonic, tîrșîitul tălpilor pe ciment...

Uneori intra sub tenda lui cîte cineva din vilegiaturiști.

— Gheorghi! Ce faci, Gheorghi, dormi?

Se așeza în capul oaselor și spunea cu o căutătură fioroasă:

— Pleacă de aici, femeie nebună! Nu cunoști regulamentul? Un-doi-trei, piei!

Și acel cineva pleca păstrînd în inimă cea mai palpitantă, cea mai romantică amintire din concediul petrecut în Sud: sunetele aspre ale glasului său de adolescent, imaginea trupului său scăldat în văpaia lunii.

Dimineața țîșnea de pe cușetă ca împins de un resort, străbătea în salturi lungi fîșia de prundiș rece, plonja cu toată puterea, săgeta neobișnuit de mult sub apă, ieșea la suprafață, trecea la stilul „fluture", se cufunda iar, și cînd ajungea departe de țărm făcea „pluta" privind cum se înalță de după creste fruntea de foc a soarelui.

Fruntea aceasta încinsă, învăpăiată, de la care te usturau ochii, și cerul senin, și minusculul punct al elicopterului care venea dimineața de la Gagra — toate acestea făgăduiau să mai adauge o zi la șiragul uniformei, luxuriantei, inertei

și obositoarei beatitudini. Pentru cei care apăreau căscînd în balcoanele casei de odihnă, primul semn vestitor al unei astfel de zile era silueta maronie ce se depărta în fugă de apă, silueta cu burta suptă, piept voinic și picioare lungi și iuți a lui Gheorghi Abramașvili de la postul de salvare.

Fără să se steargă — de fapt nici nu avusese vreodată prosop — își trăgea pantalonii *blue-jeans* decolorați, fabricați la Tbilisi, își lega de gît baticul — cadou de la o nemțoaică — își vîra picioarele în sandale și se ducea la bucătărie. Acolo lucra o bucătăreasă rusoaică, Șura, care-i dădea de mîncare.

— Mănîncă, Jorik, satură-te, îl îmbia ea ștergîndu-și lacrimile și punîndu-i dinainte o farfurie plină și, separat, pe o farfurioară, trei bucăți de zahăr și 25 grame de unt.

— A venit, Șura? întreba Gheorghi, așternîndu-se cu temei pe mîncare.

— A venit. L-a adus dracu, răspundea Șura arătînd din ochi spre fereastră.

Asta însemna că acolo, sub fereastră, șade bărbatul ei: era măritată cu un grec bețiv și cam zăbăuc. Grecul își petrecea zilele sub fereastra bucătăriei, unde-i pica mereu cîte ceva de mîncare, iar seara dispărea și umbla haimana pînă dimineața, nu știa nimeni pe unde. Șura avea întotdeauna ochii plînși, își blestema grecul cum îi venea la gură, dar dacă se întîmpla să nu-l găsească dimineața la locul obișnuit, sub fereastră, se căina cumplit și din cînd în cînd încremenea ca o statuie, cu brațele încrucișate sub sînii grei, dospiți.

— A venit bestia! ofta Șura. Uf, fi-i-ar neamul să-i fie, că nici nu știu cum îi zice.

— Ia spune, Șura, ce sînt eu? striga grecul și în pătratul ferestrei răsărea mutra lui radioasă cu obrajii buhăiți.

— Știi tu singur, bombănea Șura privind în lături.

— Sînt scoțan! se umfla în pene grecul.

— Iote na, poftim de vezi, făcea Șura cu o mirare batjocoritoare, punîndu-și mîinile în șolduri și legănîndu-se, dar se vedea cît de colo că se topește de dragoste. Ai băut, ai? Spune drept, ai băut?

— Am băut, Șura! În sănătatea ta!

— Of, of, ce cavaler, numai petice pe el!

— Dă-mi ceva să mănînc, Şura, striga grecul pitindu-se pentru orice eventualitate.

Şura punea o farfurie pe pervaz.

— Dă-mi cincizeci de copeici, Şura! striga iar grecul înhăţînd farfuria.

Şura ridica amenințător mîna cu prosopul şi bărbatul ei se făcea nevăzut. Atunci Şura se aşeza lîngă Gheorghi şi-l privea, fără să vadă, cum mănîncă.

— Cîţi ani ai, Şura? întreba Gheorghi.

— Acuşi fac patruzeci, Jorik. Şi-s din Voronej, da asta ţi-am mai spus-o.

— Eşti cam bătrîioară, Şura.

— De! ofta bucătăreasa, îndreptîndu-se deodată din şale. Ochii îi scăpărau. Ştii cum arătam eu în tinereţe? Cînd am fost în trenul sanitar? Un bobocel de fată — picioruşe încălţate cu cizmuliţe, un mijlocel atîtica, părul împletit în coadă, pînă aici... Doctori militari, cu studii, cu grad mare, se prăpădeau după mine, ba îmi scriau şi versuri...

— Şurocika! Vino, mamă, să cîntărîm alimentele! o striga bucătarul-şef, şi ea se scula de pe scaun.

— O să-ţi arăt o dată o poză, Jorik! O să te îndrăgosteşti.

Lui Gheorghi îi era milă de Şura care-l hrănise şi în sezonul trecut. Îşi spunea că dacă s-ar fi născut mai devreme şi ar fi întîlnit-o în război pe Şurocika aceea de atunci, un drac de fetişcană din trenul sanitar, precis că ar fi îndrăgit-o şi viaţa ei ar fi fost cu totul alta.

Clătina din cap, îşi mîngîia mustăcioara precoce şi se ducea la locul lui de muncă: malul Mării Negre.

— Goghi! îl striga vreun jucător de ping-pong. Dacă-mi dai cinci înainte, te bat.

— Mă faci să rîd, suflete! răspundea Gheorghi. Şi zece-ţi dau şi tot pierzi.

Era în acelaşi timp regele şi bufonul plajei: mergea în mîini, poza în faţa aparatelor de filmat, făcea demonstraţii de plonjări de volei. Îşi auzea numele strigat din toate părţile, oameni cu posturi de răspundere îl tratau de la egal la egal. O bună parte din zi şi-o petrecea în apă, de unde şi poreclele de „Ihtiandru"[1], „Diavolul mării", „Delfinul". Avea uneori senzaţia că obîrşia lui e undeva în adîncurile mării, în văgău-

[1] Personajul principal al romanului lui A. Beleaev *Omul amfibie*.

nile întunecoase dintre stînci. Pentru munca pe care o făcea era plătit cu patruzeci de ruble pe săptămînă plus mîncarea. Cam puțin, firește, dar lui îi plăcea felul acesta de viață: în zgomotul valurilor, în tot vălmășagul ăsta de muzică, de șuierături și de tot felul de sunete, aproape neverosimil de bronzat și dezvoltîndu-și mușchii, aștepta ziua cînd avea să recruteze.

Treaba lui era să vegheze ca înotătorii să nu depășească geamandurile, așa că atunci cînd văzu, din barca lui, două capete cu căști albastre se ridică în picioare cît era de lung și răcni:

— Înapoi, femei nebune ce sînteți. Un-doi-trei, nu respectați regulamentul! Un-doi-trei, vă fac proces-verbal!

Pe valuri săltau două ovale zîmbitoare și două trupuri albe tremurau ușor în apă.

— Uite, Alina, ce constituție, ce musculatură! Tipul clasic elen! Spune, tu, ai mai văzut așa ceva?

— Vai, fără ochelari nu văd nimic, dar absolut nimic!

Gheorghi le amenință cu vîsla. Căștile albastre făcură cale întoarsă.

Pe ochelaristă a remarcat-o mai tîrziu, pe plajă. Nu i-ar fi fost ușor să recunoască în ea pe una din tinerele pe care le apostrofase pe mare. Stătea chiar lîngă apă, cu trupul drept, încordat și cu fața expusă la soare. Era înaltă și avea un păr roșcat, des și lung, care-i cădea pe umeri. N-avea nimic pe ea afară de două fîșii înguste de pînză, una pe piept și una pe șolduri. Și ochelarii, pe care din cînd în cînd și-i scotea cu un gest nespus de frumos: ridica o mînă grațioasă și își întorcea într-o parte fața pură, cu ochii închiși, făcînd să-i tresalte coama cea roșcată.

Lîngă Gheorghi un glas de femeie spuse despre ochelaristă:

— Ce ziceți de asta? Încă puțin și o să umble goală.

— Eu unul nu sînt contra, chicoti cu frivolitate vilegiaturistică un bărbat care acasă la el probabil că nu-i îngăduia fiică-si și prietenelor ei nici o frivolitate vestimentară.

Gheorghi luă o minge și, învîrtind-o într-un deget, trecu cu un aer nepăsător prin fața roșcovanei. În clipa aceea însă fata n-avea ochelarii, așa că nu-l văzu nici pe el, nici mingea.

Goghi luă poziția de „stînd pe mîini" și o porni așa. Lumea de pe plajă era obișnuită cu isprăvile astea în care se simțeau mustind forțele lui tinere. Nu s-a mirat nimeni.

Nici lui nu i-ar fi trecut prin cap că ar putea cineva să ia toate acestea drept cine știe ce încercare de a epata lumea: i-a venit cheful să meargă pe mîini, hop, și l-a făcut. Mergea cu picioarele în sus și se uita de-a-ndăratelea la cerul dur, stîncos, care poate nu mai era cer, ci un fel de coastă încovoiată a pămîntului, atîrnînd deasupra albastrei imensități cosmice. Și pe coasta aceea pășea cu capul în jos o fată. Gambele ei lungi se depărtau într-una. Numai prin cine știe ce minune nu se prăbușea fata în abisul albastru, ci mergea liniștită, legănîndu-și frumos brațele molatice. Lui Gheorghi i se făcu negru înaintea ochilor. Se așeză pe prundiș. I se urcase un nod în gît. Ca să-și vină în fire, își ciupi mustăcioara.

— Goghi! Drăguțule! îl chemă o doamnă pe care o cunoștea, și el se avîntă ca un leu tînăr, dresat. Nu-i mai venea să plîngă.

Apoi observă că ochelarista îl desenează. Ședea pe o saltea pneumatică împreună cu prietena ei și cu un tînăr tuns foarte scurt și desena într-un bloc mare de desen. Cînd se uita la Gheorghi, lentilele ochelarilor scăpărau. Goghi tocmai juca badminton cu o doamnă. Mingea înaripată zbura sus de tot și se mistuia în lumina soarelui, iar doamna se repezea dînd din mîini spre locul unde bănuia că o să cadă. Goghi își aduse aminte că bunicul său dezaprobă badmintonul.

— Altă modă acum, să arunce de colo pînă colo un fel de dop de șampanie! Mie nu-mi place jocul ăsta.

Goghi era și el de părere că-i un joc stupid și lent, că nu se compară cu ping-pongul, și juca cu cucoanele exclusiv din amabilitate. În schimb, la masa de ping-pong mînuia paleta ca pe o sabie — dreapta, stînga — și se apăra ca un oștean.

Ochelarii nu mai scăpărau. Capul roșcovan se aplecase deasupra blocului. Gheorghi lăsă jocul și, apropiindu-se pe la spate, se uită în album. Se recunoscu pe el, numai că arăta cam straniu: mînios nevoie mare, Goghi cel din album ridicase parcă deasupra capului nu o paletă, ci o piatră.

— Îți place? întrebă ochelarista fără a întoarce capul, ca și cînd i-ar fi simțit prezența.

Prietenii ei se uitară la dînsul.

— De ce-s picioarele atît de lungi? întrebă Goghi. Așa sînt picioarele mele?

— Stilizare elementară, spuse arogant junele găgăuță.

Fetele schimbară o privire și rîseră de el.

Gheorghi se făcu foc. Credea că de el rîd femeile astea cu pielea atît de albă, venite din Nordul acela care, masiv și înnegurat, stă suspendat deasupra fîșiei înguste a caldului său pămînt. Ființe gingașe și molatice, cu țigări atîrnînd între degetele lor lungi... Furios și rănit, se depărtă cu pași mari.

2

O dată pe săptămînă dormea sus, pe munte — 600 de metri altitudine — în căsuța șubredă a bunicilor. Cînd se răsucea noaptea pe țolul de pîslă pîrîia scîndurăria sub trupul lui puternic. Luna lumina terasa cu tot ce era pe ea: saci cu gutui și o movilită de pepeni galbeni, butoiașe, lăzi, damigene de diferite mărimi. Erau aici și vestigii de pe vremea voiniciei bunicului: un burduf, un corn uriaș și o pușcă veche de vînătoare.

După perete gemea bunicul, chinuit de durerile lui la ceafă; sub terasă tropoteau iezii bunicii; cît despre bunica Natella, somnul îi era lin și neauzit ca al unei copile.

Gheorghi dormea aici în fiecare sîmbătă. Duminica dimineața ducea la tîrg fructele Natellei, le vindea, se înapoia să-i dea banii și în sfîrșit cobora în goană, nerăbdător să se ducă la dans sau la cinema. Viața de aici, de sus, nu semăna de loc cu aceea zgomotoasă și sărbătorească de la poalele muntelui. Aici îl întîmpinau grijile și roboteala bunicii, tropotitul iezilor, gemetele bunicului — cînd mai tari, cînd mai slabe, dar necontenite — scîrțîitul scripetelui fîntînii, privirea blîndă, devotată a cîinelui lor ciobănesc, mirosul de balegă și de hrubă jilavă, lopata și săpăliga, și coasta galbenă pe care se răznise de restul așezării căsuța unei familii de greci și unde zburda, cu o droaie de surioare, o codană de vreo paisprezece ani, subțire, cu picioare lungi, într-o uniformă de școlăriță ce-i rămăsese scurtă de mult.

Culcat pe burtă, cu capul sprijinit în pumni, Gheorghi privea de sus marea pe care se tîra, ca o jucărie luminoasă, o motonavă de pasageri.

...Și se gîndi la motonava pe care va fi el cîndva marinar. Pictorița are să stea pe punte, cu albumul. Trebuie să încerce și înotul sportiv; nu s-a cronometrat încă niciodată. Dacă o fi bătut, fără să știe, toate recordurile mondiale? Pictorița are să stea în tribuna de lîngă piscina pentru concursuri. Și apoi el n-a avut niciodată un costum, nu și-a pus niciodată o cravată, dar și cînd și-o face o haină cu două șlițuri, ca a lui Levan Toradze, și s-o duce la Moscova, și s-o întîlni cu pictorița pe strada Gorki... Se mai gîndea Gheorghi că încă puțin și vine toamna, are să fie în armată, și au să-l ducă în Nord, unde are să vadă orașe mari rusești și în armată are să-și continue studiile și poate are să ajungă pilot, iar pictorița are să ridice capul și, cînd o vedea în înaltul cerului dîra albă lăsată de avionul lui, o să-și spună... Vai, cumplit l-a jignit pictorița asta.

Dimineața, bunica Natella l-a trezit pe Gheorghi, i-a dat *lobi*, brînză, un ulcior de *madjari* și s-a apucat să împacheteze în geamantane mandarinele ei mari, tot una și una.

Bunicul se și instalase turcește pe ladă. Purta o pereche de pantaloni vechi, dar din stofă bună, vîrîți în niște colțuni lungi, cafenii și papuci de cauciuc. Gemea într-una și urmărea toate aceste pregătiri cu un aer disprețuitor.

— Aoleu, făcu el, tineretul de azi! Vai de capul lui! Se duce la piață cu două geamantane de mandarine! Cînd eram eu ca el am vîndut o dată la Astrahan o jumătate de vagon și la Harkov un vagon plin. A-aoleu!

În ochii lui cu privirea încordată, care trăda o suferință cumplită, licări o fărîmă de secundă focul sumbru al îndepărtatei sale voinicii, dar durerea îl răzbi din nou și se deconectă, gemînd și legănîndu-se, de toate aceste griji.

— Să nu ții la preț, nepoate, spuse bunica Natella. Vinde-le mai repede și du-te la treburile tale.

Gheorghi dădu din cap, scoase din șură armăsarul bunicului — o bicicletă ruginită — așeză călare pe cadru cele două geamantane de lemn, legate unul de altul, și porni la vale pe potecuța de piatră cu colțuri ascuțite, luptîndu-se din greu cu bicicleta care se tot sucea într-o parte și în alta, gata să cadă.

În spatele lui soarele răsărise de-a binelea împlîntînd în mare mii de săgeți de foc, iar elicopterul de dimineață

din Gagra prinse a coborî ca o mică libelulă, ţintind terenul de aterizare.

Ca şi Gheorghi grăbeau la ora aceea la vale, spre tîrg, şi alţi reprezentanţi ai familiilor gruzine, armene şi greceşti care trăiau în munţi. Curînd îl ajunse din urmă Mişa Gabunia, şofer la sanatoriul „Primul cincinal", care urca şi el o dată pe săptămînă la munte ca să dea o mînă de ajutor bătrînilor lui. Îşi urmară drumul împreună, ajunseră la piaţă, luară un cîntar, se instalară în spatele tarăbii, îşi aranjară marfa şi scriseră pe cîte o foaie de hîrtie preţul.

Mişa scrise: „Ia mandarîne spiciale. 1.40 rub. chilu. Merge şi cu 1.20 rub".

Iar Gheorghi: „1,20 rub. fără dîscuţie".

Era un plan subţire în această redactare: tonul glumeţ al afişului avea menirea să-i atragă pe cumpărători, iar „î"-ul făcea parte din „culoarea locală".

Se completau de minune unul pe altul: mîndreţea de flăcău care era Gheorghi, şi Gabunia, mărunţel şi mucalit, cu nişte ochi ca de cărbune, care-i jucau în cap. Cuconiţele dădeau năvală, vînzarea mergea bine. Mişa turna la glume „pitoreşti".

Piaţa forfotea. La intrare era postat cu mîinile la spate directorul — o namilă de bărbat îmbrăcat cu un costum bleu-deschis, bine călcat şi cu o şapcă turtită în cap. Lîngă el stăteau cîţiva drujinici — membri ai miliţiei voluntare — în frunte cu Avessalom Illarionovici Cercekov: vegheau să fie ordine. Ceva mai încolo şedeau pe jos, pe două şiruri, cei care vindeau animale şi păsări. Purcei trandafirii guiţau subţire şi smuceau de sforile cu care erau legaţi, nerăbdători să se împrăştie în toate colţurile acestei lumi a cărei larmă le tulburase pruncia. Găinile atîrnau ciorchine, cu capul în jos, clipind din ochii lor injectaţi. Pe asfaltul moale zăceau, într-o apatie premergătoare morţii, doi cocoşi legaţi împreună de picioare. Din cînd în cînd, aducîndu-şi parcă aminte de nişte vrăjmăşii vechi, ţîşneau în sus, încingeau o bătălie aprigă şi stîngace şi apoi, extenuaţi, se prăbuşeau cu aripile în lături şi-şi îngropau ciocurile şi crestele în penajul lor verde şi roşu. Mai erau ţărani din munţi care şedeau chinciţi, cu picioarele lor subţiri vîrîte în ciorapi şi papuci de cauciuc, cu miei atîrnaţi pe grumaz, şi bătrîne cu chipuri întunecate, inexpresive, şi generaţia tînără în

cămăși de „cow-boy". Cît vedeai cu ochii, pere ca bolovanii, baricade de vinete, piramide de portocale; și mai încolo — ateliere de șepci unde se făcea pe sub mînă și cu îndemînare negustorie cu tot felul de nimicuri și meșteri care trăgeau după șablon carpete de mușama cu prințese ochioase și turnuri cu crenel. Prin mulțime umbla un bătrîn șmecher cu un picior de lemn și cu un papagal pe umăr. Ca să-i fie mai comod, pasărea profetă împărțise omenirea în ruși și armeni. Pentru ruși scotea din borcan biletele albe, pentru armeni — roze. Firește că bătrînul n-avea în treaba asta nici un amestec.

Pictorița Alina despături biletelul alb și citi:

„Pe drumul tău te vor însoți desfătări nenumărate pe bază de simpatie reciprocă și o dragoste cu noroc".

Tinerii cavaleri ai Alinei și Nastiei — al căror număr se ridicase între timp la trei — izbucniră în rîs și începură să facă spirite. Era, ce-i drept, o temă generoasă!

— Alina, uite-l pe Goghi al nostru! spuse Nastia, prietena și confidenta pictoriței.

— Da, da! se bucură Alina.

Toată banda o coti spre tarabele cu fructe. Gheorghi o întîmpină pe Alina cu o privire fermă. Fata se plecă asupra mandarinelor. Rochia decoltată aproape că nici nu-i ascundea sînii albi. Îi întinse mîna:

— Bună ziua, Goghi. N-ai avut de ce să te simți jignit. Nu de dumneata rîdeam.

Îndărătul lentilelor groase, ochii i se deschiseră mari, și dinții îi scăpărară în zîmbet.

— Uite, vreau să-ți fac cadou portretul acela.

Scoase din taşcă blocul, rupse foaia cu pricina și i-o dădu. Apoi se depărtă, întorcînd de cîteva ori capul înainte de a dispărea în mulțime. Gheorghi rămase cu desenul în mînă.

— Gheorghi, suflete, fă-mi-o cadou pe fetița asta de ziua mea! spuse tare Gabunia, așa ca să-l audă pictorița.

În realitate Gabunia era un familist cît se poate de cuminte și făcea asemenea bancuri tot pentru „culoare locală".

— Ce splendoare de băiat! făcu Nastia. Un adevărat zeu.

— Cîți ani o fi avînd? se interesă Alina.

— Vreo douăzeci și cinci. Trebuie să fie extraordinar ca bărbat.

— Îmi închipui! Ce-ar fi să verificăm?
— Încearcă. Pe tine a pus ochii.
— Te-ai ars, Nastia.
— Ba tu te arzi, eu mă bronzez.
— Deh, dacă te dai cu uleiul ăla.
— Ce tot șușotiți acolo? se revoltară junii.

A, cavalerii ăștia care mint ca pungașii și se strecoară ca șopîrla, niște țapi în dîrdoră! Craidonilor, măgarilor, nu vă apropiați de ea! Hai, luați-o din loc! păreau a spune privirile ca două junghere de foc ale lui Gheorghi Abramașvili.

3

În țăcănitul foarfecelor lungi și agile, cădeau pe cearșaf, pe umeri și pe jos pletele negre al zeității marine Abramașvili. Ventilatorul bîzîia, mustele bîzîiau, mirosea tare și scîrbos a colonie. Gheorghi se tundea „plastic".

— La spate doriți pierdut sau lăsăm plin și îndreptăm? întrebă frizerul.

„Plin", hotărî Gheorghi și sub părul bogat gîtul îi apăru drept și înalt precum o coloană a sanatoriului „Primul cincinal".

Ieși în stradă. În seara aceea era îmbrăcat cu o cămașă de nylon italiană, pantaloni polonezi și pantofi vest-germani pe care i-i trimisese văru-său de la Moscova. Într-un cuvînt era pus la mare fix.

— Ei, Goghi, un'te-ai gătit așa? îl strigară de la stația de taxiuri Levan Toradze și cei din gașca lui. În fiecare după-amiază, Levan și ai lui erau la post la această intersecție din centrul orașului. Stăteau rezemați de taxiul din capul șirului și flecăreau între ei sau cu șoferul, învîrtind brelocuri între degete. Cînd venea un client, taxiul pleca, mașina următoare îi lua locul și prietenii se rezemau de ea. Dacă se isprăveau toate mașinile, prietenii traversau strada și începeau să stea lîngă lustragiu. Așa își petreceau timpul pînă la căderea întunericului, cînd se duceau la „Baztur" — baza turistică — și începeau să stea acolo lîngă ringul de dans.

— Hai și tu la „Baztur", îi propuse Levan lui Gheorghi care veni lîngă ei și dădu bună ziua cu fiecare în parte. Sînt acolo niște fetițe! Nu ca băbuțele voastre.

— Nu, mă duc la noi, îl refuză Gheorghi.

— Lu'Goghi îi plac babetele, rîse unul.

— Hai, Goghi, la un pahar de vin, stărui Levan și zîmbi.

— Ba mă duc să-mi văd de drum, răspunse Gheorghi zîmbind și el.

— Ăsta nici nu știe gustul vinului, chicoti gașca.

Dădu mîna cu toată lumea și, sprinten în pantofii lui ușori, o porni cu pași mari și trupul puțin dat pe spate spre tunelul de platani la capătul căruia, dincolo de îngrăditură, se și aprindeau luminile ringului de dans.

— Ei, Abramașvili! îl apostrofară niște drujinici.

— De ce nu te-ai prezentat la gardă? Avessalom Illarionovici Cercekov era un om sever. De ce? îl luă el la rost.

— De ce? repetă întrebarea Gheorghi privind cu un zîmbet fericit spre luminile ringului. De ce nu m-am prezentat?

— Să fii propus pentru miliția voluntară e un semn de încredere, iar tu nici n-ai binevoit să te prezinți, spuse Cercekov și sprîncenele-i stufoase se ridicară a mirare. Ce vrea să zică atitudinea asta?

— Vin eu, vin negreșit! exclamă Gheorghi și fugi mai departe. Zbura. Plutea.

— Bagă de seamă! strigă după el Cercekov.

4

— Zău, Alina, dacă nu ți-ai ieșit din minți. Uite cîți cunoscuți sînt aici. O să se termine prost. Vrei să iasă scandal? Refuză-l, nu fi nebună!

— Ce dracu a apucat-o?

— Își face de cap Alina!

— Frumușel foc gruzinul, n-am ce zice!

— Ești nebună, măcar nu-l invita la *Damenwahl!* Te faci de rîs! Glumă, glumă, dar ce-ți trebuia toată chestia asta? Vrei să faci pe originala? Ai nimerit-o prost. Stai, nu te du! Ești nebună...

— O știu eu de la Moscova. E o poamă...

— Termină, e o fată de treabă și e plină de talent.

— Soțul ei...

— Vrei să plec? Bine, uite, mă duc. Ajunge, Alinka, te-ai distrat destul. Gata. Sîntem așteptate. Că doar nu vrei... Hai să discutăm serios...

— Băiatul amuză cucoanele, ce vrei?

— Vreau să vorbesc cu el ca între bărbați.

— Nu te băga, că te trezești cu un cuțit în spate.

Alina și-a pierdut capul. Și-a scos ochelarii ca să nu mai vadă nimic clar, ca să plutească în ceață totul, chiar și obrazul lui. Dar degetele ei subțiri nu pierdeau nimic din relieful spinării tînărului tîlhar, a supusului Don Juan, și nările simțeau, prin efluviile „chypre"-ului, mireasma mării. Să plecăm, hai să mergem, Alina e nebună.

5

Valurile se apropiau tăcute pe întuneric, acoperind ca o lavă albă, sfîrîitoare, întregul prundiș și izbindu-se de parapet. Alina și Goghi, care stăteau sub parapet, erau uzi din cap pînă în picioare.

— Și acum ce facem, Goghi? întrebă ea.

— Nu știu, îngăimă el tremurînd și strîngînd-o tare în brațe.

— Ce-i cu tine, ți-e frig?

— Nu știu, nu știu nimic.

— Încet, o să-mi spargi ochelarii.

— Nu pleca, Alina dragă, nu pleca...

— Ascultă. Știi unde e vila noastră? La vreo sută de metri de aici, chiar deasupra parapetului. Etajul doi, ultimul balcon. Ai să te poți cățăra?

— Sigur.

— Dă-mi drumul. Fug pînă acolo și te aștept.

Să se cațăre la etajul doi. O nimica toată în comparație cu ce-a făcut în vremurile de demult Tariel, împovărat de zale și arme. Cînd ți-e trupul neted și lunecos ca al unui delfin, cînd ești sprinten ca o maimuță, voinic ca un tigru și îndrăgostit ca Tariel, să te cațări la etajul doi e floare la ureche.

În balcon i se făcu frică. Atinse ușa cu piciorul: se auzi un scîrțîit. Înlemni locului, dar ușa scîrțîi mai tare și se

deschise. Îndărătul ei, stătea în întuneric Alina. Era fără rochie și Gheorghi fu năpădit de o spaimă cum nu mai încercase în viața lui.

— Vino, Goghi, șopti ea cu glasul sugrumat. I-am făcut vînt Nastiei.

6

Culcat cu nasul în pernă, o pîndea cu coada ochiului pe Alina care stătea nemișcată lîngă el. Într-un tîrziu întinse mîna, luă de pe noptieră pachetul de țigări și manevră cu un pocnet sec bricheta; flacăra îi lumină gîtul, bărbia, gura și vîrful nasului, nițeluș adus în jos.

— Hm, la una ca asta nu m-am așteptat, tărăgăna ea cu glas leneș și mișcînd la fel de leneș în întuneric vîrful aprins al țigării. Se aplecă spre el: Cîți ani ai?

— Optsprezece, șopti Gheorghi.

— Mde! rîse și-l mîngîie pe cap. Rîd de mine însămi. Fumezi?

Gheorghi luă o țigară și se așeză în capul oaselor. Spuse:

— Auzi, e prima mea țigară.

— Zi mare pentru tine, îi spuse ea cu duioșie. Prima țigară, prima femeie.

De dincolo de catifea și de muselină se auzea foarte aproape un zgomot, de parcă ar fi spălat cineva niște rufe mari și foarte grele — erau valurile ce se izbeau de țărm.

— Trebuie să pleci, Gheorghi, acuși se întoarce Nastia. Du-te — îl sărută — și nu te necăji. Ai totul înainte.

Coborî de-a lungul peretelui și se așeză pe balustradă. În depărtarea neagră staționa o navă. Nu i se vedeau contururile, ci numai luminile galbene, de parcă acolo, în noapte, aștepta, luminată de sfeșnice, o masă așternută pentru cină.

„Să mă necăjesc, auzi, cînd sînt atît de fericit", nu pricepea Gheorghi.

7

La baza turistică, „seara de odihnă" este în toi: „culturalii" distrau lumea, orchestra de jaz și mai ales toboșarul

făcea un zgomot asurzitor, cînd de ringul de dans se apropiară din patru colțuri diferite grupul de moscoviți cu Alina la mijloc, Levan cu gașca lui, drujinicii în frunte cu Cercekov și, singuratic, Abramașvili.

O zărise de departe pe Alina. Era foarte frumoasă în seara aceea. Se opri lîngă o coloană, își puse semeț mîinile în șolduri și-i trimise o privire încărcată de mîndrie și fericire.

— Așa nu mai merge, Abramașvili, spuse Cercekov apropiindu-se de el. Iar n-ai venit la comandament. Cum explici atitudinea asta?

Și sprîncenele lui stufoase se ridicaseră iar a mirare.

— Dă-mi pace acum, Avessalom Illarionovici, răspunse Gheorghi cu ochii la Alina. Lasă-mă acum, dragă.

— Ești pus pe scandal? se miră și mai mult Cercekov și tot el confirmă diagnosticul: Ești pus pe scandal.

Din ajun și pînă acum grupul Alinei sporise vizibil: în afară de Nastia mai erau și alte femei și mai apăruseră cîțiva tipi solizi în jur de treizeci și cinci de ani, care împinseseră ferm pe ultimul plan flușturatica treime a junilor.

Alina îl observă în sfîrșit pe Gheorghi. Îi răspunse aproape imperceptibil la salut, se încruntă ușor și se întoarse imediat cu tot corpul spre bărbatul în pantaloni *blue-jeans* și cămașă cu dungi, proțăpit lîngă ea cu picioarele depărtate, cu pieptul umflat și cu mușchii încordați pentru a ascunde un început de burtă.

Gheorghi interpretă surîsul Alinei și zvîcnirea sprîncenelor ei ca un semn de intimitate, de duioșie, un semn al secretului lor comun.

În realitate Alina își bătea joc de el și de ea însăși, și găsea caraghioasă toată aventura asta care se consumase în ajunul sosirii inopinate a soțului ei; își amintea de mîngîierile stîngace, de băiețandru, ale lui Gheorghi și rîdea, ca să alunge și un fel de amărăciune care nu știa de unde apăruse. Nu era nici proastă, nici rea, nici lipsită de talent și în general avea mult bun-simț. Se întîmplase să capete însă în cercul ei reputația de „femeie a surprizelor" și acum ținea foarte mult să n-o piardă. Uneori se califica ea însăși în gînd de „muierușcă vulgară", ceea ce n-o împedica, în grija pentru păstrarea blazonului, să trîntească din cînd în cînd cîte o extravaganță.

— Alo, amice, se apropie Levan de Gheorghi. Să-ți arăt o femeie superbă. Ia uite!

Și i-o arătă pe Alina.

— Asta e femeia mea, scandă Gheorghi. Toate strunele ființei lui se întinseră și prinseră să sune de mîndrie și de fericire: N-ai să te uiți la ea. O iubesc, Levane, înțelegi?

— Înțeleg, Goghi, spuse Levan încrucișîndu-și mîinile pe piept. Prietenii nu-și mînjesc buzele cu același ruj!

Era mulțumit că s-a ivit prilejul să debiteze un dicton din codul lui cavaleresc pentru uzul populației masculine a stațiunilor balneo-climaterice.

Gheorghi porni spre grupul moscoviților, îl luă politicos de mijloc pe bărbatul acela, îl dădu puțin la o parte și se înclină în fața Alinei.

— Oho! făcu bărbatul uitîndu-se la el. Vultur de munte!

Alina dansa bine, cu grație, dar, hotărît, nu ca în seara aceea. Neliniștit, Gheorghi încerca să-i deslușească prin ochelari expresia ochilor. Dar vai, lentilele răsfrîngeau lumina. Uneori vedea numai ca într-o străfulgerare pupilele, dar asta nu-i spunea nimic.

— Hai să plecăm, Alina, îi șopti el, așa cum îi șoptise ea atunci.

— A venit soțul meu, răspunse ea zîmbind cu colțul gurii, așa că... mă înțelegi... și în general e mai bine să uităm toată povestea asta și...

— Hai să plecăm, repetă el simțind că ea îi vorbește, dar fără s-o asculte.

— Ți-am spus doar că a venit soțul meu, repetă ea ușor agasată. Bărbatul meu legitim. Un om serios.

— Care bărbat, ce tot spui! murmură Gheorghi pierzîndu-și cumpătul. Glumești, dragă...

Dansau în centrul ringului. În jurul lor clocotea „seara de odihnă". Îndemnați de țipetele și chiotele „culturalilor", dansatorii liberau locul pentru nu știu ce joc — alergări în saci sau prinderea premiilor cu ochii legați. Rămăseseră singuri pe ring. Orchestra tăcu. Cîțiva „culturali" se repeziră spre ei, dar Goghi tot o mai ținea în brațe pe Alina.

— Dă-mi drumul numaidecît ! șuieră ea furioasă. Dă-mi drumul, dobitocule, mucos nenorocit ce ești!

I se umflară vinele gîtului.

— Eu sînt bărbatul tău! răcni deodată Gheorghi. O să te duc de aici! O să te ascund! Nu te dau nimănui!

Era o scenă stupidă, ceva aproape neverosimil. În jurul lor se strînseră „culturalii" și o grămadă de lume. Se auzeau exclamații:

— Rușine! S-a obrăznicit de tot!

Lui Goghi îi jucau niște chipuri înaintea ochilor: chipurile lui Levan și ale fîrtaților lui rînjite amenințător; chipul ei, cu niște sticle enorme în loc de ochi; chipurile severe ale drujinicilor; altele indignate, altele sarcastice, și peste toate, fața masivă a omului aceluia, soțul ei, mîna lui grea...

Atunci s-a produs ceva ca o descărcare lungă și zimțată de trăsnet. Timpul despicat s-a surpat și s-a topit, și peste ochii lui Goghi s-a așternut o ceață roșie: sîngele războinic al strămoșilor îi năvăli în cap. Scoase un strigăt pe care nici el nu-l mai auzise vreodată și pe urmă nu-și mai aduce aminte ce a făcut. Peste o clipă, cînd s-a dezmeticit, era ținut strîns de doi drujinici.

De după umărul lui Cercekov scăpără un blitz: Goghi fusese fotografiat.

Pe urmă l-au scos afară din „Baztur".

8

Seara găsești întotdeauna pe parapet un caucazian bătrîn, de la munte, care tot bălmăjește ceva cu gura lui știrbă și vinde *madjari*: cincisprezece copeici paharul pe care ți-l toarnă dintr-o canistră ca acelea în care se ține benzină. Cine „cunoaște" însă îl lovește ușor pe umăr și-i face cu ochiul, de parcă bătrînul ar putea să vadă pe întuneric, îi strecoară în palmă o piesă de cincizeci și atunci moșul se apleacă deasupra coșului, desface niște cîrpe, scoate o damigenuță și-i toarnă inițiatului un pahar de *ceacea*, plin ochi. În minunata viață de adolescent a lui Gheorghi au irupt astfel dintr-o dată prima femeie, prima țigară și primul pahar de alcool.

A înotat îndelung în noapte, pînă a nimerit în bătaia unui reflector. Atunci a ieșit din apă, și-a pus pantalonii și cămașa și a adormit pe prundișul care începea să se răcească.

9

În „vitrina satirică" a drujinicilor, intitulată „Insolația" a apărut fotografia lui Gheorghi — numai capul, căruia un desenator îi adăugase un trup răsucit în niște convulsii hidoase — cu următorul text: „Se interzice categoric fetelor să danseze cu huliganul local Gheorghi Abramașvili, anul nașterii 1945".

Levan Toradze comentă astfel întîmplarea:

— Frumoasă treabă! Așa te porți cu femeile? Goghi e un măgar!

Iar în raportul lui Avessalom Illarionovici Cercekov cazul arăta așa:

— Nu s-a întîmplat nimic grav. Lui Gheorghi Abramașvili îi vom da posibilitatea să se îndrepte. În legătură cu aceasta ridic din nou problema stabilirii unor sancțiuni contra stricatelor și nerușinatelor care vin la noi pentru odihnă și tratament. Tineretul nostru meridional e focos, iar ele umblă prin oraș, practic vorbind, despuiate, de unde decurg neplăceri și situații penibile. Propun amendarea!

Cît despre Goghi, el tăcea și se gîndea: „E o femeie rea. De ce-o fi atît de rea?"

10

Gheorghi ședea în plin soare, pe faleză, lîngă vagonul în care locuia o echipă de scafandri. La vreo douăzeci de metri de țărm, pe o mică șalupă, un scafandru era pregătit pentru scufundare. I-au înșurubat casca, unul gras a lovit peste cască cu palma, și scafandrul a dispărut sub apă.

Gheorghi lunecă jos pe povîrnișul falezei, se depărtă înot de mal și cînd ajunse la vreo douăzeci de metri se scufundă.

La adîncimea unde lucra scafandrul era răcoare și cam întuneric. Lujerele lungi ale algelor se mlădiau pe pietre. Goghi înotă puțin în jurul scafandrului, se apropie să se uite în hubloul căștii, întîlni privirea veselă a unui tînăr, îi făcu cu ochiul și porni în sus.

Deasupra lui, în apa irizată de soare, se legăna fundul șalupei. Ieși la suprafață în imediata apropiere a ambarcațiunii și se prinse cu mîinile de copastie.

— Ei, *kațo*[1], îi strigă grăsunul. Ești tare, mă! Vino să lucrezi la noi.

— Nu, răspunse Gheorghi. Plec în curînd în armată. La aviație.

Înotă înapoi spre mal, șezu puțin acolo, apoi se îmbrăcă și se duse în parc.

În parc, lîngă podețul ce se gîrbovea pitoresc deasupra albiei unui pîrîu secat, ședea bucătăreasa Șura. În fața ei, pe un ziar, erau înșirate cîteva bucăți de piatră ponce de diferite mărimi.

— Noroc, Șura.

— Noroc, Jorik, răspunse Șura zîmbind vinovat.

Era legată cu un batic cu vederi din diferite capitale și inscripțiile respective: „Roma", „Paris", „Londra".

Goghi se așeză lîngă ea și-și aprinse o țigară.

— Uite, arătă Șura către ziar, am strîns piatră ponce și acum fac negoț. Să-i adun nenorocitului ăluia de o cinzeacă. Ce mi-a trebuit lifta asta pe cap, ai, Jorîk?

— Deh, Șura, răspunse Gheorghi.

Îi făcea bine să stea aici lîngă ea și să-și simtă inima plină de bunătate, de milă pentru această femeie.

— De ce nu mai vii, Jorik, să te hrănesc? De cînd n-ai mai fost...

— Mi-am luat lichidarea. Mai am puțin și plec la armată. Curînd voi fi pilot, Șura.

— N-are a face, tu vino, spuse Șura. Vino, Jorik, găsesc eu de mîncare pentru tine. Acuma dă-mi o țigară.

Au fumat un timp în tăcere, urmărindu-i cu privirea pe rarii vilegiaturiști care se prefirau pe alee cu umbrelele deschise.

— Uite-l că vine! exclamă deodată Șura, cu glas sonor, întinerit. În fundul aleii, măturînd pămîntul cu pantalonii lui largi, apăru bărbatul ei. Vi-ine, antichitatea greacă! îl luă în șfichi Șura, dar ochii i se luminară de dragoste.

— Noroc, Șura, spuse grecul chicotind încurcat. Te-ai apucat de negoț?

[1] Amic, prieten.

— De negoț! izbucni Șura. Pentru tine stau aici să mă rîdă lumea!

— Firește că pentru mine, Șura, se însenină grecul întinzînd mîna cu palma deschisă. Doar îți sînt bărbat.

— Bărbat! îl maimuțări Șura cu mîinile în șolduri. Iote!

Gheorghi îi lăsă lîngă podeț și o luă de-a lungul pîrîului, spre trecătoare. Era o plimbare plăcută: în spate îl ardea soarele suspendat deasupra mării, dar fața îi era mîngîiată de vîntul răcoros ce adia dinspre defileu. Frunzele atinse de rugină ale platanilor se legănau grav.

La marginea orașului, lîngă gară, stăteau înșiruite patru corturi ale unui detașament militar de construcții. Trecînd prin dreptul lor, Gheorghi furișa priviri curioase în fiecare. Înăuntru — viață tihnită: un ostaș în maiou scria o scrisoare, un altul citea în pat o carte, un al treilea tresări sub privirea atentă a lui Gheorghi — tocmai își examina ceafa în oglindă — un al patrulea dormea.

Sosi un camion cu pietriș. Trei ostași săriră înăuntru cu lopețile și începură să descarce.

— Ce stai și te uiți, *kațo!* Pune mîna și tu, strigă unul din ei, un lungan numai în chiloți și cizme.

Gheorghi luă o lopată și sări în camion.

— Am glumit, făcu lunganul.

— Nu-i nimic, răspunse Gheorghi și descărcară tuspatru mașina.

— Hai la scăldat, îi propuse lunganul lui Gheorghi. Își puse uniforma tropicală care-i venea ca un sac și o panama verde cu borurile pleoștite. Porniră.

— Asta viață! spuse ostașul privind marea printre gene. Ești de aici?

— Îhî. Curînd plec și eu militar.

— Sfatul meu e să te ceri la construcții.

— Nu, eu mă duc la aviație. Chiar ieri mi-au promis la comisariat.

— Aha, la aviație, făcu ostașul gîndindu-se pesemne la ale lui. Care va să zică, la aviație... Eu, *kațo* dragă, așa mi-am făcut socoteala. Sînt din Moscova. Am lucrat la „Krasnîi Proletarii". Înțelegi? Am o fată acolo, normatoare. Și acum fii atent: la construcții sînt plătit. Pricepi? Banii ăștia eu îi pun la casa de economii. Clar, nu? Așa că o să mă

întorc la fetița mea plin de gologani. Bine? Și o să cumpăr o motocicletă cu ataș cu care o să facem excursii prin împrejurimile pitorești ale Moscovei. Și o să ne înscriem desigur la seral. Este?

Însuflețit de aceste proiecte, lunganul mergea tot mai repede, gesticulînd într-una, și Gheorghi abia izbutea să țină pasul cu el.

— Este.

— Și tu, care va să zică, vrei la aviație? Dacă te bagă la personalul de deservire la aerodrom, tot e ceva, că înveți o meserie bună.

Începură să alerge spre mare, doi băiețandri cu urechile dezbîrnate.

— Eu vreau... începu Gheorghi și închise ochii, pe jumătate orbit de strălucirea soarelui și a mării. Vreau...

În momentul acela ceva ca o chemare prelungă ce venea de foarte departe îi pătrunse întreaga făptură. Încleștă pumnii, străduindu-se să se lămurească bine ce anume vrea și ce sunet auzise adineauri. Poate că vîntul străvechii Meshetii[1] străbătuse în zborul lui toate trecătorile și văgăunile Gruziei și adusese pe aripile sale sunetul acela de la inabordabilul Vardzia[2] pînă la urechile foarte tînărului Abramașvili. Și deci, ce vrea?

O barieră coborîtă îi opri din drum: trecea acceleratul Suhumi-Moscova.

— Goghi! Pa, Go-o-oghi-i-i...

Strigătul acesta dispăru în tunel împreună cu trenul. Fugiră mai departe spre mare.

— Vreau să mă fac cosmonaut! izbucni Gheorghi cu un fel de înverșunare.

— Și asta-i bun, îl aprobă soldatul.

În românește de
Radu Albala și Eleonora Mircea

[1] Meshetia — denumire veche, istorică, a Gruziei de sud-est.
[2] Grandios complex de grote și peșteri alcătuind o mănăstire — monument al artei gruzine vechi.

Nea Mitea consuma colțunași la ospătărie să mai prindă puteri și chibzuia. Nu dădea mîncării atenție, ducea distrat la gură colțunașii, sorbea din supa de carne, punea piper, sare, turna oțet — totul cu gesturi mașinale și, în același timp, privind afară prin vitrină, nu scăpa din ochi stația de taxiuri.

Pentru un șofer de taxi din Crimeea, iarna e un sezon plicticos: lucru puțin, rost de învîrteli și mai puțin; în ziua aceea totuși parcă se întîmplase ceva deosebit: prea se aglomeraseră mașinile în stație.

Stăteau aici, în șiruri dese, „Volgi" din Simferopol, alături de „Volgi" locale, din Ialta, erau mașini și din Feodosia, și din Sevastopol, iar ceva mai la o parte se afla „Z.I.L."-ul negru al lui nea Mitea.

Unii dintre șoferi moțăiau la volan, alții citeau, cei mai mulți se strînseseră grup în stradă discutînd diverse, iar nea Mitea prindea puteri la ospătărie și chibzuia:

„Dacă stau aici s-aștept să-mi vină rîndul la clienți, m-am ars. Dacă mă duc să staționez la Alușta sau în fața sanatoriului «Donbass», oare mă ard și acolo? Poate da, poate nu. Dar dacă iau acolo pe cineva — la întoarcere, cu kilometrajul, iar m-am fript; la Simferopol de trei zile nu mai aterizează nici un avion, nu-s pasageri, nu-mi convine. Dar și dacă stau aici s-aștept, am dat-o dracului. Mai pică-n stație Jorka Borbarian cu mașina, și-mi strică toate socotelile."

Fără a fi reușit să ia vreo hotărîre, nea Mitea ieși din ospătărie. Nu se îndreptă spre stație, începu să se plimbe de colo pînă colo pe o străduță din apropiere. O văzu de departe pe soacră-sa întorcîndu-se din piață. Dacă pentru succese culinare s-ar decerna titlul de om de știință, soacra

lui nea Mitea demult ar fi profesor. Acum, cumpărase din piață trei găini și le ducea legate, cu labele mănunchi. Să-ți lingi buzele, nu alta, cînd te uitai la găinile acelea! Ca să vezi cu ce munculiță s-a procopsit el la bătrînețe: nu-i chip nici să dai o fugă pîn-acasă să iei o gustare. Că dacă treci pe-acasă să înfuleci ceva, apoi, sănătate! Să vezi ce mai clapă îți trag ceilalți în vremea asta. Tocmai atunci sosește cu mașina și alde Jorka Borbarian. Nu-ți mai rămîne, așadar, decît să te-ndopi cu colțunași d-ăștia, fire-ar ei să fie!

Și colo, uite-o, soacra, soacra... Merge parcă plutește, chiar ca o lebădă pe ape plutește.

Nea Mitea își aminti cum arăta soacră-sa acum treizeci de ani, înainte de război — o femeiușcă bine, veselă, dezghețată. Era pe atunci responsabilă culturală la sanatoriul „Comuna din Paris" și nea Mitea tocmai în acea perioadă îl adusese la sanatoriu într-un „Packard" pe un tovarăș cu sarcini de mare răspundere în Comitetul Executiv Central al Crimeii.

Și s-a întîmplat cu el și cu soacră-sa o poveste, să mori de rîs. S-a însurat imediat după război, bărbat în toată firea, de treizeci și trei de ani. Ei, s-a însurat, foarte bine — soție, soacră, rude, garnitura completă. Numai că o dată, de 7 Noiembrie, cînd avea liber, au pus la patefon o placă veche: „Sașa, ți-aduci aminte cînd ne-am întîlnit în parc, pe țărmul mării?" S-a terminat placa, toate bune și frumoase, dar soacra nu, că ea vrea s-o mai asculte o dată. Că, zice, „placa asta mi-amintește o anumită seară". „Ce seară adică?" s-a interesat nea Mitea, căruia de asemeni placa aceea îi amintise o anumită seară. „Așa, o seară ciudată, plină de vrajă, zice soacra cu intenție și cu un aer melancolic, lucram pe atunci în sectorul cultural." Și ce mai, din vorbă-n vorbă, și-au reamintit sanatoriul „Comuna din Paris", și „Packard"-ul, și un vals-boston, în urma căruia plecaseră amîndoi să se plimbe în parc, și și-au amintit unul de celălalt. Noroc că soția lui nea Mitea nu se afla în bucătărie în timp ce se înălțau la suprafață aceste amintiri și n-a văzut-o pe mamă-sa cum roșise și cum începuse a gesticula întinzîndu-și spre el brațele într-un gest de apărare. Ca să vezi, cum se întîmplă uneori în viață!

Din ziua aceea, între nea Mitea și soacră s-au stabilit relații tovărășești excelente. Totdeauna ea era de partea lui în certurile dintre el și soție, și-l hrănea admirabil, și-și învăța nepoții să fie respectuoși cu tăticu. Iată ce-nseamnă să ai în comun cu cineva un secret romantic!

„Da, își spunea acum nea Mitea, privind cum se tot îndepărtează soacră-sa, chiar c-a fost nostim: și rîs, și plîns, și-o fugă de mînz."

Deodată observă că se apropie de stația de taxiuri cineva, un bărbat cu trenci de import și cu o valiză în mînă. Ăsta eram eu.

— Luați „Z.I.L."-ul ăsta negru, tovarășe, vă place? mă întrebă nea Mitea.

— Perfect.

— Mergeți la Simferopol?

— Da.

— Atunci dați-mi, vă rog, valijoara.

Mi-o înșfăcă din mînă, eu m-am opus, dar el fu mai tare și mi-o luă așezînd-o în față.

Ceilalți șoferi din stație începură să protesteze:

— Nea Mitea, iarăși nu ții rîndul, strici ordinea!

— Tovarășul dorește un „Z.I.L.", replică nea Mitea din mers făcînd semn cu capul spre mine.

Spusei:

— Mie în definitiv mi-e totuna, „Z.I.L.", „Ceaika", „Volga", ce-o fi... Se-nțelege, glumeam.

— Ei, ați văzut, măi băieții? E un caz special, le explică nea Mitea șoferilor.

— Umbli cu tot felul de tertipuri, Mitka, îl admonestă Semion Volf care era de-o vîrstă cu el.

— Sioma, gura! Să punem punct la discuție. Vă rog, tovarășe, luați loc. Banchetă de piele, nu plastic. Plecăm imediat, avem și radio, îi dăm drumul. Pornim ca vîntul — și cu muzică! O clipă numai.

Înaripat de acest prim succes, nea Mitea fugi din nou în străduță. În cinci minute, cutreierînd stația de autobuze, descoperi și pescui trei femei cu brațele pline de traiste și boccele. Fără să arunce nici o privire celorlalți șoferi, aduse femeile la mașină, le invită să ia loc pe bancheta din spate, îndesă în portbagaj o parte din traiste și legături, iar restul îl îngrămădi pe genunchii lor.

— Ce mai tertipuri la nea Mitea! exclamau șoferii.

— Nu-i frumos ce face, e netovărășește, remarcă Gorbaciov, un șofer tînăr, care-și făcuse stagiul militar la marină și fusese de curînd lăsat la vatră.

— Frumos-nefrumos, el pe ziua de azi s-a aranjat, replică Volf.

„De mi-ar trimite Dumnezeu încă un pasager!" se ruga cu ardoare nea Mitea.

Și atunci, ca-n basme, i se ivi într-adevăr încă unul, o namilă cu obrajii rotunzi și cu palton gros, de postav. Cu ăsta, nea Mitea își făcuse plinul, nu-i mai trebuia nimic.

— Nu-mi cedați locul din față? se adresă ultimul pasager primului, adică mie. Vă rog să mi-l cedați, că sînt bolnav, am tuberculoză. Aspectul înfloritor nu-nseamnă nimic, să știți.

Și rîse pe-nfundate, vesel, scoțînd din buzunarul de la piept un mic sul: un clișeu radiografic.

— Bine, bine, mă grăbii să-i răspund. Poftim. Cînd e vorba de sănătate...

Bolnavul duhnea teribil a băutură. De dimineață își și găsise timp să colinde tot cheiul și să expedieze în stomac orice-i ieșise în cale: ai vin de Porto? dă un porto; ai Cuban? adu-ncoa! Șampanie? hai și asta.

„Sînt victima vreunui procedeu hipnotic, mă gîndeam, stînd pe strapontina din spate, înghesuit de boccele și de genunchii femeilor. Că doar puteam merge tihnit cu o «Volgă», uite numai cîte «Volgi» sînt aici și femeile astea puteau lua și ele tot «Volgă»; să știi că-i vreo hipnoză la mijloc."

Demarînd, nea Mitea făcu: „Hm!" cu satisfacție, apoi conduse mașina în zigzag pe sinuoasele străduțe ale vechii Ialte pînă ieșirăm în strada Moscovei, largă, și făcu din nou „Hm!"; în sfîrșit, pornind triumfător pe șosea și schimbînd vitezele, făcu a treia oară „Hm!", deplin mulțumit, și trase cu ochiul spre pasagerii săi. Partea din spate a mașinii era ticsită simpatic cu oameni și bagaje. Garnitură aproape completă! Firește, n-ar strica să mai fie un pasager și pe cealaltă strapontină, dar nu-i nimic, lasă, poate luăm unul pe drum!

La un viraj ne întîlnirăm cu „Z.I.L."-ul lui Jorka Borbarian care făcea cale-ntoarsă. Lui nea Mitea i se păru mai

întîi că maşina lui Jorka ar fi goală. Dar nu, nu-i Jorka dintr-ăştia: în spatele lui, în maşină, deslușirăm profilul cuiva.

— Ehe-he, nea Mitea! strigă Jorka scoțînd capul pe geam şi în glas îi vibra, firește, multă admirație față de isteţimea colegului mai în vîrstă. Nea Mitea, drept răspuns, îi făcu semn cu mîna. Pe Jorka îl stima. Ehe, tinerimea se înfige, de sub nas îți suflă mușteriii. Dar nu azi. Azi nea Mitea e cu garnitura aproape completă. Pe ziua de azi Jorka a cam rămas de căruţă. Dar nu-i duce el grija, se pricepe Jorka să-şi scoată pîrleala!

Şi se întoarse către pasageri. Îmi spuse:

— Cum, dragă tovarăşe, încă nu te-au zăpăcit fetele astea? Şi ce fete, ia uită-te la ele, cremă! Durdulii, cu bujori în obrăjori, drăgălaşe de să le mănînci. Eh, dacă nu m-aş teme de soacră-mea, ce curte v-aş face la toate!

Trecute, cu feţele aspre şi întunecate, femeile acelea nu constituiau de loc un pretext nimerit pentru astfel de glume: ele însă, auzind ce spunea nea Mitea, se înviorară parcă subit, se încălziră şi începură să-şi îndrepte basmalele şi să-l amenințe în glumă cu degetul — fugi de-aici, nu mă duce-n ispită, diavole!

— Dragele mele, să nu vă simțiți ofensate! le strigă vesel nea Mitea. Eu nu ofensez pe nimeni, cu nu umblu cu vorbe-n doi peri. Şi se răsuci spre mine: Că sînt unii, tovarăşe, ştiți, dacă-şi strivește cumva degetul, suduie de orice, spurcă tot din gură, ca un cîine. Eu nu. Eh, uneori, mai scap şi eu cîte una mai deocheată, dar numai aşa, să facem haz.

Rămase un moment pe gînduri amintindu-şi cum alaltăieri, în garaj, la revizia tehnică, Siomka Volf îşi strivise degetul. Tii, şi ce mai blagoslovise de mamă, ce scîrbos înjura din pricina degetului aceluia! Asta-i, vezi, sînt şi de-ăştia!

Tuberculosul, pe neaşteptate, îi puse mîna pe genunchi.

— Ascultă, şoferule, nădragii ăştia ai tăi, pe cît văd, sînt de piele.

— Captură, declară nea Mitea.

— Văd şi eu: captură!

— N-au moarte.

— Văd şi eu: n-au moarte!

Nea Mitea se-ntoarse zîmbitor cu fața spre tuberculos, iar tuberculosul, sucindu-și gîtul taurin, se-ntoarse cu fața spre Mitea. Se înțelegeau de minune.

Tuberculosul scoase din buzunar clișeul radiografic, îl desfășură și-l lipi de parbriz să vadă toți. Erau vreo zece ani de cînd suferea de oftică, se tratase de-atunci mereu, și tratamentele i-au dat mereu rezultate bune, se bucura de tot felul de avantaje și își trăia viața din plin. În ce privește clișeele radiografice, ținea la ele mai mult decît la o adevărată fotografie.

— Ia uitați-vă, ne îndemnă, ce frumusețe! Un pneumotorax splendid, așa-i? Mai întîi îl aveam în stînga, mi l-au scos, l-au pus dincoace, în dreapta, și aici se comportă la fel, excelent.

— Doamne-maică! exclamară femeile. Da ce-i aceea?

— Gaz, surioarelor, gaz! Mi se insuflă între coaste, printr-o seringă, cîte șase metrișori cubi săptămînal, din gaz de-ăsta.

— Ai bacili, neică? întrebă nea Mitea. El nu suferise niciodată de tuberculoză, dar prinsese cîte ceva despre boala aceasta de la numeroșii bolnavi pe care-i transporta cu taxiul de la Simferopol la Ialta și îndărăt.

— Nu, răspunse celălalt, acum sînt curat. Și-apoi nici nu mai am nevoie de ei. Îl întrebai, interesat:

— De cine nu mai ai nevoie?

— De bacilii Koch. Locuință mi s-a dat acasă la mine, în Kerci, și frumoasă, frumoa-a-asă. De altfel, tovarăși, pe lîngă toate celelalte, fără glumă, fie vorba-ntre noi, eu personal nu-i pot fi decît recunoscător tuberculozei. Gîndiți-vă, am fost internat pe gratis în cele mai bune sanatorii. Am văzut lumea, sînt om umblat. Anul trecut am stat la Teberda opt luni. Stație climaterică la mare altitudine, peisaj pitoresc, societate subțire, surori de caritate. Oprește, neică, la bufet, că trebuie să-mi recuperez forțele.

— Aha! și la noi a fost un caz la fel, îi luă vorba nea Mitea. Îi plăceau pasagerii guralivi, dar nu-i lăsa prea mult să trăncănească, pentru că avea și el mîncărime la limbă. Va să zică, uite, a fost un caz așa... Mai poți aștepta nițel cu bufetu-ăla, că pe-aici sînt multe bufete. A fost un caz așa, aparte. Pe-atunci eram pe un camion. Și, va să zică, transportam la Soci niște mobilă ușoară, de răchită, pentru

nu știu care sanatoriu de-acolo și sub mobilă, în camion, hi-hi-hi, aveam harbuji. Mă rugase un om cumsecade să-i las în piață la Eupatoria. Cînd mă uit, uite-mi-l cum stă la marginea drumului lîngă tufiș, pe motocicletă, tovarășul Făt-frumos Cozoroc, inspector la Circulație; stă, citește ziarul și prin fața lui trec camioanele în sus și-n jos fără nici o grijă. Cum mă zărește, își înalță în aer bețigașul-ciomăgașul: stop, nea Mitea, bine c-ai sosit, ia să te iau la control. Na! Ce-i de făcut? Vă-ntreb și eu pe dumneavoastră, doamnelor și domnilor, pe unde scot cămașa cu încărcătura ailaltă a mea, ilegală? Mă prefac că n-am observat semnalul de oprire și dă-i drumul înainte, dă-i drumu-n viteză. Cînd mă uit îndărăt, la inspector, nu știu ce-o fi avut motorul lui, da nu-i prea mergea. Pînă una, alta eu ajunsesem deja la cotitură și virasem, nu mă mai vedea. Ce-are-a face, zic, tot mă ia gaia, c-o să-și forțeze ăsta motocicleta, de o s-o ia dracu. Cotesc spre Kaștanovka, unde am eu un cunoscut, un țăran mai cuprins, i-am dat ajutor nu o dată să care marfa. Întorc, intru direct în curte la el, descărcăm instantaneu harbujii, trage peste ei o rogojină, și mobila aia de răchită, îndărăt sus, la locul ei. Chiar atunci numai ce apare și ofițerul,zice: „De ce n-ai oprit cînd ți-am făcut semn?“ Zic: „Mă scuzați, n-am văzut“. „Acum, zice, să declari ce încărcătură ai.“ „Păi, ce să am? Mobilă de răchită, o duc la Soci. Poftim și foaia de transport, salut și să trăiești!“ El: „Lasă jos oblonul!“ Îl las, nu găsește nimic. „Da, zice, de ce te-ai ascuns în Kaștanovka?“ „Ei, zic, tovarășe Făt-frumos Cozoroc, nu se poate să nu mă abat din drum la un prieten, să beau cu el o ceașcă de ceai?“ Zice: „Ascultă, uite ce, eu înțeleg totul“. Și a plecat. Sigur, atunci hai și eu cu harbujii îndărăt în camion. Iac-așa a fost cazul. Nu v-a impresionat rău cumva, tovarășe, povestirea mea?

— A, nu, replicai, n-aveai încotro.

— Apoi da, sînt fel de fel de situații, începu tuberculosul, folosindu-se de pauza care urmase. Bunăoară pe mine mă cheamă într-un rînd profesorul și zice: „La dumneata, Kașkin, procesul decurge foarte interesant și, zice, vreau să scriu o lucrare științifică despre dumneata“.

— Așa, așa, îl susține nea Mitea cu glas mîngîios ca și cum l-ar încuraja să povestească totul, dar în realitate dorind numai să-l întrerupă. Și continuă: Just ați remarcat,

tovarăşe, cînd aţi spus că nu aveam încotro. Factorul material joacă rolul de frunte. Dumneata, prietene, ca pacient, ne istoriseşti cum a fost cu profesorul, da să vezi ce caz am avut eu. Noaptea, mă-nţelegi, plec la Feodosia cu nişte caise. Mă roagă unul din Bahcisarai să-l iau şi pe el. Nu fac nici douăzeci de kilometri şi, cînd mă uit, na că dă tîrcoale pe şosea căpitanul Liseţki, l-am recunoscut după far. Bag în viteză şi-o întind ca la curse. Norocul meu s-ajung din urmă o coloană. Vine Liseţki, se uită să mă vadă, eu — în coloană. Nici nu m-a observat.

— Fel de fel de situaţii, confirmă tuberculosul. La noi, la Kerci, la uzină, mă cheamă odată inginerul-şef şi zice...

— Da, da, uite tocmai asta-i,îl aprobă nea Mitea. Eu tot aşa, odată, sosesc noaptea la Djankoi şi acolo cine mi se învîrte prin preajma pieţii? Şcerbakov. Ei, zic, ce te faci? Numai ce văd că trece Petro cu maşina, un şofer de la noi, acum lucrează în Mongolia. Zic, Petro, dă-mi o mînă de-ajutor...

Nea Mitea se întrerupse brusc şi aproape că sughiţă luat aşa, prin surprindere. Zărise în stînga, prin oglinjoară, chipul lui Ivan. Ivan, pe motocicletă, uite-l, din clipă în clipă ajungea din urmă „Z.I.L"-ul. Ca totdeauna, pe şosea, chipul lui Ivan părea împietrit şi împietrirea aceasta i-o mai sporea şi cureluşa şepcii, trasă pe sub bărbie. Cu mănuşile lui de piele, cu mîinile ţinînd ferm ghidonul, Ivan se apropia mereu.

Întrecu „Z.I.L"-ul şi-o luă înainte făcînd semn cu beţigaşul-ciomăgaşul spre marginea şoselei: trage acolo, tovarăşe şofer!

Nea Mitea opri, coborî din maşină, coborî şi Ivan de pe otocicletă. Porniră unul spre celălalt, pe jos. Nea Mitea îi nbea lui Ivan. Ivan nu-i zîmbea lui nea Mitea.

— Cursă obişnuită, spuse nea Mitea. Duc cîţiva pasageri Simferopol.

— Ce-ai în portbagaj? întrebă Ivan, sever.

— În portbagaj avem bagaje, Vanea, zîmbi nenea Mitea.

— Deschide!

Nea Mitea deschise portbagajul şi-i arătă ofiţerului boccelele femeilor din taxi.

— E bagajul dumneavoastră, tovarăşe? le întrebă Ivan pe pasagere.

— A nostru, tată, a nostru, se intimidară ele.

— Puteți continua drumul, anunță Ivan salutîndu-l cu mîna la cozoroc pe nea Mitea.

— Hei, Vanea, Vanea! îl dojeni ușor nea Mitea.

— Pe traseu, pentru dumneata nu sînt Vanea, sînt sublocotenentul Ermakov. Ți-am mai spus asta de nu știu cîte ori!

Încălecă pe motocicletă și, accelerînd concomitent cu demarajul, porni glonț prin cernerea măruntă a ploii, în susul drumului, și dispăru îndărătul unui nor.

— Ăsta-i tovarășu Făt-frumos Cozoroc, și doar îl știu de cînd era puști. A fost ucenic la noi la bază, spăla buloane. Pe-atunci era negru la față ca antracitul. Pe urmă, ce mai, au fost luați mai mulți tineri de la noi și trimiși la școala de inspectori de circulație auto, a plecat și el...

Tăcu.

— Se-ntîmplă, spuse atunci tuberculosul, uite la noi, mi-aduc aminte că...

De data asta reuși să ducă pînă la capăt una din istoriile lui. Nea Mitea nu-l mai întrerupse, privea încruntat drept înainte spre pantele învăluite în ceață care se înălțau în fața noastră. Parbrizul se aburea mereu, picăturile se prelingeau formînd pîrîiașe. Grozav de proastă vreme, corespunzînd total cu grozav de proasta dispoziție a lui nea Mitea. Nea Mitea puse în mișcare „măturătorii", adică ștergătoarele parbrizului. „Măturătorii" se mișcau ritmic și pendularea lor parcă-i dezvăluia mereu alte scene din trecut. Își aminti cum a fost nevoit să abandoneze slujba de șofer pe camion, începîndu-și munculița aceea atrăgătoare și primejdioasă, e drept, dar rentabilă, și cum i s-au tăiat posibilitățile de afaceri în stil mare pe toate șoselele din Crimeea, de-a ajuns la combinații mărunte ca șofer, poftim, pe-un păcătos de taxi. Iar vina pentru toate acestea o poartă principalul său persecutor, Ivan Ermakov, tovarășul Făt-frumos Cozoroc.

Pînă la apariția lui Ivan pe traseele din Crimeea, nea Mitea nu știuse ce-nseamnă un necaz mare din cauza serviciului. Avusese desigur multe neînțelegeri cu căpitanul Liseți, cu Șcerbakov, cu locotenentul Ghitaridze și cu alți tovarăși, dar toate astea nu fuseseră decît mici neînțelegeri, erori, fleacuri, nimicuri. Reușea să treacă neobservat pe sub ochii de Argus ai controlului auto, ba uneori de-a drep-

tul să spele putina cu impertinenţă, să se ascundă şi să tragă clapa, piratereşte; de exemplu, aşa cum le povestise mai înainte pasagerilor din taxi.

Sublocotenentul Ermakov începuse deodată să-l urmărească în mod deosebit. Cîteodată, nea Mitea îl vedea cum merge pe şosea cu motocicleta roată-n roată cu camionul şi se uită, se uită. Îi spunea: „Salut, Vanea", iar ăla se-ncrunta adică: nici un Vanea, eu pentru tine nu-s Vanea. A fost mai demult un Vanea, îl ţineai din scurt, îl trimiteai să dea o goană după ţigări, ia să-l uiţi pe acel biet Vanea. Acum eu te ţin din scurt pe dumneata, eu, sublocotenentul de miliţie Ivan Ermakov... Cam asta parcă avea aerul să spună Ivan, cu figura lui ca de piatră.

Apoi a început să se lege într-una de nea Mitea, şi tot numai pentru mărunţişuri: ba exces de viteză, ba depăşire nereglementară sau nerespectarea distanţei. Şi-i trîntea la amenzi! Rublele, sigur, nu-l dureau pe nea Mitea, avea pe-atunci din belşug metal de-ăsta demn de tot dispreţul, dar îl jignea faptul în sine şi, mai ales, îl alarma: simţea el că Ermakov se ţine să treacă la esenţial, respectiv la afacerile necurate ale lui nea Mitea.

Odată, cînd iarăşi îl arsese Ivan cu o amendă, nea Mitea i-a spus:

— Te ţii de fleacuri, Vanea.

— Fără Vanea! se răstise Ermakov.

— Eh, Vanea, Vanea, continuase nea Mitea, d-apoi tu pe vremuri spălai buloane la noi la bază.

— Da. Şi?

— Eh, Vanea, Vanea, uiţi cine ţi-a făcut cîndva un bine. Îţi mai aduci aminte cum ţi-am luat apărarea în faţa directorului, cînd plecaseşi de la bază într-un rînd cu cheia în buzunar?

Ermakov, roşind, se încruntase mai tare:

— Pata aceasta am lichidat-o demult şi pentru mine a garantat atunci organizaţia de comsomol şi-apoi ţi-am mai spus de atîtea ori: fără Vanea! Că nu sîntem neamuri, nu sîntem nimic.

Într-o zi nea Mitea, terminînd lucrul ceva mai devreme ca-n alte dăţi, plecase acasă pe jos. Era vară, arşiţă mare, toată populaţia Ialtei, şi flotanţi şi permanenţi, se îngrămădise pe plajă, n-aveai loc s-arunci un ac în nisip. Nea Mitea,

satisfăcut, luă o bere undeva, fumă satisfăcut o țigară și tot satisfăcut contemplă un timp acoperișul casei lui pe care o întrezărea prin frunzișul veșnic verde al pomilor. Continuîndu-și drumul, trecu pe la casa de economii, să depună ca de obicei o anumită sumă. Acolo îi atrase atenția afișul unei loterii cu cîștiguri în bani și în obiecte. Pentru reclamă, afișul cuprindea și cîteva fotografii ale fericiților cîștigători inclusiv obiectele cîștigate. Casnica P.S. Kurțer din Șepetovka devenise posesoarea unei mașini de spălat rufe, inginerul P.P. Gorohov din Donețk era înfățișat stînd alături de un aparat de radio „Estonia", contabilul V.N. Pancenko din Harkov admira covorul pe care-l cîștigase... Dar mai ales îi atrase atenția lui nea Mitea ceea ce se vedea în altă fotografie din afiș: un bărbat între două vîrste, care, radios din pricina fericirii picate pe capul lui, se sprijinea de un „Moskvici-407" nou-nouț. Explicația de sub această poză suna în felul următor: „F.C. Kulik, domiciliat în orașul Djankoi". Va să zică, nu tu contabil, nu tu inginer sau casnică, „domiciliat", și atît.

„Ăsta-i de-al lor, chibzui nea Mitea privind lung fotografia cu «domicialiatul». Hei, de aș putea face rost de-un bilet cîștigător ca ăsta, oricît de scump m-ar costa! «Moskvici»-ul ar conta atunci ca avut al familiei mele. Așa, să-l cumpăr, n-are rost, că numaidecît încep să se-ntrebe care-s veniturile mele reale. Binevoitorii, fire-ar mama lor să fie!" Cu gîndurile acestea sosi acasă, intră în curte, constată că solul e bătătorit pretutindeni în curtea inundată de soare, se duse la fîntînă să controleze cum funcționează pompa (funcționa bine!), apoi dădu ocol casei fără să-i parvină dinăuntru nici un zgomot, tuși răsunător, se plimbă prin livada lui cu rod îmbelșugat, pe care o îngrijea soacră-sa, pipăi în treacăt merele (au crescut frumoase, drăguțele!) și abia după asta începu să urce treptele fără grabă, dar făcînd zgomot mare.

Casa lui nea Mitea, solidă, spațioasă, avea cinci camere, cu bucătărie și baie. În timpul sezonului, se-nțelege, patru din camere erau ocupate de fel de fel de lume, vilegiaturiști de prin orașele din Nord și nea Mitea cu familia — respectiv cu soacra, cu nevastă-sa, Alexandra, cu fata, Izabelka, de vîrsta măritișului, și cu cei doi băieți mai mici Vitka și

Igoreok — se restrîngea într-o singură cameră, plus dependințele și cele cîteva șoproane din curte.

Întocmai cum presupusese nea Mitea, toți locatarii o șterseseră la plajă, la fel soacră-sa cu nepoții, iar acasă rămăsese numai soția lui, Alexandra. Știind sigur că nevastă-sa nu-l înșală și că nici măcar în gînd n-ar comite acest păcat, nea Mitea totuși, înainte de a intra în casă, totdeauna tușea așa, tare, și bocănea cu picioarele pe trepte înadins, ca să facă zgomot, înștiințînd-o astfel, pentru orice eventualitate, că s-a întors. Ca să nu aibă surprize. De ce să se iște scandaluri inutile în casă?

O găsi pe Alexandra, ca de obicei, în cameră, cu storurile trase. Era răcoare în cameră. Alexandra sta lungită pe divan, cu o mînă — delicata ei mînă — sub cap, iar cosița i se răsfăța pe piept, splendidă. Ca femeie, Alexandra încă nu arăta de loc a fi bătrînă și era gingașă, lenevoasă... Contemplînd-o, nea Mitea se declară în sinea sa deplin satisfăcut.

Apoi se înseră, arșița scăzu, crepusculul institui pe întreg teritoriul local sistemul său de iluminare diafană. Auzind tropotul precipitat și viguros a numeroși pași afară, în curte, nea Mitea ieși din casă și coborî scările repede, lăsîndu-și nevasta singură pe divan. Dădu bună seara, amabil, vremelnicilor săi chiriași, îi făcu prietenește soacră-si cu ochiul, îl luă în brațe și-l săltă în aer de cîteva ori pe micul Igor, care avea șase ani, îl trase de urechi pe Viktor și o admiră pe Izabela care se tot fîțîia la portiță jucîndu-se cu inima unui june — un lungan cu tricou roșu, vărgat.

Izabelka nu semăna cu maică-sa; zglobie, nebunatecă, se țineau băieții droaie după ea, se băteau pentru ea, și ea, nimic, rîdea — meridională.

— Ți-ar cam fi vremea să te măriți, Izabelka, îi spunea tată-său de obicei, mi-e să nu calci strîmb.

— Las-că nu mă tem eu să calc strîmb ! rîdea fata. Ce tot vii cu expresii de-astea de modă veche, *my father*? Generația dumitale a rămas considerabil în urmă.

Nebunește ținea nea Mitea la Izabelka lui. De altfel, toată familia îi era nespus de scumpă și el se mîndrea cu bunăstarea ce domnea în casă. Pentru asta s-a ținut de piraterie pe șoselele Crimeii: ca să aibă parte acasă de astfel de bucurii, ca să-i mîngîie, seara, sufletul astfel de ore de intimitate familială.

Soacra a și pus masa afară în curte sub platan, a cărat aici cîteva cratițe în care sfîrîie mîncarea,a tăiat mărunt în salatieră castraveți și roșii, a pus pe masă o carafă cu vin de astă-toamnă, adus zilele trecute, plocon, de unul dintre clienții lui nea Mitea.

—Mitea, Vitea, Igoraș, Izabelka, Alexandra! strigă soacra și aruncă o glumă: Luați loc respectînd strict numărul indicat pe biletul de intrare.

Nea Mitea, așezîndu-se la masă cel dintîi, pentru ca să dea exemplu tinerei generații, o întrebă pe soacră-sa:

— Mamă dragă, cine-i amorezul ăsta al Izabelkăi? Nu te-ai interesat cumva?

— E-o săptămînă de cînd se ține de capul fetei, îl informă soacra, și-a băgat în sperieți toți rivalii. Cică-i inginer.

Casa vuia, răsuna de chemări stridente, ușile scîrțîiau într-una. Nea Mitea privea binevoitor cum dădeau fuga de colo, colo, prin curte gospodinele, soțiile vilegiaturiștilor, pregătind cu chibzuială ceva cît mai simplu pentru cină, și cum se jucau cu niște cercuri, răsucindu-și-le pe mijlocele lor subțiri, copiii sosiți aici, la mare, din Moscova și Leningrad, și cum mișunau astfel sub ochii lui toate cele șaisprezece ruble pe care i le aducea zilnic închirierea camerelor în sezonul de vară.

„Ca să vezi, medita el, orice om are nevoie de odihnă și de mai multe vitamine, orice om se chibzuiește cum s-o scoată mai bine la capăt.“ După care exclamă:

— Înainte marș, la masă! Hei, tînăra generație, înainte marș la masă! Izabelka, invită-ți cavalerul!

Dintr-un salt cei doi frați, Vitea și Igor, fură alături pe bancă; neastîmpărați, începură a ciuguli din tot ce vedeau pe masă și se pomeniră cu lovituri ușoare peste degete. Izabelka, rîzînd, își luă de mînă cavalerul. Acesta nu se lăsă rugat, veni la masă fără sfială. Privită de la distanță, perechea aceasta părea a fi foarte potrivită: Izabela, cu talia ei subțirică, alături de acel găligan spătos, cu dinții albi, sănătoși.

— Logodnicul meu! rîse Izabelka și se maimuțări. Am onoarea să vă prezint pe logodnicul meu!

— Mireasa cu mirele, mireasa cu mirele! urlară în cor cei doi puștani.

— O clipă! spuse tînărul. Am niţel coniac cu mine, şi fugi îndărăt spre portiţă, cu paşi mari de sportiv. Pe spatele tricoului scria cu litere latine „Kent". Dispăru pe portiţă şi reapăru imediat, aducînd la masă coniacul.

„Isteţ băietan, îşi spuse nea Mitea, ar fi bun."

— Aşadar, tăticule, exclamă vesel logodnicul, aşezîndu-se la masă, hai să ciocnim. Să ştii c-ai construit o fată pe cinste!

— Dar unde lucrezi dumneata, tinere? se interesă nea Mitea.

— La Moscova! replică triumfător celălalt, şi-i făcu Izabelkăi cu ochiul. Intonară amîndoi, şi ea şi el în acelaşi timp:

Să hoinăresc cu tine îmi place
Prin Moscova în miez de noapte,
Căci străzile orişice pas am face
Ne deschid larg braţele...

— Lucrez la Biroul de proiectări, secţia Cutii de scrisori.

— Tată, tată! ţipară cei doi puştani mîncîndu-l din ochi pe logodnic. Dînsul i-a strîmbat maxilarul lui Edka Skvorţov şi l-a dat peste cap pe centrul înaintaş.

Izabela chicoti, şireată:

— Tată, vreau să mă căsătoresc cu dînsul. De-ai şti ce premii ia!

— Exact! confirmă logodnicul, cu glas tunător. Am umflat recent opt sute de albăstrele cu proiectul „Palmierul" şi mai înainte înc-o juma de mie c-un alt proiect, „Chiparosul".

— Vechi sau noi? îşi manifestă curiozitatea nea Mitea.

— Noi, tăticule. Drept cine mă iei?

„Perfect", gîndi nenea Mitea; fiică-si însă îi spuse cu mustrare:

— Izabelka, măritişul trebuie să fie din dragoste, nu pentru bani.

— Aur ai scos acum din gură, Mitea, nu vorbe! Ia aminte, nepoţică, c-o să-ţi folosească în viitor, se porni soacra pe litanii.

— Viitor? Nu mai spune! exclamă Izabelka, năzuroasă. Uite colo turismul lui, „Zaporojeţ". L-aţi văzut?

Nea Mitea se ridică o clipă de pe scaun şi într-adevăr observă în stradă un automobil mic, cenuşiu ca un catîr.

un „Zaporojeț“ care stătea cu nasul lipit de trunchiul pomului lîngă care fusese oprit. Observă totodată că logodnicul îşi şi pusese mîna, sub masă, pe unul din genunchii Izabelkăi.

Soţia lui nea Mitea, Alexandra, apăru şi ea în sfîrşit după un timp, somnolentă. Aruncă doar o privire, în treacăt, asupra zgomotoasei sale familii şi se aşează lîngă soţ, trăgîndu-şi pe piept cosiţa, grea. Se justifică:

— Mi-am făcut manichiura, şi braţul ei pluti pe deasupra mesei, alb ca un gît de lebădă.

— Alexandra, ar trebui să te înscrii într-o echipă artistică de amatori, o îndemnă maică-sa, să joci barem rolul Katerinei din *Furtuna*.

— Bine spune mama, soacră prinse mingea din zbor nea Mitea, te plictiseşti, Alexandra, fi'ncă energie ai destulă.

— Mama, ştii că m-am logodit? strigă Izabelka, iar nea Mitea confirmă:

— Da, Alexandra, vezi? Iată, un reprezentant al intelectualităţii doreşte să se integreze într-o familie muncitorească.

Chiar în acest moment intră în curte tovarăşul Făt-frumos Cozoroc. Zărindu-l, nea Mitea îşi curmă brusc discursul şi toţi ai casei, urmărindu-i privirea, se întoarseră spre ofiţerul de miliţie, care se apropia. Izabelka, răsucindu-şi trupul, se uita cu ochi mari, galeşi, la Vanea Ermakov.

Sublocotenentul Ermakov străbătu curtea în linie dreaptă, fără să dea atenţie nimănui, deoarece avea obiectivul chiar în faţă şi obiectivul era persoana acestui pungaş de nea Mitea; deodată însă, ca şi cum ar fi primit una la plex, se poticni. Întîlnise un obstacol neprevăzut — enigmatica privire a Izabelkăi.

Se apropie de masă, tuşi să-şi dreagă vocea şi nu găsi nimic de spus decît doar un „bună seara“. Toţi ceilalţi tăceau, Izabelka şi logodnicul ei chicoteau privindu-l lung, iar nea Mitea de-asemeni tăcea, înadins, văzîndu-l cum se zăpăcise.

— Dumneavoastră sînteţi neamţ? rupse tăcerea Igoreok.

— Eu? se fîstîci de tot Ermakov şi se înroşi; îl treceau sudorile, simţea că nu-i a bine ceea ce se petrecea cu el.

— Eşti de la miliţie? îl luă peste picior Igoreok.

— Da, răspunse Ermakov și se rezemă de spătarul unui scaun.

— Atunci ești contra păcii, că vrei să-i iei acolo cu tine pe toți băieții, proclamă Igoreok, triumfător.

Izabelka și logodnicul izbucniră în hohote de rîs. Făcînd violente eforturi de a-și ține în frîu nervii, întocmai cum proceda și în timpul întrecerilor la tragerea cu arme, Ermakov reuși să se domine. Își puse repede vestonul în ordine, își potrivi șapca pe cap și-i comunică lui nea Mitea:

— Cu dumneavoastră personal am treabă. Am venit să vă anunț, tovarășe șofer, că trebuie să participați la un ciclu de conferințe cu tema: regulile circulației auto pe șoselele Crimeii. Poftim convocarea.

— Dar, vă rog, luați loc, spuse Izabelka, apropiindu-se de Ermakov. Stați la masă cu noi.

Tremura convocarea în mînă sublocotenentului. Nea Mitea se dumerise de mult cum stau lucrurile.

— Dînsul, tovarăși, este inspectorul nostru de la circulație, tovarășul Ermakov, îl prezentă el pe neașteptatul oaspete. Igoreok, să știi c-am să-ți rup urechile! Vanea, dragul meu, fă-ne cinstea să ciocnești cu noi un păhăruț de vin și te rog n-o lua drept servilism.

Izabelka îl atinse ușor cu vîrful degetelor pe Vanea, și acesta, surprins el însuși de ceea ce făcea, se așeză la masă.

— Întrucît acum, îngăimă, nu sînt în exercițiul funcțiunii... întrucît acum, ca persoană particulară...

— Întrucît-într-atît! Una sută grame, rîse Izabelka.

Iar lui nea Mitea, în timp ce se uita cum pune fiică-sa gulaș și salată în farfuria lui Vanea, îi trecu fulgerător prin cap o idee genială. Cum ședea pe scaun, se săltă nițeluș, pe neobservate, și trase cu ochiul peste gard, spre „Zaporojeț". Chibzui:

„Da nici vorbă! Asta-i mașină? Savonieră din masă plastică! Mare scofală! Să-l am eu în familie pe Vaniușka, pînă-ntr-un an îi fac rost de o «Volgă» Izabelkăi." Și se apucă numaidecît să urzească planuri peste planuri în legătură cu viitorul.

Inginerul din Moscova așeză pe masă aparatul de radio cu tranzistori, prinse un twist la București și începu să țopăie cu Izabelka. La dans, nimic de zis, se-arată el destoinic, numai că energia de care trebuie să dai dovadă ca bărbat

nu stă în dans. Energia aceasta s-o demonstrezi printr-un aport personal la buna organizare a vieții familiei tale, or inginerul ăsta modernist, cu toți „palmierii" și „chiparoșii" lui, nu-i bun de-așa ceva, ba poate mai e și destrăbălat, deși, se-nțelege, serviciul de cadre al secției Cutii de scrisori funcționează ireproșabil; dar dacă el, inginerul ăsta, și-o fi ascuns adevăratu-i chip?

Ia uite la Vanea Ermakov — cîtă curățenie pe fața lui, ce trăsături frumoase! Și o privește pe Izabela cu atîta sfială, cu un devotament nemărginit! Lui nea Mitea chiar îi veni să plîngă ca un copil, simțind încă de pe acum că îl inundă un mare val de tandrețe familială față de Ermakov. În acest moment, la postul de radio din România răsună un vals și Vanea începu să descrie piruete după piruete cu Izabelka. Nea Mitea îi făcu repetate semne din ochi soacră-si către fată și ofițerul de miliție, iar soacra, pricepînd imediat, clătina din cap admirativ: ce potrivită pereche! Inginerașul se posomorîse.

Plecară cu toții tîrziu la culcare, în seara aceea. În cameră, nea Mitea așteptă să adoarmă nevastă-sa, apoi coborî încet din pat și se duse în vîrful degetelor la fereastră, s-o privească pe Izabela cu cavalerii ei.

Tinerii stăteau tustrei în picioare la portiță. Inginerașul se tot maimuțărea spunînd pesemne bancuri din capitală, iar Vanea Ermakov, admirabilul nostru personaj pozitiv, tăcea, nu făcea nici o mișcare, își pusese mîinile la spate, nu i se distingea în întuneric decît lucirea ochilor senini și a cocardei din fruntea frumoasei lui șepci.

După ce Izabelka își luă zborul plecînd în casă, ceilalți doi tineri se îndepărtară încet de portiță, apoi se opriră. Inginerul prinse mîna lui Ivan cu delicatețe și, brusc, aproape i-o răsuci, ca și cum îi explica pe concret principiul unui procedeu de luptă. Ivan îi demonstră cu aceeași delicatețe principiul unui contraprocedeu. După care, Ivan se interesă dacă inginerul mai știe și vreun alt procedeu și iată că acesta știa. Atunci își vîrîră amîndoi mîinile în buzunare. Deodată inginerul începu să rîdă.

— Ciocan ! spuse cu glas tare, se urcă în turismul lui și plecă.

Ivan se urcă și el pe motocicletă, șezu cîtva timp în șa, privind cerul, și deodată-și azvîrli în cer frumoasa lui

șapcă. De altfel, o prinse imediat, și-o îndesă în cap și, făcîndu-și reproșuri că a devenit neserios, se îndepărtă pe motocicletă în lungul străduței.

Nea Mitea era gata-gata să se sufoce constatînd ce perspective i s-au deschis.

Din ziua aceea sublocotenentul Ermakov se obișnui să vină deseori în vizită acasă la nea Mitea, iar nea Mitea, inventînd numeroase prilejuri de sărbătorire în familie, totdeauna îl invita și pe Vanea. Inginerașului nea Mitea îi crea treptat, fără să-și precupețească eforturile, o atmosferă cît mai defavorabilă și în același timp ducea în casă, cu prudență dar și perseverență, muncă de agitație în favoarea lui Vanea. Că, zicea, uite ce băiat așezat și, pe lîngă asta, voinic nu glumă, campion la cursele de motocicletă și la tragerile cu arma. Mai ales ultima dintre cele două caracterizări o făcu pe Izabela curioasă, fapt care a și asigurat reușita întreprinderii.

— Cu nervii lui de oțel, zicea ea, Ivan poate deveni campion mondial.

Pe la sfîrșitul verii, luară direcția Oficiului stării civile. Izabelka în ziua aceea nu mai țopăi, se ținea foarte demnă. Ivan, în civil, cu un costum de haine gri, stătea țeapăn ca un băț.

Imediat după semnarea actului de căsătorie, tînăra pereche avu de făcut față unei activități importante: să mute dintr-o locuință în cealaltă premiile obținute de Ivan ca sportiv. De șapte ori trebuiră să facă drumul de la căminul milițienilor acasă la nea Mitea, cu brațele pline de cupe, statuete și potire de alpaca.

Tii, ce mai veselie a fost pe nea Mitea la nuntă! A declamat, a jucat un scheci cu soacră-sa, a cîntat, a dansat — ce mai vorbă, a fost sufletul petrecerii. Dorea din adîncul inimii să fie cît mai pe placul celor trei ofițeri de miliție pe care-i invitase: căpitanul Liseţki și locotenenții-majori Șcerbakov și Ghitaridze. Pe cît se pare, a reușit.

Cum e datina, tinerii plecară apoi în voiaj de nuntă. Încarcă rucsacurile pe motocicletă, pune ochelarii de scafandru, trrr... și-ntinde-o-n Carpați.

În absența lor, nea Mitea nu pierdu vremea fără rost, dimpotrivă, trecu la dezvoltarea fecundei sale idei. Făcu ce făcu și în scurt timp el și căpitanul Liseţki descoperiră că

sînt rude; la chemarea surorii ei mai mari, Alexandra, sosi cu avionul din Harkov cumnata lui nea Mitea, Nadejda, care se mărită cu locotenentul-major Ghitaridze; iar nepotul lui nea Mitea, Feodor, venind de la Murmansk, se însură cu sora locotenentului-major Şcerbakov.

Toate aceste operaţiuni fură duse grabnic la bun sfîrşit, avînd în vedere iminenta întoarcere acasă a primilor doi tineri căsătoriţi, aşa încît la chefuleţul organizat în onoarea întoarcerii acestora, Ivan se pomeni că printre rudele care-l înconjurau la masă erau şi colegii săi de la serviciu.

A doua zi, nea Mitea îi spuse ginerelui:

— Vaniuşa, dragul meu, tu eşti fala mea, eşti tot ce am mai scump pe lume, află te rog cine o să fie marţi de serviciu pe şoseaua spre Djankoi şi în ce punct anume, la ce piatră kilometrică.

Era dimineaţa, ieşiseră amîndoi în curte, razele soarelui abia răsărit începuseră a şi dogorî. Ivan, întrerupîndu-şi exerciţiile de înviorare, s-a răsucit cu faţa spre socru-său şi avea un aer glacial, ca-n plin exerciţiu al funcţiunii.

— Uite ce am eu a-ţi răspunde, tată. Iubirea mea faţă de Izabelka şi rudenia dintre dumneata şi mine te rog să nu le foloseşti în scopuri personale meschine. Te rog să renunţi pentru totdeauna la ideea aceasta. Pe traseu nu mai sîntem rude.

— Ascultă, Ivane, ai cumva sticleţi? i-o trîntise în obraz nea Mitea şi ieşise din curte în stradă. Îl cuprinsese o presimţire urîtă, funestă.

Marţi, pe şoseaua spre Djankoi, auzise în spatele camionului bîzîitul ca de ţînţar al unei motociclete. Ivan! Fără multă vorbă, sublocotenentul îl obligase pe nea Mitea să tragă camionul la marginea şoselei, apoi descoperise transportul ilegal şi dresase actele de rigoare. Chestia asta se terminase pentru nea Mitea cu o mustrare scrisă. Altă dată îl oprise pe şosea Ghitaridze şi îl salutase cu mîna la cozoroc:

— Aţi depăşit viteza, tovarăşe şofer. Totodată, predaţi-mi şi foaia de drum.

— Cuscre, îl implorase atunci nea Mitea, suflete-al meu!...

— Scumpe nea Mitea! îl asigurase Ghitaridze, controlînd foaia. Oaspetele în casa unui gruzin e un om sfînt şi tu, cînd o să vii la mine, o să fii totdeauna ca Dumnezeu din

cer! Dar pe traseu, nu te supăra, Ghitaridze nu poate să nu-şi facă datoria.

Şcerbakov îi semnalizase să oprească pe şoseaua spre Sevastopol.

— Cum o duce surioara matale cu nepotu-meu? se interesase imediat nea Mitea.

— Discuţiile familiale, altădată, i-o tăiase Şcerbakov. Pentru moment, vă invit, tovarăşe şofer, să-mi arătaţi ce aveţi în maşină.

Cît despre cealaltă rudă, căpitanul Liseţki, nici să nu mai vorbim. Căpitanul se dovedise a fi regulamentul în carne şi oase. Făcînd parcă corp comun cu motocicleta, omul acesta ciolănos, cu faţa arsă, tăbăcită, scăldată de toate ploile şi vînturile, de toate grindinile şi furtunile, îl făcuse pe nea Mitea să-şi piardă cumpătul şi mai înainte, dar acum, după ingenioasa descoperire a rudeniei dintre ei doi, de-a dreptul îi da fiori de groază. Rudă cu Liseţki! Poftim, ce rudă! S-a rugat găina să fie neam cu vulpea!

Ceilalţi şoferi făceau haz pe întrecute de toată istoria asta. Ghinionista persoană a lui nea Mitea devenise subiectul comic de predilecţie al celor ce stăteau de vorbă dimineaţa, între ei, la postul dispecerilor. Lui nea Mitea autoritatea îi scăzuse brusc. Nu era zi să nu revină la bază procopsit cu copia vreunui proces-verbal de sancţionare sau cu o chitanţă c-a plătit amendă. Aproape zilnic, secţia de control a circulaţiei auto semnala direcţiei o altă ispravă a lui nea Mitea. Iar vina pentru toate acestea o purtau propriile sale rude şi, în special, ginerele, iubitul său ginere. Fecunda idee pe care o avusese se întorsese împotriva lui: devenindu-i rude, tiranii lui de totdeauna făceau eforturi să se dovedească acum şi mai principiali, îl tiranizau de două ori mai vîrtos.

„Ce şarpe am încălzit la sînul meu", îşi spunea nea Mitea în fiecare dimineaţă, privind cum alergau Izabelka şi Ivan prin curte în timpul gimnasticii lor de înviorare.

După măritiş, Izabelka devenise de-a dreptul de nerecunoscut — era mult mai rezervată, nu mai pălăvrăgea, dimineaţa nu trîndăvea în pat, frecventa un curs de conducători moto, iar seara toceau amîndoi, ea şi dreptcredinciosul ei soţ, în vederea examenului de admitere la un institut de învăţămînt superior.

— O influențează în bine, îi șopti soacra într-un rînd lui nea Mitea; el însă nu spunea nimic, gemea și se închidea în sine, în durerea lui adîncă.

Altădată, ce-i drept, chiar nu se mai putuse stăpîni și-i spusese ginerelui:

— Mai scoate-ți nevasta în lume, Ivane, du-te cu ea măcar la un restaurant, s-a ofilit biata fată. N-ai pic de inimă, numai cozorocul e de tine.

Ivan tăcuse privind în altă parte, iar Izabelka luase foc ca un chibrit și bătuse cu pumnișorul în masă:

— Tată, dumneata ai niște concepții revoltător de înapoiate! Nu mai ești în stare să înțelegi nimic! Sîntem tineri, nu vrem să ne irosim cu prostii anii cei mai frumoși din viață.

A doua zi, pe șosea, auzind din urmă bîzîitul ca de țînțar al unei motociclete, nea Mitea nu se mai mirase de loc.

Iată de ce toate acestea laolaltă determinaseră trecerea lui nea Mitea de la transportul auto la volanul unui taxi...

Vîntul iernii își termină neinspirata-i pictură: mîzgălit cu nori cenușii, firmamentul se întunecă, deveni dens. Ceva mai tîrziu, acest tablou trist fu corijat de puzderia de sclipiri ale luminilor Sevastopolului, apărut la orizont.

Tuberculosul istorisea nu știu ce, rîzînd în hohote, ceilalți pasageri tăceau cu toții.

— Ascultă, înzestratule povestitor, îl întrerupse nea Mitea, unde te las, la gară?

— La gară, da, răspunse celălalt. Și ține ici, neică, două rublișoare, n-am mai mult, scuză-mă. Ieri, fiindcă mă consideră un bolnav interesant, profesorul Rabinovici mi-a dat zece, să nu plec la drum fără bani, numai că eu, păcătosul de mine, i-am și tocat. Mai rar așa profesor, nu? Ce zici de el?

— Bine, fie, dă-ncoa rublele, da altădată, dacă n-ai franci, să nu te sui în mașină, replică nea Mitea, obosit.

Tot la gară coborîră și femeile, în compania mulțimii lor de traiste și boccele. Mai rămase în taxi un singur pasager; acesta voia să meargă la aeroport.

— Luați loc în față, tovarășe, îmi propuse nea Mitea. Găsim imediat ceva muzică și-i tragem un concert. Mă tem că vi s-o fi urît de-atîtea povestiri cîte-ați ascultat pîn-acum.

Trecui lîngă el pe bancheta din față. Nea Mitea suci butonul aparatului de radio, prin pălăvrăgeala poliglotă a emisiunilor războ în cele din urmă o muzică bubuitoare și pornirăm spre aeroport.

— Nu cumva sînteți de la cinematografie? mă întrebă șoferul.

— Cum ai ghicit?

— Nu știu, așa-i ghicesc eu totdeauna pe-ăi de la cinematografie. Făcu o pauză, apoi reluă: Și eu am depus cîndva modestul meu obol pe altarul artei. Tot timpul războiului am jucat teatru pe front, pentru combatanți. Fusesem mai înainte într-o echipă artistică de amatori și mă remarcasem.

— Tot războiul? exclamai surprins.

— Îhî. Tot războiul în același rol: matrozul Șvandia. Turneele le făceam de predilecție pe frontul al treilea bielorus. Odată un neruşinat de fascist a aruncat asupra noastră o bombă. După cîteva clipe de tăcere, adăugă: Chiar în timpul spectacolului a lansat-o, dar a nimerit alături.

„Mare vulpoi, îmi spusei măsurîndu-l cu coada ochiului, impresionat de expresia vicleană a figurii lui, cu sprîncenele postișe parcă. Mare vulpoi, nici dracu nu-l întrece! Auzi la el, tot războiul a jucat rolul matrozului Șvandia!"

La aeroport ne despărțirăm. Ținu să-mi ducă valiza pînă în fața casei de bilete. L-am plătit generos, rămînîndu-mi în afară de banii cuveniți pentru biletul de avion încă două ruble pentru un coniac.

Nea Mitea se întoarse abătut la taxiul lui; și aici, în fața clădirii aeroportului, șirul mașinilor care staționau așteptîndu-și pasagerii era lung. Ce să mai piardă vremea? Nu mai făcu nici o combinație, se așeză la volan, drăcui, își muşcă buzele și porni ca vîntul. Luase viteză mare de la început, fără să-i pese de fluierăturile agenților de circulație. Străbătu orașul așa, în goană, dintr-un capăt la celălalt. Și-și zicea:

„V-ați ținut pe urmele mele, m-ați hăituit, m-ați încolțit! Da ce-s eu, iepure? Urs? Nu! Eu sînt nea Mitea, regele traseului!"

Îi ieşeau în față alte mașini, care treceau șuierînd pe lîngă el. Simțea că-i vîjîie capul. Ținu șoseaua înainte, peste

cîmp, în noapte, spre munți, spre culmile veșnic bătute de vînturi ale Crimeii.

Se opri pe platoul cu care se termina urcușul și coborî din mașină. Vreme frumoasă, fără ceață. Se legăna în slăvi imensul candelabru al stelelor. Vînturi nebune se repezeau din toate părțile în nea Mitea, șfichiuindu-l, pătrunzîndu-l pînă la oase, gîdilîndu-l în nări, zbîrlindu-i sprîncenele, pustiindu-i mintea cu suflarea lor aspră. Nu mai simțea oboseala, nu mai putea fi prudent, nu-și mai putea calcula mișcările. Îl împresura o noapte hoțească, străveche. În sufletul lui se trezi din somn pasărea de pradă. Vedea la picioarele lui Crimeea, întreaga Crimee și, din loc în loc, strălucind luminoase ferestrele clienților lui — vedea Crimeea ca pe o hartă pusă la dispoziția turiștilor, vedea toată întinderea Pontului Euxin și privirea lui mergea mai departe încă, nu mai întîlnea nici un hotar.

Acum ar fi rost de cărat cu camionul mandarine la Suhumi, cuișoare la Istambul, ciorăpărie la Tbilisi, scîndurărie, butoaie, tone de piper, tricotaje, galanterie, frunze de dafin, nasturi, butoni, roșii, pește, harbuji, flori, funii, indispensabili, lămpi de radio, pînzeturi, tablă de fier, furculițe, linguri, vite, dulciuri, ambalaj, somoni, icre, băuturi, medicamente, cruci, monumente funerare, cărți, tutun, cositor, fier, mangan, chimicale la Djankoi, la Balaklava, la Roma, la Paris, la Moscova, la Sverdlovsk...

Nea Mitea smuci portiera mașinii, se trînti pe banchetă, porni motorul.

Din cele patru puncte cardinale, pe șosea și din munți, veneau spre el, sfredelind întunericul, patru sori sau patru luni — patru lumini tăcute. Se apropiau, orbindu-l cu farurile motocicletelor, noii membri ai familiei lui, toți acești cavaleri ai datoriei lor.

În românește de
Aurel Lambrino

— Ce ai adus tu acolo?

— O șapcă.

— Dă-mi-o și mie!

Îi dădui șapca mea nouă, de piele, și el o cercetă cu mirare. Peste o clipă curiozitatea lui atinse paroxismul și începu să tremure.

— Ce-i asta, Tolea, ce-i asta? izbucni el.

— O șapcă mai originală, îngăimai eu.

— Cu șapca asta se zboară? strigă el și mai surescitat, țopăind prin casă cu șapca în mînă.

M-am agățat bucuros de această idee.

— Da, e pentru zbor. Cu șapca asta o să zburăm amîndoi la Polul Nord.

— Ura! La urșii albi?

— Da.

— La morse?

— Și la morse.

— Și la mai cine?

După o zi de lucru, în cursul căreia m-am certat cu cîțiva colegi, am fost admonestat de director și am făcut cîteva greșeli, eram într-o dispoziție mizerabilă și capul îmi plesnea de durere. M-am străduit totuși să-mi amintesc tot ce știu despre sărăcăcioasa faună a Oceanului Înghețat.

— La rechini, mă hazardai eu.

— Nu-i adevărat! se indignă el. Acolo nu-s rechini. echinii sînt răi, și la Polul Nord trăiesc numai animale ine.

— Da, așa e, mă grăbii eu să-i dau dreptate. Prin urmare o să zburăm la urșii albi, la morse...

— La balene, îmi suflă el.

— Exact, la balene și la astea... cum le zice...

— La limpeduze! strigă el exaltat.

— Limpeduze? Asta ce mai e?

Se fîstîci, puse şapca pe canapea, se trase în fundul camerei şi şopti de acolo, dintr-un ungher:

— Limpeduza e şi ea un animal...

— Fireşte! Cum de-am uitat! Limpeduza! O sălbăticiune mică, sprintenă şi cu pielea lunecoasă...

— Ba nu! E mare şi pufoasă, preciză Chit.

Intră nevastă-mea.

— Hai să ne vedem de treburile noastre, îi spuse ea lui Chit.

Ieşiră împreună, apoi ea se întoarse şi mă întrebă:

— Ai telefonat?

— Cui?

— Hai, nu te mai preface. De dimineaţă pînă acum n-ai putut să-i dai un telefon?

— Uite, îl chem acum.

Ieşi. Eram singur, pentru prima oară în ziua aceea. Ascultam liniştea asta ciudată şi mă lăfăiam într-însa ca într-o baie sau sub un duş — un duş de singurătate — după o zi de muncă plină, în toate dimensiunile ei, de oameni gălăgioşi, cunoscuţi şi necunoscuţi.

M-am aşezat la masa de scris şi mi-am pus mîinile pe suprafaţa ei răcoroasă şi atît de plăcut de goală — fără dosare, fără hîrtii — avînd doar să slujească de reazem braţelor mele îngreuiate.

Soarele se strecurase tiptil prin hăţişurile de aramă ale grădinii din apropiere şi se rostogolea acum spre colţul unui bloc — paralelipiped gigantic, aşezat vertical — care acum părea întunecat şi fără viaţă în el.

În curte, pe acoperişul sălii cazanelor alergau, ca goniţi de furii, nişte puşti, cam de zece ani fiecare. După gurile lor căscate puteam să ghicesc de ce hărmălaie mă feresc geamurile.

De după gărduleţ ieşi cu fereală o băbuţă şi privi ca o ciută speriată spre sala cazanelor. Puştii săriră imediat de pe acoperiş.

Această bătrînă ieşea în fiece seară în curte să respire oxigen stînd pe o perniţă pneumatică de cauciuc, pe care şi-o punea sub şezutul ei slab; era ţinta nesfîrşitelor glume răutăcioase ale puştimii. Ea se obişnuise de mult şi suporta

stoic poznele acestor, cum se exprima ea, „terorişti misterioşi, vicleni şi rapizi". Se temea totuşi de ei şi teama asta n-o părăsea niciodată.

Puştii îi tăiară calea cu un jet de apă lansat cu furtunul portăresei. Se amuzau grozav şi ţopăiau nebuneşte, cu gurile căscate în hohote de rîs. Legănîndu-se de pe un picior pe altul, bătrînica aştepta răbdătoare ca ştrengarii să se plictisească. Deodată se ivi de undeva portăreasa, cu care bătrîna se avea bine, şi se năpusti la atac, deschizînd o gură cît o şură şi dînd din mîini.

Sonorizată, această scenă ar fi trezit în mine un sentiment de furie sau de amărăciune. Aşa, însă, s-a desfăşurat în faţa ochilor mei impasibili ca secvenţele unui film mut şi învechit.

Bătrîna a traversat cu bine curtea. „Teroriştii" turbau de necaz pe acoperişul sălii cazanelor, nebănuind că moartea, destul de apropiată a bătrînei, le va da poate prima senzaţie de gol, deşi lipsită de importanţă.

Căutînd să nu tulbur această impasibilitate, această salutară moleşeală care mă cuprinsese, am tras telefonul mai aproape şi am început să formez numărul acela afurisit, aşa, ca într-o doară, ca şi cum telefonul ăsta ar fi fost pentru mine o nimica toată. Dar chiar la a treia cifră, totul se crispă în mine, inima, ficatul şi splina se strînseră într-un singur ghem care se zbătea violent, astfel încît semnalele scurte şi dese în receptor fură pentru mine ca o descătuşare: ocupat!

Mi-l închipuiam în fotoliu sau pe divan, discutînd cu cineva şi — negreşit — jucîndu-se în timpul acesta cu ochelarii, învîrtindu-i încolo şi încoace. Cu cine o fi stînd de vorbă? Cu Sadovnikov? Cu Voinovski? Cu Ovseannikov? Am înjurat cu glas tare şi în acelaşi moment l-am auzit pe Chit făcînd scandal în bucătărie. Aşa îl apucă uneori.

— Pleacă! ţipa el cît îl ţinea gura la nevastă-mea. Pleacă! N-avem nevoie de tine!

I-a răspuns glasul indignat al soţiei, apoi a ţăcănit întrerupătorul: Chit fusese sancţionat. Rămas singur şi pe întuneric în bucătărie, s-a potolit pe loc.

Nevastă-mea s-a dus în dormitor şi s-a ghemuit acolo într-un colţ. Conflictele cu Chit, cu prichindelul care e fiul

nostru, cu acest pui de om de trei ani și ceva o consumă groaznic.

M-am ridicat și m-am dus în bucătărie tropăind pe parchet ca un elefant și trîmbițînd amenințător:

— Tu-tu-tu! Vine elefantu ăl mare! Vine elefantu!

Prin inima mea trecu ceva ca un vîrtej, lăsînd acolo numai tihnă și dragoste.

Capul lui rotund se profila pe fundalul geamului amurgit. Ședea pe oală și șoptea ceva, cu degetul ridicat spre fereastra prin care se vedeau aprinzîndu-se primele lumini ale blocului de peste drum.

M-am obișnuit cu Chit. Cînd dă buzna în cameră — uneori cu bicicleta — am din ce în ce mai rar senzația că totul nu e decît o iluzie, o părere. Piosul fior în fața săvîrșirii tainei și spaimele din primele luni ale vieții lui aproape au dispărut. Acum e pur și simplu Chit, și gata! Ăla micu, băiatul tatii, gîndăcel, țoancă... și alte asemenea prostii.

Avea șase luni cînd i-am spus Chit. Nevastă-mea și cu mine îi făceam baie, iar el se tot răsucea în apa clăbucită și deschidea gura în care n-avea nici un dinte. Eu îl țineam de cap și cînd îi cădeau din urechi bucățelele de vată i le băgam înapoi. Uneori, ridica spre mine privirea lui albastră și zîmbea șmecher, de parcă ar fi presimțit de atunci actualele relații cam încîlcite dintre noi doi. La început am găsit că seamănă cu un crenvurșt care fierbe în apă, impresie pe care i-am împărtășit-o nevestei:

— Uită-te la crenvurștul ăsta pus la fiert.

După ce reflectă preț de o jumătate de minut, soția își exprimă unele îndoieli asupra valorii estetice a acestei comparații. Atunci am născocit alta: balena.

— E ca un pui de balenă.

Nevastă-mea nu mai spuse nimic.

În aceeași seară am plecat la Vnukovo, de unde un avion uriaș m-a dus spre ținuturile răsăritene și pe urmă în Sahalin, unde am colindat prin toate orășelele-porturi ale insulei. Cînd mă opream la hotel sau în casa de oaspeți și mă uitam la fotografia lui, mă gîndeam cam așa: ce-o fi făcînd micuța mea balenă, micul Chit?

I-am dat de atunci și alte porecle, cîte și mai cîte. Și Țușcă, și Pușcă, iar odată a purtat un nume, ca să spun așa, complex: Cățel-Purcel-Ghiocel-Ochi de matostat-Haide,

marș în pat. Dar toate se uitau treptat, dispăreau, lăsînd locul uneia singure, principala: Chit.

— Ei, Chit, ce s-a întîmplat? îl întrebai eu, așezîndumă pe un taburet și aprinzînd o țigară.

— Uite, luminițele! făcu el arătînd cu degetul pe fereastră. Un, doi, trei, optsprezece, unsprezece, nouă, se apucă el să numere luminițele, dar deodată exclamă: Uite luna!

Mă uitai și eu. Deasupra caselor atîrna o lună palidă, mușcată.

— Da, luna. Eram un pic emoționat și am dat scrumul pe jos.

— Tolea, Tolea, există scrumiere, o maimuțări Chit pe maică-sa.

— Ai dreptate. Iartă-mă...

Am stat un timp — eu pe taburet, el pe oală — fără să ne spunem nimic. Suspinele neveste-mi și foșnetul paginilor cărții pe care o citea erau singurele zgomote ce tulburau tăcerea. Ochii lui Chit aveau o licărire enigmatică. Se pare că această acalmie îi convenea.

— Știi, își reveni el cu o tresărire, pilotul Gagarin zboară în Lună.

— Da...

— Știi, urmă el, nici Gagarin, nici Titov, nici Tereșkova, nici John Glenn...

O pauză meditativă.

— Ei?

— ...nici Cooper nu iau nimic în gură sau în nas, încheie el ce avea de spus.

Intră nevastă-mea și-l săltă puțin de pe oală.

— N-ai făcut nimic. Așază-te iar și dă-ți silința. Nu te căznești de loc.

— Tolea, tu te căznești cînd stai pe oală? se interesă Chit.

— Da, făcui eu, Bimbo-elefantul se căznește.

— Și elefăntoaica Tumba?

— Și.

— Dar elefănțelul Butucel?

— Oho, încă cum!

— Și mai cine se căznește?

— Cașalotul.

— Da cașalotul nu mușcă? întrebă el.

— Ai telefonat? întrebă în același timp soția.

— Era ocupat.

— Mai încearcă.

— Mai lasă-mă, dragă! izbucnii eu. E o chestie care mă privește pe mine, nu? Așa că știu și singur cînd trebuie să telefonez.

— Ți-e frică, asta e, aruncă ea cu dispreț.

Sării de pe taburet.

— Duceți-vă la plimbare! spuse ea tăios. Îmbrăcarea și — marș!

Ieșirăm din bloc și o luarăm pe strada noastră, spre grădină. Se întunecase de-a binelea. Chit mă ținea strîns de mînă și mergea cu pași mari, de om care are treabă.

— Și? întrebă el.

— Și... ce? făcui eu nedumerit.

— Casalotul mușcă?

— Nu, casalotul e bun. Nu ca rechinii.

„Cum și-o fi imaginînd el marea pe care n-a văzut-o niciodată? Cum și-o fi imaginînd el adîncimea și nemărginirea ei? Dar orașul ăsta, cum o fi arătînd în închipuirea lui? Ce reprezintă Moscova pentru el? Că de știut nu știe încă absolut nimic. Nu știe ce-i aia oraș și ce-i aia sat. Nu știe că lumea e împărțită în două taberc. De fapt nu știe nici ce e lumea. Noi, de bine de rău, am definit aproape toate fenomenele din jurul nostru, ne-am creat o lume a noastră, reală, în vreme ce el trăiește încă într-o lume stranie, aparte, cu totul diferită de a noastră."

— Cine a mușcat din lună?

— Ursa Mare, trîntii eu imprudent și mă întrebai cu groază cum am s-o scot la capăt cu explicațiile. Simții după mînuță că tremură de curiozitate.

— Ce-ai spus, Tolea? întrebă el pe un ton lingușitor. Ursă? Adică o ursoaică?

Îl luai în brațe.

— Vezi steluțele alea? Uite, acolo: una, două, trei, patru, cinci, șase, șapte... alea așezate în formă de căuș. Asta e Ursa Mare.

„Ce-s alea stele? Ce-i aia Ursa Mare? De ce atîrnă ele acolo, deasupra noastră, de cînd lumea?"

— Da, uite, Ursa Mare, se bucură el şi o ameninţă cu degetul. Ea a muşcat din lună! Na-na!

Faptul că a acceptat aşa de uşor această „explicaţie" mi-a dat curaj.

— Mai sus, mai e o Ursă — Ursa Mică. Vezi căuşul acela mititel? Aia e.

— Dar ursul unde e? veni logic întrebarea

— Ursul, ursul... mă bîlbîii eu.

Tot el m-a scos din încurcătură.

— Ursul s-a dus în pădure să vîneze, nu?

— Păi, bineînţeles.

L-am pus jos.

Intrarăm în grădină. Toate băncile erau ocupate de bătrîni şi de dădace. Pe alei se plimbau, şir, fetiţe de vreo paisprezece ani, iar după ele, şir, băieţi de cincisprezece. În văpaia albăstruie a tuburilor luminiscente se vedeau un Căluţ Cocoşat de mărimea unui mamut, o Pasăre Măiastră ca un curcan gigant, un Motan încălţat, de două ori mai înalt ca un om şi cu o expresie deşucheată pe botul lui rotund, şi încă un motan, după înfăţişare şi mai desfrînat, acela care se plimbă sub geana mării, lîngă un tufan. Mai erau şi Prinţul Gvidon, Domniţa Lebădă, Racheta, Zîna ogoarelor, Gulliver...

Toate acestea la un loc alcătuiau „Lumea Fanteziei" — decorul bazarului de cărţi pentru copii, deschis în grădina din cartierul nostru. La ora aceea, statuile-chioşcuri erau închise. Doar ici colo se mai vedea, prin crăpăturile din trupurile de placaj ale uriaşilor din poveste, cîte un vînzător făcîndu-şi casa.

Chit încremeni. Nu ştia la cine să alerge mai întîi: la Motan, la Prinţ, la Lebădă... În primele minute parcă amuţise — îşi rotea numai în toate părţile ochii lui mari şi buzele i se mişcau fără glas. Apoi prinse grai, mă smuci de mînă şi ne repezirăm în galop spre chioşcuri. Întrebările cădeau grindină. Le param cum puteam, explicîndu-i ce-i asta şi ce-i aia, cine-i bun şi cine-i rău. Toate figurile simbolizau binele, lumina, isteţimea populară. Numai sărmanul Uliu, care plana deasupra Lebedei, reprezenta forţele răului, dar Gvidon îl ochise cu arcul şi sigur că săgeata n-avea să-şi greşească ţinta.

În cele din urmă, Chit al meu a obosit și s-a rezemat de Căluțul Cocoșat.

— Să mergem, Chit, e timpul să ne întoarcem acasă.

— Tolea, știi ce, hai să-i luăm pe toți cu noi!

— Cum să-i luăm așa mari...

— Ba-i luăm, ba-i luăm. Lovi căluțul cu palma. Pe ăsta l-am și luat! Fugi la motan și-l lovi și pe el. Și pe ăsta.

În felul acesta i-a luat pe toți, să-i aibă cu el în pat cînd se va duce la culcare, și a pornit liniștit spre casă, fără să mai întoarcă măcar capul.

La ieșire, încetini deodată pasul. M-am oprit. Ce mai e?

— Uite, Tolea, ce tanti frumoasă vine.

Într-adevăr, am văzut venind spre noi o tanti foarte frumoasă, al cărei mers părea mai curînd un dans reținut, sau mai precis abia reținut. Genunchii ei superbi îi desfăceau la fiece pas poalele superbului pardesiu, iar umbrela strînsă, cu vîrful ascuțit, uimitor de subțire, pe care o ținea la subțioară, părea o tijă de rezervă pentru rotirea corpului. Cînd ne-a zărit, ochii ei enigmatici și vicleni străluciră. N-o mai văzusem de trei zile și ca întotdeauna cînd o întîlneam, sau cînd mă gîndeam la ea, m-am indispus și m-am enervat. Mai ales că acum era și Chit de față.

— O! făcu ea. Deci ăsta este micul tău Chit. Tare-i scump!

Se aplecă spre el; Chit atinse umbrela și întrebă:

— Ce-i asta? O săgeată? O pușcă?

— E o umbrelă! exclamă ea, deschizînd-o într-o clipită. Umbrela se desfăcu deasupra ei cu un pocnet ușor, conferind întregii siluete un plus de zvelțețe, ceva din grația artiștelor de circ.

— Dă-mi-o și mie puțin! strigă Chit.

Ea îi trecu umbrela.

— Vă prinde, *signor*, această îndeletnicire idilică, spuse ea.

— Încîntat să vă întîlnesc, *mademoiselle*, dădui eu replica.

Ne-am fi putut dispensa, firește, de spiritele astea idioate, tipice pentru cercul nostru. Am fi putut să vorbim serios, fără nici un fel de introducere, despre ceea ce ne frămînta de cîteva zile. Dar a devenit aproape un obicei ca

interlocutorii să-și ofere mai întîi cîteva mostre de umor personal, cum o făceam noi acum, sau într-un fel mai reușit — și nu ne-am putut nici noi abate de la aceste uzanțe.

Chit își găsise de lucru cu umbrela, așa că puteam vorbi în liniște.

— Ce ești așa de acru?

— Te deranjează?

— Ți-e greu, nu?

— De ce?

— Crezi că te întreb numai așa, ca să te sîcîi?

— Ce-ar fi să te lași de figurile astea?!

La care mi-a răspuns că nu-s figuri, că ar fi bine să nu ne certăm — doar nu ne-am văzut de trei zile — că-și dă seama cît trebuie să mă plictisească povestea aia, că înțelege totul și că se gîndește mereu la mine, poate asta mă ajută într-un fel...

Mințea și nu mințea. Extraordinar ce bine se pot împăca în inima unei femei sinceritatea cu prefăcătoria! Calmul aparent cu agitația deșartă nebunească și dezgustătoare din interior. Muieruștile astea frumoase o duc mai bine ca alții — ele nu se tem de moarte și nici nu se gîndesc vreodată la ea. Singurul lucru care le sperie e bătrînețea. Auzi prostie, să-ți fie frică de bătrînețe!

În timp ce ea era ocupată să mă compătimească, mă gîndeam că nu trebuie în nici un caz să mă las iar atras în cîmpul ei magnetic, că numai de așa ceva n-am nevoie, că, răvășit cum sînt, numai de aventuri și de istorii romantice nu-s bun. Tînjesc după liniște, or singurele momente de liniște le-am avut în ziua aceea acolo, în „Lumea Fanteziei", între momîile de placaj.

— Înțeleg, dragul meu, e cam umilitor, spunea între timp „frumoasa tanti", dar fă-ți curaj și telefonează-i. Lucrurile trebuie lămurite pînă la capăt și, crede-mă, chiar dacă e mai rău decît îți închipui, tot o să fie mai bine.

Ridică mîna și și-o lipi, cu palma, de obrazul meu. A mîngîiere.

În momentul acela Chit se vîrî între noi și o trase de mînă pe „frumoasa tanti".

— Ei, ține-ți umbrela și ia mîna de pe tăticu! E tăticu meu, nu al tău!

Ne-am despărțit de „frumoasa tanti" și ne-am urmat drumul spre casă. Timp de cîteva clipe ne-a stăruit în urechi rîsul ei cam artificial, voit blajin, poate amar.

Ne-am oprit puțin în fața depoului de autobuze. Pe poartă intrau mașini uriașe, mașini de mărime mijlocie și microbuze.

— Uite autobuzele: tata, mama și copilul, spuse Chit și rîse.

Ne-am întors acasă. În timp ce Chit mînca și-i povestea maică-si cum ne-am plimbat, eu umblam fără rost prin cameră trăgînd cu ochii spre telefon și zbuciumîndu-mă de mă lua dracu.

Urăsc acest aparat. Nu pot înțelege cum de e în stare nevastă-mea să vorbească la telefon ore în șir cu prietenele ei și în genere cum pot fi întreținute telefonic relații care presupun afecțiune, intimitate. Ori te pomenești că în ceasurile alea duioșia și afecțiunea pe care le are pentru prietenele ei le revarsă asupra receptorului!

Pentru că detest să vorbesc la telefon, pierd o groază de timp. Timp și bani. În loc să ridic receptorul și să spun la repezeală ce am de spus, mă duc tocmai la celălalt capăt al orașului. Poate pentru că îmi place viața reală, adevărată, or, cînd aud o voce în receptor am senzația că e o ficțiune, că totul e o ficțiune, că nu e nimic aievea.

Ce-ar fi să procedez așa și acum? Să nu-i telefonez în seara asta, să mă duc mîine la el, să discutăm de la obraz la obraz. Aș putea să-l fac să înțeleagă printr-o mimică fină de tot, aproape imperceptibilă, că sînt un tip destul de rafinat de care nu e bine să-ți bați joc, să-l fac să înțeleagă că sînt bărbat, nu copil, că însuși faptul că-i fac o vizită e o dovadă de curaj și că, în fond, mă doare în cot de el. Pe cînd într-o convorbire telefonică aș fi handicapat de la bun început, pentru că atunci cînd vorbesc la telefon mă simt ca și cum aș discuta cu o forță supranaturală.

Sună telefonul. Fi-ți-ar zbîrnîitoarea... Era prietenul meu Stasik.

— Ne-am certat și-mi pare rău. Am fost măgari, și tu, și eu... începu Stasik, ca un copil. Cînd isprăvi prologul l-am întrebat pentru ce m-a chemat.

— Ca să-ți spun: nu fi prost și telefonează imediat înaltului personaj. Știi doar cîte depind de el. Azi m-am văzut cu Voinovski care tocmai se întîlnise cu Ovseannikov care

a stat ieri de vorbă cu Sadovnikov. Ei bine, toți spun că trebuie s-o faci. Acum te las — vreau să-l sun pe Ovseannikov, care va încerca să ia legătura cu Sadovnikov, și Sadovnikov o să-ți dea un telefon. Nu știi ce număr are Voinovski?

Am pus receptorul la loc. Furca păcăni într-un fel grețos. Am așteptat un sfert de oră lîngă aparatul amuțit, simțind aproape fizic agitația telefonică stîrnită de amicii mei, imaginîndu-mi cuvintele ca pe niște șoareci care se strecoară, cu iuțeală, prin cabluri, în două direcții opuse.

Pe urmă a sunat Sadovnikov și mi-a promis să-l caute neîntîrziat pe Ovseannikov ca să-i ceară numărul lui Stasik, care la rîndul lui o să-l ajute să dea de Voinovski.

Intră nevastă-mea.

— Ai reușit să vorbești?

— Sună, dar nu răspunde nimeni, minții eu.

— Sînt lămurită. Ești pur și simplu iresponsabil.

Plecă. Nu mai știam unde mi-e capul, intrasem în panică, cînd deodată apăru Chit, numai zîmbet, cu cărțile lui în brațe.

— Citim ceva, Tolea?

Erau acolo Marșak, Iakov Akim, Evgheni Rein, Henrich Sapghir și basme populare. Am luat niște basme. Lipit de mine, Chit asculta cu atenție, iar în momentele de mare încordare îmi morfolea cu degetele lobul urechii.

Basmul indian cu puiul de elefant, Chit l-a respins fără drept de apel. Cînd am ajuns la locul unde un crocodil îl prinde pe elefănțel de trompă, a scos un țipăt, mi-a smuls cartea și a dat cu ea de podea.

— Minte! strigă el roșu ca focul. N-a fost așa. Povestea asta e cîh.

— Ba nu, Chit, e o poveste frumoasă. Se termină bine.

— Nu! Nu! E cîh! Citește-o pe asta.

Scoase din maldăr povestea cu lupul și cei șapte iezi. M-a văzut Dumnezeu! Și asta abundă în momente dramatice printre care sinistra scenă a devorării micuților iezi. E adevărat, povestea se termină bine, dar cum o să-i citesc eu toate astea micului poleitor al realității care e Chit?

Pînă una-alta, Chit se uita la poze.

— Uite-o pe capra-mamă, aduce lapte, spunea el. Uite-i pe iezi, se joacă.

Idilica istorioară ce se desfășura înaintea noastră, filă cu filă, îl încînta. Fără să bănuiască nimic, întoarse pagina și iată-l pe lup, pictat să te bage în sperieți, căscînd un bot cumplit ca să-l înghită pe iedul alb. Hait!

— Iar ăsta-i țapul, tata lor, spuse calm Chit, arătîndu-l pe lup. Se joacă cu copilașul lui.

Și întregi astfel familia caprină.

— Te înșeli, Chit, începui eu cu fereală, nu e tata lor, e răul acela de lup cenușiu. Se pregătește să-l înghită pe ieduț, dar totul se termină cu bine: lupul își va primi pedeapsa. Asta se cheamă dramaturgie, micul meu Chit.

— Nu! țipă el gata să plîngă. Nu e lupul! E tata lor! Se joacă! Tu nu înțelegi nimic, Tolea!

— Într-adevăr, m-am înșelat, retractai eu numaidecît. Tu ai avut dreptate. E tata lor.

— Vaniușa, hai la culcare, îl chemă maică-sa și băiatul plecă, ducînd cu el în visele-i senine o familie de urși cerești, o familie de autobuze, o familie de capre, umbrela „frumoasei tanti", momîile cele bune din „Lumea Fanteziei", șapca mea care în cursul nopții va lua, desigur, proporțiile unui avion cu care Chit o să zboare la Polul Nord, în împărăția sălbăticiunilor blînde.

După ce l-a culcat, nevastă-mea s-a întors și s-a așezat în fotoliu în fața mea. Ne-am aprins cîte o țigară. De obicei minutele astea de la capătul zilei cînd stăm împreună și fumăm cîte o țigară sînt plăcute. Acum însă fumam amîndoi cu nervi.

— Cine-i tanti de care mi-a povestit Ivan? întrebă nevastă-mea.

— Una de la direcția generală. Consilier juridic.

— Mda, făcu ea. Și ce-ai de gînd?

— Nu știu.

— Și în general, cum o să fie de acum înainte?

— Nu știu.

— Mda, făcu ea.

— Of, Doamne, de-ar veni iarna mai repede! îmi scăpă mie.

— Iarna? De ce?

— Păi, iarna am concediu. Să plec undeva să fac schi.

— Sigur! făcu ea sarcastic. Ești doar un mare schior.

— Termină.

— Nu, serios. Toată lumea știe că schiezi excelent.

Am observat că-și mușcă buzele ca să nu izbucnească în plîns. Atunci am tras telefonul spre mine și am format pe nerăsuflate numărul acela afurisit.

În timp ce în receptor răsunau rar și prelung semnalele de apel, mi-l închipuiam coborîndu-și picioarele de pe canapea și pășind încet spre telefon, fără să-și scoată nasul din carte. Poate în clipa asta se scarpină pe umeri sau la fund și-și spune: cine-o fi sunînd? Probabil că nenorocitul ăla, cu insistențele lui idioate. Acum ridică receptorul.

Vorbește încet, cu tonul unei confesiuni.

— Mi s-a spus că nu vă puteți decide să-mi telefonați. Și eu de cînd aștept telefonul dumneavoastră! Nu zău, ce-s convenienţele și reticențele astea? Trebuie să fie o neînțelegere la mijloc. Mi se pare că la ultima noastră întrevedere m-ați înțeles greșit. Cred că totul se va rezolva pozitiv. Puteți dormi liniștit. Sînt alături de dumneavoastră din tot sufletul și jur pe fiecare fibră a lui, pe fiecare nerv al meu, pe inimă, pe ficat și pe splină, pe demnitatea și pe onoarea mea, pe tot ce-i în mine cinste, credință și dragoste, pe tot ce are omenirea mai sfînt, pe idealurile tuturor generațiilor, pe axa Pămîntului, pe galaxia noastră, pe înțelepciunea scriitorilor și filozofilor mei preferați, pe istorie, pe geografie și pe botanică, pe mîndrul soare, pe marea albastră, pe al nouălea cer, să vă fiu slujitor, scutier și paj credincios.

Am închis. Eram lac de năduşeală.

— Ai văzut? Ce simplu s-a rezolvat totul. Și ție ți-era frică! spuse zîmbind nevastă-mea. E destul să vrei și...

M-am dus la baie, m-am spălat, pe urmă am trecut în dormitor să mă uit la Chit. Așa cum dormea, cu mîinile și picioarele răstignite, semăna cu un voinic din basme în miniatură. La încheieturi și pe labele lui durdulii, cutișoarele prunciei încă nu dispăruseră de tot. Surîdea poznaș. Regăsise probabil cine știe ce scene drăgălașe și amuzante în împărăția lui din vis.

Mă uit la el și sînt numai bucurie, lumină și bunătate. Îmi vine să închin pentru viața fericită a celor șapte iezi.

În românește de
Radu Albala și Eleonora Mircea

1

Auzi, să dai afară din casă un om pașnic ca mine?! Zău dacă mai înțeleg. Îmi treceam toată ziulica lîngă calorifer citind cărți de actorie ca să mă perfecționez în profesiunea care îmi e atît de dragă. În cameră era liniște, se auzea pînă și picurul apei din robinet și, din bucătărie, sfîrîitul cartofilor în tigaie. Ședeam acolo și nu deranjam pe nimeni. Nici scene, nici scandaluri...

Chiar dacă se întîmpla să întîrzii cu niște amici, mă întorceam cuminte, fără tărăboi. Ciocăneam încetișor la ușă și intram în cameră cu pași ușori, ca o pisică.

Pe scurt, m-a dat afară. A deschis larg ușa în spațiu, în frigul ce se lăsa pe bulevardul Zubovski; am pornit-o cu coada între picioare pe strada pustie spre stația de metro Kropotkinski, dar de fapt nici eu nu știam încotro; căci vai! nu mai am optsprezece ani și iarna bate la ușă; cît despre bagaje, abia dacă am avut timp să-mi strîng toate certificatele și diplomele.

În afară de o servietă în care n-aveam decît acte și ceva rufărie, căram cu mine pe străzi obidele-mi toate, un început de ulcer, dinți sănătoși și cariați, dintre care unul îmbrăcat în aur, și o rezervă intactă de energie. Nervii ăștia... Simțeam cum îmi tremură nările. Știți, cînd doi oameni încep să nu se mai înțeleagă, e ca un cerc vicios. Nu mai ajută nici logica, nici dovezile de afecțiune, nimic. Nici chiar comisia de împăciuire.

„Ei, Sonia, Sonia", gîndeam eu.

Pe scurt, stau stingher în piața Pușkin. Paltonul nu-mi mai ține de cald. „Călătorind cu avionul cîștigați timp!" Așa scrie deasupra unui magazin de confecții ușoare, pentru femei: o siluetă grațioasă îmbrăcată în silon transparent. Mai apuc eu vara?

Mai tîrziu, reclama „Aeroflot"-ului se stinge, un vînt dezertic se învîrtejește pe asfaltul înghețat — Alexandr Sergheevici Pușkin își trage capul între umeri — trec două fîșnețe — luați-mă, fetelor, la voi să mă încălzesc, atîta doar, să mă încălzesc — ți-ai găsit; numai pe acoperișul *Izvestiei* se rostogolesc într-una litere aurii, verzi, protocalii, calde și radioase ca ultimele scîntei ale verii, ale vacanței: „Ceasuri în rate la toate magazinele «Iuvelirtorg»".

Să știi că e o idee. E timpul să-mi iau și eu un ceas, ca tic-tacul lui să-mi insufle armonie și pace. Noroc că chiar în clipa aceea răsări ca din pămînt pe strada Gorki sculptorul Jacek Wojcechowski. Pășea agale pe trotuarul de vizavi, ca o cămilă mare și obosită. Am observat că trecuse la echipamentul de iarnă. Văzut de unde mă aflam eu, de peste drum, avea, cu gulerul lui șal, figura impunătoare și tragică a unui mare artist cugetînd la destinele lumii — cel puțin! — și nicidecum la o sticluță de chefir cu o chiflă pentru mîine dimineață.

— Jacek! îl strigai. Jacek!

— Mișa! exclamă el. Apropiindu-se de bordură, ridică unul din picioarele sale masive, oftă adînc și începu să traverseze ca o coșcogea cămilă care trece prin vad.

Pe scurt, m-am instalat la el în atelier. Toată ziua alergam de colo pînă colo prin Moscova, iar serile le petreceam în doi. Subiecte de conversație nu prea aveam și mai era și o frigăraie, că nu-ți venea nici să deschizi gura. Ședeam unul în fața altuia cu paltoanele pe noi și priveam în dușumea. Ședeam așa, înconjurați de momîi de piatră, de lut, de ghips, de lemn și de alte drăcovenii leșești de-ale lui Jacek, dus fiecare în gîndurile lui.

În general, situația lui Jacek era cam albastră: a dat rasol o comandă și s-a certat cu mai-marii lui. Așa e el: tace o zi, tace o săptămînă, o lună, dar și cînd trîntește una, sar toți în sus.

Da, eram în aer amîndoi. Pe scurt, nici de cărbuni, nici de băutură și o nimica toată pentru subzistență.

— Azi aș avea chef să beau ceva, declară o dată Jacek.

— Ehe, Jacek, Jacek. Și am început să-i evoc băuturile care sînt expuse acum în stradela Stoleșnikovîi: „Cherry-brandy", „Courvoisier", „Bacardi", „Chianti", „Mosellwein",

în fel și fel de sticle aduse de prin străinătăți, de-ți fac cu ochiul din vitrinele alea fastuoase, precum și gogoșeria automată în care se văd gogoașe chihlimbarii înotînd în ulei sub o ninsoare molcomă de pudră de zahăr. Și aburii cu iz de bucătărie ce izvorăsc din braseria „Arfa", și șervețelele ca niște porumbei, de un alb imaculat, de la restaurantul „Ural," cu terasa lui sticluită prin ale cărui geamuri pictate de ger zăresc chipurile îmbujorate ale voioșilor mei contemporani — ah, *dolce vita* asta ne era la ora aceea inaccesibilă.

— Eu m-aș mulțumi și cu un rachiu, hîrîi Jacek. Rachiu cu piper — *to dobre*[1].

Recăzurăm în mutenie. Jacek trona ca un rege peste monștrii lui, cu degetele lui mari împletite și cu ochii în dușumeaua de mozaic, iar monștrii de piatră — bărbați bărboși și muieri pieptoase, mai mari și mai mici, se înălțau zid în spatele său, ca un regiment care nu așteaptă decît o comandă ca să pornească în marș, spre groaza oamenilor onorabili.

Acum doi ani am auzit vorbindu-se la Casa Ziariștilor că Jacek e aproape un geniu și că, dacă o să muncească, o să ajungă geniu de-a binelea. Acum însă nu numai că nu muncea, dar nici nu se uita măcar la pocitaniile pe care le făurise. Era, cum s-ar zice, într-un fel de prostrație.

Și eu eram în aceeași stare și totuși, așa apatic, mă duceam ziua pe unde știam că se fac filmări cu scene de masă și, uzînd de autoritatea puternicilor mei amici, mai ciupeam cîte o hîrtie de trei. Nu uitam că trebuie să fac rost de-ale gurii pentru mine și pentru Jacek.

El parcă era pe altă lume. Ședea toată ziua în atelier, îmbrăcat cu blana lui scumpă, și privea în dușumea. Se scula numai ca să mai dea cîte un mic impuls sîngelui ce-i curgea alene prin venele care începeau să îmbătrînească. Azi era pentru prima dată că-și exprima și el o dorință și mă bucuram, cu toate că nu vedeam cum ar putea fi înfăptuită.

— Ce-ar fi să ne ducem la cineva în vizită? încercai eu. La urma urmelor...

— Nu ține, făcu el și se ridică.

M-am uitat la el de jos în sus și cînd l-am văzut așa mare, aproape măreț, am înțeles că într-adevăr pentru el

[1] Asta-i bun (polon.).

nu merge să se poftească în vizită la cineva. De fapt, nici mie nu-mi plăceau chestii din astea. Vicisitudinile vieții nu mi-au știrbit încă demnitatea. Eu cînd sînt în fonduri fac cinste cu plăcere, nu mă uit la bani. Dar ca să mă duc la cineva în vizită cu gîndul să mă îndop pe gratis — *excuse-me!*

Jacek — nu știu ce l-a apucat — începu să umble de colo, colo, să se agite, și deodată dispăru în jungla lui de piatră, în peșteră, în capișteа aia oribilă. Îi vedeam numai căciula de astrahan, cînd într-un colț, cînd în altul al spațiosului atelier.

În sfîrșit, a ieșit la lumină ducînd, ca pe un braț de lemne, trei sculpturi mai mici — cam de o jumătate de metru fiecare.

— Iată, noi vom vinde aceste obiecte.

Și puse jos una din statui. Era o femeie șezînd turcește, cu un gît lung-lung, cu sîni mici și cu niște picioare disproporționat de groase.

— Din perioada timpurie, preciză Jacek și tuși în pumn.

Se prea poate ca într-o perioadă timpurie această sculptură să fi arătat relativ convenabil, dar acum, după scurgerea diferitelor perioade jacekiene, se înnegrise, se pătase și era plină de crăpături.

Foarte tulburat, Jacek se învîrtea în jurul statuii și ofta.

— Hm-da, făcui eu. Vezi să n-o cumpere cineva.

— Să știi, șopti Jacek strangulat de emoție, că este o piesă splendidă.

— Bine, bine, dar e crăpată toată.

— Mișa, ce vorbă-i asta? Este din cauza frigului. La căldură ea își revine.

— Dar de ce are gîtul așa lung?

— Asta este culmea! explodă el. Nu m-am așteptat la una ca aceasta din partea ta.

— Jacek, scumpule, liniștește-te, nu țipa la mine. Eu sînt poate mai interesat s-o vindem, dar cu crăpăturile astea...

— Le astup numaidecît, strigă el și, cît ai clipi, astupă crăpăturile.

— Bun, să mergem.

Am învelit sculpturile în niște numere vechi din *Sovetskaia Kultura* și am ieșit în stradă.

Am luat-o spre raionul Frunze, care sub raport cultural este primul pe capitală. Densitatea populației intelectuale este aci cu totul extraordinară. Se spune că numai docenți sînt aproape două sute de mii.

Evitînd arterele zgomotoase, am luat-o așadar spre străzile tăcute, luminate de lună, am scurtat prin ganguri și curți de trecere — pe care le cunosc din copilărie, precum și de cînd lucrez în cinematografie; ne purtam pașii agale sub privirea obladuitoare a ferestrelor de la locuințele de intelectuali și ni-i iuteam cînd treceam pe lîngă secțiile de miliție. Urîtă senzație...

Pe vremea aceea nu mă pricepeam de loc la sculptură. În muzică, de bine de rău mai deosebeam un adagio de un scherzo, în pictură mai știam ce-i ăla ulei și ce-i aia guașă. În sculptură însă — tămîie. Lut ori alabastru pentru mine era totuna. Atîta știam, că Jacek e un mare artist.

— Opera unui sculptor celebru, emigrat din Bolivia Occidentală, executată pe motivele artei aborigene a incașilor peruvieni, îl vrăjeam eu pe un hoțoman de bătrînel care după mutră trebuie că slujise pe vremuri la intendență ori poate la deratizare și pe care în sinea mea îl poreclisem Gîndac Gîndacovici. Marfă de import. Vă interesează? O hîrtie de cinci și-i a dumneavoastră.

Gîndac Gîndacovici așeză femeia cu crăpăturile astupate pe covorașul din antreu, se roti în jurul ei și grăi:

— S-ar zice că e un Wojcechowski timpuriu.

— Jacek! răcnii eu.

Era în capul scării. L-am tras jos, i-am arătat prin ușa deschisă pe bătrînelul care se tîra acum în patru labe în jurul statuii.

— Știi unde m-ai adus, Mișa? bîigui Jacek. La academicianul Nikanorov.

Nimerisem, care va să zică, la un academician. Că era academician mai treacă-meargă, dar ce te faci că specialitatea lui era tocmai arta plastică? Dar iată că academicianul Nikanorov își puse paltonul și, zor-nevoie, să-l ducem la atelier.

În atelier Jacek s-a apucat să-și mute și să-și răsucească progenitura de piatră, eu îi ajutam, iar academicianul Nikanorov trona într-un jeț pe podium, întocmai ca regele Lear.

— De multișor voiam să trec pe la dumneata, mormăia el, tare de mult, ehehe, de cînd...

Încîntat, clipea complice către mine și-l arăta din cap pe Jacek, ca și cînd ar fi spus: „mînca-l-ar mama pe el". Iar eu nu-mi mai încăpeam în piele de mîndrie.

— Toate acestea pe care le vedeți sînt lucruri vechi, spuse Jacek scoțîndu-și astrahanul din cap. De un an n-am mai lucrat nimic.

— Și de ce, mă rog? se interesă academicianul.

— Pentru că eu nu am chef, de aceea, răspunse Jacek și, rezemîndu-se cu cotul de căpățîna unui zdrahon de-al lui, ridică ochii în tavan.

Extaziat, academicianul Nikanorov clipi către mine, bîțîind mărunt din cap. Brusc, deveni sever.

— Dar de autodisciplină ai uitat, Wojcechowski?

— Ei, asta-i, făcu Jacek. Nu vreau — nu lucrez. Cînd voi avea chef mă voi apuca de lucru. Poate și mîine.

Academicianul Nikanorov aruncă o privire pe geam.

— Ce albastră e luna în astă-seară!

2

Ei, așa mai mergea. Căldură căldură, mîncare mîncare. Academicianul Nikanorov & Co. ne-au cumpărat mai multe lucrări. Jacek nu începuse încă să lucreze, totuși observasem că degetele i se mișcă parcă de la sine: rumega pesemne un proiect. Eu vedeam de gospodărie: spală, cîrpește, gătește, deretică. Treabă destulă.

Într-o zi Jacek se scutură ca după somn, zdupăi prin încăpere și rosti:

— Mișa, să mergem la restaurant. Ca oameni de artă ce sîntem se cuvine să ne petrecem serile stînd de conversație la un pahar de vin. Împrospătează-mi puțin costumul.

Nu-mi vine să cred ochilor: Jacek își leapădă blana, haina, pantalonii și începe să facă gimnastică.

La treabă, băiete! Pune fierul, calcă rapid două rînduri de haine, două cravate, cîrpește ciorapii unde se vede. Ei, ne-am pus noi la punct și ne-am dus la A.O.A. — Asociația oamenilor de artă.

E un local șic, unde roșul se învecinează cu negrul, dar domină albastrul, unde țăcănitul șiragurilor din bambus evocă tropicele, iar cîțiva mesteceni modești odihnesc ochiul, unde ești servit fără fasoane, ca în familie, după ce îți scutură resturile de pe fața de masă, și unde nu riști să te repeadă nimeni: „du-te acasă și te schimbă".

Înghesuiala de la mesele lungi unde simți cotul vecinului, felurile nepretențioase — „julienne" sau „filé à la Suvorov" împărțite cu ceilalți, curgerea domoală a dialogurilor, punctată de cîte o replică răspicată, cîte un „rînd" pentru toți și atingerea prietenească și familiară a picioarelor pe sub masă, toate astea fac cumva bine la nervi. Mai ales spre seară, cînd te cam lasă nervii și te pomenești socotindu-ți anii, eșecurile, părerile de rău...

Am treizeci și cinci de ani, dar arăt de patruzeci. Amicii cu care nu m-am văzut de mult și-or fi spunînd între ei: „E ceva de speriat ce s-a schimbat Mișa Korzinkin". Și totuși, surprind uneori la mine niște reacții foarte ciudate. De pildă, mi se întîmplă să stau la o masă cu bărbați de vîrsta mea sau chiar mult mai tineri și vine vorba despre lucruri care îmi sînt clare și cunoscute. Ei bine, încep să mă simt ca un copil neștiutor și mă obsedează gîndul că ei toți știu o mulțime de chestii de care eu habar n-am. Mă consolează numai ipoteza că poate fiecare din ei se simte în societate ca un copil neștiutor, dar nu lasă să se vadă. Poate fac pe grozavii tocmai ca să nu se dea de gol.

Cum am intrat în local, l-am văzut pe Igoreok Barkov și ne-am așezat lîngă el.

— Ce faceți, mă? ni se adresă Igoreok, sucindu-se pe scaun și săgetînd cu ochii în dreapta și în stînga.

— Putem să te felicităm? întrebai eu.

Săptămîna trecută Igoreok (e regizor de film) a luat la San Francisco premiul „Poarta de aur" și s-a întors acasă laureat.

— Mulțumesc, făcu Igoreok. Apoi către Jacek: N-ai să mă împrumuți cu un cinci? Deodată exclamă: Oho! iată că apare Irka!

Pe dinaintea oglinzilor strîmbe și a blocurilor de piatră decorative, acompaniată de țăcănitul bețelor de bambus, defila Irina Ivanova, steaua noastră mondială, o fetișcană înaltă, superbă, prinsă parcă în șuruburi mobile. Înainta

fără multă vorbă: bună seara, bună seara, făcea ea, și doar fusta i se legăna pe șolduri.

L-a văzut pe Barkov și s-a așezat lîngă noi. Igoreok făcu prezentările.

Iată deci bilanțul unui an — cam atîta trecuse: după vîntul tăios al iernii, după fleșcăraia primăverii și fîșîitul echipei de cicliști pe asfaltul zbicit; după atmosfera sufocantă din vila pe care o închiriam în afara orașului, pe malul unui iaz mocirlos, după tomnaticele izbucniri ale temperamentului Sonecikăi, după tardiva mea expulzare, după atîtea necazuri și umilințe — iată-mă făcînd acum cunoștință cu Irina Ivanova.

— Aș vrea să vă modelez, îi spuse Jacek.

— Modelați-mă, sînt obișnuită, răspunse Irina și mă fixă pe mine: Dumneata ești Korzinkin acela?

Nu știu ce m-a apucat, dar nu puteam suporta ca Irina Ivanova să mă ia la vale.

— Cum adică „acela"? izbucnii eu. Ce vrea să însemne „acela"? Minciuni! Eu sînt eu și nu „acela"! Și puțin îmi pasă de ei toți!

Irina mă privi drept în față, drept în ochi, și mă mîngîie pe obraz.

— Ce ai, Mișa? Liniștește-te, îmi șopti ea. Apoi, cu glas tare, sculîndu-se în picioare: Mă întorc într-un sfert de oră, și aș vrea, Mișa, ca în acest timp dumneata să-ți schimbi părerea despre mine. Firește în sensul cel bun.

A plecat.

— Ce fel de fată e Irina? îl iscodii eu pe Igoreok.

— Ce, ești chior? Valabilă de tot.

— Dar cum e ea?! insistă neliniștit și Jacek.

— Nu știu, aruncă Barkov cu indiferență. Pe mine mă lasă rece.

— Jacek! mă indignai eu. Uită-te puțin la snobul ăsta! O lume întreagă e nebună după ea, și pe dumnealui îl lasă rece.

Barkov rîse.

— Nu, băieți, nu m-ați înțeles. Mă lasă rece ca cineast. Se aplecă peste masă și ne mărturisi în șoaptă, zvîcnind repede și caraghios din ochi, în dreapta și în stînga. Aflați că eu vreau să răstorn totul, să inversez totul, pricepeți? Inclusiv tipul de femeie — înapoi, cît mai departe de toate

etaloanele astea! Ca Antonioni cu Monica Vitti. Numai că eu o să-l răstorn și pe băiețașul ăsta, clar? Totul, cu susul în jos.

M-a făcut curios.

— Și atunci cu cine o să lucrezi?

— Nu știu încă, dar în momentul de față Ira Ivanova nu-mi spune nimic din acest punct de vedere.

Ne-a mai spus că peste cîteva zile pleacă pe litoralul de sud al Crimeii cu echipa lui și că va turna acolo ceva fenomenal, ceva nemaipomenit, ceva... nici el nu știa încă bine ce anume.

— Și eu vreau să filmez, Igoreok, îl rugai.

Rîse.

— Mă, Mișa, mai bine te iau administrator.

— Nu, ca administrator în nici un caz, dă-mi și mie un rol, acolo.

Igoreok izbucni iar în rîs, dar Jacek se supără pe el că mă tratează în felul acesta și i se adresă cu „dumneavoastră":

— De ce nu vreți să-i dați un rol lui Mișa? Cu ce, rogu-vă, e el mai rău ca alții? Eu, de pildă, am de gînd să-l folosesc ca model.

— Fie, se învoi Barkov făcînd haz. O să-ți dau un rol episodic. Nici n-ai deschis bine gura și te-am și filmat.

— Rău faci că nu iei în serios episoadele, îl dojenii eu. Uită-te la Fellini. Alea episoade!

— Las-că-ți trag eu un episod, o grozăvie. Cît despre Fellini, o să mai audă el de mine!

Irina s-a întors și s-a așezat lîngă mine.

— Uf! Fă-mi măcar un sandviș, Mișa.

I-am făcut la iuțeală un sandviș cu pește, iar deasupra am pus, de frumusețe, o felioară de castravecior de seră și o foaie mică de salată.

— Și apă, ceru ea.

I-am turnat apă de Borjomi și am pus în pahar o felie de lămîie. Mă privi mirată și îmi spuse una, de era să mă înec cu coniacul.

— Cu cîtă îndemînare ai făcut toate astea, Mișa. Ar trebui să-mi fii soț.

Barkov rîse, iar Jacek și cu mine ne holbarăm la ea.

— Umblu flămîndă toată ziua, se plînse Irina. Pe bărbatul meu l-am dat afară, cu socrul m-am certat, iar să-mi gătesc singură habar n-am. Gîscă, ce vrei!

O podidiră lacrimile.

Barkov zîmbea, dar Jacek şi cu mine simţeam că ni se rupe inima.

— Irina, ce ai? Spune! Nu ne chinui.

— Soţul meu e un parazit, socru-meu un formalist, iar eu sînt o proastă şi o stingheră şi o singură pe lume, se văita ea bocind într-una. Apoi s-a sculat şi ne-a spus, mie şi lui Jacek: Conduceţi-mă acasă, prieteni. Mişa, ia bucata asta de file şi învelește-mi-o într-un şervețel. Mulţumesc.

Ieşirăm tustrei din local. Filfizonii toţi care se aflau la ora aceea pe strada Gorki au zgîit imediat ochii la Irina şi au început să ne urmeze de la distanţă ca o haită de lupi fricoşi: cu Korzinkin nu-i de glumit!

— Ce ciudată e viaţa uneori! se miră Irina. Poţi să fii frumos, inteligent, celebru şi totuşi atît de singur!

Spunînd aceasta, întoarse către mine un ochi pătrunzător.

— Fii drăguţă şi arată-mi un picior, o rugă Jacek. Ridică-l un pic de tot!

— Hop! făcu Irina şi săltă piciorul ca un căluţ de circ.

— Interesant, constată Jacek, prinzînd numaidecît în mod genial particularităţile piciorului Irinei. Foarte interesant. E ceva aici. Poţi să-l laşi jos.

Ne-am continuat drumul.

Jacek îşi compuse deodată o mină ceremonioasă.

— Irina, ă-ă-ă — Irina Oskarovna. Am o propunere concretă. Veniţi zilnic la atelier. În timp ce eu voi lucra, Mişa se va îndeletnici cu de-ale gurii. Nu vor fi chiar nişte feluri alese, dar scoate el ceva bun şi din semipreparate. În orice caz vă promit că veţi mînca în fiecare zi pe săturate.

— Formidabil! exultă Irina. Dumnezeu v-a trimis, prieteni. Şi adăugă în şoaptă: Mai ales pe dumneata, Mişa.

Am ajuns în dreptul clădirii enorme, mohorîte, unde stătea Irina. Această clădire, construită în plină înflorire a cultului personalităţii, era cufundată în întuneric. Numai sus, la etajul unsprezece, era lumină la o singură ferăstruică, dar şi lumina aceea abia răzbătea prin jaluzele şi perdele: acolo

socrul ei — un șoarece de bibliotecă, un tiran, o bestie etc. — făcea știință.

— La revedere, pe mîine. Da, Mișa, să nu uit, dă-mi te rog fileul.

Căscat mai sînt! Cît p-aci să uit să-i dau pachețelul. L-am smuls din buzunar și i l-am înmînat. Irina și l-a pus în poșetă.

— Mulțumesc pentru tot, spuse ea și se îndreptă spre casă. În calea ei, spulberul mătura trotuarul.

3

A doua zi, Irina a venit la atelier și de atunci a început să vină zilnic.

Ședea pe podium într-un jeț, etalîndu-și picioarele, și din cînd în cînd da din mînă pentru a întoarce o pagină.

Îmbrăcat cu un halat din foaie de cort, Jacek umbla în jurul podiumului cercetînd cu luare-aminte amănuntele corpului ei, apoi se întorcea la mormanul diform de lut și-i trăgea cîteva cu un fel de măciucă, apoi iar se învîrtea în jurul Irinei, murmurînd în barbă:

— *Bardzo ladnie, bardzo dobrze*[1].

În vremea asta, eu vedeam de menaj. Prăjeam semipreparatele de jucau în tigaie, nu alta, și le serveam cu un sos delicios, invenție proprie. Pot să vă dau rețeta. După ce fierbeți o găină, luați zeama — e și păcat s-o aruncați — puneți în ea cinci linguri de scrobeală, cinci de zahăr, cinci de sare, cinci de piper, două pahare de suc de roșii, o lămîie tăiată mărunt, un pahar de lapte, un borcănel de muștar, vreo două foi de dafin, stoarceți un tub de anșoa și cînd compoziția începe să fiarbă, aruncați în oală un pumn de măsline și sosul e gata.

La viața mea am schimbat destule meserii. Am fost, de pildă, tîmplar de mobilă. Dacă o să mă întrebați ce mobilă făceam o să vă răspund că încă în 1946 lucram în stil modern — aveam fler! Am mai fost, la Riga, inginer de utilaje portuare. Dar ce n-am fost! Și peste tot am obținut succese la fel de fumoase ca și acum, în arta culinară. Și ce bine aș fi

[1] Foarte frumos, foarte bine (polon.).

dus-o, fără griji, fără necazuri, dacă nu m-aș fi consacrat artei, mai precis celei mai dificile și mai importante dintre arte: cinematografia.

— Mișa, îmi spunea Jacek în timp ce crea, nu exagera, că ne sufoci cu mirosurile acelea.

Iar Irina îmi zîmbea blînd de pe podium. În atelier era cuminte ca o porumbiță și devora totul fără mofturi.

— Nu m-am simțit niciodată așa de bine ca acum, îmi mărturisea ea seara, cînd o conduceam acasă.

Se statorniciseră nopți cu lună, geroase și tăcute, și noi doi treceam cu pași rari și liniștiți prin acel decembrie moscovit.

De obicei, ea vorbea cam așa:

— N-ai putea să mă lămurești, Mișa, asupra raporturilor dintre oameni? Știi, mă preocupă foarte mult raporturile dintre oameni, dintre bărbat și femeie. Dumneata, Mișa, te-ai gîndit vreodată la asta? De pildă, pe ce se întemeiază dragostea: pe respectul reciproc sau pe atracția fizică? După părerea mea, trebuie să existe și una, și alta. Dumneata ce crezi?

Iar eu vorbeam cam așa:

— Oamenii sînt uniți între ei, așa cum, bunăoară, malurile sînt unite de rîul care curge între ele. Știi, Irina, o apropiere între oameni pe plan spiritual este la fel de sigură ca și ciocnirea Pămîntului cu Soarele. Chestia cu *homo homini lupus* e o eroare profundă care persistă dincolo, în Occident. Oamenii seamănă cu pescărușii, Irina...

Într-o seară suci către mine un ochi rotund și atent și spuse:

— Mișa, ești un adevărat *gentleman*.

— Nu mai spune, făcui eu perplex.

— Te porți cu mine așa, știi, așa... se bosumflă ea.

— Cum?

— N-ai putea, măcar puțin, măcar atîtica, să fii cu mine altfel?

Stăteam la vitrina unui centru de pîine și deodată am văzut oglindindu-se într-însa siluetele noastre. A ei, zveltă, înaltă, încununată de nimbul uriaș al unei căciuli albe de import, și a mea, destul de mică, cu contururile căciulii vechi a lui Jacek, sprijinită de semicercurile urechilor...

Şi atunci m-a săgetat o bănuială urîtă: Irina îşi bate joc de mine.

Cum aş putea explica altfel relaţiile dintre noi doi? Să privim adevărul în faţă. Fizic? Nimeni nu poate pretinde că aş fi o frumuseţe. Situaţie? Ceva destul de dubios. Eleganţă? Încă puţin şi o să umblu în zdrenţe. Dacă mai adăugăm şi sănătatea mea şubredă, ce reprezint eu pentru Irina? Mi-am spus cu groază că poate e o festă pe care mi-o joacă de atîta vreme nişte măgari de prieteni.

În noaptea aceea, am dat buzna în atelier şi i-am declarat lui Jacek că aşa nu se mai poate, că chiar în cursul săptămînii voi pleca negreşit în Arctica, în Africa, ori poate în ţinutul pămînturilor deşelenite unde mă cheamă de mult un prieten care şi-a găsit acolo fericirea.

Gîndul la monstruoasa perfidie a Irinei îmi tăia pur şi simplu respiraţia.

Jacek se agita în jurul meu. Era atît de emoţionat, încît a făcut chiar cu mîna lui cîte o cafea. Încerca să mă convingă să iau ultimul luminal şi să mă culc, se jura că Irina mă iubeşte, că a găsit în mine un om adevărat, dar ce-mi puteau ajuta aceste cuvinte de mîngîiere!

— Mişa, ai o telegramă! mă anunţă deodată Jacek, cu un ton de parcă în peticul acela de hîrtie ar fi stat salvarea mea.

Era expediată din Crimeea şi semnată de Barkov.

Iată textul: „Veniţi probe rol Murguşor echipa filmare Marele Scrînciob Barkov".

„Ce înseamnă să ai prieteni, gîndii eu, prăbuşindu-mă în fotoliu. Uite. A spus Igoreok o vorbă — sfînt! Prietenie adevărată, ca între bărbaţi." I-am arătat telegrama lui Jacek.

— Ei, Mişa, felicitările mele! se bucură el. Să fie într-un ceas bun.

Am discutat pînă spre ziuă despre plecarea mea, despre rolul „Murguşor". Ce personaj o fi ăsta? Probabil, un „om mic", vitregit de soartă, dar cu inimă nobilă în care mocnesc porniri cavalereşti.

— Mîine dăm o raită prin magazine, hotărî Jacek. Trebuie să te echipezi. Nu poţi pleca aşa în Crimeea!

Dimineața l-am pus să-i telefonez Irinei că ședințele se suspendă temporar din motive de ordin creator. Ședeam lipit de umărul lui.

— Dar Mișa? deslușii eu glasul Irinei, care venea parcă din Cosmos. Aseară mi-a părut foarte ciudat, de altfel și eu m-am purtat ca o caraghioasă.

Vă rog să mă credeți, îmi venea să smulg receptorul și să-i strig Irinei să se lase de bancuri, că eu nu mă las păcălit de melancolica licărire din ochii ei mari, că știu că-i actriță, dar nici eu nu-s fraier, că de ce vrea să mă facă să sufăr, mai bine să se întoarcă la curtezanii ei de la A.O.A., că nu ne vom mai vedea niciodată și poate că atunci cînd Murgușor al meu va face senzație în lumea întreagă și...

— Mișa te va suna mîine, răspunse Jacek și închise.

În seara aceleiași zile am luat trenul pentru Crimeea. Eram singur în compartiment. Stăteam trist la fereastră pe culoarul aproape gol și mă uitam la Jacek care se frămînta pe peron. Se căznea să zîmbească, iar eu mă întrebam cu durere cum o să se descurce fără mine și cine o să-i poarte de grijă.

Trăsei de mîner și, spre mirarea mea, fereastra se deschise.

— Călătorești boierește, spuse Jacek cu un zîmbet care îți făcea milă.

— Jacek, cînd prăjești colțunașii cu carne, să nu uiți să-i întorci. E foarte simplu: răstorni pachetul în tigaie, pui o bucată de unt, un pic de sare, și gata. Principalul e să-i întorci.

Ne-a podidit pe amîndoi plînsul.

— Iar ei să nu-i spui nimic. Nimic!

S-a dat plecarea.

4

În Crimeea mă așteptau minuni. La Simferopol, vîntul ca briciul. Nu vedeai un fulg de zăpadă, dar era mai frig ca la Moscova. În gară m-au asaltat vreo cincizeci de șoferi de taxiuri. Clănțăneau toți din dinți, smiorcăiau din nas și icneau de frig, ceea ce m-a făcut să deduc că sînt de pe coasta

sudică. Își ofercau pe întrecute serviciile, exprimîndu-se mai mult decît colorat.

Cu servieta înainte, mi-am croit drum prin cordonul lor și m-am urcat în troleibuz.

Troleul a străbătut orașul (Simferopol), apoi o porțiune întinsă de șes, după care a început să se cațăre pe munte. S-a cățărat liniștit pînă pe creastă, unde a intrat într-o negură groasă, de ziceai că nu-i un troleu urban, ca toate troleele, ci bun pentru orice teren.

Eram încă în ceață, dar am simțit, așa ca într-un avion, că începem să coborîm. Într-adevăr, troleul se tîra tot mai jos și deodată ceața s-a retras și sub noi s-a așternut larg, ca pe un ecran panoramic, paradisul terestru.

Era ceva minunat: mare albastră pînă la cer și versantele verzi ale munților, pe care îi cunoșteam din ilustrate. În cîteva clipe soarele a încălzit așa de tare geamurile, că-ți venea să te dezbraci. După un timp au apărut acoperișurile retezate pieziș ale orașului aceluia și masivele albe ale sanatoriilor unionale. Am ajuns curînd la poale și am luat-o de-a lungul străzilor orașului, cum se și cuvine unui troleibuz să circule, prin dreptul localurilor cu pereți de sticlă și— altă minune — goale, tot felul de „șașlîkării", „ceburekării", ospătării și patiserii.

Cînd am coborît, m-a apucat amețeala, atît de tare era aerul și de înmiresmat. Și nu era așa cald ca în troleibuz, ba dimpotrivă, cam răcoare, dar soarele strălucea, undeva aproape se auzea tălăzuind marea și în nu știu ce arbori înfoiați creșteau nu știu ce flori albastre.

La un chioșc al difuzării presei erau expuse fotografii de actori de cinema. Am avut senzația unei revederi cu cineva care ți-e drag, apropiat. Mișa Kazakov, Liuda Gurcenko, Keșa Smoktunovski — prietenii și colegii mei. Inima îmi bătea mai tare și am întrebat:

— Pe Irina Ivanova o aveți?

— Ivanova se vinde ca pîinea caldă, bombăni vînzătoarea. Săptămîna trecută elevii de pe bricul „Viteaz" mi-au luat-o toată.

„Poftim, comentai eu în gînd. Elevii de pe «Viteaz». *Mousse* Billy. Gardemarini. Un matroz cu ochi albaștri pe-o corabie de azur. Poftim".

Cu asta am pus punct, mi-am scos din cap toată povestea, am ars în urma mea toate punţile şi toate corăbiile şi am pornit cu pas sprinten pe străzile curate şi aproape pustii ale acelui oraş. Simţeam pe pielea picioarelor atingerea aspră, plăcută a ţesăturii pantalonilor mei iordănieni.

Piesa aceasta unică — „Made in Jordania" — Jacek şi cu mine am cumpărat-o în ajun la consignaţie. Aş vrea să ştiu cine mai are pantaloni ca Mişa Korzinkin. Se cam desfac ei pe la cusături, dar în schimb, vă rog să mă scuzaţi, am în faţă un fermoar, nu nişte nasturi ordinari.

Din direcţia opusă venea o bătrînă înaltă şi grasă cu tocuri cui.

— Nu vă supăraţi, am întrebat-o, nu ştiţi cumva unde s-a instalat echipa de filmare „Marele Scrînciob"?

— Lugu-lugu-lugu, făcu bătrîna ţuguindu-şi buzele către mine. Ia-o ţoancă, copăcel-copăcel, şi dai cu năsucul în scrînciob.

M-am depărtat repejor şi m-am uitat înapoi. Bătrîna mă urmărea cu privirea, rîzînd şi clătinînd din cap cu o blîndă dojană, de parcă m-ar fi prins cu cine ştie ce poznă.

Din aceeaşi direcţie venea în fugă o javră costelivă şi neagră ca noaptea. Labele lungi i se împleticeau şi avea o privire aparent umilă, dar de fapt rea şi perfidă.

— Nu te teme, cuţu-cuţu, nu-ţi fac nimic.

„Rrrî", îmi aruncă în treacăt javra.

— Rex, *let's go*[1], se auzi glasul bătrînei.

Cîinele o urmă în două labe, ca o maimuţă.

— M-a strigat cineva? întrebă un giuvaergiu gras, scoţîndu-şi capul din ghereta lui. Dumneata, tinere? Parcă ai spus „rî", sau aşa ceva. Ceas la reparat? Cameră de închiriat? A, pantaloni iordănieni! Cît ceri?

În oraşul acela totul era misterios şi romantic, ca în povestirile scriitorului danez Andersen.

Am ajuns repede pe chei. Marea bufnea şi sălta cu vreo cinci metri deasupra parapetului. Şi aici era lume puţină, doar cîteva bluzoane verzi şi sacouri albastre se plimbau agale, dar se aşteptau întăriri: intra în port transoceanicul grecesc „Herostrat" cu turişti turci la bord.

[1] Să mergem (engl.).

Pe o bancă şedea un tinerel singuratic cu o carte. După înfăţişare părea un student la fără frecvenţă.

— Nu vă supăraţi, nu ştiţi cumva unde s-a instalat echipa de filmare „Marele Scrînciob"?

— Luaţi loc, răspunse tînărul aruncîndu-mi o privire. M-am aşezat.

Studentul a deschis cartea şi a început să citească foarte absorbit, dar mişcînd tot timpul din cot într-un fel straniu. Îmi arunca cîte o ochire fulgerătoare şi iar se cufunda în lectură.

— Scrînciob? făcu el în sfîrşit. Mare? adăugă el peste un minut. Parcă aşa aţi spus — echipa de filmare „Marele Scrînciob"?! se interesă el amabil, după ce se mai scurse un minut, şi-mi întinse o foaie de hîrtie albă, îndoită, pe care era lipit profilul meu voluntar. Adăugă zîmbind: 50 de copeici, vă rog!

— Dumneata înveţi cu sau fără frecvenţă ?! l-am mai întrebat eu scoţînd suma cerută — bani grei pentru mine.

— Bineînţeles că fără. Tocmai mă pregătesc pentru sesiune. Cît despre „Marele Scrînciob" uitaţi-l, stau grămadă acolo.

— Sînt actor, am venit să filmez.

— Aha, hm-da, mormăi el pierzînd orice interes pentru persoana mea.

„Marele Scrînciob" sta bulucit la intrarea unui hotel. Nu se filma nimic. Din grup izbucneau glasuri furioase şi mîini agitate care arătau cerul, marea, soarele, munţii, nava „Herostrat". Barkov stătea deoparte cu mîinile vîrîte în buzunarele *„blue-jeans*-ilor lui, trăgea aer pe nas şi fredona parcă ceva.

Cînd mă văzu, strigă:

— Ia uitaţi-vă cine a venit! A sosit Mişa! Vino, Mişenka, să te pup! Ei, dacă Mişa Korzinkin e aici, o să meargă totul ca pe roate!

Aplauze, surîsuri. După o viguroasă strîngere de mînă, ca între bărbaţi, i-am şoptit:

— Mulţumesc, Igor. Nici nu ştii ce serviciu mi-ai făcut. Apoi, cu glas tare: Cînd îmi dai să citesc scenariul?

Barkov zîmbi şi începu să turuie, sucindu-şi ochii în toate părţile, după cum îi era obiceiul:

— Cînd vrei. Chiar și diseară. Acum însă, Mișenka, am pentru tine o misiune specială. Trebuie să te repezi pînă la autobază și să le ceri un „Z.I.S." decapotabil, pricepi? Au ei unul. Mașina stă degeaba, dar nouă nu vor să ne-o dea. Ce barbarie, nu? Ia actele de la Raiman și du-te. Raiman a fost la ei, dar nici n-au vrut să stea de vorbă. La tine mi-e toată speranța.

Decis să-l scot pe Igoreok din încurcătură, m-am suit în „G.A.Z."-ul nostru și m-am dus la autobază.

La autobază, cine-i director? Felix Sidorîh, cu care am fost camarad de regiment la trupe parașutate. De cîte ori n-am stat noi alături într-un „IL-2" pe o bancă de duraluminiu! De cîte ori n-am sărit împreună din avion, mai întîi eu, și el după mine. Mă legănam în suspante, iar Felix trecea pe lîngă mine ca o piatră: damblaua lui erau săriturile cu deschidere întîrziată.

Felix devenise un coșcogeamite *boss*, era roșu la față și trăgea nouăzeci de chile bune. A aruncat documentele mele în sertar și a răcnit:

— Mă... pe hîrțoagele astea ale tale! Spune, Mișka, pe șleau, pentru ce ai nevoie de mașină? Dă-i drumul, că pe mine nu mă duci. Spune-mi adevărul și ți-o dau. Ai? Spune, mă, odată, că eu tot te-am ghicit.

Am clipit cu șiretenie și el a izbucnit într-un rîs satisfăcut.

— Ai văzut? Cine-mi ești! Așa da! De ce n-ai spus de la început, că pînă acum erai plecat! Mare pișicher! Cum era cîntecul? Mișka, Mișka, unde ți-e surîsul?! Ia-ți rabla ta și umblă, numai s-o poți porni.

Cînd uriașa mașină deschisă, cu mine pe banca din spate, se opri în fața hotelului, „Marele Scrînciob" căscă ochii mari și izbucni în exclamații entuziaste.

Restul zilei și toată seara Igoreok și cu mine am colindat împrejurimile cu mașina asta deschisă, stabilind locurile viitoarelor filmări. Pentru aceasta, Igoreok se ridica în picioare și-și punea o palmă streașină la ochi, iar cealaltă la nivelul nasului, limitînd astfel spațiul la imaginea prinsă de un obiectiv pentru ecran lat.

— Îl fac simplu, spunea el. Simplu și elegant: un colorit gri-deschis, înviorat de o licărire discretă.

Ne opream în ulicioarele înguste ale orașului, intram în curți — un fel de puțuri mici cu parmaclîcuri pe jumătate putrede, palmieri în hîrdaie și izmene pe frînghii.

— E și nu el bombănea Igoreok.

— Asta da! strigă el la un moment dat.

Pe fundalul amurgului, sus de tot, între case, flutura o pereche de chiloți bleu de damă.

— Asta o scoatem negreșit. E tare!

M-au cazat în aceeași cameră cu Ivan Ghenrihovici Lodkin, director de producție adjunct. Acest bărbat, cu un fizic grațios, distins, n-avea pic de maniere.

— Korzinkin! zbiera el la mine. Iar te scobești în nas, scobite-ar Dumnezeu. Scoală, mă deșteptule, și fugi după bere. Ai venit?

— Mai mare rușinea, Ivan Ghenrihovici, îl mustram eu. Vă exprimați ca un surugiu.

Nu era zi în care Igoreok să nu-mi încredințeze „misiuni speciale". Fără mine, „Marele Scrînciob" nu se legăna de loc.

— Pricepi? spunea Igoreok. Vreau să aranjez o scenă de masă numai cu bătrîni. Dar moșnegi veritabili, cu bărbi de patriarhi.

Aleargă cu limba scoasă prin oraș după moșnegi veritabili. Douăzeci și șapte am dibuit. Noroc că președintele Consiliului local al pensionarilor s-a dovedit a fi al doilea bărbat al lui tanti Ania. Fără el nu știu ce m-aș fi făcut.

Altă dată a fost nevoie de șase violoncele și cinci contrabasuri. Pentru asta a trebuit să duc muncă de lămurire cu directorul filarmonicii pe care, din fericire, îl cunoșteam încă de pe cînd am fost activist cultural.

Alergătura asta mă istovea și nu mai găseam o clipă liberă ca să iau de la Igoreok scenariul și să mă familiarizez cu personajul Murgușor.

— Nu-i nimic, mă liniștea Igoreok. Într-o săptămînă punem totul la punct și atunci o să ai și tu timp.

În seara celei de-a treia zile m-am întors frînt la hotel. Din fericire, Lodkin era plecat undeva. M-am prăbușit pe pat ca un titan căruia i-au secat puterile.

Credeam că o să adorm imediat, dar în capul meu se învîrtea fără încetare un adevărat carusel: moșnegi, violoncele, cazane pentru bucătăria de campanie, telefoane, chitanțe, ordine de plată și ce-i de făcut cu Ceașkin, machiorul cel amoral.

Mi-am îngropat nasul în pernă, dar uşa se deschise cu o smucitură şi recunoscui fluieratul lui Ivan Ghenrihovici. Îmi lipi o palmă pe părţile moi şi spuse:

— Scoală, mă! A venit Irina şi te caută prin tot oraşul.

Am sărit ca ars şi m-am holbat la Lodkin ca un ieşit din minţi. El se şi tolănise în fotoliu şi se apucase să-şi facă unghiile.

— Circ, comentă el, *commedia dell'arte*.

— Unde e?!

Lodkin dădu din umeri. Ieşii valvîrtej din hotel.

Fiind duminică seara, pe chei era destul de multă lume. Toţi erau senini, voioşi, numai eu alergam ca un apucat de la un capăt la altul, făcînd naveta între hotel şi gara maritimă şi luînd la rînd, în ambele sensuri, toate „şaşlîkăriile", „cebureкăriile", ospătăriile şi patiseriile. Irina nicăieri. Simţeam că înnebunesc.

Deodată am văzut-o. Şedea pe prundiş, sub parapet. Şedea singură acolo, plaja era pustie, iar în faţa ei se zbuciuma bătrîna mare şi zburau pescăruşii. Şedea acolo ca Ifigenia în Aulida.

„Cum de am putut să mă port în felul ăsta cu dînsa? Sînt un măgar! De ce n-am căutat s-o înţeleg? De ce am umilit-o? Cum de am fost în stare? " mă frămîntam eu zburînd deasupra parapetului, a plajei, dînd rotocoale deasupra ei şi aterizînd încetişor.

— Cum de-ai putut, Mişa? murmură ea cu un glas care îmi opri circulaţia sîngelui.

— Te simţi în stare să mă ierţi?

— Vai, desigur, făcu ea ridicîndu-se. Hai să ne plimbăm. Îmi place grozav aici. Ce sensibil eşti, Mişa.

Ştiu, poate merg prea departe cu confidenţele, dar în momentul acela părul îi flutura în bătaia vîntului, ochii-i luceau, dinţii-i străluceau: pot să jur că a fost fericită în momentul revederii noastre.

Ne-am urcat pe chei şi am pornit-o încetişor. Mi-am îngăduit s-o iau de braţ. Mi-a strîns uşor mîna cu cotul de trupul ei.

Am întîlnit pe chei marinari greci îmbrăcaţi cu o rafinată eleganţă. Turiştii turci pe care îi duceau de mînă păreau cam intimidaţi: îi speriase larma duminicală a oraşului.

Soarele tot încerca să scapete după creasta unui munte, dar de fiecare dată se înţepa în chiparoşi şi sălta iar în sus.

În sfîrșit, a reușit să se strecoare pieziș și să apună. Ca la comandă, s-au aprins toate luminile pe uriașul „Herostrat", pe navele mai mici cîte se aflau acolo, pe macaralele-turn, pe stîlpi, în vitrine, iar braseriile sub cerul liber și-au aprins lampioanele.

Nu trecu mult și ne-am întîlnit cu ruda aceea a mea, al doilea soț al mătușă-mi Ania. I-am făcut cunoștință cu Irina și ne-am oprit cîteșitrei lîngă parapet.

Bătrînelul îmi tot făcea admirativ cu ochiul, apoi însă mă întrebă la ureche:

— Și Sonecika? A, Mișa?

— Sonia s-a dovedit a fi un om neprincipial, i-am răspuns eu tot pe șoptite.

Bătrînelul se declară satisfăcut, apoi se întoarse pe trei sferturi, scoase o foarfecă și, privindu-ne cu coada ochiului, începu să taie repede-repede ceva. Peste un minut ne întinse conturul capetelor noastre, executate în profil.

— Cincizeci de căciulă, total o rublă. Să fie cu noroc.

Marea se frămînta tot mai tare, pe crestele valurilor se aprindeau și se stingeau dîre purpurii. S-a întunecat repede, din străfundurile negre ale stihiilor se auzea un zgomot surd ca un mîrîit de fiară, luminițele micilor ambarcațiuni pescărești țopăiau în beznă și pînă și luminile lui „Herostrat" se legănau ușor.

Doi tineri cu bluze marinărești se opriră lîngă noi, scrutînd dansul luminilor în beznă.

— Să vezi ce vînțuleț ne trage la noapte! spuse unul din ei și-și continuară drumul spre port, balansîndu-și valijoarele.

— Ce minunat e totul, Mișa! Ce sublim! Nu ți se pare că uneori viața poate fi sublimă?

— Ba mi se pare.

Apoi ne-am întîlnit cu Felix Sidorîh. Încă de departe și-a desfăcut larg brațele, cît o jumătate din lățimea cheiului.

— Uite, Felix, să te prezint Irinei, buna mea prietenă.

— Ha, ha, ha, rîse gros Felix îmbrățișîndu-ne pe amîndoi deodată. Gata. Am înțeles tot! E clar! Scurt pe doi! Vizibilitate perfectă.

Apoi, în doi timpi și trei mișcări, ne-a tăiat din hîrtie profilurile și ne-a înmînat opera lui.

— Ce-i asta, Felix? bîiguii eu. Ce-i comedia asta?

— A, e un joc local! făcu haz Felix de mutra mea buimacă. Cum se întîlnesc doi inşi, îşi fac reciproc portretul. Care termină primul ia cincizeci de copeici. Aşa că aveţi o rublă de plată.

Ne-am despărţit de Felix şi am intrat într-un local.

— Hai să petrecem, propuse Irina, să-i tragem un chefuleţ straşnic, că mîine scot eu nişte bani de la casa de economii.

Am cerut şampanie şi icre de Manciuria. Icre de Manciuria nu mai erau. Atunci să aducă crabi. Şi crabii s-au terminat, dar aveau salată cu carne „Riviera". Am luat-o pe asta.

— „Ta-ra-ra, dopul a zburat, ţîşneşte vinul înspumat, declamă Irina şi-mi întinse mîna peste masă.

În local cînta o mică orchestră: trei tineri — la trompetă, contrabas şi acordeon — şi un bătrîn la pian. Tinerii aveau o slăbiciune pentru improvizaţie, dar bătrînul, educat într-un auster spirit vilegiaturistic, nu putea admite una ca asta şi, cînd începeau ei să improvizeze, îşi lua indignat mîinile de pe clape.

În sfîrşit, orchestra atacă o melodie care părea să fie pe placul bătrînului. Se apucă să clămpăne cadenţat la instrumentul său, apoi prinse a zice şi din gură cu multă însufleţire, zîmbind către noi şi făcîndu-ne cu ochiul.

— Iute anii au trecut, aviatoare m-am făcut, cînta cu foc moşul sub privirile noastre admirative.

Cînd a terminat, l-am poftit la masa noastră.

Bătrînul sări uşor de pe estradă. Se vedea că şi-a petrecut toată viaţa prin localuri: purta cravată, dar în picioare avea nişte papuci de casă din fetru.

— Pentru dumneavoastră am cîntat, ne informă el, ridicînd paharul. Hai, zic, să cînt ceva pentru domnul acela distins cu pantaloni iordănieni şi pentru coniţa. Să vă trăiască. În plus, v-am pregătit o mică surpriză. Aveţi o rublă de plată.

Cu aceste cuvinte, scoase la iveală o coală de hîrtie pe care erau lipite, nas în nas, profilurile noastre: deasupra mai desenase şi două turturele sărutîndu-se. Cum o fi izbutit să mestereasscă toată drăcovenia asta cîntînd simultan la pian şi din gură? Mister.

Aluzia asta indiscretă m-a făcut să mă fîstîcesc. Cu un surîs enigmatic Irina a băgat portretele în poşetă.

În momentul acela, precedat de o explozie iscată de toate instrumentele o dată, își făcu apariția Igor Barkov, însoțit de un bărbat spătos, cu mișcări măsurate, foarte elegant. S-au îndreptat spre masa noastră, potrivindu-și pașii după ritmul muzicii.

— Uite că a venit Irka, constată Barkov.

— Am venit la Mișa, nu la dumneata, ținu ea să precizeze.

— Firește că la Mișa, preferă să n-o contrazică Barkov. Mișa ăsta e o comoară la casa omului.

— Stai jos, Igoreok, făcui eu pe amfitrionul. Și dumneavoastră... (M-am uitat la celălalt. Cum dracu să-i zic? „Tovarășe", „cetățene", „*mister*"?) Și dumneavoastră, *signor*.

— Dragii mei, spuse Barkov, să vi-l prezint pe regizorul italian Rafael Ballone. Acum doi ani am băut cu el Martini la Mar del Plata, iar anul trecut pe aeroportul din Dakar, unde s-a întîmplat să ni se încrucișeze avioanele, am ciocnit cîte o halbă. E un artist progresist și sîntem buni prieteni.

— Îmi pare bine. Rafik, se recomandă omul și rămase cu ochii la Irina. Iar Irina, foarte „star", s-a uitat la el, și-a privit vîrful nasului și, în sfîrșit, a întors ochii în lături.

Această manevră elementară cu ochii nu mi-a plăcut de loc.

Igoreok a invitat-o la dans. În timp ce dansau, Rafik și-a înșeuat nasul cu o pereche de ochelari masivi și a început s-o contemple.

— O, ce fată minunată, făcu el. Eu vreau să mă mărit cu ea. Adică nu, să mă însor, cum e bine pe rusește? Ea va fi mire al meu. Adică nu, mire feminin. Cum se spune pe rusește? Da, mireasă, mulțumesc. Ați observat ce corp proporționat are? Nu? Foarte interesant. Între lungimea picioarelor, a brațelor și a trunchiului există o armonie perfectă, ideală, de asemenea și conturul corpului este desenat net. Un singur defect, aici un pic, cum îi spune? Glezna. E cam grosuță.

— Gîndiți-vă bine la gleznele ei, i-am răspuns eu sarcastic. Oricît, te legi pe viață.

Inima-mi bătea să se spargă. Ar fi cu putință să se mărite cu ăsta, cu individul ăsta din lumea capitalistă?

Cînd s-au întors Irina și Barkov, Rafik își scoase ochelarii și cuvîntă solemn:

— Irina, v-am văzut pe toate ecranele lumii în alb-negru, iar acum vă văd în relief și color. Vă propun să-mi fiți soție.

Sînt un artist progresist, dar am patru case de filme și cinci vile în diferite stațiuni balneare din lume.

S-a așternut o tăcere adîncă. Înțelegeam cu toții că nu glumește. Irina tăcu cît tăcu, apoi pocni din degete și-mi făcu cu ochiul.

— Mișa, am voie să mă mărit cu el? Răspunsul dumitale e hotărîtor.

— Nu, n-ai voie, aruncai eu scurt, tăios. Irina bătu din palme.

— Ce tip! izbucni Rafik. Ce-ați găsit la el?

Irina puse jos furculița și se îndreptă pe scaun. În ochii ei scăpăra mînia.

— Ce-am găsit la el? rosti ea rar. Omul acesta nu s-a atins niciodată de onoarea mea.

Barkov rîse cu poftă.

— Hai, Rafka, ți-a zis-o!

— Ei gata, mormăi Ballone, să punem punct. Să bem ceva tare.

Cînd au adus ceva tare, Igoreok mi-a amintit ce treburi am de aranjat a doua zi și m-a rugat să nu uit să mă duc la fabrica de mobile după material pentru completarea decorului natural.

— Cînd o să se termine toate astea? Ce sînt eu — achizitor, administrator? m-am indignat eu, dar mă și gîndeam dacă n-am cumva vreo rudă sau vreo cunoștință la fabrica aceea de mobilă. Cînd încep să repet? Ce rol e Murgușor?

— Chiar, Barkov, ce rol e ăsta? se interesă și Irina.

— E un rol, știți... se bîlbîi Barkov. Așa... marțial.

— Cum, Murgușor nu e un om mic, neînsemnat?

— Nu! Dimpotrivă...

— Sînt convinsă că Mișa va face față în orice rol, îl asigură Irina. Are talent și mai ales mult suflet. Și adăugă: Nu ca alții.

Am condus-o pînă la hotel și, în freamătul valurilor ce se spărgeau de țărm, i-am sărutat mîna. O!

5

Dimineața m-a trezit tăcerea. Ferestrele noastre dădeau spre mare, zgomotul valurilor se auzea într-una, dar în dimi-

neața aceea era o liniște desăvîrșită și nici Lodkin nu fîsîia în somn, făcînd băsici la gură cum îi era obiceiul.

M-am dus la fereastră și iată ce am văzut: afară era ceea ce se cheamă calm plat, suprafața mării se mișca alene, ca înfiorată de o mîngîiere, încrețită ușor pe alocuri cum se încrețește pielea de frig, dar linia orizontului nu se vedea — depărtarea era perdeluită de o ceață diafană, albăstruie, și în ceața aceea păreau de un albastru-închis velele unei nave ce ancorase, noaptea, în radă.

— Bună dimineața, Mișa, se auzi în spatele meu glasul potolit al lui Lodkin. Se vede că liniștea de afară îl influențа și pe el.

— Vanea, nu știi cumva ce vas e ăsta? l-am întrebat la fel de încet.

— Nava-școală „Viteaz", răspunse el și izbucni într-un rîs asurzitor, fioros, urmat de tuse și smiorcăieli. Slavă Domnului, și-a revenit! N-a observat cum am tresărit — „Viteaz"! Ăștia sînt ăia care au cumpărat toate fotografiile Irinei. Să nu se întîmple vreo nenorocire.

După ce m-am spălat și m-am îmbrăcat la repezeală, am țîșnit pe chei. Sărind peste băltoacele lăsate de valurile puternice din ajun, Irina venea grăbită dinspre hotelul ei spre al nostru. În urma ei, hliziți de încîntare juvenilă, mărșăluiau gardemarinii de pe „Viteaz", secondați pe mare de o șalupă a acestei nave. M-am repezit înainte.

— Mișa, uite, Mișa! strigă Irina. O fregată întreagă de adoratori!

— Bric, am corectat-o eu prinzînd-o de mîinile ei reci, speriate. Un bric, nu o fregată...

— Nu asta am venit să-ți spun, mă întrerupse Irina și continuă pe nerăsuflate: M-am întîlnit adineaori cu Barkov și l-am tras de limbă. Mișa! Totul e o înșelăciune, un complot.

În clipa aceea l-am văzut pe Igoreok. Fugea spre noi cît îl țineau picioarele și ba își ducea degetul la gură implorînd tăcere, ba își punea mîinile în cap. Irina își subție buzele și aruncă în direcția lui o privire răzbunătoare. Gardemarinii stăteau ceva mai încolo. În grupul lor se propagau ondulatoriu, de la centru spre periferie, zîmbete duioase.

— Mișa, i-am smuls scenariul din mînă și m-am lămurit imediat! Te-au mințit! Murgușor nu e un om mic, neînsemnat. Murgușor e un cal!

Barkov s-a oprit lîngă noi, gîfîind.

— Da, e un cal, urmă Irina, prăpăditul ăsta de modernist îl pune să calce pe pepeni ca pe niște țeste omenești. Un cal, auzi!

În momentele grele, cruciale, ale vieții devin de fier. Durerea, lacrimile — toate acestea palpită și se zbuciumă undeva înăuntrul ființei mele. Pe dinafară, însă, par de fier.

— E o cruzime, Igor, rostii eu cu un calm glacial. Ce rău ți-am făcut?

Barkov încercă să spună ceva, dar emoția îl gîtui. Irina izbucni în plîns.

— Să mergem, Mișenka, să plecăm de aici. Cine le-a dat dreptul să-și bată joc de tine?

6

Spre seara aceleiași zile eram în gară la Simferopol. Piața gării și acoperișurile taxiurilor erau acoperite de zăpadă. Irina se înfășura în pardesiul ei subțire de antilopă și, din cînd în cînd, o trecea un fior amintindu-și de jignirea ce mi s-a adus. Eu îi căram valizele, ea îmi ducea servieta.

Clădirea gării se grămădea strivitoare deasupra noastră și în fața porticului ei ciclopic, încununat de un turn cu o fleșă înaltă, în fața lungilor ei colonade, ne simțeam mici și nenorociți. Șoferii ne urmăreau cu priviri ironice.

Am luat bilete pentru trenul de Moscova și ne-am lăsat bagajele la camera de păstrare automată.

Mai aveam două ore pînă la plecarea trenului. Ne-am adus aminte că nu pusesem nimic în gură de dimineață.

— Nu vreau la restaurant, spuse Irina. Cînd mă gîndesc cum o să se holbeze toți la noi mi se face silă.

M-am uitat bine la ea, la păpușica asta îmbrăcată după ultima modă — pardesiu scurt, cizmulițe înalte cu toc subțire — rebegită de frig și cu năsucul roșu. Ce devotată e și ce delicat își manifestă solidaritatea! Măi, măi, m-am minunat eu și deodată m-a cuprins un sentiment de fericire cum nu mai încercasem pînă atunci niciodată. Să nu credeți că inventez. Acesta e adevărul adevărat.

Cum am ieșit din gară, de sub bolțile unei colonade nesfîrșite ne-a apărut în fața ochilor o tejghea înaltă, ca de bar,

deasupra căreia scria cu litere de o șchioapă: „Dejunuri complexe".

— Exact ce ne trebuie, exclamă Irina luîndu-mă de mînă.

Și iată-ne cocoțați pe niște taburete înalte, incomode, cu picioarele atîrnînd în gol.

La tejghea robotea o băbuță care gîfîia într-una și-și dădea deoparte cu cotul lațele cărunte ce-i ieșeau de sub bonetă. Scotea capacul de pe cîte una din oalele ei enorme, dinăuntru năvălea o trombă de abur, de parcă s-ar fi deschis poarta infernului, tușica plonja în ea cu polonicul și scotea „la zi", parcă în dușmănie, felurile componente ale dejunului complex. În spatele ei, pe ușa albă a frigiderului scria caligrafic: „Supe, sosuri, compoturi, chisel".

De fapt nu erau chiar așa ieftine dejunurile acelea: 77 copeici. Un „complex" se compunea din următoarele feluri: supă de carne și arpacaș, pilaf de arpacaș și un pahar de cafea cu lapte. Ce-i drept, era carne multă și în supă și în pilaf, sau poate că numai noi am avut norocul ăsta.

Sub picioarele noastre și ale celorlalți consumatori mișunau cîinii: o cățea copoi cu mamelele atîrnînde, o namilă de dulău negru, rasă maidan, și alte cîteva javre mărunte. Li se aruncau oase și arpacaș scuturat de pe linguri. Oamenii veneau și plecau, era clientelă flotantă, nu zăbovea nimeni prea mult pe aici — la un moment dat Irina și cu mine am rămas singuri. De partea cealaltă a tejghelei, bufetiera încremenise cu linguroiul proptit în șold.

M-am uitat la Irina cum mănîncă, ea s-a uitat la mine cum mănînc, ne-am zîmbit, apoi eu am ridicat capul spre bolțile colonadei. Coloanele în muchii ascuțite erau foarte înalte și sus domnea un întuneric, de nu se vedeau capitelurile. Din întunericul acela se auzea fîlfîit de aripi și forfota agitatei vieți păsărești.

Soarele în declin răzbătu dintre nori și dezlănțui prin surprindere un atac atît de puternic, încît zăpada începu să se topească sub ochii noștri: se făceau băltoace, de sus începu să picure și ne pomenirăm deodată după o adevărată perdea țesută din fire de apă drepte și sunătoare.

Cerul se colora de la o clipă la alta, ba în albastru, ba în purpuriu, ba în verde și sub colonadă năvăli un vîntuleț primăvăratic.

— Vreau chisel, spuse Irina.

— Nu ţinem, i-o reteză bufetiera.

— Dar dacă încercaţi şi căutaţi, intervenii eu.

— Las-o în pace, mă opri Irina şi-i zîmbi. Şi ce să vezi, bufetiera îi zîmbi şi ea şi strigă în coşul prin care i se trimiteau de sus, din bucătăria restaurantului, cazanele cu dejunuri complexe:

— Alo, Viteok, ia şi fă nişte chisel!

— Se face, răsună din coş.

— Acuşica se face, fata mamei, îi spuse Irinei bufetiera.

Străbătînd valul primăvăratic al stropilor, se apropiau de bar trei elevi de pe „Viteaz".

— Aici eraţi? Şi noi care v-am căutat prin toată gara!

Se aşezară lîngă noi pe taburete şi o pironiră pe Irina cu ochi tineri şi obraznici. Spuseră:

— Plecăm la Murmansk, iar de acolo pe Insula Libertăţii. Vreţi să veniţi cu noi, stimată tovarăşă artistă Ivanova?

— Am voie să plec cu ei, Mişa?

— Nu, răspunsei eu. În nici un caz.

— Ce, e soţul dumneavoastră *Genosse*[1] ăsta? întrebară elevii.

— E omul meu drag, atît, răspunse Irina.

Elevii iscară o larmă veselă cu lingurile: să vină dejunul complex!

— Lingura şi strachina... cîntau băieţii. Iar de n-ai, mănînci şi-aşa.

Bufetiera se înveseli şi ea şi dădea un zor, de duduia tejgheaua.

Străpungînd valul de stropi, se ivi o bătrînă înaltă cu pantofi cu toc subţire. La gît avea o vulpe cu un botic ascuţit pe care trecerea timpului abia începuse să lase urme.

În urma bătrînei venea ţanţoş, în două labe, porcul acela de cîine Rex.

— Rex, *attendez*! *Allons*, Rex, *allons*, îl chemă baba şi se îndreptă spre tejghea, legănîndu-şi şoldurile.

— Staţi jos, mătuşică, o poftiră elevii.

— Ştiu, despărţirea e grea, fredona bătrîna cocoţîndu-se pe un taburet, dar dăruit-am inima unui matroz cu ochi albaştri de pe corabia de-azur.

[1] Tovarăş (germ.).

Cîinii îl primiră imediat pe Rex în banda lor.

Pe urmă a venit studentul acela de la cursul fără frecvență, s-a așezat și el și a început să decupeze profiluri. Ținu să-mi explice:

— Plec la Moscova la sesiune și am nevoie de parale.

S-a înfiripat o întreagă societate, destul de simpatică. Toată lumea s-a dispus. Bufetiera îi ținea isonul bătrînei și trecea în pas de dans de la o oală la alta. Castroanele goale urcau pe coș, altele pline cu pilaf cu carne de berbec coborau. Elevii tamburinau cu lingurile dansul marinăresc „Matelot". Irina își compunea cu ochii și mîinile, dar moderat, atitudini de vedetă. Studentul și cu mine discutam despre poeziile lui Alexei Zaurich. Rex incita cîinii să sară, o dată, pe tejghea și să devoreze tot. Aristocrata vagabondă, bîțîindu-și țîțele, încerca să-l pună la rezon.

Cînd s-a întunecat, și-au făcut apariția Igor Barkov și Rafael Ballone.

— Mișa, te rog să nu-mi iei în nume de rău această mică stratagemă, spuse Igoreok. Treaba nu mergea de loc și atunci am hotărît să te chem. De cînd ai venit tu, oamenii au prins curaj, au căpătat încredere în forțele lor, au început să umble cu capul sus. Ce-ar fi să te întorci, ce zici?

— Nu, Barkov, el nu se întoarce, dar pe dumneata te iertăm, spuse Irina. Apoi către Rafik: Și pe dumneata.

Se auzi un huruit și din coș descinse, arborînd un zîmbet scînteietor de alb pe obrazul oacheș, Viteok în persoană cu un enorm castron de punci. Deasupra castronului pîlpîia o flăcăruie albastră.

— Poftim chiselul, strigă Viteok.

— O mică surpriză! explică bufetiera, rîzînd cu hohote.

Cîinii se ridicară toți în două labe; le simțeam boturile pe la coate.

S-a încins o petrecere gălăgioasă. Așa cum ședeam și chefuiam împărțind între noi flacăra albastră și arpacașul și aruncînd cîinilor oase, păream niște cavaleri medievali benchetuind cu frumoasele lor doamne sub bolțile afumate ale unui castel normand.

„Și cînd te gîndești că sîntem cu toții muritori! îmi spuneam eu. Nici nu-ți vine să crezi că într-o zi nu vom mai fi, nici elevii ăștia, nici Irina. Doamne, Doamne! De neînchi-

puit, de neînțeles. Și ce-ar trebui să facem? Poate să credem unii în alții, în ceea ce ne-a unit acum, aici, în ceea ce atrage acum toată lumea spre masa asta a noastră? Ar trebui să ne consolăm tot timpul unii pe alții, să ne îmbărbătăm, să discutăm despre una, despre alta — fleacuri, fleacuri de fiecare zi, adică, să ne mai aiurim unii pe alții, să-i mai tragem cîte un tămbălău, nu să umblăm cu lucrături și cu perfidii. Vai, ce des se poartă oamenii, de parcă n-ar mai trebui să moară nicicînd. Și uite ce bine se brodește totul cîteodată, ca acum.... Păcat că n-ați fost și dumneavoastră cu noi."

Se și anunțase de două ori la radio că trenul de Moscova a tras la peron cînd în fața colonadei opri un „Z.I.S.-110" deschis, din care coborî Herostrat, cu o canistră de benzină în mînă. Împiedicîndu-se de poalele tunicii, intră cu un aer foarte preocupat sub colonade.

— Glorie, iar glorie, și sete de glorie, bombănea el stropind cu benzină zidurile gării Simferopol. Am incendiat templul Artemidei, dar nu-mi ajunge, nu! Voi să dau foc și acestui palat. Corabia ce-mi purta numele am dat-o gata, iar acum care va să zică...

— Bă, Stratostate! strigară elevii sărind de pe taburete. Astîmpără-te, zăpăcitule! Ori te mănîncă spinarea?

Nu știu cum s-a rezolvat conflictul dintre elevi și Herostrat: Irina și cu mine ne-am dus pe peron.

7

L-am găsit pe Jacek la atelier. Își rumenea în tigaie niște colțunași cu carne. În mijlocul încăperii se vedea ceva enorm, acoperit cu cîrpe umede.

— Primo, mă bucur că ați venit, spuse Jacek, secundo, am și eu cu ce să mă laud. Am primit o comandă: grupul sculptural „Atomul Pașnic".

Smulse cîrpele și grupul, lucrat deocamdată în lut, se înfățișă privirilor noastre: o femeie șezînd — avea trăsăturile Irinei — lîngă ea un tînăr savant cu o privire scrutătoare — ăsta semăna cu mine — și, în sfîrșit, în spate, cu mîinile lui zdravene odihnind pe umerii primilor doi, se ridica mo-

numental un gînditor împovărat de idei, care era Jacek însuși.

— În curînd, Mișa, voi fi cineva, spuse el, și atunci te fac om.

Așa s-a și întîmplat. Jacek m-a făcut om. Eu m-am însurat cu Irina. E mult de-atunci...

În românește de
Radu Albala și Eleonora Mircea

Povestire cu hiperbole

Într-un tren accelerat, un mare maestru juca șah cu vecinul de compartiment pe care i-l hărăzise întîmplarea. Acesta îl recunoscuse de cum îl văzuse apărînd în vagon și în el se trezise pe loc o ambiție arzătoare și absurdă de a-i lua o partidă. „Ce dacă! gîndea el, iscodindu-l pe marele maestru cu priviri poznașe. Ce dacă!... Un prăpădit..."

Marele maestru a înțeles imediat că a fost recunoscut și și-a spus cu o tristă resemnare că fără două partide — pe puțin! — nu scapă. Identifică imediat tipul omului cu care avea de-a face. De la ferestrele Clubului de șah de pe bulevardul Gogol vedea adesea frunțile rotunde și trandafirii ale unor astfel de specimene.

Cum porni trenul, vecinul de compartiment recurse la un șiretlic naiv: se întinse alene și întrebă cu prefăcută indiferență:

— Ce-ați zice, tovărășele, de o partidă de șah?

— Mă rog, făcu marele maestru.

Vecinul deschise ușa și o strigă pe însoțitoare. Cînd i-a adus șahul, a luat cutia cu o înfrigurare ce contrasta cu indiferența lui de adineauri, a golit-o, apoi a strîns în pumni doi pioni și a întins pumnii maestrului. Pe bulbucătura dintre degetul mare și arătător a mîinii stîngi era tatuat „G.O."

— Stînga, spuse marele maestru și se strîmbă ușor, închipuindu-și cum lovesc acești pumni, fie dreptul, fie stîngul. I-au căzut albele.

— Trebuie să ne omorîm timpul într-un fel, nu-i așa? flecărea cu bonomie G.O., așezînd piesele. Mare lucru la drum o partidă de șah.

După consumarea rapidă a primelor mutări ale gambitului nordic, totul s-a încurcat. Marele maestru privea atent tabla de șah și făcea mutări mărunte, lipsite de importanță.

De cîteva ori i se revelau ca într-o scăpărare de fulger itinerarii pentru damă care s-ar fi soldat cu un mat; stingea însă aceste scăpărări, coborînd puțin pleoapele și ascultînd de bîzîitul sîcîitor, ca de țînțar, al milei care venea de undeva din adîncurile ființei sale.

— „Ești viteaz, Has-Bulat, dar ți-e traiul sărac..." lălăia G.O. mereu pe aceeași melodie.

Marele maestru era un model de pedanterie și sobrietate în felul de a se purta și de a se îmbrăca — trăsătură specifică oamenilor cu complexe de inferioritate și ușor vulnerabili. Era tînăr, purta un costum gri, o cămașă de culoare deschisă și o cravată modestă. În afară de el nu știa nimeni că pe eticheta cravatelor lui scrie „Maison Dior". Această mică taină era de multe ori pentru el o mîngîiere, un suport moral. Ca și ochelarii, care îl ajutau destul de des să-și ascundă privirea timidă și șovăitoare. Îi era necaz pe buzele lui care aveau proprietatea de a se lăbărța într-un zîmbet umil și de a tresări. Le-ar ascunde cu plăcere și pe ele de privirile celorlalți, dar din păcate încă nu s-a introdus o astfel de modă.

G.O. avea o manieră de joc care îl uimea și-l necăjea pe marele maestru. Îngrămădise piesele pe flancul stîng, în așa fel încît se formase un adevărat ghem de semne cabalistice, șarlatănești. Sugera momentul în care își acordează instrumentele o fanfară, o fanfară de ageamii, era ca o zăpadă veche, cenușiu-gălbuie, niște garduri lungi, oarbe, o fabrică de ciment. Tot flancul stîng putea a latrină și a creolină, era îmbibat cu un miros acru de cazarmă, cu un miros de cîrpe ude de bucătărie și cu încă unul care venea din frageda copilărie: un miros de ulei de ricin și de diaree.

— Sînteți marele maestru cutare, nu? întrebă G.O.

— Exact, recunoscu el.

— Ha-ha-ha, ce coincidență! izbucni G.O.

„Coincidență? Despre ce coincidență e vorba? Ar fi de necrezut! Nu se poate. A, nu, refuz să mai joc! Vă rog să nu vă supărați, dar nu mai joc", intră în panică marele maestru, apoi însă se dumiri și-i surîse adversarului.

— Ei, se mai întîmplă.

— Maestru-maestru, dar uite că vă fac o „furculiță" la damă și tură, spuse G.O. Ridică mîna și calul provocator rămase suspendat deasupra tablei de joc.

„O furculiță în fund, rîse în gînd marele maestru. Halal furculiță! Bunicu-meu avea o furculiță numai a lui, nu lăsa pe nimeni să mănînce cu ea. Proprietate personală. Un tacîm personal — furculiță, lingură și cuțit, farfurii personale, un borcănaș personal pentru spută. Mi-aduc aminte că mai avea și un palton greu, căptușit cu blană de liră[1]. Paltonul acesta «liric» atîrna de obicei în antreu. Bunicul nu ieșea aproape niciodată în stradă. Așadar, o furculiță la bunic și la bunică. Îmi pare rău că-i pierd pe bătrîni."

În timp ce calul plana deasupra tablei de șah, înaintea ochilor marelui maestru prinseră din nou a scăpăra liniile și punctele fosforescente ale unor raiduri și capturi amenințătoare cu mat. Dar vai, crupa calului, căptușită cu un petic de molton liliachiu, murdar, căscat la margini, denota atîta siguranță, încît marele maestru se mulțumi să ridice din umeri.

— Cedați tura? întrebă G.O.

— Ce să fac?

— Aha, sacrificați tura pentru a putea avea inițiativă. Am ghicit? stărui G.O., neîndrăznind încă să pună calul pe cîmpul rîvnit.

— Trebuie doar să salvez dama, murmură marele maestru.

— Nu cumva e o cursă? se mai îndoia G.O.

— Vai de mine! Sînteți un jucător de forță.

G.O. și-a executat scumpa lui „furculiță". Marele maestru și-a ascuns dama într-un colțișor tainic de după terasă, terasa aceea de piatră pe jumătate dărîmată, cu parmaclîc din lemn sculptat, putred și el, unde toamna miroase tare a frunze veștede de arțar. Ghemuit în colțul acela, unde nu-l vedea nimeni, se simțea foarte bine. În orice caz, amorul lui propriu n-avea de suferit. Scoase pentru o clipă capul din adăpost și-l văzu pe G.O. luînd tura.

Introducerea calului negru în gloata absurdă de pe flancul stîng și postarea lui pe cîmpul „b 4" dădea puțin de gîndit.

Marele maestru înțelese că în această variantă, în această înserare verzuie de primăvară, nu se va putea descurca

[1] Mic animal din America de Nord, înrudit cu sconcsul, cu desene albe în formă de liră pe spinare.

numai cu miturile adolescenței. E adevărat că lumea e plină de hoinari simpatici și cam prostuți — ca *mousse*-ul Billy sau *cow-boy*-ul Harry, de frumuseți răpitoare ca Mary sau Nelly și undeva o brigantină își ridică pînzele și pornește în larg, dar sosește un moment cînd devii conștient de primejdia reală pe care o reprezintă prezența calului negru la „b 4". Începea o luptă complicată, subtilă, combinativă, captivantă. Începea viața.

Marele maestru cîștigă un pion, apoi scoase batista și-și suflă nasul. În cele cîteva fracțiuni de secundă petrecute în deplină singurătate, cu buzele și nasul ascunse în batistă, filozofă în modul cel mai banal: „Lupți să cîștigi, dar mai departe? Toată viața lupți să cîștigi ceva, iar cînd vine victoria, nu mai simți nici o bucurie. Uite, știam despre Hong-Kong că e un oraș exotic și oarecum misterios. Acum, gata, am fost acolo. Am fost peste tot." Și mai gîndi: „În situația lui, Petrosian ar fi cedat."

G.O. nu-și puse la inimă pierderea pionului: doar cîștigase adineaori o tură. La rîndul lui, merse cu dama într-un fel care-i provocă marelui maestru arsuri la stomac și un minut de migrenă.

Urmîndu-și firul gîndurilor, marele maestru își spuse că mai are totuși în rezervă unele bucurii. De pildă, bucuria mutărilor lungi cu nebunul, de la un capăt la altul al diagonalei. Dacă tîrăști ușurel piesa pe tablă, ai cumva iluzia unei repezi lunecări cu iola, într-o zi cu soare, pe luciul cu nițică floare al unui iaz din împrejurimile Moscovei, din lumină la umbră, din umbră la lumină. Marele maestru simți deodată un îndemn irezistibil de a cuceri cîmpul „h 8". Îl dorea cu înflăcărare, „h 8" era o insuliță a dragostei, o moviliță a iubirii, deasupra căreia se roteau lin libelule diafane.

— Extraordinar cum mi-ați luat tura, degeaba am belit eu ochii, spuse gros G.O. Numai ultimele cuvinte îi trădau ciuda.

— Îmi pare rău, răspunse încet marele maestru. Să rejucăm ultimele mutări.

— Nu, nu, se opuse G.O., vă rog foarte mult, nici un fel de menajamente. „Și jungherul și pușca și calul ți-oi da", fredonă el, cufundîndu-se în reflecții strategice.

Năvalnicul ospăţ estival al iubirii de la „h 8“ îl încînta pe marele maestru. Dar bucuria îi era umbrită de presentimentul că în centru sînt pe cale să se concentreze forţe aparent logice, dar în fond cu desăvîrşire absurde. Iar va răsuna cacofonia aceea şi iar va năvăli mirosul de creolină, ca pe culoarele de blestemată memorie de pe flancul stîng.

— Interesant: de ce toţi şahiştii sînt evrei? întrebă G.O.

— De ce toţi? Eu, de pildă, nu sînt evreu.

— Serios? se miră G.O. şi adăugă: Acum să nu vă închipuiţi că eu... N-am nici un fel de prejudecăţi în privinţa asta. Întreb de curiozitate.

— Sau să vă luăm pe dumneavoastră, reluă marele maestru. Doar nu sînteţi evreu.

— Eu nu contez! făcu G.O. şi se cufundă din nou în planurile sale secrete.

„Dacă eu mut aşa, el vine aici, reflecta G.O. Dacă eu scot asta, el mi-o ia pe ailaltă, apoi eu merg aşa, iar el răspunde aşa... Oricum îl bat, nu scapă el. Nu mai pot că-i mare maestru. Mai va pînă să te poţi măsura cu mine, băieţaş! Las-că cunosc eu campionatele astea ale voastre. Aranjate! Praf îl fac, nu există!“

— Hm-da, am pierdut calitatea, spuse el cu glas tare, dar pînă la noapte mai e.

Lansă un atac pe centru şi, cum era şi de aşteptat, centrul deveni instantaneu teatrul unor acţiuni oribile, lipsite de orice noimă. Adio, dragoste, adio, întîlnire, speranţă, cuvînt de salut, viaţă! Veneau acum frisoane ca la gripă, şi iar zăpada galbenă, mizeria de după război. Simţi că te mănîncă tot corpul. Dama neagră croncăne la centru ca o cioară îndrăgostită şi cineva răzuie cu cuţitul, la vecini, o strachină de cositor. Această poziţie de la centru era cea mai convingătoare dovadă că viaţa nu are sens, că e o simplă iluzie. E timpul să termine partida.

„Ba nu, doar mai există şi altceva afară de asta“, îşi spuse marele maestru. Puse la magnetofon o bandă cu piese pentru pian de Bach şi, cu sufletul alinat de sunetele lor pure şi monotone, ca talazurile ce scaldă ţărmul, ieşi din vilă şi se îndreptă spre mare. Deasupra capului foşnea brazii, iar sub tălpile lui desculţe simţea stratul lunecos şi elastic de cetină.

Revăzu marea cu ochii minții și, sub influența ei, începu să studieze poziția cu dorința de a o armoniza. Se simți deodată foarte senin, purificat. Matul la regele negru se ivi logic ca o codă de Bach. Discret și frumos, situația de mat strălucea desăvîrșită, ca un ou, pe tabla de șah. Se uită la G.O. Ședea tăcut, zborșit, cu privirea pironită asupra celor mai retrase poziții ale marelui maestru. Habar n-avea că regele lui e mat. Marele maestru nu scoase o vorbă, de teamă să nu tulbure farmecul acestei clipe.

— Șah, rosti încetișor și prudent G.O. mutînd calul. Abia își stăpînea urletul din el...

...Marele maestru scoase un țipăt și o luă la fugă. Proprietarul vilei, rîndașul Euripid, și Nina Kuzminicina se năpustiră după el, tropăind și șuierînd. Slobozit din lanț, dulăul Nocika îi întrecu și-l ajunse pe marele maestru.

— Șah, mai spuse o dată G.O. mutînd calul și înghiți în sec, mistuit de poftă.

...Marele maestru era dus sub escortă prin culoarul ce se formase în mulțimea amuțită. Simțea între umeri apăsarea unui obiect tare. În față îl aștepta un individ cu o manta neagră și fulgere de S.S.-ist la petlițe. Un pas — o jumătate de secundă, încă un pas — o secundă, și încă un pas — o secundă și jumătate, încă unul — două secunde... Scara urcă. De ce urcă? Pentru astfel de treburi e mai potrivită o groapă. Trebuie să te porți ca un bărbat! Chiar trebuie neapărat? Cît mai durează pînă îi pune în cap sacul acela împuțit de rogojină? E întuneric beznă, se înăbușă și undeva, departe, o fanfară cîntă triumfal: „Has-Bulat cel viteaz".

— Mat! trîmbiță G.O.

— Ați văzut? murmură marele maestru. Felicitări.

— Of, făcu G.O., of, sînt stors. Să fiu al dracului dacă îmi vine să cred! Auzi, domnule, auzi, să faci mat un mare maestru! Să vezi și să nu crezi. Și totuși e adevărat. Izbucni în rîs. Apoi se mîngîie ghiduș pe cap. Bravo mie! Eh, maestre, maestre, făcu el duios, punîndu-și ocrotitor mîinile pe umerii marelui maestru, tinerețea, tinerețea... Nervii, bată-i vina! Am ghicit, nu? Recunoașteți?

— Exact, n-am rezistat tensiunii, se grăbi să confirme marele maestru.

Cu un gest larg, G.O. mătură piesele de pe tabla de șah. Era o tablă veche, ciupită, aci stratul lustruit se desprinsese

dezgolind lemnul galben, chinuit, colo se vedeau semicercuri și arcuri de cerc imprimate de paharele de ceai băute cine știe cînd într-un vagon de cale ferată.

Marele maestru privea tabla pustie cu cele șaizeci și patru de pătrățele ale ei, senine și netulburate, capabile să cuprindă toată viața lui, a lui și a multor altora încă. Contempla cu religiozitate și cu o calmă bucurie această infinită alternare de lumini și umbre. „Cred, gîndi el, că n-am făcut cine știe ce ticăloșie cît am trăit."

— Dacă o să povestesc n-o să mă creadă nimeni, oftă cu amărăciune G.O.

— De ce? E ceva atît de neverosimil? Sînteți un jucător bun, combativ.

— N-o să mă creadă nimeni, repetă G.O. O să spună că trag bărbi. Ce, am dovezi?

— Dați-mi voie! făcu un pic ofensat marele maestru, privind fruntea rotundă, trandafirie a lui G.O. Vă dau o dovadă convingătoare. Am știut că o să vă întîlnesc.

Cu aceste cuvinte, scoase din servietă o placă rotundă, de aur, cît palma de mare, pe care era gravat caligrafic: „Posesorul acestei medalii a cîștigat de la mine o partidă de șah. Marele maestru Cutare."

— Numai să pun data. Mai scoase din servietă scule pentru gravat și trecu cu iscusință într-un colț al plăcii ziua, luna și anul. După aceea i-o întinse lui G.O. E aur curat.

— Nu zău?

— Cel mai curat, întări marele maestru. Am comandat multe medalii de astea și-mi completez mereu stocul.

În românește de
Radu Albala și Eleonora Mircea

CUPRINS

DE DIMINEAȚĂ ȘI PÎNĂ LA CĂDEREA ÎNTUNERICULUI în românește de *Radu Albala* și *Eleonora Mircea* 5

SAMSON ȘI SAMSONOAIA „ „ „ „ 15

O NORMĂ ȘI JUMĂTATE „ „ „ „ 31

SURPRIZE „ „ „ „ 50

CATAPULTA „ „ „ „ 63

O VIAȚĂ NOUĂ „ „ „ „ 76

PÎINIȚE '943 „ „ „ „ 91

ADUNĂ, TĂTICULE! „ de *Ștefana Velisar-Teodoreanu* și *Eleonora Mircea* 102

LA JUMĂTATEA DRUMULUI SPRE LUNĂ „ de *Tatiana Nicolescu* 118

ABRAMAȘVILI, „HULIGAN“ LOCAL „ de *Radu Albala* și *Eleonora Mircea* 140

TOVARĂȘUL FĂTFRUMOS COZOROC „ de *Aurel Lambrino* 160

MICUL CHIT POLEIEȘTE REALITATEA „ de *Radu Albala* și *Eleonora Mircea* 183

PĂCAT CĂ N-AȚI FOST CU NOI „ „ „ „ 196

„VICTORIA“ — Povestire cu hiperbole „ „ „ „ 227

Cititori,

— Principalele librării din țară primesc înscrieri pentru unele lucrări în curs de apariție.

— Doriți să cunoașteți cărțile în curs de apariție? Citiți buletinul lunar „Cărți noi". Vi-l puteți procura din librării sau prin abonament.

— La reținerile de cărți în curs de apariție nu se percepe plata anticipată.

— La apariția lucrărilor veți fi înștiințat de către librărie.

— Cartea este reținută, la dispoziția dvs. numai 15 zile de la data înștiințării.

— Folosind sistemul înscrierilor anticipate, vă veți asigura procurarea, la apariție, a lucrărilor care vă interesează.

Cititori,

Cărțile pe care doriți să le citiți le puteți procura adresînd o simplă carte poștală la secția „Cartea prin poștă" din orașul reședință de regiune, la următoarele adrese:

Regiunea ARGEȘ	— Librăria „Mihail Eminescu" Pitești, str. Victoriei nr. 89 Tel. 20-70
Regiunea BACĂU	— Librăria noastră, Bacău, str. Nic. Bălcescu nr. 1 Tel. 1.23.64
Regiunea BANAT	— Colectura bibliotecilor, Timișoara, str. Gh. Lazăr nr. 1
Regiunea BRAȘOV	— Librăria „G. Coșbuc", Brașov, str. Republicii nr. 29 Tel. 1.14.29
Regiunea BUCUREȘTI	— Librăria „Cartea prin poștă", București, Cal. Șerban Vodă, nr. 43 Tel. 23.97.05
Regiunea CLUJ	— Librăria universității, Cluj, str. Universității nr. 1, Tel. 1.42.67
Regiunea CRIȘANA	— Librăria noastră, Oradea, P-ța Republicii nr. 8 Tel. 26.50

Regiunea DOBROGEA	— Librăria „Tomis“, Constanţa, B-dul Tomis nr. 69
Regiunea GALAŢI	— Librăria Centrală, Galaţi, str. Republicii nr. 39
Regiunea HUNEDOARA	— Librăria noastră, Deva, P-ţa Unirii nr. 4
Regiunea IAŞI	— Librăria Centrală, Iaşi, P-ţa Unirii Bloc 4 A.
Regiunea MARAMUREŞ	— Librăria „Dacia“ Satu Mare, str. Horia nr. 6 Tel. 17.34
Regiunea MUREŞ-AUTONOMĂ MAGHIARĂ	— Librăria Universală, Tg. Mureş. P-ţa Trandafirilor nr. 20 Tel. 21.81
Regiunea OLTENIA	— Librăria Centrală, Craiova, str. Popa Şapcă nr. 2
Regiunea PLOIEŞTI	— Librăria „I.L. Caragiale“, Ploieşti, P-ţa 16 Februarie Tel. 1.32.21
Regiunea SUCEAVA	— Librăria „Ciprian Porumbescu“, Suceava, str. Ştefan cel Mare Bloc 1 Tel. 24.27

Prin comenzi anticipate obţineţi cartea de care aveţi nevoie, imediat după apariţie.

Cărţile comandate se livrează imediat contra ramburs în numerar sau, pentru biblioteci, întreprinderi etc, prin virament.

Redactor responsabil : NATALIA STĂNESCU
Tehnoredactor : AUREL BUCUR

Dat la cules 09.11.1966. Bun de tipar 22.02.1967. Apărut 1967. Tiraj 15.140 ex. broşate. Hîrtie scris tip I A de 80 g/m². Format 540×840/16. Coli ed. 13,34. Coli tipar 15. A. nr. 15.496. C.Z. *pentru bibliotecile mari 8 S. C.Z. pentru bibliotecile mici 8 S — 32 = R.*

Tiparul executat sub comanda nr. 60.750 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti — Republica Socialistă România

Tînărul și talentatul reprezentant al prozei sovietice contemporane Vasili Axionov este cunoscut cititorilor noștri prin romanele *Colegii* și *Bilet spre stele*, traduse și editate în limba română.

Culegerea de față are menirea de a-l prezenta publicului român și ca nuvelist.

Pivotul principal al prozei lui este ampla dezbatere privind destinul tinerei generații, al drumului ei în viață, acel proces complicat și contradictoriu de formare a omului nevoit să biruie nenumărate obstacole exterioare și de ordin lăuntric.

Scriitor de un indiscutabil talent, care caută căi noi în artă și are o viziune cu totul originală asupra lumii, el se realizează mai ales în redarea simplă, fără artificii, a societății contemporane, a eroilor ei.

În cei șase ani care s-au curs de la debutul său în literatură numele lu Axionov a căpătat o largă popularitate, lucrările lui fiind traduse în Franța, Italia, Finlanda, R.D.G., Ungaria etc.

Lei 7